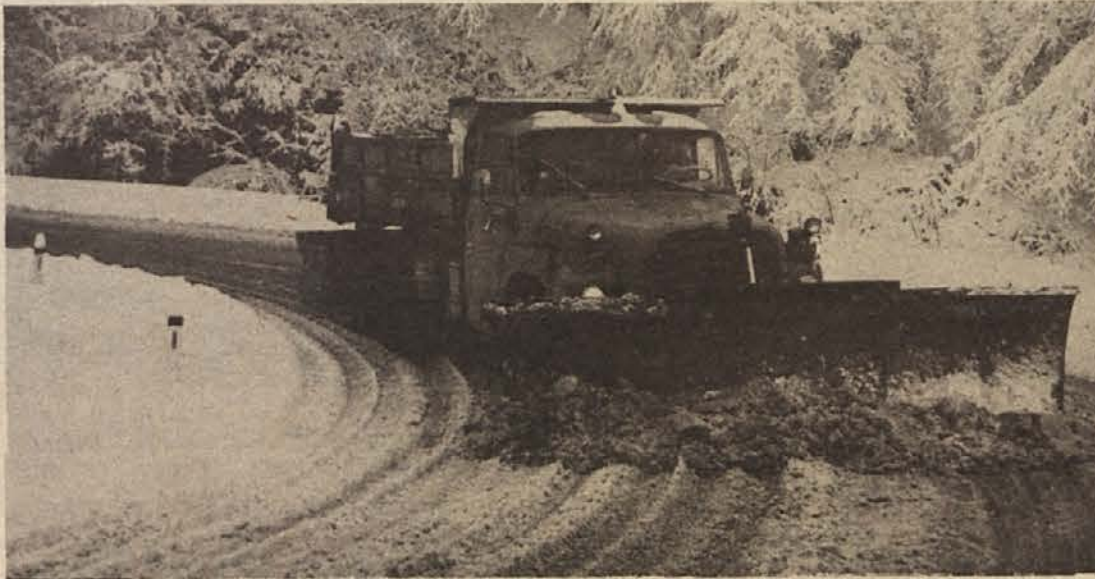

Opravičilo

Zaradi okvare tiskarskega stroja ter pomote pri spreminjanju zaporedja strani in obsega lista mnogi bralci minuli teden niso dobili prave izdaje Dolenjskega lista. V prejetem listu so pogrešali novice in članke iz občine, v kateri živijo, ter nam zaradi tega telefonirali ali nekateri celo pisмено protestirali. Da bi vsaj delno popravili napako, za katero se vsem prizadetim opravičujemo, ponatiskujemo danes na 16. strani nekatere najpomembnejše in najbolj zanimive sestavke iz osmih občin, razen iz novomeške. Bralci iz te občine namreč niso bili prikrajšani, saj novomeška stran izide v obeh pokrajinskih izdajah.

UREDNIŠTVO DL

ZIMA POKAZALA ZOBE – Ne samo stari godrnjači, tudi mladež že pripoveduje, da zima ni več kot njega dni. Ni več tistega pod nogami škripajočega snega, ušesa ne občutijo pravega mraza. Kaže pa, da se je zima le spomnila svojih dolžnosti. Kamera je v torek dopoldne zabeležila sneg na Gorjancih, več kot ena snežinka pa je zašla tudi v dolino. Zima je potemtakem pokazala dobro voljo, lahko pa ji namignemo, naj da nekaj nase. Sicer jo bo prehitela pomlad. (Foto: J. Pavlin)

Ne „papirna ploha“ ne „nova revolucija“

Razumeti in kmetom prav pojasniti bistvo novosti v kmetijski politiki – Regijski posveti v Novem mestu, Brežicah in Ljubljani kot priprava na javno razpravo – Nujni ukrepi, ne le stališča

Kaj je treba narediti in doseči v kmetijstvu v srednjeročnem obdobju do leta 1980, kako uveljaviti nove družbenoekonomske odnose, ki jih prinaša zakon o združenem delu, kako preobraziti našo vas, vse to je dala v obravnavno republiška konferenca Socialistične zveze. Minuli četrtek so bili v vsej Sloveniji regijski posveti kot uvod v javno razpravo, ki naj ne bi zajela le kmetov in tistih, ki se s kmetijstvom ukvarjajo, temveč tako rekoč vse ljudi, zavedajoč se velikega pomena kmetijstva za naš gospodarski razvoj.

Na novomeškem regionalnem posvetovanju so poudarili, da čaka kmetijce veliko dela. Delno uspel poskus medzadružnega sodelovanja je šele začetek trdnije organiziranosti, o čemer je, kot smo poročali, svoja stališča izrekel tudi medobčinski svet ZK. Dolenjske zadruge so zrele za novo organiziranost in povezavo med seboj in navzven, le več poguma in širokopoteznosti je treba.

V javni razpravi, ki se začneja, bo treba kmetom natančno pojasniti, za kaj gre, namreč, ne za nekakšno

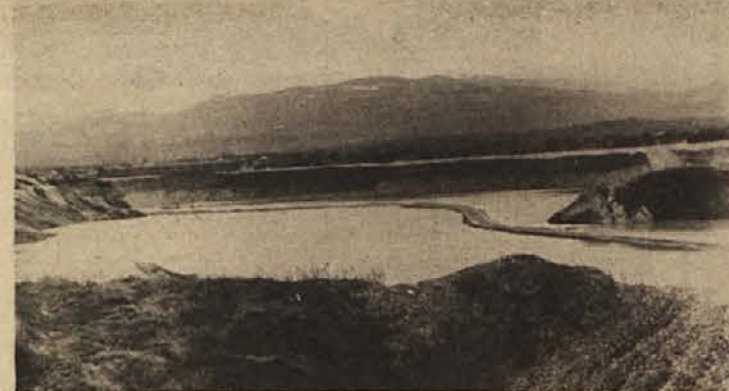
„novo revolucijo“ v kmetijstvu, ki bi jim – kot ponekod še vedno napačno mislijo – grozila celo z odvzemom zemlje, temveč gre za uveljavljanje novih družbenoekonomskih odnosov, za tesnejše povezovanje dela, sredstev in zemlje. Le v tem je, kot poudarjajo teze za razpravo, trajno zagotovilo za napredovanje kmetijstva, družbenega in zasebnega. Kmetom je treba tudi od-

krito povedati, da za kmetijstvo ni izhod v nenehnih podražitvah hrane, temveč predvsem v uvajanju sodobne velike, cenene, produktivne kmetijske proizvodnje ter v medsebojnem povezovanju in sodelovanju, ki pa mora sloneti na prostovoljnosti kmetov in združenosti.

(Nadaljevanje na 4. str.)

PODPORA AKCIJI RDEČEGA KRIŽA

Medobčinski svet SZDL za Dolenjsko je na zadnji seji med drugim razpravljal tudi o široko zastavljeni dobroteljni akciji občinskega odbora Rdečega križa v Novem mestu, ki zbira denar za nakup dragih medicinskih instrumentov za potrebe pokrajinske bolnišnice v Novem mestu. Člani sveta so pohvalili prizadevanja Rdečega križa, dosedanje uspehe akcije in njen širši namen, saj bodo deležni koristi od novih pridobitev vsi pacienti. Sklenili so javno priporočiti akcijo RK.

NEKOČ JE BILO POLJE. Na posvetu o kmetijstvu v Čateških Toplicah so opozorili, da se gramoznice na Krškem polju ne bi smele širiti v nedogled. Tudi za tovrstno izkoriščanje zemljišč bodo potrebni programi, saj so zaloge gramozja tudi tam, kjer ni treba uničevati kmetijskih površin. (Foto: Jožica Teppey)

„Liscin“ vrtec za vse otroke

V nekdanjem samskem domu Lisce vrtec za 80 otrok – Posojilo dveh tozov

Kljub pred leti zgrajenemu vrtcu v Sevnici vsi starši niso mogli najti zanesljivega družbenega varstva za otroke. Skupnost otroškega varstva že pred dvema letoma ni mogla zbrati dovolj denarja za še en nov vrtec. Lani, ko je položaj postajal že brezupen, je Lisca svoj samski dom, ki je bil sicer namenjen za rušenje, brezplačno odstopila skupnosti otroškega varstva.

To je bilo okrog prvega aprila. Ko smo takrat zapisali to vest, je nek bralec v pismu napisal: „Laž! Le kdo je še komu kaj dal?“

Minuli ponedeljek so prenovljeno in preurejeno stavbo slavnostno izročili namenu. Skupnost otroškega

varstva je to veljalo 1,50 milijona dinarjev, nova gradnja pa bi stala 6 milijonov. Poudariti velja ob tem še, da sta dva tozda Lisce – Sivalnica in Krojilnica za ta dela dala premošteno posojilo.

Medtem je sevnški izvršni svet sprejel spremembo urbanističnega

načrta, tako da bo v bodočnosti lahko zrastle tudi nov vrtec. Zanimljivo je namreč še nemogoče ustreči kar 28 prošnjam za varstvo v jaslih. Vprašanje otroškega varstva je v občini še toliko bolj pereče, ker je med zaposlenimi kar 49 odst. žensk. Kot je ob otvoritvi tega vrtca dejala predsednica skupnosti otroškega varstva Marija Jazbec, se bo sevnški vrtec tudi letos spomladi odprl podeljelu s potujočimi vrtci, v Sevnici pa potekajo za otroke, ki niso v vrtcu, ure pravljic vsak torek popoldne.

A. ZELEDNIK

VESELJE V NOvem VRTCU – Malčki so v novem vrtcu gostom pripravili prsrčen program. (Foto: Zelednik)

Morda je nenavadno, da priporočamo bralcem Priloge sila kratak zapis na 31. strani. Milan Markelj se je v komentarju lotil obljub Cankarjeve založbe, ki je zvestim bralcem, napovedala izdajo slovitnega romana „Gargantua in Pantagruel“, storila pa bo nekaj čisto drugega. Namesto Rabelaisa se bo v Što romanah predstavil Andrič. Ni dvoma, da oba pisca zagotovo zaslužita priznan kotichek pod bralskim soncem, motijo samo lažni obeti založbe, ki doslej ni požirala izrečenih obljub.

Sodražico so obiskali koroški Slovenci. Predstavili so se s petjem. Naš novinar Jože Primc je v prispevku „N'mau čez izaro“ med drugim po Radovanu Gobcu zapisal, da „ljudstvo, ki ljubi svojo besedo in pesem, ne more umreti“. Verjamemo.

O naših ljudeh na tujem piše tudi Jože Prešeren, pisec niza reportaž „Med Dolenjci v Ameriki“. Njegov junak je tokrat dolenjska Podgorca, ki se v domoljubne namene oblači najbolj nenavadno. Zapis tje sicer sila resen in temeljit, vendar se skoraj ne da zamolčati, da ima Frances Vodopivec med drugimi tudi 15 klobukov.

Ladislav Lesar začenja na zadnji strani Priloge nadaljevanje „Obrazi“. Bralec vabi k sodelovanju. Obraz je lahko kamen, drevo, človek, bežna misel. Če ste razumeli, kaj hočemo povedati, „obrazov“ ne more zmanjkati.

V sredini tedna se je vreme izboljšalo in ohladilo. Proti koncu tedna pričakujemo nekoliko toplejše vreme, občasno pa so možne tudi manjše padavine.

trgovska hiša emona maximarket
LJUBLJANA, Trg revolucije 1

Od 15. januarja do 15. februarja 1977
POSEZONSKO ZNIŽANJE CEN
do 40%

OTROŠKI • ŽENSKI • MOŠKI
KONFEKCIJI • PERILU
PLETENINAM • OBUTVI

supermarket

LJUBLJANA
PASAJA NA AJDOVŠČINI

Prav nič ne pretiravamo, da se naš Beograd počasi spreminja v četrto središče Združenih narodov. V tem stavku je nekaj sentimentalnosti, nekaj pa tudi resnice. Vsekakor, Beograd se kot mednarodno središče pomembnih srečanj vse bolj uveljavlja.

Prvo središče svetovne organizacije je New York, kjer zasedajo vsi organi Združenih narodov. Drugo

Beograd kot četrto središče

je Ženeva v Švici. Tretje središče je Dunaj, naš Beograd pa si polagoma utira pot v ta krog.

V torek so se v našem glavnem mestu sestali predstavniki devetih zahodnih držav – nevtralnih in neuvršenih. Prišli so predstavniki zunanjih ministrstev Avstrije, Švice, Švedske, Finske, Lichtensteina, San Marina, Malte, Cipra in Jugoslavije. V imenu naše države je zbrane pozdravil veleposlanik v zveznem sekretariatu za zunanje zadeve Milorad Pešić. Povedal je, da bo 15. junija v Beogradu konferenca o varnosti in sodelovanju v Evropi. Do tega datuma bomo zgradili v Novem Beogradu kongresni center, kjer bodo odslje vsa večja mednarodna srečanja.

Leta 1975 so evropske države sklenile: Napravimo konec starim zdraham. Zgradimo mostove med zahodno in vzhodno polovico Evrope. Meje so dokončne, spremembo se lahko samo s pristankom obeh strani, ne pa enostransko. Omogočimo svobodno izmenjavo mnenj. Ne gre samo za popuščanje napetosti med državami, omogočiti moramo tudi živ in neposreden stik med ljudmi samimi. Šele potem

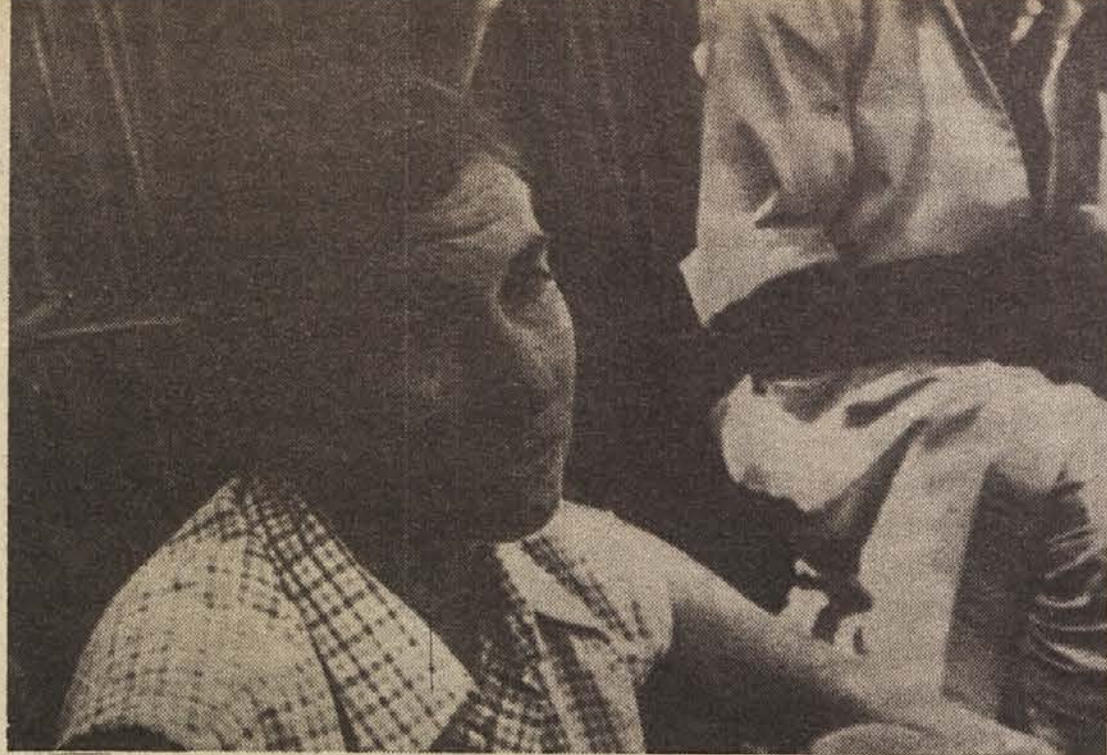
bo zažvela Evropa. Helsinški dokument ima tudi podpis Amerike in Kanade.

Drug moment, ki ga moramo zdaj omeniti, je tudi obisk podpredsednika ZIS Miloša Minića v Budimpešti. Naš zvezni sekretar za zunanje zadeve je v Budimpešti razpravljaj o pospešitvi sodelovanja med Jugoslavijo in Madžarsko. Centralna tema pa so bile priprave za beograjsko konferenco o sodelovanju in varnosti v Evropi. Med bivanjem v Budimpešti je Minića sprejel tudi prvi sekretar CK madžarske socialistične delavske partije Janos Kadar.

V tem sestavku bomo ostali v Evropi, da bi ohranili skupni imenovalec. Naši bralci so bili že obveščeni, da so češkoslovaški izobraženci podpisali dokument, ki ga na splošno označujemo kot „listina 77“. V tej listini apelirajo na dosledno spoštovanje načel, ki so jih evropske države prejele v Helsinkih. Svobodno izražanje – svobodna izmenjava misli. Podpisniki tega dokumenta – okrog 250 podpisov – trdijo, da češkoslovaške oblasti ne spoštujejo teh načel. Med podpisniki listine omenja svetovni tisk posebno dva: dr. Hajeka in dr. Potočka.

Te dni so oba poklicali na javno tožilstvo, opozorili so ju, da njihova dejavnost ni v skladu s češkoslovaškimi zakoni. To listino so namreč prvi objavili tuji listi. Avstrijski tisk poroča, da bodo verjetno nekatere izgnali iz države. Po drugih virih pa so sami podpisniki dokumenta proti temu, ostati hočejo še naprej na češkoslovaškem. Nekaj podpisnikov listine so medtem tudi zaprli.

Dokument take vsebine so podpisali tudi madžarski izobraženci, vendar pa ta ni vzbudil posebne pozornosti v svetu.

Znana francoska arheologinja Francoise Clastra je končno na svobodi. V Čadu, afriški deželi, je bila skoraj tri leta. Francoska vlada jo je že večkrat skušala osvoboditi, pripravljena je bila tudi plačati 10 milijonov frankov. Vendar upornikom ni bilo do denarja – zanje je bilo važno, da se svet seznanj z njihovimi političnimi pogledi. (Telefoto)

Razmišljati, iskati najboljše

Ob razpravah o kmetijstvu in preobrazbi vasi v obdobju do leta 1980

Razprave o hitrejšem razvoju kmetijstva in preobrazbi vasi poskušajo nekateri speljati na stranski tir. Pravijo, zakaj se v to vmešavajo tudi delavci, saj kmetje najbolj vedo, kaj je treba storiti. Tako menijo predvsem tisti, ki bi kmetijstvo radi izboljševali le s krepkim zviševanjem cen.

Take cene pa morajo na koncu koncev plačati delavci. Zato jim ni vseeno, kaj se godi z našim kmetijstvom. Na to opozarja tudi socialistična zveza, ki je pripravila javne razprave. Pridelovalec mora namreč dobiti toliko, da bo zadovoljen z izkupičkom, sicer ne bo prideloval hrane. Delavec pa naj bi dobil živila po takih cenah, ki bi ustrezale njegovim osebnim dohodkom, sicer jih ne bo mogel kupiti dovolj.

Pri pospeševanju kmetijstva je torej treba upoštevati oboje. Do takih pridelovalnih stroškov, ki jih bodo odkupne cene pokrile in bodo prodajne cene hkrati sprejemljive tudi za po-

rabnike, pa je moč priti le z boljšo organizacijo dela, ustrenejšimi družbeno gospodarskimi in dohodkovnimi odnosi ter večjimi naložbami v kmetijstvo.

Najbolj otipljiv je denar za urejanje hlevov, nasadov, nakup strojev in plemenske živine ter druge naložbe, ki zvečujejo pridelke in dohodke. Kmetijstvo ga ne more ustvariti dovolj. Potrebni so še drugi viri in krediti pod ugodnejšimi pogoji. Kdor kaj prispeva, pa ima pravico razmišljati, razpravljati in celo predlagati, če stvari dovolj pozna, kako sredstva uporabljati, da bi več koristila.

Pred leti je bilo še hudo neprijetno razlagati kmetom, da jim na malih kmetijah veliki stroji ne bodo prinesli dovolj dohodkov. Nekateri zdaj prav s takimi stroji poskušajo dokazo-

vati, da so cene pridelkov pre nizke. Nočejo pa razmišljati, kako naj se amortizira stroj, ki stoji brez dela na njihovem dvorišču ali v šupi skoraj vse leto razen nekaj dni ali ur, kakršen pač je. Stroj, ki ne dela, se tudi v tovarni ne more amortizirati ne prinašati dohodka. O tem že razmišlja vse več kmetov in se povezuje v strojne skupnosti. Ali se ne bi kazalo združevati še naprej tudi pri delu? Nekateri so tudi to že poskusili v vinogradništvu in drugod in se jim zdi koristno. Razmišljati in preizkušati je treba še naprej.

Nekateri bi sicer radi nankrat preskočili vse stopnice, da bi bili takoj na cilju. Taki predlogi na javnih razpravah motijo nekatere kmetovalce. Ni se jim pa treba vznemirjati. Ni hče ne more prisiliti kmetov, da bi jih sprejeli, saj je združevanje njihovega dela, zemlje in sredstev povsem prostovoljno. Na takih razpravah pa lahko zvedo tudi dobre in takoj uporabne stvari, ki se jih sami ne bi spomnili. Zakaj torej ne bi poslušali in razmišljali tudi o takih mnenjih in predlogih, ki se jim v začetku morda zdijo pretirani?

JOŽE PETEK

TELEGRAMI

Tokio – Ameriški podpredsednik Mondale je po obisku zahodnih držav navezal stik z japonskimi državniki. Vsi ti pogovori so v nekem smislu priprava na ekonomski vrh, ki bo letos maja v Londonu. Več pa obisk Mondalea ni pomenil. Sel je na pot takoj, ko se je nova ameriška uprava pojavila v Washingtonu. Vendar – Amerika je pokazala dobro voljo. Hočemo sodelovati z Zahodno Evropo in Japonsko – tu so naši zavezniki, z njimi se pogovarjamo.

New Delhi – Indijske parlamentarne volitve bodo marca. Sklep indijske vlade so pozdravile vse stranke – tudi opozicijske. Vlada je odpravila vse omejitve, ki jih je uvedla pred leti. Menijo, da bo kongresna stranka dobila volitve – kongresna stranka je na oblasti že od proglasitve indijske neodvisnosti 1947.

Bangkok – Tanjug poroča, da je prišlo na meji med Tajsko in Kampucijo do hudega spopada – ta je terjal več kot 30 žrtev. Zanimivo in značilno je, da radio Phnom Penh o teh bojih sploh ni poročal. Tajske oblasti trdijo, da je napad prišel z druge strani. To je ena verzija spopada.

London – V teh dneh je eksplodiralo v Londonu kar 12 bomb – menijo, da so jih podtaknili pripadniki tajne irske organizacije – IRA – kakih 30 podtaknjenih bomb so odkrili v severni Irski – Ulstru. Ti atentati so v zvezi s petletnico „krvave nedelje“ ko je angleška vojska pobila v Londonderryju kar 13 irskih demonstrantov.

New York – Ameriški predsednik Carter nadaljuje s svojimi akcijami. Te dni je imenoval za svojega pogajalca s Sovjeti visokega funkcionarja Paula Warnkeja. Ta bo v imenu Amerike vodil pogajanja o skrčenju jedrske oborožitve. Sporazum o tem naj bi podpisali še letos. Za letos predvidevajo tudi obisk Brežnjeva v Washingtonu.

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Konec januarja je bil v Ljubljani tradicionalni novoletni sprejem za predstavnike verskih skupnosti, ki ga prireja Komisija SRS za odnose z verskimi skupnostmi.

V svojem uvodnem pozdravu je predsednik komisije Stane Kolman poudaril trdno odločenost vseh sil socialističnega samoupravljanja, da vztrajajo na tako oblikovani politiki do vere, vernikov in vernosti, kot se je izoblikovala in praktično uresničevala že v

pravam in odločenosti, da se z vsemi sredstvi in silami upremo morebitnemu napadalcu, kajti cena, ki smo jo že doslej plačali za svobodo, je previsoka, da bi nanjo pozabili.

Zanimivo je, da je prav takšen poudarek konference SZDL Jugoslavije močno odjeknil v svetu, pri čemer še posebej izpostavljajo govor zveznega sekretarja za ljudsko obrambo, ko je pozval h krepitvi splošnega ljudskega odpora.

NAŠE OKOLJE IN ZAKON

Občinsko tožilstvo v Velenju je zahtevalo uvedbo preiskave zoper tri odgovorne delavce „Gorenja“, ki jih sumijo, da so z nevestnim poslovanjem zakrivil pomor rib v Paki in Šavinji.

Kakršenkoli že bo epilog pred sodiščem, velja poudariti naslednje: varstvo našega okolja ni in ne more biti le zadeva časnikarskih poročil, takšnih in drugačnih deklaracij, skupnosti in posameznikov. Bili smo tudi dežela, ki je gostila konferenco o zaščiti Sredozemlja, da pri teh perečih problemih še vse prevečkrat ostajamo zgolj pri besedah. In če res ne gre drugače, je potrebno tudi z dosledno uporabo zakonskih določil spametovati vse, ki danes brezvestno onesnažujejo okolje.

RAZPLETANJE

Po energični akciji ZKS in SZDL se je pokazalo, da v domala štiridesetih slovenskih občinah več sto srednješolcev in študentov ne prejema štipendij, ki so jim bile dodeljene iz tako imenovanih združenih sredstev. Največji del odgovornosti za nastali problem nosijo delovne organizacije, ki še niso ugotovile svojih kadrovskih potreb, a tudi nekateri drugi dejavniki. Poročajo, da so se v zadnjem času lotili tega problema v posameznih slovenskih občinah resno, ponekod pa se je že razpletel.

Sprašujemo: je bilo res potrebno čakati na intervencijo Zveze komunistov in SZDL? MILAN MEDEN

Odločno glede vere

osvobodilni fronti slovenskega naroda, nadaljevala skozi aktivnost njene dedinje socialistične zveze, opredeljena pa je tudi v novi ustavi in republiškem zakonu o pravnem položaju verskih skupnosti v Sloveniji.

Hkrati je Kolman podčrtal pomen koordinacijskih odborov za urejanje odnosov med samoupravno družbo in verskimi skupnostmi pri občinskih konferencah SZDL, s pripombo, naj se vse morebitne spornosti, brez odvečne arbitraže zakona ali koga drugega, rešujejo po mirni poti, s pogovori in tam, kjer nastajajo – že v krajevnih skupnostih.

„PRIDELANE“ IZGUBE

Poleg nesporno dobrih rezultatov pri našem gospodarjenju v minulem letu smo „pridelali“ v jugoslovanskih delovnih organizacijah tudi precej izgub, poudarja sporočilo nedavne seje ZIS. Slednje znašajo za 1976. leto 29,3 milijarde dinarjev (upoštevanih je prvih devet mesecev). ZIS terja, naj v vsaki tozdr takoj prouče ukrepe za zmanjšanje izgub.

ODMEVNO SPOROČILO

Zvezna konferenca SZDL Jugoslavije je namenila pozornost našim obrambnim pri-

Že Plinij starejši, rimski pisatelj, je govoril: V Africi je vedno kaj novega. To dvakrat res za Srednji vzhod. Ne mine teden, da ne bi slišeli vznemirila kaka vest. V tem kratkem sestavku moramo opozoriti na dva momenta: prihod Waldheima in boje na jugu Libanona. V boji so samo dobrih 15 kilometrov severno od Izraela torej v nevarni coni. Generalni sekretar svetovne organizacije začenja svojo turo v Egiptu, svojo pot bo končal na Cipru. V ciprskem vprašanju se je nekaj premaknilo naprej – sestala se je Makarios in Denktash. Prvi je predsednik ciprske republike, drugi govornik imenu „Turške zvezne države Ciper“. Prvi pogovor o obema državnikoma po letu 1963 – prvi uradni stik med otoškimi Grki in Turki po enem letu!

V drugi polovici februarja bo prišel na Srednji vzhod ameriški zunanji ministri Cyrus Vance. Se pravi: Amerika vodi vodo na svoj vzhodni breg. Čeprav Amerika se ne navdušuje preveč za ženevsko konferenco. V Ženevi bi morali deliti svoje mesto s Sovjetsko zvezo. Kissingerjeva politika pa je bila, da izloči Srednjega vzhoda vpliv Sovjetske zveze. In potem Amerika v tem delu sveta posebne interese – nafta!

Prav zdaj, ko je prišla Amerika strupen mraz, je Amerika, kako je glede riva odvisna od uvoza nafte. Čeprav bo v celoti nekaj mesecev prešla na petrolejskih Aljaski, bo Amerika še dolgo, zelo dolgo odvisna od uvoza nafte. Z razvijajočo industrijo narašča tudi potreba po nafte. Američanom priporočili, naj grejejo z novnanja do 18 stopinj dnevi in 15 stopinj ponoči. To pa je malo preskromno za razvijane Američane. Srednji vzhod samo pridelava v oči Američanov.

Iz zadnjega PAVLIHE

– Ga vidiš! Po smeteh brska, pa ga nihče ne potuje za premoženje, čeprav vsi vemo, da so v smeteh milijarde.

– Ne skrbite, tovariši, čim bomo finančno bolje stali, bomo avtomatizirali tudi samoupravljanje!

KOT NA DIVJEM ZAHODU. Zapuščena, mrzla in vedno nasmetena lopa na sliki je krška avtobusna postaja na desnem savskem bregu. V lopi sta le dve klopi, zato nekateri potniki čakajo na odhod avtobusa kar na stojnicah. Potniki se tolažijo, da je ta postaja le časna.

„ZIMA JE PRIŠLA, SNEG LETI Z NEBA“ – Zimske počitnice bodo na koncu vendarle malo zimske. Sneženega moža, simbol zimskega veselja, je mali Aleš v Novem mestu le s težavo spravljal skupaj, sedaj ob novozapadlem snegu pa to ne bo težko. (Foto: J. Pavlin)

NOVI VRELCI? – V neposredni bližini rastlinjakov Agrarie na Čatežu vrtajo delavci Geološkega zavoda iz Ljubljane novo vrtino do zaloga termalne vode. Vodo potrebuje Agraria za razširitev toplih gred. Vrtalci se nadejajo, da jo bodo našli 380 do 400 m globoko.

NOVA BANKA – Ob Ljubljanski cesti v Novem mestu (pri Petrolu) so se pričela zemeljska dela za novo štirinadstropno stavbo Ljubljanske banke. Izvajalec del SGP Pionir bo gradbena dela predvidoma končal v oktobru. (Foto: Janez Pavlin)

STIPENDIJE DOBILI TUDI NOVI STIPENDISTI

Kot so nam povedali pri izpostavi Skupnosti za zaposlovanje v Sevnici, so minuli teden izplačali stipendije tudi vsem novim stipendistom, ki izpolnjujejo nove ostrejšje pogoje. Stipendije so izplačali do vključno decembra. Danes ob 8. uri je na pobudo občinske konference ZSMS in SZDL v dvorani sevniskega gasilskega doma sklican zbor stipendistov. Obravnavali bodo študentsko politiko in možnosti vključevanja študentov in dijakov v družbenopolitično delo.

Sejmišča

Novo mesto: Cene pujskov tudi tokrat niso prav nič popustile. Na prodaj je bilo 301 pujske in 29 nad tri mesece starih prašičev, prodanih pa je bilo skupno 246. Pujski so veljali 700 do 1.000 din, starejši prašiči pa 1.000 do 1.250 din. Brežice: Na sobotni sejmi so rejci pripeljali skupno 508 prašičev, od tega le 19 starih nad tri mesece. Prodali so jih skupno 427; mlade po 40 din, nad tri mesece stare pa po 25 din kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Stekleničenje na pragu

Vinska zakonodaja bo kmalu še bolj omejila prodajo odprtega vina – v želji, da se izboljša kakovost vina in ustreže porabnikom, ki vse bolj zaupajo v stekleničena vina. Odprto vino bo delano, pomeni, da bi smeli odprt cviček točiti le na Dolenjskem. Tak predpis, ki bo začel, kot pravijo, veljati letos, bo še povečal pomen sodobnih velikih vinskih kleti, saj brez njih vinnega vina ne bo mogel poceni ustekleničiti in potem prodati svoj dolgega postopka in delovnih priprav skoraj toliko kot precej lovanje samo, zato je nujno povezovanje in sodelovanje zadržnikov oziroma pridelovalcev vina. Pri nas je že nekaj zasebnih vinogradnikov, ki so se sami lotili stekleničenja svojega vina in se z njim kosali tudi na slovitih vsakoletni vinski prireditvi ob koncu avgusta v Ljubljani – mednarodnem vinskem sejmu. Teh je bilo malo, vendar je mogoče pričakovati, da jih bo v prihodnje več, saj se bodo lastnega stekleničenja lotili tudi vinogradniki – ljubitelji, ne oziraje se na velike stroške, ki jih zahteva stekleničenje v majhnih serijah. Ker je torej stekleničenje „na pragu“ – v razvitih deželah se je že uveljavilo – ne bo odveč še nekaj splošnih napotil. Stekleničiti je treba le zrelo vino, ki ima oblikovane sorte značilnosti in je že očiščeno. Primeren čas je od januarja naprej, ko je vino pretočeno in umirjeno. Vinska trgovina zahteva dolge vrste steklenic (porenska steklenica za kakovostna bela vina, šampanjska za kakovostna rdeča in lirska oz. dvolitrska za dolocenem postopku, ki obsega pranje steklenic, filtriranje vina, polnjenje, zapiranje z vsaj 4 cm dolgimi plutovinastimi zamaški in etiketiranje steklenic. Stekleničeno vino mora ležati vsaj sedem tednov, da se povsem umiri in doseže najboljšo kakovost. Inž. M. L.

Kmetijstvu podporo, ne velikih besed

Trajno pomanjkanje hrane, ki se bo še zaostri, saj bo ob koncu tega stoletja sedelo za mizo, kot napovedujejo strokovnjaki, že šest do sedem milijard lačnih ust, je streznilo ne le tiste dežele, kjer hrane primanjkuje, temveč tudi tiste, kjer jo imajo še v obilju. Pšenica je postala celo strateško važnejša surovina kot nafta.

Tudi pri nas je zato kmetijstvo prednostna gospodarska dejavnost, toda bolj na papirju kot v resnici. Tako vsaj zatrjujejo v dolenjskih kmetijskih organizacijah, ki bi rade uresničevale svoje razvojne načrte, pa jih ne morejo, ker same nimajo dovolj denarja, banke pa se zanimajo najprej, če bodo sposobne pravočasno povrniti posojeni denar. „Toliko in toliko udeležbe je treba, pokrit poslovnih sklad, toliko in toliko obratnih sredstev; če imate, se pogovarjamo o posojilu, če ne, na svidenje kdaj drugič,“ tako je na regijskem posvetovanju o kmetijstvu označil obnašanje banke direktor KZ inž. Jože Tanko, direktor KZ Metlika inž. Janez Gačnik pa je temu pritrtil, rekoč: „Odnos banke se ni premaknil niti za centimeter, sprašujem se, in ne le jaz, v čem se pravzaprav v

praksi kaže, da je kmetijstvo prednostna dejavnost tako, kot je elektrika ali železnica, za katero naj bi vsi prispevali.“ Kako naj ob takem odnosu in ob skromnih lastnih možnostih organiziramo lastno kmetijsko proizvodnjo, ki naj bo vzorčna, v kateri bodo imeli zasebni kmetje in kooperanti kaj videti, kaj posnemati, se upravičeno vprašujejo v združenjih. Ni treba velikih besed, treba pa je več resnične podpore kmetijstvu, če želimo, da bo dalo od sebe tisto, kar v razvojnih načrtih od njega pričakujemo. M. L.

Izgubljena zemlja

Kaj bi po nepotrebnem dvigali prah, če na robu mesta zazidamo nekaj parcel, kmetijski (ki glede zadržave tako in tako nimajo prave besede) pretiravate! Tako mnenje je pogosto brati med vrsticami ali pa kar naravnost. Ko pa se vse izgubljene parcele seštejejo, gredo številke v tisoče hektarjev. Tisoče hektarjev nepovratno izgubljene kmetijske zemlje! Slovenija ima še posebno tehtne razloge, da misli na to. Po novejših podatkih pride na prebivalca naše republike samo 16 arov njih in vrtov – po tej površini se uvrščamo na predzadnje mesto v Evropi. Nekdaj izrazito kmetijska dežela se je tako znašla na repu kmetijskih možnosti, ki jih predstavlja v bistvu najdragocenejša – plodna zemlja. Se ta zemljišča pa so razdrobljena kot le malo kje v svetu. Računa se, da je v Sloveniji še nekaj nad 50.000 čistih kmetij, njihova povprečna velikost pa je komaj 6,4 ha. Kmetijskega prebivalstva je še 16 do 17 odstotkov, dolgoročni načrti pa predvidevajo, da se bo do leta 1995 nje-

gov delež zmanjšal še na 9 do 10 odstotkov. Modernizirati tako razdrobljeno kmetijstvo je zato toliko bolj zapletena naloga. Majhni kmetiji postane sodoben kmetijski stroj bolj breme kot pomoč, ker je premalo izkoriščen. To spoznavajo tudi naši kmetje, ki bodo zato prej ali slej morali še bolj prisluhniti klicu o združevanju dela in sredstev ter ustanavljanju proizvodnih skupnosti. M. L.

Inž. Andrej Rogač: „Velika škoda, da se ne dogovorimo za skupen nastop v deželah v razvoju!“

Vsak kuje zase

V Jugoslaviji je že cela vrsta izdelovalcev industrijskih proizvodnih in drugih dvoran, vendar večina izmed njih ne more ponuditi izdelovanja v celoti, od temeljev do strehe. Kot ugotavljajo v krmeljski Metalni, je veliko dela v deželah v razvoju, vendar le za tiste, ki lahko nastopijo s popolno ponudbo, najbolje v obliki inženiringa.

Zal med našimi proizvajalci še vedno ni ustreznega dogovora. Za zgled so lahko Bosna in Hercegovina pa tudi Srbija, kjer že imajo skupine tovarn, ki so kos takim nalogam. V Sloveniji sporazum podjetij kovinske industrije in gradbeništva šele pripravljajo. Pomemben član te skupine je Metalna, ki si prizadeva predvsem za boljše sodelovanje z jesiško železarno, ki izdeluje potrebne profile železa. Trebanjski Trimo ima v Sloveniji edini tak proizvodni program, da lahko zmore celotno ponudbo. Verjetno bi kazalo tudi krmeljski Metalni bolj sodelovati, saj nekaj kilometrov razdalje med obema krajema ali različnost občin ne bi smelo predstavljati nikakršne ovire. Pri nastopanju v deželah v razvoju ima posebno veliko vlogo kreditiranje naložb. Izdelovalci tipskih proizvodnih dvoran menijo, da banke doslej niso imele dovolj razumevanja

in niso ponujale dovolj ugodnih kreditov. Tako so ponudniki iz Nemške demokratične republike ponujali posojila z osemletnim odplačilnim rokom, naši izdelovalci pa le s triletnim. Ob tolikšni razliki je pač težko uspeti in dobiti naročilo. A. ŽELEZNIK

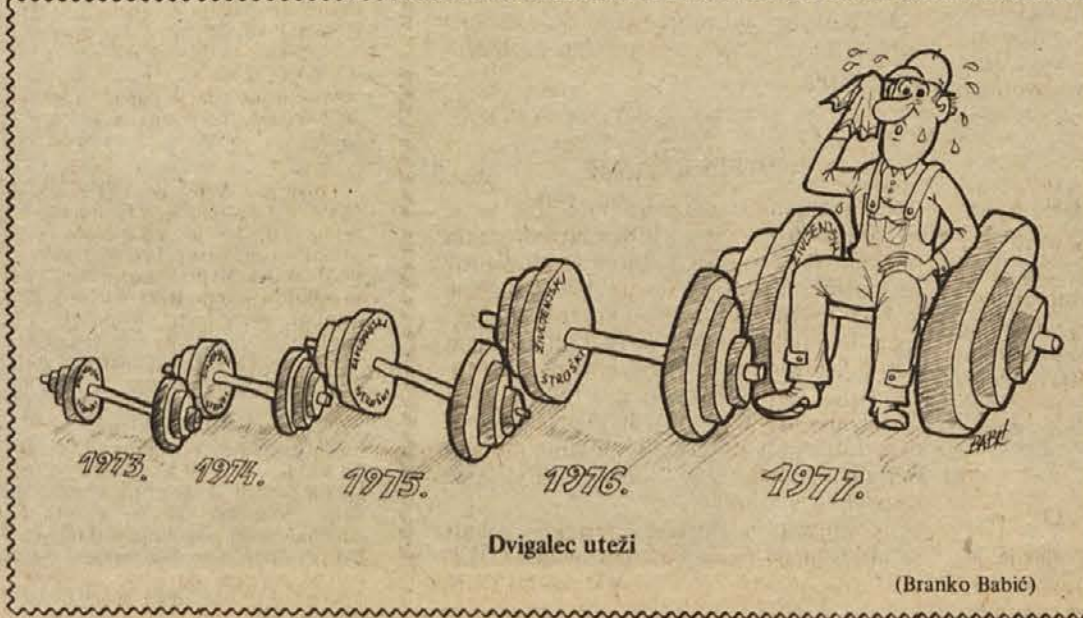
„Lanska slika“

Predsednik občinske konference ZSMS Novo mesto je zadnji četrtek po zadolžitvi članov osnovne organizacije Zveze komunistov z drugega terena sklical vse mlade člane ZK, ki stanujejo na območju centra. Komunisti naj bi ustanovili iniciativni odbor za ustanovitev osnovne organizacije ZSMS center in se pogovorili o delu partijcev v bodoči mladinski organizaciji. Ustanovili so jo namreč že pred dobrim letom, pa vse od takrat do danes, čeravno je v njej veliko komunistov, ni dala od sebe ničesar.

Na sestanku je predsednik povabil nekaj več kot 35 mladih komunistov. Ponovila pa se je „lanska slika“: za okroglo mizo v sejni sobi družbenopolitičnih organizacij je sedelo (lani je bilo še slabše) vsega osem članov ZK, medtem ko se drugim ni zdelo potrebno niti opravičiti se. Navzlic skromni udeležbi so na sestanku imenovali iniciativni odbor

za ustanovitev osnovne organizacije. Prav gotovo za konec današnjega zapisa ni odveč zapisati vprašanje enega od mladih komunistov, ki je bolj za šalo kot zares na račun nedelavnih in neodgovornih mladih članov ZK dejal: „Kaj, ko bi enemu ali dvema odvzeli rdečo knjižico?“ Kaj, ko bi to res storili, in sicer za ceno dobrega mladinskega dela v novomeškem centru, zakaj v tem mestnem delu živi nekaj lastnikov knjižic, ki bi morali v roke večkrat vzeti statut ZKS. Z njihovo družbeno aktivnostjo je nekaj narobe. J. PEZELJ

credno je zapisati...

Potem ko je koordinacijski odbor za družbeno samozaščito pri Republiški konferenci SZDL Slovenije sprejel v preteklem letu vrsto nalog in sklepov za svoje delovanje, naj bi prav letošnje obdobje pomenilo enotno akcijo na tem področju. Opredeljena stališča do vrste vsebinskih in organizacijskih vprašanj naj bi, kot so dejali na novinarski konferenci prejšnji teden, končno privedla do tistega odločilnega koraka pri podružbljanju, družbene samozaščite v tozidih, krajevnih skupnostih in občinah.

Proč s krinko!

Seveda pa bo vse to lahko izvedeno le ob resnično kritičnih ocenah razmer delovanja družbene samozaščite, ki bo slej ko prej morala postati sestavni del samoupravljanja. Žal, danes še marsikje tako ne kaže. Vzrokov za to je več, vendar bi se na začetku „spotaknili“ ob najočitnejšega. Nekakšna zaprtost peščice ljudi, nemalokrat utrjene še v vojnodobskih okviri, ki pod krinko tajnosti ljubosumno varuje informacije in tudi način svojega dela, predstavlja v današnjih razmerah precejšnjo oviro uspešnemu podružbljanju družbene samozaščite. Na tak način ostane javnost nemalokrat prikrajšana za podatke, novinar pa dobi v roke le kakšen razpis vojaških šol.

Najboljšo in verjetno najučinkovitejšo injekcijo zoper takšno stanje pa bi pomenilo dosledno in načrtno spreminjanje starostne strukture. Že dolgo je govor, naj bodo prav mladi nosilci praktičnih akcij v primeru vojne ali elementarnih nesreč, sedaj pa postaja ta ugotovitev že nuja. Z vključevanjem družbene samozaščite v učne programe naših šol, z zagotovljenim ustreznim kadrom bi podružbljanje dejavnosti, ki mora biti del nas samih, vendarle pretrgalo okvire lokalnosti in zaprtosti, seveda ob izdatni pomoči družbeno-političnih organizacij. Delo in samokritičnost sta edini zagotovili, da bo družbena samozaščita končno le postala neločljiv člen v življenjski verigi samoupravljanja. BOJAN BUDJA

Na povabilo medobčinskega sveta Zvez komunistov Novo mesto bosta v torek, 8. februarja, predavala na Otočcu političnemu aktivu novomeške občine o razvoju nevrščenosti po konferenci v Colombu in o mednarodnem delavskem gibanju Drago Košmrlj in Lojze Skok. Predavanje se bo začelo ob 14. uri.

KOČEVJE: RAZSTAVA ŠOLSKIH IZDELKOV

V Likovnem salonu v Kočevju so odprli tradicionalno razstavo centra tamkajšnjih poklicnih šol. Na njej prikazuje izdelke, storitve in dejavnosti učencev poklicne kovinske, poklicne oblačilne in posebne poklicne šole. Namen razstave, ki bo odprta do sobote, 5. februarja, je seznaniti javnost z delom in življenjem učencev šolske skupnosti pri teoretičnem in praktičnem pouku ter v izvenšolski dejavnosti.

MOKRONOG SE NI NA VRSTI

Delegat Jože Jerič se je na seji občinske skupščine v soboto pozanimal, kako je z novo telefonsko centralo v Mokronogu. Odgovorili so mu, da še ne bo nič. Predvidena je centrala s 60 številkami, hkrati naj bi potegnili telefon na Trebanjsko, od koder se morajo ljudje še za vsako malenkost podati na pot. Sedaj bo najprej razširjeno telefonsko omrežje v Veliki Loki in na Čatežu ter v Sentlovcu. Letos naj bi delno razširili še telefonsko centralo na Mirni. V tem kraju naj bi letos zgradili tudi novo pošto v dogovorjeni akciji z osnovno šolo in TVD Partizan.

MIRNA: ŽENSKA V SAMOZAŠČITI

V kinodvorani na Mirni je bilo 1. februarja ob 18. uri predavanje o zaščiti in samozoščitvi prebivalstva, ki ga je organiziral oddelek za ljudsko obrambo pri občinski skupščini Trebnje. Predavanje je bilo to pot namenjeno samo ženskam od 15. do 60. leta starosti.

Večina jih je v društvu

V črnomaljski občini sta 1.502 upokojenca, od tega 798 starostnih, 324 družinskih in 380 invalidskih upokojenec. Upokojenec združuje Društvo upokojenec Črnomelj in njegova podružnica v Semčicu.

Lani je izvršni odbor društva začel akcijo in na novo se je včlanilo 125 upokojenec, tako da sedaj le manjši del upokojenec ni včlanjen v društvo; povedati je treba, da so prav vse pisarne povabil k članstvu. Od 935 upokojenec v črnomaljskem društvu jih 468 plačuje vzajemno pomoč, 102 pa plačujejo tudi za ženo.

V lanskem letu je umrlo dvaindvajset članov in vse je na zadnji poti spremljala tudi društvena zastava, če so le svoji pravočasno sporočili dan pogreba.

Pohvalno je, da so samo člani društva iz krajevne skupnosti Črnomelj vpisali 260 tisoč dinarjev posojila za ceste, res pa je, da nekaj članov ni hotelo vpisati posojila, čeprav imajo dobre pokojnine in celo svoje avtomobile ter bi si morali zato še bolj prizadevati, da bi tudi pri nas imeli čim boljše ceste.

V društveni pisarni nudijo članom strokovno pomoč pri različnih pojavnostih, prošnjah, pritožbah, pomagajo vdovam pri uveljavitvi pravice do pokojnine po umrlem možu itd.

Društvo vsako leto pripravi tudi več izletov. Za letošnje leto načrtujejo tri izlete. Maja se bodo podali na tridnevni izlet od Črnomlja preko Bihča, Drvarja, Knina, Sinja, Splita, kjer bodo prenočili; pot jih bo naprej vodila v Mostar, Sarajevo in Travnik, naslednji dan pa se bodo preko Jajca in Bosanskega Petrovca vrnila domov. Cena tega izleta bo okoli 600 dinarjev.

Junija bodo na dvodnevem izletu obiskali Samobor, Rogaško Slatino, Ptuj, Lendavo, Mursko Soboto, Maribor, Dravograd in Sočanje; cena izleta bo okoli 400 dinarjev.

Tretji izlet pa načrtujejo za september; tudi za izlet bo dvo-dnevni, pot pa jih bo vodila na morje, na otok Rab, še prej pa si bodo ogledali Plitvička jezera; cena bo 450 dinarjev.

Točen datum bo društvo sporočilo mesec dni pred izletom.

ALOJZ ČRNIC

Ne „papirnata ploha“ ne „nova revolucija“

(Nadaljevanje s 1. str.)

vanju obojestranskih interesov, takih, ki so gospodarsko utemeljeni. Kot so na posvetovanju povedali predstavniki obeh belokranjskih zadrug, kjer so pravkar imeli javne razprave glede lastne zadrugne organiziranosti, bo treba kmetom odgovorjati tudi na kočljiva in neprijetna vprašanja. Kmetje so previdni, celo nezaupljivi zaradi napak, ki smo jih v kmetijski politiki naredili v preteklosti. Sprašujejo, če ne prihaja le nova „papirnata ploha“. Pričakujejo vzporedne gospodarske ukrepe kot dokaz, da je družbena skupnost pripravljena pomagati kmetijstvu tako, kot že pomaga nekaterim drugim prednostnim dejavnostim.

Tudi na posvetovanju so menili, da je akcija predvsem politična in ne zadosti podkrepjena s sistemskimi gospodarskimi posegi oz. pomočjo. Dolenjski zadrugniki se zavedajo, da je treba razmere in miselnost dolenjskega kmeta ocenjevati stvarno, brez iluzij, potem je mogoče pričakovati uspeh. Nova organiziranost bo lahko trdno zgrajena le na svobodni volji tistih, ki bodo združevali delo in sredstva, pa tudi zemljo. Ob novih akcijah je treba upoštevati tudi dosedanje izkušnje in dobre zglede.

M. LEGAN

Posavska razpotja

Na posvetovanju za posavske občine v Čateških Toplicah so udeleženci izrazili zadovoljstvo nad tem, da se tokrat vključujejo v javno razpravo o kmetijstvu tudi predelovalci in porabniki kmetijskih dobrin. Kljub temu so nekoliko zaskrbljeni, če bodo ti preveč površni in bodo samo potrdili obstoječe stanje, pri tem pa pozabili na dejanja.

Gre za to, da se ne bi ponovil dosedanj odnos do obravnavanja kmetijskih problemov, ko so zahteve kmetijcev imele za nadležno moledovanje.

Razpravljalci so poudarili, da so v Posavju premalo dosegli za spreminjanje družbenoekonomskih odnosov, veliko več pa so naredili za povečanje proizvodnje (mleko, živilnoredja, vinogradništvo). Zasebni sektor znese v Posavju 87 odstotkov, zato so vsi mnenja, da pospeševalna služba ni sposobna obvladati tako velikega območja. Torej bi jo morali okrepiti, kar pa je možno le, če bi jo sofinancirali tudi porabniki kmetijskih dobrin. Zagotoviti bi morali prelivanje sredstev med kmetijskimi in nekmetijskimi občinami, saj bi potem lažje organizirali mrežo pospeševalne službe.

Socialna varnost kmeta je tudi vprašanje, ki bo v razpravah deležno velike pozornosti. Kmetje zahtevajo, naj bi jim za njihove pridelke priznali vsaj polno lastno ceno. Če ima večina družbenega sektorja izgube kljub moderni tehnologiji, kako naj potem kmet dela rentabilno?

V razpravi so se nadalje ustavili ob neugodnih kreditnih pogojih za kmetijstvo. Za organizirano proizvodnjo zahtevajo kmetijski organizirano tržišče. Veliko pozornosti je bilo in bo še deležno združevanje dela, sredstev in zemlje kot najhitrejša pot k modernizaciji kmetijstva, pot po povečanju produktivnosti, ekonomičnosti in rentabilnosti. To

Vojaški obisk

Starešine iz Cerkelj so si ogledali krško tovarno

Starešine vojašnice Cerkle so obiskali in si ogledali gradbišče nuklearne elektrarne in tovarno celuloze in papirja Djuro Salaj v Krškem.

V tovarni Djuro Salaj so starešinam razkazali ves proizvodni proces, po obhodu delovnih prostorov pa so v sejni sobi vodstveni delavci svoje goste seznanili z načrti razvoja proizvodnje, samoupravljanja in izvajanjem zakona o združenem delu v njihovem kolektivu. Gostje so pokazali zanimanje tudi za poslovni uspeh kolektiva, zanimalo jih je delo družbenopolitičnih organizacij v OZD ter še več drugih stvari. Posebno pozornost so posvetili vprašanju SLO in družbene samozoščite v tovarni.

Ob koncu obiska je komandant vojašnice Cerkle Rade Japundžić v imenu pripadnikov garnizije predal pomočniku direktorja tovarne Monetiju monografijo o oboroženih silah SFRJ, sliko maršala Tita v uniformi letalskih sil kot darilo ter priznanje za večletno uspešno sodelovanje.

D. MARAŠ

je tudi pot do socialne varnosti, do postopnega izenačevanja delavca in kmeta, vendar jo moramo pojmovati kot proces, je pojasnil predsednik zadrugne zveze Slovenije Andrej Petelin, ki je sodeloval na posvetovanju.

J. TEPPEY

Kočevje: nujno je združevanje

Posvetovanja, ki ga je sklical medobčinski svet SZDL Ljubljana, se je udeležilo večje število družbenopolitičnih delavcev in kmetijskih strokovnjakov tudi iz kočevske občine.

VIKTOR DRAGOŠ

ZIMSKA GOZDNA ŠOLA – Skrb za nove kadre je ena izmed stalnih dolžnosti občinske Zveze tabornikov v Novem mestu. Zadnji trimesečni vodniški tečaj, ki se ga je udeleževalo 36 vodnikov, so sklenili v zimski gozdni šoli na Gorjancih pretekli teden. V gozdarski koči „Pri tovarni“ in v treh šotorih na obronku gozda je potekalo načrtno taborniško delo. Ing. Vlado Pavc je nove vodnike tudi tokrat seznanil z življenjem v gozdu, z divjadjo in lovstvom v naših krajih, med drugim pa so bodoči taborniški organizatorji spoznali tudi osnove družbene samozoščite. – Na sliki: ob lovni drevsih-pasti za lubadarje v gorjanskem gozdu (levo: inž. Vlado Pavc iz GG Novo mesto) – (Foto: Tone Gošnik)

„ZADNJI VLAK“ – V ponedeljek, zadnji dan za oddajo davčnih napovedi, so občani novomeške občine oddali skoraj 70 odstotkov prijav iz skupnega dohodka. Tisti, ki napovedi v roku niso oddali, bodo morali plačati na račun povečanega davka 10 oz. 20 odstotkov odmerjenega zneska. (Foto: J. Pavlin)

Rak na dojki povsem ozdravljiv

Skoraj v 95 odstotkih primerov lahko ženska pravočasno odkrije bolezen

Novomeška zdravnica dr. Marija Zorić in dr. Tomislav Goranić že več let spremljata s posebno zavzetostjo največji problem sodobne znanosti in posebej seveda še medicinske, ki ga s skupnim imenom imenujemo „rak“. Marija Zorićeva se je lani oktobra udeležila VIII. jugoslovanskega kongresa ginekologov v Portorozu, kjer jo je še posebno pritegnila tema „rak na dojki“. Na kongresu so o tem vprašanju veliko razpravljali in ob koncu sklenili, da je treba temu zlu človeštva posvetiti dosti večjo pozornost.

Naša zdravnica pravita, da je to vprašanje v glavnih zdravstvenih delavcev vsak dan prisotno, veliko se tudi o tem govori, žal pa je premalo narejenega za obvarovanje naših deklet in mater.

Po najnovejših statistikah je število obolelih žensk od raka na dojki na prvem mestu in ga srečujejo bolj pogosto, kot na primer raka na želodcu, vratu

maternice, kože ali na jajčnikih. Na razplogo so podatki iz leta 1971 in 1972, ki jih ima Onkološki institut v Ljubljani, veljajo pa za vsoto Slovenije. Leta 1971 so v Sloveniji odkrili 310 primerov raka na dojki, leto kasneje pa jih je bilo že 377! Računajo, da vsako leto naraste na novo odkritih primerov povprečno za 80. Leta 1971 je v Sloveniji umrlo od raka na

dojki ali zaradi posledic (metastaz) 220 žensk, število pa iz leta v leto narašča.

Človekovo zdravje in življenje, posebej pa še žena – mater, se ne more izraziti v denarju, zato je po mnenju zdravnikov Zorićeve in Goranića, neodpušljivo, da se zaradi prepozne ugotovitve te bolezni zmanjšuje možnost uspešnega zdravljenja. S tem se povečuje smrtnost žensk, zlasti tistih, ki so v najljepših letih življenja. Ta bolezen je sicer 100-odstotno ozdravljiva, če je dovolj zgodaj odkrita. Obstajajo metode, ki so zelo natančne, aparati pa ne preveč dragi. Takih je v Jugoslaviji že precej, zato se v takih območjih

tudi zmanjšuje smrtnost žensk. Na voljo so posebni rentgenski aparati, aparati z ultrazvukom, termodiagnostični aparati in kompjuterski rentgeni, tomografi, ki z veliko gotovostjo zabeležijo rakasto tvorbo dojk v zgodnji fazi.

Na omenjenem kongresu, kjer so sodelovali priznani strokovnjaki iz vse Jugoslavije, so poudarili, da je poleg najrazvitejših aparatov, ki jih zdaj nimamo, treba računati tudi na zdravstveno prosvetljeno žensk, ki lahko skoraj v 95 odstotkih same odkrijejo spremembe na dojki in se takoj oglasijo pri zdravniku.

Pri tem drugem vprašanju je zelo pomembno delo zdravnikov, ki lahko s pomočjo dajanja sredstev javnega zdravstva in sredstev same občine, sčanja osveščajo naše ženske, so prvenstveno same poklicne skrbeti za svoje zdravje in vsako spremembo na svojem telesu obvestijo zdravnika. Veda je treba računati tudi na nakup sodobnih aparatov, omogočajo natančno diagnostiko tumorjev dojk.

Zdravstveni delavci so že poznali veliko pripravljeno, ki pomagajo ljudem, ki se znajdejo v težavah, vendar z golimi rokami ne morejo in ne bodo mogli vili vsega. Ne bi vlekli na računov, kaj nam pomeni, če ženska, ki so zaradi raka na dojki umrle v letu 1971, vsi pa dobimo vemo, kaj nam pomenijo vsa življenja mladih mater.

Vojaške starešine si ogledujejo tovarno Djuro Salaj v Krškem.

Stane Dolanc:

O pripravah na XI. kongres ZKJ

Osnovna tema kongresa bo nedvomno obravnavanje vloge Zveze komunistov v nadaljnjem razvoju socialistične samoupravne Jugoslavije, vloge, ki se kaže v splošnem, vseobsežnem pristopu k ideološki, politični in družbeni problematiki naše družbe in v perspektivah njenega nadaljnjega razvoja. Izhajali bomo iz določilne vloge Zveze komunistov kot idejnega in notranjega vodilnega gibalna naše družbe in nosilca zgodovinske odgovornosti za ta razvoj.

Obenem s sprejetjem nove ustave je X. kongres ZKJ označil veliko zmago smeri revolucionarne akcije, s katero je Zveza komunistov premagala vse tiste sile in tendence, ki so se postavljale po robu socializmu in samoupravljanju, zagotavljala zanesljivo kontinuiteto naše socialistične revolucije ter ji odprla jasne perspektive. Ta kontinuiteta se kaže danes v nadaljnji odločni preobrazbi naše družbenogospodarske in politične ureditve na temeljih socialističnega samoupravljanja, v vidni krepitvi položaja delavskega razreda in delovnega človeka samoupravljalca ob odločanju o vseh družbenih zadevah kakor tudi v povečanju vloge in odgovornosti komunistov v vseh procesih nadaljnje samoupravne preobrazbe družbe. Zdaj smo sredi boja, ki v bistvu pomeni boj za novo, socialistično, neposredno demokracijo, za človeka, za njegovo resnično svobodo.

(Iz uvodnih besed sekretarja na seji predsedstva CK ZKJ)

Franc Šali:

Ne ukrepi, temveč večja odgovornost

... Samoupravni sistem zahteva tudi visoko osebno in kolektivno družbeno odgovornost članov kolektivnih in individualnih izvršilnih organov ter strokovnih teles, kot so na primer programski sveti ipd. Zahteva visoko razvito samoupravno in politično kulturo. Danes se mnogi samoupravni organi in programski sveti ter individualni izvršilni organi družbeno premalo odgovorno obnašajo, zato tudi prihaja do estetsko ali idejno spornih težej in kulturni produkciji. To lahko opazimo v delu gledališke dejavnosti („Cement“, „Ljudozerc“, „Ljudozerc“), v delu knjižne produkcije, ko gre za vprašanje zapadnjaške mentalitete, v radijski in televizijski produkciji in v televiziji z različnimi TV igrami in filmi s prenapetimi freudovskimi in gangsterskimi konstrukcijami. Vsega tega ne gre preprečevati z nekimi ukrepi, temveč s tem, da se samoupravni organi in programski sveti zavedajo svoje odgovornosti in motrijo te stvari tudi s stališča boja za uveljavljanje vrednot socialističnega humanizma v družbeni praksi...

(Iz razprave člana IK predsedstva CK ZKS na II. konferenci ZKPO Slovenije v Novi Gorici)

Kdor hitro da, dvakrat da

Akcijo medobčinskega odbora RK moramo vsi podpreti

Poziv občinskega odbora RK v Novem mestu o prispevkih, namenjenih v medobčinski sklad za nakup dragih medicinskih instrumentov novomeške bolnišnice, je naletel na razumevanje številnih občanov. Čeprav se je doslej zvrstilo že lepo število prispevkov, velja posebej omeniti novomeškega Pionirja, ki je s svojim prispevkom lahko svetel zgled ostalim.

Marsikdo se bo ob tem spraševal, čemu posodobiti lokalno bolnišnico, ko pa imamo več specializiranih klinik v bližini (Ljubljana, Zagreb). Res je, drži pa tudi to, da je najhitrejša in najboljša pomoč tista, ki je najbližja. Pa še nekaj je: na tak način bi močno razbremenili ostale klinike, zmanjšali stroške zdravljenja in obenem nudili pacientom vso potrebno strokovno bolniško pomoč.

Prav zato sem mnenja, da bi veljalo akciji dati še več poudarka.

B. K.

ZA STAREGA ČLOVEKA VSE DOBRO?

Bila sem navzoča v trebanjski cvetličarni, podružnici „Agraria“ Brežice. Moj svak, star 76 let, je naročil v omenjeni cvetličarni venec. Pri prevzemu venca sem ravno takrat prišla noter kupiti nekaj nageljnov, ter videla, kakšni nageljni so v tem vencu. Skoraj čisto posušeni, kot da so že 14 dni na grobu. Prodajalka sem rekla, zakaj je dala stare nageljne. Odrnila je, da so bili danes ali včeraj pripeljani. Vprašam se samo, zakaj se staremu človeku odrine vse, kar sploh ni več za prodajo. Še bolj me je bodlo v oči, ker so bili ostali venci in šopi iz lepih svežih rož.

O. M.

„AD ACTA“ NA TOPLISKEM ODRU

V zadnjem času se Dolenjske Toplice lahko pohvalijo z bogatim kulturnim življenjem. Sezona, ki se je začela že z lanskim septembrom, se nadaljuje tudi v novo leto. V to se je uspešno vključila tudi dramska sekcija Prosvetnega društva „Maks Henigman“ iz Dol. Toplice. V zadnjih letih se nam ta skupina predstavi vsako leto z eno igro. Letos pa ekipa razširila vrste svojega družila mladi. Odločili so se, da bodo nastupili dve igri. Prva skupina je bila to komedija Marjana Marinca „Ad acta“. Ni treba posebej poudarjati, da so Topličani na obeh predstavi aplavzom nudili nastopajočim. Z nastupirajo nagradili nastopajočim. 6. februarja gostoval v Semicu in potem morda še kje.

V sredini februarja pa se nam predstavili tudi mlajši člani lonski stolp. Obe igri režira Majda Zvan.

F. M.

Ptujski festival vabi

27. in 28. avgusta bo v Ptujju že 9. festival domače zabavne glasbe — Prijave do 28. februarja

Organizatorji tradicionalnega festivala domače zabavne glasbe v Ptujju, ki bo tokrat že deveti po vrsti, vabijo tudi letos k sodelovanju domače ansamble iz Slovenije in tudi zamejstva.

Pogoji za nastop so izvirne in še ne predvajane skladbe, besedila pa morajo biti pisana v slovensščini ali v narečjih. Vsak ansambel lahko hkrati nastopi z dvema deloma, eno od njih mora biti vokalno; pravice za posnetke plošč in kaset RTV Ljubljana. Vsa poslana dela bodo ocenjevale posebne komisije, ki jih bo imenoval upravni odbor festivala, obenem pa bodo ansablom po potrebi tudi nudile strokovno pomoč.

Ptujski festival domače zabavne glasbe, ki bo letos 27. in 28. avgusta, pripravljata za udeležence tri nagrade občinstva, 3 nagrade strokovne žirije in nagrado avtorju za najboljše besedilo. Obenem bosta podeljeni nagradi za najboljšo instrumentalno izvedbo in najboljšemu debitantu.

Ansambli naj pošljejo prijave za sodelovanje do 28. februarja. Tehnični material z besedili pa do 31. marca na naslov: Zavod Radio-ansamble, ki jih bo „določil“ organizator, predvidena pa je v začetku maja, medtem ko bo snemanje plošč in kaset določeno kasneje.

Mirenski modelarji pri delu; znanja v delavnici ni nikoli preveč.

Uspešno leto domskih delavcev

Ob pregledu delovnih rezultatov v preteklih dveh letih so domski delavci Dolenjske dosegli vrsto lepih uspehov — Tudi vnaprej tako

V črnomaljskem dijaškem domu so se pred kratkim zbrali domski delavci Dolenjske in na zaključnem posvetovanju pregledali v zadnjih dveh letih narejeno delo.

Dosedanje vodstvo vzgojiteljev in ravnateljev je v podanem poročilu ugotavljalo, da so imeli ob svojem delu vrsto uspehov. Tako so organizirali 12 rednih sestankov, posvetov, pripravili pa so tudi vrsto strokovnih predavanj o problematiki domače organiziranosti pri nas. Prav tako so izvedli več športnih tekmovanj, pri-

pravili nekaj obiskov, organizirali prvi izlet vseh domskih delavcev Dolenjske v bolnišnico Franja in na Vrhniko. Hkrati so se pogovarjali o organiziranju prvenstva dijaških domov v republiškem merilu in ne kot sedaj po območjih. Med posvetovanjem se je porodila ideja o koristnejšem izrabljanju prostih dni in

konca tedna, ki naj dijakom nudijo dovolj možnosti za zabavo, kulturno in športno izživljanje.

Ob 40-letnici KPS in prihoda tovariša Tita na čelo partije bodo pripravili športno tekmovanje dijaških domov Dolenjske, sodelovali bodo na pohodu Ob žici okupirane Ljubljane, nadaljevali pa bodo tudi s pripravljanim strokovnim predavanjem in posvetov.

M. TRATAR

ZANIMIVO PREDAVANJE KRŠKIH „REZERVISTOV“

Od 21. do 23. januarja je Zveza rezervnih vojaških starešin iz Krškega pripravila predavanje o zakonu ljudske obrambe. Predavanja so se razen rezervnih vojaških starešin udeležili tudi številni občani in mladina. Navzočim je govoril načelnik oddelka za ljudsko obrambo v Krškem Slavko Kunej. Marljivi člani občinskega odbora ZRVS pa pripravljajo že drugo predavanje, tokrat na temo „Ognjeni sistem“, ki pa bo izveden v dveh delih: v učilnici in na terenu.

DUŠAN VLADIČ

NI NUJNO

da se uredništvo Dolenjskega lista strinja z vsemi sestavki, ki so objavljeni na tej strani. — K prispevkom, ki jih pošiljate za objavo v našem tedniku, pripišite svoj celi naslov, sicer ne pridejo v poštev za tisk. Na posebne želje pisca lahko ostane njegovo pravo ime za javnost tajno (podpisali ga bomo s kratkimi ali kako drugače), vsekakor pa je pred sodiščem za resničnost napisanega odgovoren predvsem sam.

UREDNIŠTVO DL

Primer sodelovanja za vse

Mladinski aktiv Krke in učenci novomeške Posebne šole že lep čas vzorno sodelujejo

Že ob obisku dijakov slovenske gimnazije iz Celovca v dijaškem domu Majde Silc, ko so se predstavili z lutkovno igro Rdeča kapica, je bilo videti vzorno sodelovanje mladinskega aktiva iz Krke in novomeške Posebne šole. Tokrat smo temu sodelovanju namenili nekaj več besed.

Mladinski aktiv Krke vabi že lep čas dijakove Posebne šole na svoje izlete, saj so jih pred časom popeljali tudi po Sloveniji in na izlet

na Petrovo goro. Med počitnicami so bili gojenci te šole gostje „Krke“ v Fazuanu ob Jadranski obali. Seveda pa moramo omeniti tudi hvaležnost učencev, ki v Krki prirejajo številne nastope, lani pa so organizirali v tovarni celo razstavo svojih šolskih izdelkov. Prijateljstvo je še posebej potrjeno ob praznikih in pomembnih dogodkih, ko delegacija učencev Posebne šole redno hodi čestitat vodstvu tovarne in mladine.

M. TRATAR

Prosvetni delavci v Novoteksu

Občinska izobraževalna skupnost je v sodelovanju s komisijo za kulturno-prosvetna vprašanja pri občinskem komiteju ZK pripravila seminar za idejnopolitično izobraževanje prosvetnih delavcev.

Na dvodnevem seminarju, ki je bil 25. in 26. januarja v Novem mestu, so prosvetni delavci najprej poslušali predavanja o uredništvu samoupravljanja v šolah ter naši samoupravni etiki. Drugi dan pa so prosvetni delavci obiskali novomeške delovne organizacije, kjer so se s predstavniki kolektivov pogovarjali o samoupravnih in gospodarskih vprašanjih, vprašanju svobodne menjave dela, odnosu šol do združenega dela, delovanju delegacij itd.

Tekstilno tovarno Novoteks so obiskali prosvetni delavci ekonom-

skke srednje šole iz Novega mesta ter mirnopoljske, šmarješke in škocjanske osemletke. Najprej so si ogledali proizvodnjo v Novoteksu, nato pa so sledili zanimivim predavanjem in problemom te novomeške tekstilne tovarne. Razgovore v Novoteksu je vodil predsednik izvršnega sveta

novomeške skupščine Avgust Avbar. O samoupravljanju je spregovoril Tine Geršič, o pripravah za uredništvu zakona o združenem delu Miran Simič, o poslovanju v preteklem letu Drago Sotler, oceno delovanja delegacij za SIS izobraževanja je podal Bojan Pureber, o izboljševanju odnosov med šolo in združenim delom pa je spregovoril Ivo Ivkovič.

MIHA GOŠNIK

STARČEVSKÉ OČI SO SE OROSILE

Veseli in razposajeni dnevi šolarjev so vendarle napočili. Šolske potrebe učencev počivajo, učenci pa veselo izkoriščajo trenutke odmora. Mladi člani RK iz Bršljina ga plodno izrabljamo.

Že lansko jesen smo obiskali precejšnje število ostarelih občanov, jim pripravili krajši kulturni program in prigrizek. Ker pa vemo, da se vsi tega praznovanja niso mogli udeležiti, smo jih obiskali tudi doma, jih skromno obdarili in jim s kratko pesmijo zaželeli vse najboljše. Vsem smo obljubili, da jih bomo še obiskali. Še bomo potrkali na vrata samotnih hišic, dotlej pa vsem želimo prijetne urece ob topli peči.

ANDREJA KAVŠEK
OŠ Bršljin

V LT na Mirni ne počivajo

Modelarji in fotografi v društvu Ljudske tehnike na Mirni želijo tudi letos zastaviti delo v enakih okvirih

Društvo Ljudske tehnike z Mirne, ki združuje modelarski in foto klub, je izpolnilo delovni načrt za leto 1976. V načrtih za leto 1977 imajo predvsem poglobitev zastavljenega dela in povečanje števila članstva.

Mirenski modelarji so lani opravili 5382 prostovoljnih delovnih ur. Letošnje dejavnosti ne nameravajo razširjati, razen pri modelih na radijsko vodenje. Zadalji so si nalogo graditi modele take velikosti, ki bo primerna za učenje enot SLO. V načrtu pa imajo zedanje delo izboljšati tako, da bodo boljše pripravljani in uspo-

sobljeni za tekmovanja in pri delu v delavnici. Želijo tudi dokupiti nekaj orodja.

Fotografi bodo svojo dejavnost usmerili predvsem v organiziranje in izvajanje tečajev fotografije, razstavljanje v vitrini na Mirni in v Trebnjem ter v ustvarjanje lastne dokumentacije. Radi bi v letošnjem letu zamenjali stare naprave z novimi.

Društvo je s temi svojimi programi seznanilo interesne skupnosti ter družbenopolitične organizacije, prav tako pa tudi oddelek za ljudsko obrambo pri SO Trebnje. Člani pričakujejo, da jim bo predvideno vsoto 80.000 dinarjev uspelo dobiti.

„Naravnost na maršalat“

Primer sevniške Kopitarne govori v prid resnici o prepočasnih postopkih reševanja pritožb

V letošnji četrti številki Dolenjskega lista je bil pod naslovom „Naravnost na maršalat“ objavljen sestavek, v katerem je sekretar novomeške občinske skupščine Jože Florjančič govoril o tem, da nekateri naši organi predolgo vodijo postopek.

Navedeno misel bi rad podprl s primerom, ki je bil v naši delovni organizaciji najbolj očiten.

OZD Kopitarna Sevnica in njeni delavci so 23. 2. 1976 sprejeli samoupravni sporazum o delitvi sredstev za osebne dohodke. Navedeni sporazum je na svoji 25. seji potrdil tudi delavski svet in s sklepom razglasil spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma za pravno veljavne, hkrati pa določil, da začne veljati od 1. 3. 1976 z vrednostjo točke 1,00 din. Brez vsakršnega sklepa je bila za ta mesec obračunana točka po vrednosti 0,97 din. Sprašujem se, ali je to zakonito? Odgovor sem iskal pri družbenem branilcu samoupravljanja Branku Pircu iz Krškega, ki pa je samo potrdil sprejem moje vloge, ukrenil pa še do danes ni ničesar. Pisal sem tudi drugim organom, med njimi na maršalat, vendar je moja vloga šele sedaj prišla na občinsko komisijo.

JANKO BLAS, predsednik samoupravne delovne enote obrata kopit v OZD Kopitarna iz Sevnice

„Zahtevamo preklic!“

Zbadljivka „Ena gospa“ je zedala v živo

„Prejšnji teden je bila na novomeški strani Dolenjskega lista v rubriki Ena gospa objavljena netočna vest. Mi tega ne bomo pustili in zahtevamo preklic! Tukaj šef poslovalnice Kompas v Novem mestu. Zakaj pišete stvari, ki niso resnične?!

Objavljeno je bilo, da je ena gospa kupila pri nas karto za letalo na progi Ljubljana-Beograd, in da ni letelo, kar pa sploh ni res. V Beograd je dotična normalno letela, pač pa na progi Beograd-Ljubljana ni bilo letala. Tudi ni res, da so že aprila lani to progo ukinili, ampak so jo šele proti koncu leta. Nas o tem niso obvestili in mi nismo nič krivi, če smo prodali karto.“

— Tovariš, pomirite se in povejte, ali ste prodali karto ali ne?

„Seveda smo jo in smo se stranki tudi opravičili, povrnili škodo, ampak to sploh ni res...“

— Se ne bi raje v miru pogovorili čez dva dni?

„Mi zahtevamo ime dotične! Saj tako vemo, kdo je, ampak se ne damo. Zakaj podaja lažno prijavo?“

— Nihče ni dal prijave in „dotična“ niti ne ve, da smo njen primer objavili v časopisu...“

„A, tako poslušate! Saj bi morali vendar imeti njeno prijavo, podpis. Jaz vem, kako to gre. Mene ne boste tako zlahka. Mi bomo šli do konca. Do skrajnosti! Ne bi radi zaostrovali, ampak se ne damo blatiti.“

Takle je bil telefonski pogovor v petek okrog 13. ure. Tokrat smo objavili domala vse, kar je tovariš iz prizadetega urada povedal, čeravno se v prvi objavi ni bilo nikjer nobenega imena.

RIA BAČER

VESELI TOBOGAN V ČRNOMLJU

Z veseljem smo sprejeli novico, da nas bo 4. januarja obiskal Veseli tobogan, in skrbno smo se začeli pripravljati. V pevskem zboru smo se naučili pesmico o goskah, ki jo je prav za nas napisal skladatelj Bojan Adamič. Pesmica nam je bila všeč in hitro smo se je naučili. Na dan nastopa smo najprej imeli generalko, potem pa je šlo zares. Dvorana se je polnila, ura se je bližala 18. in tobogan se je začel.

Vodila sta ga Monika Glavič in Rado Časl, ki ju poznamo s televizijskih zaslonov. V oddaji je sodeloval priljubljeni karikaturist Božo Kos. Nastopili so učenci nižjih razredov z recitacijami ter pionirski in mladinski pevski zbor. V uvodnem delu je naše mesto predstavil učenec iz osnovne šole v Loki, Gorazdu Lemanu, priljubljenemu Pipiju iz televizijske nadaljevanke „Odprava zelenega zmaja“, in skladatelju Adamiču smo zastavili nekaj vprašanj o njegovem delu. Med sporedom smo se nasmajali domisljam in risbam Bože Kosa.

PETRA DRŽAJ
literarno-novin. krožek
OŠ Mirana Jarca
Črnomelj

Po ogledu tekstilne tovarne Novoteks je okoli 60 prosvetnih delavcev iz novomeške občine prisluhnilo zanimivim predavanjem in orisu situacije v tej novomeški tovarni (Foto: M. Gošnik)

Bodimo pravični do zgodovine NOB

Nekaj pojasnil o pomembnih sestankih v pripravah na vseljudsko vstajo

V Dolenjskem listu ste 20. maja 1976 na 20. strani v „Trebajskih novicah“ objavili članek „Obelježja v počastitev 40-letnice ZKS“. V tem članku je netočnost v zvezi s sestankom na Rdečem kalu (in ne na Jordan kalu, kot je napisano v knjigi Trebnje v NOB). Pri tem tolmačenju je pisec članka v zmoti, predvsem pa je v zmoti tisti, ki mu je dal netočne podatke. Imam vtis, da ljudje, ki dajejo podatke, niso seznanjeni z zgodovino NOB v občini Trebnje.

Ni res, da je bil sestanek samo na Rdečem kalu, bil je tudi na Jordan kalu. Tudi vsebinsko sta imela svoj specifični značaj, zato želimo nekaj stvari pojasniti.

V gozdu pri Jordan kalu je bil sestanek septembra 1941 in se ga je udeležil Boris Kidrič. V knjigi „Občina Trebnje v NOB“ na strani 93 pa je zapisano tole: Ko je minilo poletje, je CK sklical konferenco članov dolenjskih okrajnih komitejev. O njej in o svojem drugem srečanju z Borisom Kidričem je med drugim napisal Radko Polič v knjigi Čudežna pomlad naslednje: Drugo srečanje je bilo na Jordan kalu – to je nekako na pol poti med Mirno pečjo in Dobriščem – v prvih dneh septembra 1941. Tam je bila v gozdu konferenca dolenjskih okrajnih komitejev KPS, ki jo je sklical centralni komite. Zastopala sta ga Boris Kidrič in Tone Tomšič. Novomeški komite sta zastopala Dušan Jereb in Srečo Preželj, mokronoškega Jože Borštinar in Jože Jurančič, grosupeljskega Dolfe Jakoh in Radko Polič ter dobriščanskega področja Jože Slak. Najprej so bila na vrsti poročila iz vseh okrajev, potem pa je vzel besedo Boris Kidrič – Peter. Ni bil najbolj zadovoljen z našim delom, čeprav je bilo iz poročil razvidno, da je OF zajela domala vsako vas in pritegnila veliko večino ljudi na Dolenjskem. To je vse lepo, je dejal, toda brez akcij, od najneznatnejših sabotaž pa do oborožene vstaje, bo naš boj ostal mrtvorjeno dete. Akcij pa pri vas tako rekoč še ni in prav tako še niste tega

vprašanja razčistili pri vas samih. To je bila osnovna misel njegove analize našega dotedanega dela.

Na Rdečem kalu pri Kresalu pa je bil sestanek januarja 1942, vendar na njem ni bil navzoč Boris Kidrič niti ne Tone Tomšič. Iz knjige „Občina Trebnje v NOB“, stran 156, pa je razvidno naslednje:

V gostilni Kresal na Rdečem kalu je januarja 1942 zasedal okrajni plen OF Novo mesto. Udeležil se ga je kolektiv učiteljev iz Dol. Nemške vasi, pet udeležencev iz Dobrišča (Jože Kovač, Stana Štupar, Jože Zukovec – Vladimir, Francka in Ludvik Slak), več Novomeščanov in Mirnopečanov. Plenum je vodil Dušan Jereb. Že pri prvi točki so ga zmotili karabinjerji in dva žandarja. Prisotne so karabinjerji legitimirali. Jože Slak – Silov, ki je bil že v ilegali, ni imel legitimacije, zato se je izmuznil za hrbit karabinjerjev v kuhinjo in skozi okno v gozd. Mara Rupena iz Mirne peči se je takoj pojavila s predpasnikom in jih odpeljala v prazno sobo. Ko so karabinjerji odšli, se je Jože Slak vrnil. Na plenum so prišli na smučeh. Tako so povedali Slavko Lavriha, Ludvik Slak in Francka Slak in napisali, da je bil ta sestanek 6. januarja. To pa brzokone ne bo prav, kajti zgodovinar J. Jarc pravi v svoji knjigi Partizanski Rog (str. 47) takole: V nedeljo, 18. januarja 1942, je bil v gostilni pri Kresalu na Rdečem kalu sestanek, ki se ga je udeležilo približno osemnajst aktivistov iz Mirne peči, Trebnjega, Ponikev in Novega mesta, iz partizanskega taborišča na Malem vrhu

nad Globodolom pa Jože Slak – Silvo in Ivan Kovačič – Efenka.“

Naj pojasnim tudi, kako sta Tone Tomšič in dr. Jože Rus prišla 8. septembra 1941 v Mirensko dolino in tam imela več sestankov s člani KP in OF:

Zastopnik Sokolov v Izvršnem odboru OF dr. Jože Rus je dobil od Borisa Kidriča nalogo, naj gre s Tonetom Tomšičem 8. septembra v Trebnje, na Mirno in v Mokronog, kjer ju čakajo tovariši, s katerimi se bosta pogovorila o organizaciji ter o prihodnjih nalogah in delu OF. Jože Rus se tega datuma točno spominja in pripoveduje, da sta odšla s Tomšičem s prvim jutranjim vlakom najprej v Trebnje, kjer sta se le za kratek čas ustavila v gostilni in govorila z nekom, ki ga Rus ni poznal. Nato sta odšla na Mirno in stopila v Kolencevo gostilno. Tam ju je čakalo več ljudi. Z njimi sta se na hitro domenila za sestanek v mirenskem gradu. Sestanek naj bi bil po njuni vrtni iz Mokronoga. V Mokronogu sta se v Majcnovi gostilni sestala z Jožetom Borštinarjem, Živkom Bernotom in Sandijem ter Nacetom Majcnom. Živko Bernot je tedaj vzdrževal zvezo med Ljubljano in Mirensko dolino. Še istega dne sta odšla Tone Tomšič in Jože Rus z Borštinarjem na Mirno, kjer je bil sestanek v gozdu pod gradom. Tam se je zbralo okrog deset ljudi. Prisotnim so gosti govorili predvsem o stanju, kakršno je vladalo tedaj v OF, razlagali so pomen enotnosti te nove, vsenarodne organizacije in o nepreklicnosti obveznosti, ki sledi za vsakogar, ki stopi vanjo. Rus se je obračal zlasti na člane Sokola, ki jih je posredno ali neposredno poznal iz predvojnega dela.

O tem sestanku je napisal Riko Kolenc naslednje: Spominjam se prvega sestanka, ki smo ga imeli jeseni 1941 v mirenskem gradu. Na njem smo razpravljali o prvih nepo-

strednih nalogah v zvezi s širjenjem OF. Na sestanku sta govorila pok. Tone Tomšič iz Ljubljane in Jože Borštinar iz Mokronoga, od nas z Mirne pa, kolikor se spominjam: Franc Lunaček, Alojz Kunstek, Adolf Bulc, Vladimir Berce, Jože Žan in Tone Marin. Prisotni smo bili še Polde Jerovšek in jaz ter verjetno še kdo drug. Pričevanje Vladimira Berceta z Mirne se glede tega sestanka popolnoma ujema z opisom, ki ga je dal Riko Kolenc, le da Berce navaja tudi Jožeta Rusa in točneje določa čas prvega sestanka (tj. september 1941).

Če bi hoteli vse sestanke OF obeležiti, bi bilo tega verjetno preveč. Prav pa bi bilo, da se napravi primeren obeležje na Jordan kalu, kjer je bil sestanek (občina Novo mesto), in v Kresalovi hiši na Rdečem kalu, kjer je bil plenum okrajnega odbora OF Novo mesto. Predlagam pa tudi obeležje na hiši (marof) na Drečjem vrhu pri Trebelnem, v kateri je bila od januarja do aprila 1944 partijska šola okrog komiteja KPS Novo mesto. Ta dogodek je neposredno povezan z ZKS in je prav gotovo lahko vključen v počastitev 40-letnice ZKS.

Končno bi želel povedati še tole: Če si človek približe ogleda knjige: Izbrani dokumenti KPJ 1919–1941, Edib Hasamagić, Zagreb 1959; Mihajlo dr. Vučković: Poljoprivreda stare Jugoslavije 1918–1945, Beograd 1958; Ferdo dr. Čulinović: Ekonomsko in politično stanje Jugoslavije 1918–1945, Beograd 1958; Metod dr. Mikuz: Svet med dvema vojnama 1918–1939; Koledar zgodovine KPJ 1969; Dolenjski zbornik 1961; Krajevni leksikon dravske banovine iz 1937. leta in še druge, je moč sklepati, kakšno je bilo gospodarsko in politično stanje v bivši Jugoslaviji na območju sedanje občine Trebnje.

Odboru za proslavo 40-letnice ustanovitve KPS v Trebnjem priporočam, da uporablja poleg drugega gradiva tudi vire in dokumente, ki so že zbrani pri občinskem odboru ZZB Trebnje.

PAVLE MIKLIČ
Prijeteljeva c. 5
TREBNJE

DOBRA KAPLJICA IN HARMONIKA – V dobrem razpoloženju v krogu svojih dragih sta Marija in Jože Jazbec (desni) slavila zlato poroko na svojem domu v Zabukovju.

Ob trdem delu visoka jubileja

Dvoje zlatih porok v Zabukovju nad Sevnico

Konec minulega tedna je bilo nadvse veselo pri Španovih in Jazbecvih v Zabukovju: obe družini sta v nedeljo slavili zlati poroki. Helena in Andrej Špan sta imela 7 otrok, v rodu je že 14 vnukov in pravnukov, Marija in Jože Jazbec pa sta imela 11 otrok (trije so pomrli), vnukov pa zaenkrat naštejejo 11. Oboji živijo na malih kmetijah.

Jože Jazbec je pravi ljudski značaj iz kozjanskih hribov. Kar težko je naštetiti vsa dela, ki jih je po življenjski nuji moral opravljati v 78. letih. Že njegov ded je bil grobar, mrliška lopata je ostala tudi sinu. Jože se še dobro spominja, kako je pri tem najbolj žalostnem opravilu lil pot že pri 12 letih. V tistih časih smrti ni bilo treba ugotavljati zdravniku, Jože je 35 let kot mrliški oglednik premeril vse hribe. Poznajo ga daleč naokoli, vendar ne le zato, ker jim je položil k zadnjemu počitku svoje, temveč tudi kot človeka, ki se je znal prav obrniti pri porodih. Žena Marija je bila, prva od 15 otrok, doma iz Mlačevega pri Grosupljem. Ko ga je huda zima leta 1929 zatekla na ženinem domu na obisku, je pomagal na svet 15. otroku v tej družini. Ves Jožetov

trud ni zadostoval, da bi bila vsaj dovolj kruha pri hiši. Ponavadi so ga jedli lahki ščeke zvečer, ko ga je mati prinesla z dnine. Med vojno so pri njih vedno našli za vetišče tudi partizani. Pri njih na njihovo kmečko peč sta se hodila gret dva angleška pilota, ki sta odnesla celo kožo od šestčlanske posadke, ko se je zrušil bombnik pri Miškovem dolu.

Helena Španova je dobila skromno kmetijo kot rejenka. „Zato ker je pridna,“ reki rejniki in odtegnjeni grunt rodni hčeri. Z možem sta preživela vsa leta

VSA LETA NA ZEMLJI Zlatoporočenca Helena Andrej Špan sedaj uživata zasluženi preužitek.

zemlji. Andrej Špan je paroval kot inženir po Beogradu in Hrvatski. Nekaj od sedanjih boleznih se je moral naložiti tudi tisti čas. Med to pravo zanjščino je vse breme človeka in sedmerih otrok ležalo na ženi.

A. ZELENJAK

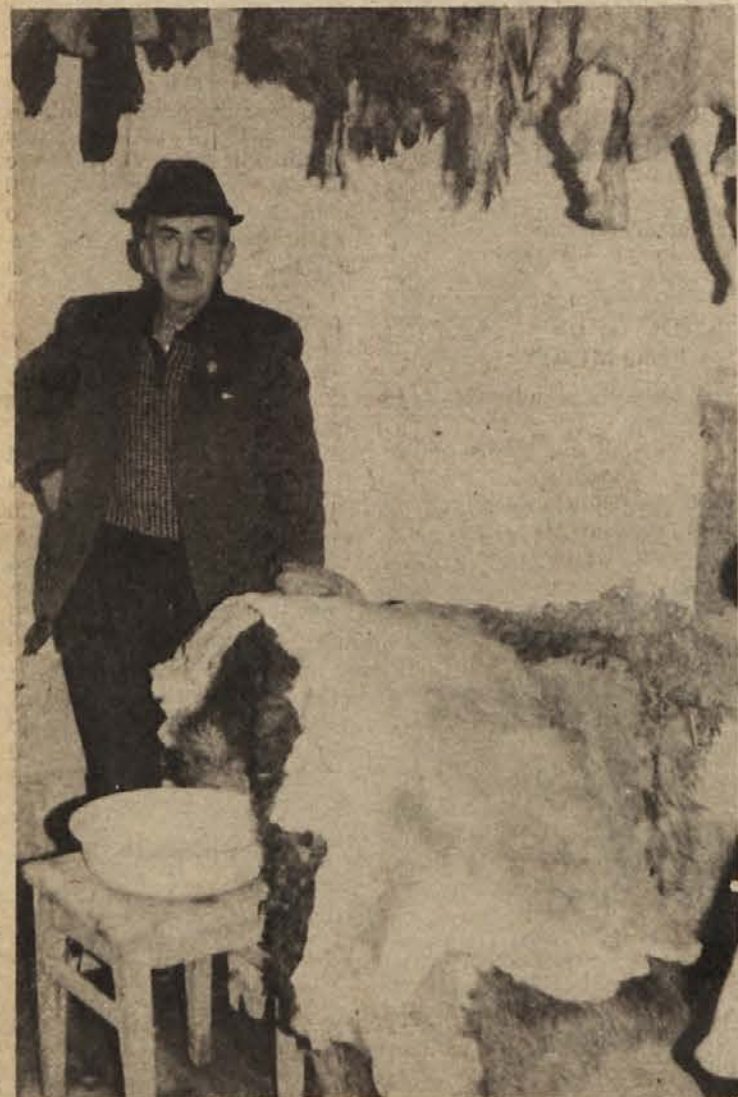
„Krila bi vam morala ob rojstvu dati“

Janez Murn iz Dolenje vasi pri Ribnici se spominja dneva, ko je padel partizanski pesnik Kajuh

„Da, štiri in pol metra sem bil od Kajuha, ko je padel.“ mi je zagotovil 72-letni Janez Murn iz Dolenje vasi pri Ribnici. „Jaz sem takrat vrata pridržal, on pa je skočil ven, pa ga je zadelo.“

Janez Murn je bil včasih lončar in rešetar. Zdaj se pomalem stroji kože. Na vrata je že obesil napis „Zaradi starosti in pomanjkanja kože začasno ne strojim več.“

Nekoliko je tudi živčen. In sluh je izgubil takrat na Štajerskem, pravi. Ni bilo lahko na pohodu 14. divizije. Včasih se sporazumeva, včasih pa ne povsem, ker tudi sam ne slišim več najbolje.

JANEZ MURN: „Zdaj, ko ste mene fotografirali, ste fotografirali likrati lončarja, rešetarja in strojarja.“ Drugi pa so povedali, da je bil Janez Murn tudi borec 14. divizije. (Foto: J. Prime)

„Profesor Cesar iz Ljubljane mi je pisal veliko pisem, naj mu povem, kako je Kajuh padel. Vedno je hotel zvedeti še kaj novega. Jaz sem mu vse povedal in sem zaradi pisem že jezen.“

Lani pa je prišla z avtobusom šoštanjskih šolarjev še upokojena učiteljica Mškarjeva. Obiskali so soseda-lončarja. Poiskala pa je tudi mene in sva se zmenila, da pridem gor, v Šoštanj.

In jeseni me je zet res zapeljal tja. Pokazali so mi Kajuhovo sobo v šoli, pa Kajuhovo gostilno v Šoštanju, pa Kajuhov spomenik v Šoštanju... in Kajuhov spomenik pred hišoo v

Žlebnikih oziroma Belih vodah, kjer se je tisto zgodilo...

Je rekel gospodar tiste lepe kmečke domačije na hribu: „Vsaj vi mi pomagajte. Sem prihajajo vedno ljudje, izletniki, in sprašujejo, kako je bilo takrat, ko je padel kajuh.“ Pa sem mu pokazal.

„Jaz sem stal tukaj pri vratih. Tam je ležal moj kuhar Adamič. Veste, to je bil divizijski kuhar. Doma je bil iz Sodražice. Jaz sem bil takrat pa mulovodec. Blizu njega pa je ležal Kajuh.“

Zdaj, jeseni, smo vse pregledali in premerili, da se natančno ve, kako je bilo.“

„Koliko vas je pa bilo v tisti hiši in kako se je vse izteklo?“ sem bil radoveden.

„Nas je bilo takrat 15. Potem sta padla Adamič in Kajuh. Preostalih nas 13 pa je odšlo v zgornji del hiše. Matija, to je bil naš komandir, nam reče: „Zdaj smo pa izgubljeni, fantje, bodite pozdravljeni. Izpad!“

In smo se zapodili po stopnicah dol. Sam ne vem, kako je šlo. Menda se sploh z nogami nismo dotikali tal. Veste, takrat človek ne dela s pametjo. Nekaj deluje v njem, ukrepa. Kot podivjani smo bili. To se ne da povedati ne zamisliti. Jaz sem tekel bos, ker sem dal sušiti čevlje. In štiri bombe sem imel. Vsi smo vedeli le, da moramo hitro ven.

Matija je zavpil: „Juriš! Boga vam švabskega!“ Zdrveli smo ven. Nemškega cugsfirerja, ki je

streljal z zbrojevko in je prej ustrelil Kajuha, je najprej pohodil Matija, potem pa smo ga še nekateri izmed nas, da je bil od tega mrtev. Njegovega pomočnika pa je pokončal Borut menda s puškinim kopitom. Še enega Nemca smo nato ustrelili... in smo se prebili, vseh nas trinajst.“

„Kako pa veste, da je Kajuha in Adamiča ustrelil prav tisti cugsfirer?“

„Ko smo bili v hiši, smo slišali pogovor Nemcev. Ostali so pred hišo. Tam so postavili nemško zbrojevko tako, da je merila v vrata. Najbrž niso vedeli, da smo mi notri. Ko smo navalili ven, je cugsfirer začel streljati, vendar je bil najbrž tako presenečen, da ni nobenega zadel. Mi pa nismo mogli drugam kot naravnost preko njega in smo ga pohodili do smrti.“

Povedal je še enkrat, da je takrat ranjen in bos bežal iz hiše. Kdaj je bil ranjen in kam, nisem zvedel, ker ni slišal prav mojega vprašanja ali pa so ga spomini preveč prevzeli. Razumel sem ga le, da je čevlje dal sušiti, ker so pred prihodom v to hišo gazili preko neke vode. Povedal je še, da je sezul padlega Adamiča in mu slekel tudi usnjeni suknjič. Vendar spet iz istega vzroka nisem zvedel, kdaj natančno se je to zgodilo: ali med tem, ko so bili v hiši, ali potem, ko so se prebili ven in pobili tiste tri Nemce.

JOŽE PRIMC

Delovna skupnost osnovne šole Škocjan

objavlja prosto delovno mesto

vzgojiteljice za vzgojnovarstveni oddelek

Pogoj: vzgojiteljica

Pismene ponudbe z dokazili o izobrazbi in kratkim življenjepisom pošljite v roku 15 dni na naslov: Osnovna šola Škocjan, 68275 Škocjan.

PUSNAR ENZO

Import-Export
FARRA D'ISONZO

Gorica (Italija)
Tel. 888-025

Zastopstva podjetij
MAB "AGRIFULL"
in drugih

●Motokultivatorji od 5...
●Traktorji in goseničarji od...
– 90 KS ●Preše za seno
grozdje ●Mreže proti...
●Gume „GOODYEAR“ za...
torje in avtomobile
REZERVNI...
SERVISNA SLUŽBA
UGODNE CENE

Ljudje darujejo od srca

Do 28. januarja je občinski odbor RK v N. mestu zbral za drage medicinske aparate že 290.695 din

Od 13. do 28. januarja so bili nakazani v sklad za drage medicinske instrumente naslednji novi prispevki:

PODARJENA POSOJILA ZA CESTE:
Anton Žonta, monter central, kurjave, Novo mesto, Kozine 3 – 3000 din;
Marjan Tomazin, soboslikar, Novo mesto – 2.000 din;
Milan Tomazin, soboslikar, Novo mesto – 2.000 din;
no gospodarstvo, TOZD Gozdarstvo Novo mesto – 2.000 din;
Občinski sindikalni svet Metlika (namesto novoletne čestitke) – 700 din; Valter Gošnik, Maribor – 700 din.

NAMESTO VENCEV NA GROBOVE:
delavci Vodnogospodarskega podjetja Novo mesto mesto venca na grob pok. Jožetu Povšetju) – 1.000 din;
družina Cejan, Novo mesto (namesto venca na grob pok. Albine Žiberna) – 300 din; Terezija Povše, Novo mesto (namesto venca na grob pok. sina Jožeta Povšetja) – 500 din;
Mestni odbor RK Novo mesto (namesto venca na grob pok. Ančke Zupančič) – 300 din.

Od začetka akcije do 28. januarja 1977 zbrano na račun 283.395 din, od podarjenih posojil za ceste 7.300 din, skupno na skladu: 290.695,– din.

Občinski odbor Rk Novo mesto prosi vse delovne organizacije na Dolenjskem, da se pri sprejemanju zaključnih računov za leto 1976 spomnijo človekoljubne akcije.

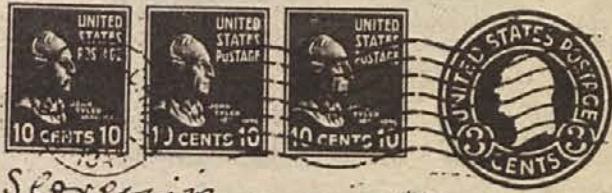

ZMAGA VEDNO ČAKA MED USODO IN VOLJO

ILIJA ŽIVKOVIĆ

John Badovinac,
3385 E. 93rd Str.,
Cleveland, Ohio.

Preka G.L. St. Slovenije

MR. ILIJA ŽIVKOVIĆ

Poručnik pilot Stab Baze N.O.V.J.

Personalni Odsjek

Bari, ITALIA.

METLIKA 124

Posilja B 3-4-Z

Dokaz učinkovitosti partizanske pošte. John Badovinac iz Clevelanda je poslal pismo Iliji Živkoviću. Ker je Ilija odpoval iz Barija v Belo krajino, so poslali pismo za njim. Vendar tako, kot je želel pošiljatelj: z letalom.

Je dokument, v katerem v hrvaščini in angleščini piše: „Narodnoosvobodilna vojska Jugoslavije. Izkaznica št. 24. Priimek in ime: ŽIVKOVIĆ ILIJA. Čin: poročnik letalstva. Državljanstvo: Jugoslovan. Narodnost: Hrvat. Kraj rojstva: Dragosevci. Okraj: Jastrebarsko. Rojen 14. 4. 1910. Poklic: pilot.“

Cmo ne belem stoji tudi, da je bila ta izkaznica izdana 25. marca 1944 v italijanskem Modugnu na ukaz poveljnika in komisarja vojnih bolnišnic Narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije. Podpisa sta nečitljiva. Dalje iz drobne knjžice z rdečo peterokrako zvezdo zvemo, da je Ilija Živković srednje postave, rjavolas, modrih oči, brado brije, na desni roki mu manjka prst.

Ilija Živković živi danes v žumberški Brezovici številka 5. Del njegove zemlje in poslopj je na hrvaški, preostanek pa na slovenski strani. Zapisali smo njegovo življenjsko zgodbo.

TUDI TELO JE LAHKO LIKALNIK

Živkovići so bili vse do takrat, ko jih je (kot se prenekaterega žumberčana) zamikal beli svet, kmetje. Tudi Ilijevemu očetu je bilo ime Ilija. Za zgodovino in potomce je ostal zapisan kot eden od pionirjev Aljaske, kjer je s spremljivo srečo iskal zlato. Očetov nemir je podedoval tudi sin: ko mu je bilo 10 let, je zapustil rodne Dragosevce.

„Po Evropi se je takrat širokoustit in zvenketal Adolf Hitler. Vojna je bila na pragu,“ se spominja Živković. „Leta 1939 so me poklicali v rezervo. V Veliko Gorico. Po zlomu stare Jugoslavije sem prišel v ujetništvo. Švabi so nas prisilili delati v tovarni letal Messerschmidt. To je bilo v Dunajskem Novem mestu. Prisega zvestobe domovini terja od vsakega častnika, da pobegne. Leta 1942 mi je uspelo zbežati v domovino. Skrival sem se po Zagrebu in iskal zvezo s partizani. V začetku 1943 sem postal borec Žumberškega odreda in 13. proletarske.“

PRST JE ŠEL NA ONI SVET

Julija 1943 je bil Ilija Živković ranjen. Takrat je šel na oni svet že omenjeni prst na desni roki. Bile pa so tudi druge rane, posledice čuti sicer po duhu vitalni Ilija še danes.

V tem času je razposlal glavni štab NOV in PO Jugoslavije okrožnico, da išče pilote in letalsko osebje. Živković se je prijavil. S slovenskimi, hrvaškimi in srbskimi kolegi je odpoval v italijanski Bari, kjer so letalce in pomožno osebje razporedili po enotah RAF (kraljevske letalske sile, uradni naziv angleškega vojaškega letalstva).

„Naučil sem se leteti na izvidniškem spitfiru. Bil sem oglednik v Sredozemlju; včasih smo leteli vse do Male Azije. Spominjam se, da me je nekoč napadla – to je bilo moje edino neposredno srečanje z nemškimi piloti – trojka messerschmidtov-109. Takrat mi je rešilo življenje prisilno delo v tovarni letal tega tipa. Jadrno sem se spustil do zemlje, manj okretni nemški lovci so šli na led. Takrat Nemčija ni več imela dobrih pilotov. Ti trije so bili zelenci, jaz pa svoje čase celo učitelj letenja. Moje strojnice so izpljuni-le svinec. Imel sem srečo, dvoje nemških letal je omahnilo v dimu, tretje je pobegnilo. Pilota sta izskočila s padalom. Angleži so me predlagali za medaljo, vendar je nikoli nisem dobil. Na to zmago (eno so mi priznali, druge pa ne, ker je bil posnetek fotostrojnice preslab) nisem kdove kako ponosen. Bolj važno je, da sem s tega poleta prinesel uporabne izvidniške posnetke. Bil sem namreč pilot-izvidnik in ne pilot-lovec. Fotografije sovražnih položajev so strateška stvar, en Nemec več ali manj na tem ali onem svetu pa ni niti stvar taktike.“

Živković pripoveduje, da je bilo takrat v Italiji že toliko jugoslovanskih pilotov, da ni bilo za vse letal. Ilija bi najbrž še naprej kot izvidnik križaril po Sredozemlju, če ne bi prišel poziv našega štaba v Bariju. Potrebovali so

strokovnjaka za zasilna letališča, v Živkovičevih papirjih pa je pisalo, da je pred vojno končal tečaj za urejanje pomožnih letališč.

PADALO NA TREH JELKAH

Sprejel ga je Poljanec, poveljnik našega štaba v Bariju. Z zaupno pošto za glavni štab NOV in PO Slovenije ter osebno pošto za Borisa Kidriča, Franca Rozmana in še nekatere se je vkrkal v DC-3, zavezniško transportno letalo. Bilo je avgusta 1944.

Noč. Poveljnik letala sporoči Iliji Živkoviću, da so 1000 metrov nad Belo krajino, v bližini Tanče gore. Ilija izskoči s padalom. Svilen kupola se v temni noči obesi na vrhove treh jelk. Živković ne ve, kje je, reši se padala, v grmovju pričaka jutro.

„Kljub kompasu in zemljevidu se nisem znal natančno orientirati, le približno sem vedel, kje sem. Zjutraj sem srečal – bil sem v angleški uniformi ter oborožen s ameriškim avtomatom – pastirčka. Poklical sem ga k sebi in vprašal za partizane. Ničesar ni hotel povedati, jezik se mu je razvezal, ko sem mu prijazno ponudil čokolado iz železnega obroka. Sreča: pristal sem v neposredni bližini Lipe pri Dragatušu, kjer je bila celo partizanska telefonska centrala. Partizani so bili o mojem prihodu obveščeni, vendar so me kljub temu gledali kot bitje z drugega planeta. Ko sem skočil iz DC-3, sem namreč pozabil dati posadki signal z baterijo. Ker znaka ni bilo, je posadka menila, da se padalo ni odprlo in da sem se raztreščil. To so sporočili svojemu poveljstvu, slednje pa partizanom.“

KIDRIČ JE BIL ODREZAV

V Lipi so me po telefonu zvezali z Borisom Kidričem. Bil je odrezav človek. Najprej me je vprašal, če sem kaj partizanil. Ko sem mu povedal, da sem bil pred odhodom v Italijo v Žumberškem odredu, je bil v hipu bolj prijazen. Pome je poslal motociklista. V glavnem štabu NOV in PO Slovenije sem izročil zaupno pošto. Bilo je tudi nekaj zasebne, med drugim tudi za Vido Tomšič.“

S tem pa je Ilija Živković opravil samo kurirski del svoje naloge. Čakala ga je še ureditev pomožnega partizanskega in zavezniškega letališča v Podzemlju. Postavili so ga za nadzornika, vendar je, tako sam pošteno pove, ugotovil, da se partizanski strokovnjaki bolj kot on spoznajo na to delo, čeprav tudi njegovi navseti z letalske plati niso bili odveč.

Narodno - Oslobodilna Vojska
Jugoslavije
National Liberation Army
of Yugoslavia

ISKAZNICA

IDENTIFICATION CARD

N.° 24

Prezime i ime: Živković Ilija

Surname & name:

Čin (Položaj): Poručnik av.

Rank: Capt.

POTPIS: *Ilija Živković*

SIGNATURE:

Začetni strani izkaznice št. 24. Priimek in ime Živković Ilija. Izdala Narodnoosvobodilna vojska Jugoslavije.

GLAVNI ŠTAB
NOV IN PO SLOVENIJE

Na položaju, dne 15. okt. 1944

Dovolilnica

Tovariš Živković Ilija, potuje po službeni potrebi v Italijo z avijonom.

Smrt fašizmu - Svoboda narodul

Pomoč. nač. štaba,
ma.jor: *Tavčar*

Še en dokument iz Živkovičevega razgibanega življenja. Zanimiva sta pečat in podpis pooblaščenca osebe. Major Tavčar je danes general.

„Najbolj napeto je bilo,“ pripoveduje Živković, „ko smo čez mesec dni poklicali prvo letalo. Teren je bil kljub utrjevanju precej mehak, bali smo se, da se letalo ne bo postavilo na nos. Iz Podzemlja so v Italijo vozili na zdravljenje ranjene partizane.“

Vsi smo se oddahnili, ko je „poskusno“ letalo srečno pristalo. Zanimivo je, da je bilo letalo ameriške izdelave pod britanskim poveljstvom, posadko pa so sestavljali Sovjeti.

Ker nismo vedeli, kako bo z vzletom, smo se vkrkali v letalo poleg posadke samo še Stane Semič-Daki, žena Josipa Vidmarja, neki Milan, ki je danes menda v Ljubljani polkovnik JLA v pokoju, in jaz. Tudi s poletanjem ni bilo težav, za zračni most Podzemelj-Bari ni bilo več ovir. Vsaj kar se moje dolžnosti tiče.“

V Bariju je Ilija Živković zaposil, naj ga zaradi bolezni, ki je bila posledica ran, premeste v partizansko civilno poveljstvo. Do leta 1947 je Živković delal v ministrstvu za industrijo in rudarstvo Hrvatske, bil je tudi delegat Unre, nato pa do leta 1959 pri geodetski upravi. Vmes je bilo tudi nekaj razočaranj, o katerih pa Ilija Živković ne govori rad. Sicer pa je vse pozabljeno, pravi.

Kanček razočaranj in veliko nemirne žumberške krvi je Ilijo Živkovića poslalo v Kanado.

V KANADO GREŠ LAHKO SAMO MLAD

„V Kanado greš lahko samo mlad,“ pripoveduje danes Ilija. „Jaz pa sem bil že v letih in bolan. Kot v mladih letih sem bil spet vse po vrsti: gozdni delavec, kruh sem si služil celo v železarni itd. Ko se je nabralo nekaj denarja, sem se preselil v okolico Toronta. Tam sem postavil farmo prašičev in telet. To je bila zelo sodobna farma, denar je bogato tekkel. Bolezen pa ni dala miru, leta 1969 sem se odločil, da bom dal farmo v najem in se z nečakinjo Maro preselil v Brezovico. Tako sva tudi storila.“

Hiša, v kateri živim danes – priznati morate, da je videti kot nova – je bila podrtja. Dala je sedem partizanov, vsi so bili moji sorodniki. Okupator se je znesel na kamenju. V hišo, bolj rečeno tisto, kar je ostalo od nje, je bilo mogoče priti samo po lestvi. Pravzaprav je bila to smešna situacija. Imel sem veliko denarja, stanoval bi lahko v najboljšem hotelu, pa sem se plazil spat po tisti lestvi.

V Brezovici sem nameraval postaviti industrijski obrat za okoli 50 delavcev. Zaposloval bi ljudi iz našega konca. Slovenskega in hrvaškega. Izdelovali bi plastične vodovodne cevi.“

Zakoni pa so veleli drugače, kljub obetom ljudi na precejšnjih položajih. Po dolgih in zamotanih dogodivščinah (Ilija je hotel, potem ko mu ni uspelo s cevmi, zgraditi farmo za 10.000 ovac, čevljarški obrat, industrijo betonskih izdelkov itd.) je obupal. Slovenskim in hrvaškim firmam je pošiljal dopis za dopisom z eno in isto vsebino: ustanovite v Brezovici obrat, ljudem boste dali kruh, investiram lahko toliko in toliko sto tisoč dolarjev ...

NA KONCU JE PRAŠIČJA FARMA

Ni slo. Zaradi tega se je Ilija Živković, ki ni nikoli hotel sprejeti kanadskega državljanstva, odločil, da bo z denarjem, ki ga je zaslužil v tujini in prinesel domov, uredil prašičjo farmo. Načrt je bil, da bo zredil vsako leto okoli 1000 prašičev, od katerih bo vsak na tehtnici potegnil čez 100 kilogramov. Sodelovalo naj bi tudi združenje in njihovi kooperanti. Postavil je hleve, naj sodobnejše za tiste čase (električno ogrevanje, povsod tekoča voda, kanalizacija itd.). Prvo leto je šlo dobro, drugo leto pa je prineslo 10 starih milijonov izgube. Tretje leto so farmo zaprli, plemenske svinje pa razprodali. Zakaj? Hrana je bila dražja kot meso. Taka je bila takrat politika cen. Farma je onemela.

Kaj si danes želi Ilija Živković? „Zase ničesar, denarja imam dovolj, vedno sem ga znal zaslužiti. Želim pa, da bi ta kraj dobil industrijski obrat. Prostora, kjer so nekoč krulili prašiči – ocenjeni so na 5,5 milijona dinarjev – sem ponudil nekaterim slovenskim in hrvaškim podjetjem. Praktično zastoj. Edini pogoj, ki mi v zameno dajo dostojno stanovanje kje ob morju. Zaradi bolezni. Želim pa, tudi to je pogoj, da bi bil to tak obrat, ki bi dajal prebivalcem tega nerazvitega območja kruh. Ne bi hotel, da so v teh prostorih skladišča, ki zaposlujejo kvečjemu tri ljudi. Če že meni ni uspelo, želim, da bi imeli nekaj od mojega dela vsaj sovaščani. Na obeh straneh meje.“

Taka je življenjska zgodba Ilije Živkovića. V njej nastopajo tudi podedovana zlata mrlzica, neka s telesom sušena in edina srajca, trije messerschmidti in en izvidniški spitfire, Unrini paketi, ščepec razočaranja, nekaj sto potomcev svinj pasem landrace in v yorshire, jugoslovansko državljanstvo, ki ni nikoli hotelo postati kanadsko itd.

Je to veliko ali malo za eno človeško življenje?

MARJAN BAUER

Prešeren in današnji dan

Teško mi je ubrati pravo besedo. Zgodaj se mi je oprjel srca. Toliko sem se od mladih nog poglabljal vanj, se prepuščal njegovim sanjam in mislim, tolikokrat sem že govoril o njem v javnosti in med prijatelji, s književniki pa tudi s preprostimi ljudmi ali tujci, ki so se zanimali za našo knjigo, da bi vsak mislil: v tej snovi se moraš čutiti domač, kamor posežeš, tam se ti ponuja in uvija kakor polna veja, kjer se je dotakneš, se ti vdaja pod prsti kakor mehka glina. In vendar: kako ujeti vse to trepetanje, vse te nemirne črte, ki rišejo njegov obraz, da se ti zdaj prikaže ves jasen, pa se zopet zabriše in izgine, da ne veš kdaj ne kam?

Odkod ta večna borba za njegovo podobo? Odtod, da mi je res živa, da diha in utripuje v meni, da se neprenehoma spreminja in raste z menoj, kakor se spreminjam in rastem jaz sam. Zato je ne morem nikdar zares ujeti ter ji dati zadnje zaključnosti in stalnosti. In kakor je vedno drugačna meni, tako je vedno drugačna tebi, pa tudi vsaki dobi; kakor si jo moram vedno in vedno na novo ustvarjati, tako si jo ustvarja vsako pokolenje zase in po svojih potrebah, in vsak rod je zajemal in bo zajemal iz Prešernove zakladnice tisto, kar mu je potrebno za pogon na poti izpopolnjevanja in napredka. Tudi to je eno znamenje Prešernovega genija, da nikoli ne otrpne v togo nepremičnost in konservirano muzejsko nesmrtnost, kakor so otrpnili nam navadnim zemljanom njegovi sodobniki čebeličarji, da imajo za nas samo toliko lica in lika, kolikor jim ga je dal on v svojih poezijah: brez njegove osvetljave bi nam jih bil zagrnil popoln mrak, in samo učenjak in zapovednik knjigobrske bi jih iskal po zaprašenih zgodovinah in razmetanih literarnih zapiskih.

Vsi ti Prešernovi sodobniki — pa tudi predhodniki z Valentinom Vodnikom vred — so peli iz rodoljublja in kulturne dolžnosti, ki jim jo je nalagala njihova poštena narodna zavednost, ne pa iz notranje stiske in srčne zahteve; s Prešernom pa se je oglasilo slovensko srce in izpovedalo svoje strasti, radosti in bolečine, svojo ljubezen, svoj up in strah, svoje trpljenje in zmagoslavje nad trpljenjem. In zazvenela je Slovincem pesem v tako plemenitem jeziku, kakor bi ga bilo prej oblikovalo že nešteto mojstrov, da se je voljno upogibal najrahljšemu valovanju čustva in misli. Novi glasovi, dotlej neznan toni, melodija, kakršne Slovenci še niso slišali, veličastna in hkrati preprosta, tako naravna, kakor da so sonet, ottava rima, tercina, gazela in druge oblike najprikladnejši izraz slovenskemu duhu, tako nepri-siljeno se snujejo in prelivajo umeti tuji ritmi v prej neobdelanem kmet-skem jeziku.

Poudaril sem že pred nekaj leti v Vrbi in moram tu ponoviti: Trubar je bil prvi, Prešeren je edini. Castitljivo in vsega spoštovanja vredno je, kar je storil za nas Trubar. In vendar: ako bi Trubarja ne bilo, bi bil njegovo nalogo opravil kdo drug. Malo pozneje morda, toda opravil bi jo bil prav gotovo. Da ni Prešeren zastavil peresa, ne bi bil mogel njegovega dela opraviti prav nobeden drug. Zakaj Trubarjevo delo je bila stvar treznega pogleda, umske moči, verske gorečnosti in dobre volje. Prešernovo pa stvar genija, ki je enkraten in nenadomestljiv: skrivnostno snovanje, pri katerem so vse človeške zmožnosti strnjene za silovit zakon, da se iz njega roče čuda kakor sama po sebi. Brez Prešerna bi bili Slovenci ostali v somraku, narod brez genija, ljudstvo brez luči: strahota je pomisliti na takšno temno vrzel, na takšno zevajočo praznino in njene naslednike za našo kulturo, kajti zavedajmo se: kar pri nas poslej piše in poje, se oslanja na Prešerna in njegovo genialno delo. Ves curek ustvarjanja, ki se imenuje slovenska literatura in kultura, izvira iz tega bujnega, čistega studenca. To je živa, oživljajoča in oplajajoča voda, vse, kar se je skušalo uveljaviti brez Prešerna ali se je drznilo uveljavljati celo proti Prešernu, je zastajajoča mrtva voda, ki se brez zveze z bistrim osrednjim strženom izgublja v stranske zatone in zajeze, se sproti usmrta in kuži ozračje. Vsi pravi pisatelji pri nas, ki so res bogatili slovensko duševnost, vsi, s katerih imeni je zvezan napredek slo-

venskega slovstva, so se priznavali k Prešernu, so gledali v njem nedosežnega mojstra, vodnika in vzornika. Prešeren je v vsem pravem, res naprednem prizadevanju slovenskih ljudi vedno in povsod pričujoč.

Pevčevo srce je tudi po sto letih neiztrohnjeno srce, Prešernov genij živi s svojim narodom, zvest mu do zadnjega v vseh burjah časa. Kako nam je bilo, ko so grmeli prvega okupatorja bobni na konjih in so bučale po ljubljanskih ulicah trobente ob njihovih slovesnostih, mi pa smo s povešenimi glavami, stiskaje pesti in ustnice, škripali z zobmi. „Poglejte,“ sem dejal mračnim tovarišem: „Prešeren je z nami tudi v teh časih. Kaj vse je videl ta mož! Ne le, da nam je zapisal, ne, vžgal v srce: Manj strašna noč je v črne zemlje krili, ko so pod svetlim soncem sužni dnovi, ter nam obudil vojsko vernih partizanov, ki jim je svoboda več kot življenje, tudi take situacije, kakršna je prav današnja v Ljubljani, ni pozabil naslikati zvesto in po resnici, kakor da jo je gledal z lastnimi očmi pred seboj. Kar poslušajte:

Zgodi se včasih, da mohamedani, praznujejo budisti v daljni Kini, al ljudstva, kjer šopirjo se bramini, en dan z med njimi vjetimi kristjani.

Veselnje onih glasen hrup oznani, pojo trobente, piščal k tamburini; obhajajo v srca ga globočini v samotnih kotih ti z nočjo obdani.

In vsem nam je odleglo, zakaj začutili smo, da je blizu nas, da bedi z nami, čutili smo vsi, da je vseviden in vseveden in nas ne bo nikoli zapustil. Ali pozneje, pod Nemci. Kje so stihili današnjega poeta, ki bi bili s težimi poudarki upodobili naše trpljenje pod zavojevalcem s severa, kot so Prešernovi iz Krsta:

Na tleh leže Slovenstva stebri stari, v domačih šegah vtrjene postave; v deželi parski Tesel gospodari; ječe pod težkim jarmom sini Slave, le ptujcem sreče vst se v Kranji žari, ošabno nosjo ti pokoncu glave.

V teh kadencah je res čutili vso neizprosno krutost, vso neusmiljeno težo tujega jarma. Ko je Prešeren slikal davno preteklost svojega naroda, je nevede slikal tudi njegovo bodočnost — današnje, ali polpretekle dni. Prav vede in hote pa je podčrtal besede:

Največ sveta otrokom sliši Slave, in z energičnim okretom: Tja bomo našli pot, kjer nje sinovi si prosti voljo vero in postave, preroško pokazal, kje nam je iskati rešitve in svobode. On, ki je bil tako od srca vdan slovenski zemlji, predragi deželi,

v kateri očetje so naši sloveli, ktera zdaj ima grob komaj za nas,

on je videl bodočnost slovenstva in vsega sveta v harmoničnem sožitju vseh narodov, in je zapel že utrujen in blizu groba zanosno in jasno zdravico svoji zemlji in vsemu svetu in je kakor v svetlem snu napovedal srečo in prehod sveta v bratstvo.

In še to ni še ono in še marsikaj bi mogel navesti iz njegovih del, vrste in kitice, ki zvone, kakor da so ulite danes, izpete iz naših današnjih tegob in nad. S skrivnostno zono čutim nevidno perot, ki leti preko časov in njih viharjev in se dotika napetih strun današnjih dni.

Na vidno in pomembno mesto, prav na prvo, naslovno stran svojih poezij je postavil Prešeren štirivrstično kitico, v katero naj bi bila zajeta vsebina njegove knjige, na kratko zarisana pot, ki jo je prehodil. Štiri vrstice, jedrate, da moraš, kakor tolikokrat pri njem, zopet občudovati mojstrstvo, ki s tako malo besedami toliko pove. In vendar: vsa vsebina njegove knjige ni zajeta v te vrstice, čeprav so ji postavljene na čelo za motto ali geslo. V teh izklesanih vrsticah je obsežena samo osebna usoda Prešernova in subjektivna plat njegovega dela, kakor bi bili **Sonetje nesreče** njegova poslednja beseda, zaključek njegovih dognanj. Ni pa zgrabljen drugi, objektivni pol njegovega življenjskega spoznanja in njegove poezije, tiste, ki je že vsa v službi naroda in človeštva, s katero je poetova duša šele našla ravnovesje, da je mogla prenesti tudi najbridkejše udarce brez škode za harmonično ubrani kozmos, ki ga je vzpenjal preko kaotičnih brezen svojega življenja. Neznosna bi bila misel, da so **Sonetje nesreče** res poslednja izpoved Prešernova, kakor bi bila neznosna vera, da tiči v blaznem obupu Timona Atenca, ko prekoline ves svet in njega dobrine, zadnja modrost Shakespearovega gledanja na svetovni red.

Ne upam si trditi, da bi se tak bistrovidec, tako realen duh, kakor je

bil Prešeren, tega ne bil zavedal. Saj je približno v isti dobi nastala pesem velikega spoznanja „Pevcu“. Silne, vroče, iz krvavega dna srca in duše iztrgane vrstice in vanjo zgneten tragični izmučenega poeta, pa tudi vzpon in premaga z odločnim sklepom in neizprosno zapovedjo samemu sebi:

Stanu se svojega spomni, trpi brez miru!

Kak nauk, kak ukaz sebi in slehernemu pisatelju za vse dobe, za vse razmere in vse položaje! Ali ga iz skromnosti, iz neke sramežljivosti ni postavil na prvo mesto? Mar mu je bilo v njem preveč živega, bolečega drhtenja, premalo klasičnega miru? Ne vem in ne vemo, samo domnevamo lahko.

Neznosna misel! Zakaj ko bi bila utemeljena, bi se nam zrušilo nekaj pomembnega, velikega, nad vse dragocenega. Prešeren nam je ustvaril Slovincem poleg tega vidnega in otipljivega gmotnega sveta svet svojih sanj, namišljen svet, ki pa nam je tako živ, kakor bi bil resničen. Ta svet pesniških podob je postal naša duhovna domovina, v njej se kreta naša domišljija med ljubimi predstavami, ki nam jih navdihujejo ritmi njegove pesmi. Tam se navzajem globokih čustev in visokih misli, tam si zajemamo moči, navdih in poguma za nadaljnjo pot, za obrambo svojih pravic in svoje svobode. Po teh čustvih in mislih se spoznavamo med seboj bolj kot po obrazu in postavi, zakaj ta Prešernov svet je del naše prebujene slovenske duše, ena izmed tistih sestavin naše notranjosti, ki si jih ne smemo dati nikomur vzeti, in jih moramo braniti do zadnjega. V tem, recimo idealnem, a ne umsko abstraktnem svetu, ki se nam je odprl s Prešernovo knjigo, je poet razpel slovensko obzorje tako na široko, da se je stopilo s svetovnim. S praznim srcem nam tega čudežnega sveta ne bi bil mogel ustvariti.

Viharjev jeznih mrzle domačije bile pokrajne naše so, kar, Samo, tvoj duh je zginil, kar nad tvojo ramo, pozabljeno od vnukov, veter brije.

Obložile očetov razprtije s Pipinovim so jarmom sužno ramo; od tod samo krvavi punt poznamo, boj Vitovca in ropanje Turčije.

Minuli sreče so in slave časi, ker vredne dela niso jih budile, omolknili so pesmi sladki glasi.

Kar niso jih zatrl časov sile, kar raste rož na mladem nam Parnasi, izdihljaji, solze so jih redile.

(Dr. France Prešeren: SONETNI VENEC — osmi sonet)

To Prešernovo srce, najgenialnejše slovensko srce, je bilo zdravo, krepko srce brez sleheme dekadentske havosti, srce, rojeno za ljubezen, radost, a zgodaj globoko, nezavestno ranjeno. Srečno ni bilo vedno, toda prazno ni moglo biti nikdar, ker temu srcu je bilo naloženo vse več, samo osebno gorje. Njemu je bila verjena skrb za napredek slovenstva za našo svobodo, za široko pojmovno narodnosti, ki je vodilo do stva vseh narodov sveta in veselo dela za vseobčnost. In tako in zato ta pevec ljubezni in bolečine, pevec življenjske radosti.

Dolga je bila hoja od mladosti šegave, poredno prešerne prve snjene pesmi preko potrtosti Sonetih nesreče in trezne, moske povedi v Krstu do vsele, zaneslo Zdravljice, v katere toplo luč je posklic Slovence in vse narode sveta. Pot je držala po strmini in mraku, puščah, kjer preži blaznost in smrt, prepadih, ki strašijo in obenem vabijo. Iz bridkih izkušenj, iz razburkanosti, iz zavrnjene ljubezni, iz obojenosti, iz razbitin svoje sreče, obupnega kaosa svojega življenja pa Prešeren s silo poetičnega čustva svojim genialnim srcem prenel osebno bolečino ter se povzpelo mirnega ravnovesja, do objektnosti vedre modrosti, ki je vzbočila v njim in nad nami urejeni kozmos poezij, z daljnimi razgledi v bodočnost. Tudi v bodočnost slovenske pesmi, ki je morala umolkniti, vredne dela niso je budile.

Draga mi je misel in rad se vračam k nji: misel, da se Prešeren po svojih umetnosti pridružuje tistim mitičnim pevcom davnih dob, ki so umeli prebirati strune, da se je ob njihovih zvokih kamenje samo skladalo hrame in stolpe in so se okrog zidala mesta.

(Novi svet, 1946, št. 1)

Zvesti Prešernu in kulturnemu prazniku

Dolenjci, Belokranjci in Posavci bodo 8. februar, Prešernov dan in slovenski kulturni praznik, tudi letos proslavili z akademijami in drugimi prireditvami, ki se malone v vseh občinah začenjajo že ta teden. Nastopile bodo domače in gostujoče kulturne skupine, posebne prireditve pa pripravljajo tudi osnovne in srednje šole. Čeprav v času, ko to poročamo, spored vsega, kar bodo v tem času priredili, še ni znan v celoti, lahko rečemo, da bo tudi letošnje praznovanje dostojno kot ponavadi. V Posavskem muzeju v Brežicah bodo v ponedeljek, 7. februarja, ob 16. uri odprli razstavo „Pet let Dolenjske slikarske kolonije“. Na otvoritvi bosta nastopila flavtist Aleš Kacjan in kitarist Igor Saje, pesmi pa bo recitala dijakinja Janja Zorko. V krški občini so predvideli več prireditev, ki se bodo zvrstile do konca februarja. Že jutri ob 16. uri bodo v Lamutovem likovnem salonu

v Kostanjevici odprli razstavo monotipij slikarja Borisa Kobeta; umetnika bo predstavil prof. dr. Jože Kastelic. 21. februarja naj bi prišla v goste ljubljanska Drama s Cankarjevim delom „Za narodov blagor“, 28. februarja pa bodo v Krškem priredili Večer Srečka Kosovela. V novomeški občini osrednje prireditve ob kulturnem prazniku ne bo, pač pa bodo Prešernovemu dnevu posvetili med drugim kulturni spored ob otvoritvi novega doma JLA v Novem mestu v soboto, 5. februarja. V Dolenjski galeriji bodo jutri odprli razstavo „Baročna in kmečka plastika Posavja“. Prešernove proslave bodo v nekaterih šolah in ponekod v krajevnih skupnostih. Sevnška prireditve ob slovenskem kulturnem prazniku bo 8. februarja ob 19. uri v dvorani gasilskega doma, kjer bo nastopil moški pevski zbor gasilskega društva, sodelovali pa bodo recitatorji dramske skupine.

Dramska skupina osnovne šole „Savo Kladnik“ je za praznik pripravila Linhartovo „Županovo Micko“. V trebanjski občini bosta dva pomembnejša kulturna dogodka. V Mokronogu bodo odprli prenovljeno ljudsko knjižnico (v kulturnem domu), 11. februarja pa bo na Mirni koncertiral domači moški pevski zbor, nakar bodo zaslužnim pevcom podelili Gallusove značke. Osrednja proslava letošnjega Prešernovega dne za kočevsko občino bo v torek, 8. februarja, ob 19. uri v dvorani gimnazije. Poslušalcem se bodo predstavili znani slovenski glasbeniki Tomaž Lorenz (violina), Aleš Kacjan (flavta) in Igor Saje (kitara). Izvajali bodo Haendlova, Ibertova, Paganinijeva in dela drugi skladateljev. Ob 16. uri bo enak koncert za mladino. 11. februarja bodo v hotelu Puled pripravili sprejem za kulturne delavce. Sprejem bo organiziral klub

kočevskih kulturnih delavcev. Kočevski literati bodo ob tej priložnosti brali svoja dela, z glasbenim sporedom pa bo sodeloval novi Doremi pod vodstvom Iveta Staniča. Klub kulturnih delavcev je slovenskemu kulturnemu prazniku posvetil tudi novo številko revije „Kočevski razgledi“, ki bo izšla te dni.

Edina javna prireditve za slovenski kulturni praznik bo v Metliki v nedeljo, 6. februarja, ko bodo ob 19. uri v domu Partizana gostovali novomeški amaterski gledališčniki s Cowardovo igro „Komedija ljubezni“.

V torek, 8. februarja, bo v črnopoljskem kulturnem domu prireditve v počastitev našega kulturnega praznika. Pripravili so jo dijaki Centra srednjih šol. S skrajšanimi kulturnim programom bodo isti dan obiskali tudi delavce v Beltu.

Tabor 77 z jubilejno zvezdico

Na 10. taboru likovnih samorastnikov v Trebnjem bo 40 udeležencev (dva iz tujine) – Pokrovitelj bo Stane Dolanc – Novost: mali tabor, na katerem bodo delali osnovnošolci

Jubilejni 10. tabor likovnih samorastnikov bo v Trebnjem od četrta, 23. junija, do sobote, 2. julija. Na njem bo šodelovalo 40 ustvarjalcev, med njimi dva iz nevrščenih držav. Pokrovitelj letošnjega srečanja samorastniških slikarjev in kiparjev bo Stane Dolanc, sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK ZKJ, ki bo govoril tudi pri otvoritvi tradicionalnega 4. salona jugoslovanskih samorastnikov 2. julija.

Prireditelji desetega tabora, ki bo spet združil pomembna imena jugoslovanske naive na desetdnevnem delovnem srečanju in bo hkrati ena osrednjih likovnih manifestacij širšega pomena pri nas, so že pripravili „vozni red“ za celotne dneve kulture in umetnosti, med katere se taborsko dogajanje uvršča kot njihov osrednji dogodek.

Dnevi kulture in umetnosti bodo med 29. majem in 4. julijem – v dobrih petih tednih – ponudili prebivalstvu trebanjske občine v najrazličnejših krajih tradicionalno raznovrsten kulturni napoj, se pravi poleg likovne umetnosti še vrsto drugih kulturno-umetniških stvaritev (kresna noč v Mokronogu z baletnimi nastopi, folklorni nastopi, koncerti oktetov – udeležencev šentjernejškega Srečanja 77, gledališka gostovanja itd.).

Tabor bo potekal nekako že po ustaljenem programu, vendar z novo vsebino spreminjenih prireditev. Tako bo že naslednji večer po slavnostni otvoritvi pisatelj Tone Svetina vodil kulturniški pogovor, na katerem bodo sodelovali udeleženci tabora in literarni ustvarjalci iz Dolenjske. Za 25. junij je napovedana otvoritev slikarske razstave brazilskega likovnika Ivalda Ve-

losa de Mela, za torek, 28. junija, pomenek o kulturi in umetnosti Alžira in Brazilije ter za petek, 1. julija, gostovanje folklorne skupine iz Obrenovca – občine, ki je pobratena s trebanjsko. Zadnji dan srečanja sa-

morastnikov bosta imela slavnostno sejo upravnih odborov tabora in častni odbor 4. salona, na kar bodo podelili odličja tabora.

Za jubilejni tabor so pripravili prireditelji zanimivo novost: mali tabor, na katerem bodo sodelovali mladi likovniki iz osnovnih šol trebanjske občine pod mentorstvom učiteljev likovnega pouka.

I. Z.

Dva dneva za obzorje

500 učiteljev iz novomeške občine med zimskimi počitnicami na idejnopolitičnem izobraževanju

Ko so v novomeški občini podelili polletna spričevala, so šli osnovnošolci in srednješolci na štirinajstidnevne zimske počitnice, njihovi učitelji pa dva dni na idejnopolitično izobraževanje in usposabljanje, ki ga je v sodelovanju z Zavodom za šolstvo in partijsko komisijo za kulturo in prosvetna vprašanja pripravila novomeška izobraževalna skupnost.

25. januarja je okoli 500 prosvetnih delavcev v športni dvorani prislunilo besedi Bogdana Osolnika, ki je govoril o socialistični morali, in Jožeta Deberske iz republiške izobraževalne skupnosti, ki je obravnaval nadaljnje poglobljanje samoupravljanja in svobodni menjava dela s posebnim poudarkom na določila zakona o združenem delu.

26. januarja so udeleženci, razdeljeni v skupine, obiskali osem največjih delovnih organizacij v novomeški občini. Po ogledu proizvodnih prostorov in potem, ko so bili seznanjeni z drugimi podatki iz življenja in dela kolektivov, so učitelji sedli z delavci k skupni razpravi o pomembnih vprašanjih in nalogah vzgoje in izobraževanja.

Tehtni pogovori so stekli zlasti o usmerjenem izobraževanju, ki ga poskušamo uvesti v naši republiki hkrati s temeljitejšo preobrazbo srednjega, višjega in visokega šolstva. Menili so, da

bi morali čimprej dobiti koncept, ki bi bil zadovoljiv za vse in bi ga lahko uresničili tudi v novomeški občini.

Poskus, da bi prosvetni delavci поблиže spoznali „predmet“ materialne proizvodnje in odnosov, ob katerih se ta „dviga in pada“, se je, sodeč po prvih vtisih, povsem posrečil. Seveda se bodo „posledice“ pokazale kasneje. Že zdaj pa lahko zapišemo, da je taka oblika stikov ne le obojestransko koristna, ampak tudi nujna. Nedvomno je ena od priložnosti za temeljitejšo medsebojno informiranje, izmenjavo pogledov, mnenj in stališč, na kar v menjava dela med izobraževanjem in proizvodnjo ne bi smeli pozabljati.

POSAVSKA PLASTIKA V NOVEM MESTU – Jutri ob 18. uri bodo v Dolenjski galeriji odprli razstavo „Baročna in kmečka plastika Posavja“, ki so jo strokovno pripravili v Posavskem muzeju v Brezicah, v Novo mesto pa dobili s sodelovanjem Dolenjskega muzeja. Na sliki: HRVAŠKI JEŽUS (les z ostanki poslikave, višina 35,5 cm), kakor ga je v drugi polovici 18. ali v 19. stoletju upodobil neznan ljudski rezbar.

kultura in izobraževanje

podčrtano

Ceprav večina žepnih, namiznih in stenskih koledarjev 8. februarja že kakšnih deset let ne priznava za dan Prešernove smrti (zanje je to čisto navaden delavnik, za Janeze pa godovni dan), ga kljub temu – in to je „zakrivil“ odlok SNOS med NOB – slavimo kot slovenski kulturni praznik. Na ta dan, dostikrat pa tudi pred njim in po njem, so v središču pozornosti kulturne prireditve in druge manifestacije, na katerih poveličujemo Prešernovega duha, nagrajujemo pomembne stvaritve s kulturno-umetniškega področja in sprejemamo nove obveznosti za osvoboditev kulture vsega nekulturnega in zaviralnih poti.

Dan premislekov

Seveda ne nameravamo zlivati žolča na koledarske pomanjkljivosti in proglašati njihove avtorje za take ali drugačne grešnike. Recimo samo, da jim tak spodsrljal malo teže oprostimo. Namesto tega se raje vprašamo, koliko v nas Prešeren in z njim slovenski kulturni praznik še živi, ali dajemo kulturi tisto mesto v družbi in med dejavnostmi, ki si ga je prislužila skozi stoletja in bila, denimo, med narodno-osvobodilnim bojem soborka na položajih in vedrilka v daljni dan zmage in osvoboditve zazrtih obrazov.

Morda je Prešernov dan tudi priložnost, da vsaj za hip premislimo poti, ki jih hodi naša kultura, kaj nam pomenijo kulturne skupnosti, kako je z odnosi, ki jih je zastavil na kulturnem področju ustavni duh, kako z delegatskimi razmerji in se posebej, kako se je kultura že znašla v svobodni menjava dela. Prav gotovo se moramo ob tem vprašati, kaj lahko pričakujemo na „njivah“, ki smo jih začeli prečesavati z lani začeto akcijo „Človek, delo, kultura“, „al“ bo kal pognalo seme“ ali smo sejali na ilovici. Vrsta vprašanj, ki se ob takem premisleku zastavljajo, je brezkončna. Cankar bi jo presekal z enim samim: „Ali smo že dosegli, da kultura ni več le bogastvo bogatega?“

I. ZORAN

Mali kulturni barometer

ZA 25 MILIJONOV ZAOSTALIH ŠTIPENDIJ – Pomanjkanje denarja za štipendije buri kri. V Sloveniji bi morali zbrati kar 25 milijonov dinarjev, če bi hoteli izplačati tako imenovane zaostale štipendije. Hkrati se zavzemajo za dosledno izpeljavo ukrepov, ki so jih uvedli za boljši red na področju štipendiranja. Ugotavljajo namreč, da to področje kali še obilica nejasnosti. Med te sodi tudi ta, da marsikje ne vedo za skupno število štipendistov.

O TISNIKARJU V ITALIJI – Pri florentinski založbi Zeta bo v kratkem izšla obsežna monografija o slovenskem slikarju Jožetu Tisnikarju. Natisniti jo nameravajo v desetih jezikih in v nakladi 40.000 izvodov. To je vsekakor lepo priznanje našemu slikarskemu samorastniku, ki je do zdaj ustvaril okoli 1.000 del, njegova platna pa visijo tudi že v nekaterih svetovnih galerijah.

„ZADNJA ŠOLSKA NALOGA“ – Prvi teden v marcu – tako je na-

PLEČNIKOV NAGRAJENEC – Plečnikovo nagrado za leto 1976 je žirija oglasno prisodila profesorju Dušanu Sogrinu za njegovo pionirsko pedagoško delo in metodološki prispevek na področju urejanja in oblikovanja kulturne krajine.

HRISTO BOTEV V „LIRIKI“ – Mladinska knjiga je nedavno izdala v svoji popularni zbirki „Lirika“ izbor pesmi znanega bolgarskega pesnika Hrista Boteva. Njegove pesmi so v slovensčino prelivali Igo Gruden, Fran Albreht in Katja Spur. Slovenskemu izidu je spremno besedo napisal bolgarski literarni zgodovinar Petar Dinekov.

MEĐSEBOJNA SPODBUDA – Na doseganjih taborških srečanjih v Trebnjem so se udeleženci med seboj spodbujali pri delu. Posnetek je z lanskega, devetega tabora likovnih samorastnikov.

Bralna „nadaljevanka“

V slovenskih osemletkah že petnajst let podeljujejo učencem, ki preberejo predpisano število knjig, izbranih za njihovo stopnjo razumevanja in dojemanja, bralne značke, poimenovane po slovenskih klasikih in drugih pomembnih pesnikih in pisateljih. Pobuda, ki jo je dal v začetku šestdesetih let sodobni pisatelj Leopold Suhodolčan, predsednik Zveze bralnih značk Slovenije, je bila sprejeta z odprtim srcem, o čemer govori tudi podatek, da je bralno tekmovanje zajelo do danes že polovico vseh slovenskih šoloobveznih otrok. Učenci tekmujejo za trindvajset značk in naj takoj dodamo, da so v to bralno-tekmovalno akcijo vključeni tudi osnovnošolci dolenjskih, belokranjskih in posavskih občin. Tako podeljujejo Levstikovo bralno značko v kočevski in ribniški občini, Kajuhovo v breziški, krški in sevniški občini, v trebanjski občini Goliovo, v novomeški, črnomaljski in metliški občini pa Zupančičevo bralno značko.

Hkrati z razstvom te akcije in bralno vneto med osnovnošolci so ugotovili, da se sistematično in nepretrgano branje leposlovnih knjig po končani osemletki

nenadoma prekine, razvite bralne navade začenjajo kmeti, skratka, v osnovni šoli razvejena in tudi pedagoško vsestransko podprta bralna dejavnost nima nadaljevanja. Zato so se prejšnji teden na zboru delegatov vseh bralnih značk zavzeli, da se mora bralna akcija, boljše bralne vzgoja, kar najhitreje nadaljevati na vseh šolah druge stopnje. Knjiga, potreba po branju, pri vzgojena bralna navada in ob tem pridobljena kultura doraščajoči mladini ni nič manj potrebna kot njenim mlajšim vrstnikom, tudi zategadelj ne, ker je to ena temeljnih poti kulturnega osveščanja ljudi v današnjem času.

Nov program bralnega tekmovanja bo treba torej pripravljati za mladino od štirinajstega do osemnajstega leta. Kakšno ime „si bo izbrala“ značka, za katero bodo brali srednješolci v tem ali onem kraju, je vprašanje stranskega pomena, saj gre predvsem za to, da uvrstijo v bralno akcijo kar največ dijaštva in tistih leposlovnih del, ki po sedanjem učnem načrtu niso obvezna. Očitno pa je, da bo treba v tej akciji mladini predpisati literaturo, ki jo prebirajo predvsem odrasli.

I. Z.

Amaterizem ni leglo diletantov

Zakaj nekateri še vedno omalovažujejo amaterska kulturna snovanja?

Lahko pritrdimo Ivu Tavčarju, ki je na nedavni konferenci Zveze kulturnih organizacij Slovenije dejal, da bi ta organizacija izgubila eno svojih temeljnih razsežnosti, če bi zanemarila razvoj kulturnega amaterizma. „Ker goji amaterizem, se nima za manjvredno, čeprav omalovažujejo,“ je podčrtal govornik in pristavil, da so taki „udarci“ prišli od tam, od koder je zveza pričakovala podporo.

Amaterizma dandanes ne gre obravnavati kot nekaj tradicionalnega, marveč kot možnost, ki po svoje klanosti, odtujenosti in nehumanitarni napredni sociologiji in psihologiji kem upanju človeštva.

Res je, da je amaterizem najčešče prva ustvarjalna preizkušnja za mila-

de in mnogokrat le malo bolj aktivna kulturna vzgoja ter možnost, da človek v njej razkrije svojo nadarjenost in nagnjenje. Toda ob skupnih kulturnih nastopih prav ta „iščočič“ se človek spozna in goji kolektivnega in solidarnega duha, ruši socialne in profesionalne pregrade. Če se preselimo na domača tla in v sedanji čas, lahko pristavimo, da se ob takem sodelovanju krepi tudi njegova samoupravna izkušnja. Amateri-

zem razvija namreč vse tiste vrednote in odnose, ki so bistvo samoupravne socialistične družbe.

Resnici na ljubo je treba povedati, da „vsak“ amaterizem le ni povsem tak, z vsemi navedenimi vrtilinami, saj je navsezadnje nenehno v nevarnosti, da si ga podredi tak ali drugačen odtujevalni tok. Ni imun za pridobitništvo, lahko se skomercializira, omogoča manipulativno, skriva diletantizem ali celo primitivizem. Zato je tembolj pomembno, da so v tej množici „amaterjev“ še posebno aktivni in ustvarjalno dejavni napredni kulturni delavci, saj bo amaterizem, za kakršnega se zavzemamo, le tako neprikrajan za vrsto prav nič kulturnih pritlikin (prilastkov).

Vsega po malem, dobrega in slabega, bi mogli „odkriti“ tudi v dolenjskem amaterizmu. Delno opravičilo bi našli morda le za njegovo pridobitniško plat. Zakaj se je pojavilo pridobitništvo, pa bi mogli najti odgovor ob malone stalnem pomanjkanju denarja.

I. Z.

Iz napovedi

Spet obilica slovenskih izvirnih knjižnih del

Slovenske založbe so že decembra napovedale letošnji knjižni program. Sodeč po objavah, se obeta lepa knjižna bera, v tej pa številne slovenske leposlovne in družboslovne novosti.

Mladinska knjiga bo npr. v zbirki „Nova slovenska knjiga“ med drugimi izdala tale dela: Ivan Mrak: „Igre sveta“, Mate Dolenc: „Oranžna eksplozija“, Tomo Rebolj: „Baltazar“, Alja Tkačeva: „Pisma z Mojotoka“, Jože Snój: „Lila akvarel“, Herman Vogel: „Breme nespazumov“ in Matjaž Kmecl: „Lepa Vida ali problem svetega Ožbalta“. V zbirki „Pota mladim“ so napovedane izdaje: Branko Gradišnik: „Cas“, Anita Hudl: „Slike samostanskega vrta“, Aksinja Kermauner: „Ples pravljic“ in Blaž Lukan: „Pesem in pesmi“.

Pri Cankarjevi založbi bo izšlo delo Bena Zupančiča „Noč in dan“, pesniška zbirka Svetlane Makarovič „Izštevanje“, prozni tekst Pavleta Zidarja „Jezus iz pekla“, Krakarjeva zbirka publicističnih zapisov „Prepletanje“ in druge.

Pri koprski Lipi bodo izšla naslednja pesniška dela: Branko Hofman: „Lok“, Igor Torkar: „Balada o smehu“ in osem pesniških listov, ki bodo predstavili osem avtorjev.

I. Z.

PEDAGOŠKI KOTIČEK

KAKO OTROKA ČESA UČIMO

Če s svojim otrokom kaj delaš, potem delovna situacija nikoli ne sme privzeti značaja preizkušnje. Otrok naj ne dobi vtisa, da napeto čakamo na to, ali bo nalogo rešil ali ne. Vtem ko ga enostavno navajamo na določene zaposlitve, na noben način ne izražamo dvomov o možnosti uspeha. Nasprotno, zelo jasno kažemo zadovoljnost nad doseženim.

Ne oštevaj ga, če ni česa prav naredil. Često pomeni to prej, da ne more, kot pa da noče. Seveda je treba tudi kaj pograjati. Toda grajati otroka, ki dela najbolje, kar zmore, prav gotovo ni na mestu. Z majhnimi „obratnimi nezdami“ moramo že vnaprej računati. Prepričati jih moremo samo tedaj, če preprečimo vsakršno samostojno dejavnost, in tega vendar nečemo. Včasih izpusti otrok pri pogrinjanju mize krožnik na tla in si zamaže obleko, ko sam je. Take in podobne nesreče so učnina, ki jo moramo plačati mi in naš otrok na poti k samostojnosti. Če otrok ni napravil škode iz objektivnosti, tedaj ga potolažimo: „Saj si se potrudil, upajmo, da boš imel prihodnjik s tem več sreče.“ Nepremišljeno zmerjanje ali celo nepreudarna zausnica ima lahko za posledico, da otrok noče znova prijeti za isto delo iz strahu, kaj se bo zgodilo, če se mu spet pripeti nezgoda.

Dr. Maria Egg: Moj otrok je drugačen (prev. dr. I. Arko in F. Flerin)

NE PREOBREMENJUJMO OTROKA

Tvoj otrok se more naučiti samo tega, za kar je zrel. Zato ne poskušaj doseči cilja, ki leži izven njegovih možnosti. Nuditi mu moraš samo tisto, kar zmore ob svoji trenutni zrelosti stopnji sprejeti in predelati. Ne obupuj, če se nikakor noče posrečiti, da bi se česa naučil. Morda je še prezgodaj. Počakaj malo. Če nekaj časa ponovno poskuša. Videla boš, da bo šlo bolje. Ne preobremenjuj svojega otroka. Če pričakuješ od njega storitve, za katere ni sposoben, potem bo nedvomno odpovedal.

Navedena avtorica v istem delu

**NUKLEARNA ELEKTRARNA
V USTANAVLJANJU
68270 KRŠKO**

oglašča delovno mesto

VODJE FINANČNEGA ODDELKA

Pogoji:
— dokončana ekonomska fakulteta
— 8 let delovnih izkušenj, od tega 4 leta pri finančno-računovodskih poslih
— pasivno znanje angleškega jezika.
Ponudbe pošljite v roku 8 dni na naslov delovne organizacije.

**PROMETNA SEKCIJA NOVO MESTO
sprejme takoj v redno delovno razmerje več delavcev za:**

— KRETNIKE,
— ZAVIRAČE
— IN PREMIKAČE

na postajah:
— od Metlike do Ljubljane,
— od Sevnice do Trebnjega na Dolenjskem,
— od Grosupljega do Kočevja.

Pogoji: starost od 18 do 35 let, po možnosti vojaščine prosti. Poskusno delo 3 mesece. Prošnje sprejema Prometna sekcija Novo mesto, Kolodvorska 1.

**OBVESTILO
O DERATIZACIJI
(zastrupljanju
podgan in miši)**

**V OBČINI
TREBNJE**

Po odloku o obvezni splošni deratizaciji v občini Trebnje (Skupščinski Dolenjski list št. 24/76 z dne 18. 11. 1976) bo Zavod za socialno medicino in higieno Novo mesto opravljala splošno deratizacijo v naseljih TREBNJE, MIRNA, SENTRUPERT in MOKRONOG v dneh od 7. 2. do 16. 2. 1977.

Točna navodila in opozorila bodo izpostavljena na vidnih mestih v naseljih, kjer bomo opravljali deratizacijo.

Zavod za socialno medicino in higieno,
Novo mesto
Mej vrti 5, tel. 21-253

KRKA; TOZD ZDRAVILIŠČA

ZDRAVILIŠČE ŠMARJEŠKE TOPLICE

OBISČITE NAŠ

KOZMETIČNI, FRIZERSKI IN SALON PEDIKURE

INFORMACIJE DOBITE V RECEPCIJI ALI PO tel. 84-900

**ČZP Dolenjski list
Novo mesto
Glavni trg 3, tel. /068/ 23-611**

Vabimo grafike!

Zaradi razširitve dejavnosti in zanimivih razvojnih načrtov vabimo k sodelovanju v ofset grafični pripravi

montažerja - ročnega stavca reprofotografa

Za obe delovni mesti iščemo sodelavce s končano poklicno grafično šolo. Želimo vas seznaniti z delovnimi in socialnimi pogoji še pred vašo ponudbo — obiščite nas!

Pismene ponudbe sprejemamo do 12. 2. 1977

Na vrsti je množičnost

Ribniškemu športu se obetajo lepši časi — V novi dvorani bodo lahko zaživel vsi športi

Pri ribniški telesnokulturni skupnosti dokaj dobro deluje tudi aktiv komunistov, ki je pred kratkim grajal delegatske odnose v skupnosti, zakaj po mnenju članov aktiva delegati in posamezne delegacije še sedaj niso dojele novih odnosov.

Zakaj? Zdi se namreč, da delegati več ali manj kot po nenapisanem

pravilu na sestankih zagovarjajo svoja stališča in ne stališč tistih, ki so jim zaupali pomembno delo. Zavoljo tega bo potrebno poslej na tem področju krepko zaorati, zlasti pa uresničevati vse portoroške sklepe. Po Portorožu je ribniška telesna kultura dokazala, da je že dalj časa na dobri poti. Ribničani so namreč že prej skrbeli za množičnost in rekreacijo, sedaj pa ji bodo posvetili še več pozornosti. Kar 60 odstotkov denarja bo namreč poslej namenjenih predvsem „bazi“, 30 odstotkov kakovostnemu športu, deset pa drugim športnim namenom.

Marsikdo se bo pri teh odstotkih začudil, kajti le malokatera občinska telesnokulturna skupnost bo toliko denarja namenila za množičnost. Zato moramo povedati, da je v šestdeset odstotkov vključen tudi denar, namenjen za prepotrebno športno dvorano in pokriti bazen pri ribniški šoli. Verjetno se novega športnega objekta najbolj veselijo rokometarji, ki so najbrž edino moštvo v drugi zvezni rokometni ligi, ki nima primerne dvorane, kjer bi lahko nemoteno vadilo tudi v zimskem času. Bržkone bodo športniki dobili dvorano konec leta. Povsem razumljivo je, da se bo z njeno pomočjo razmahnila telesna vzgoja predvsem med občani, na katere so odgovorni do sedaj, četudi niso hoteli, ob nemogočih delovnih pogojih morali pozabiti.

Potemtakem se ribniškemu športu obetajo lepši časi. Razen rokometarjev, ki so daleč najboljši športniki v občini, bo občina zaradi organizirane množičnosti po vsej verjetnosti dobila dobre športnike tudi v drugih disciplinah, ki se bodo razvile v novi dvorani.

**CUJNIK IN RIFELJ
V BUDIMPEŠTI**

Mlada novomeška atleta, 17-letni Darko Cujnik in leto dni starejši Jože Rifelj, ki sta kandidata za državno mladinsko reprezentanco (prvi v metu diska in kopja, drugi pa v metu kladiva), sta se v nedeljo vrnila z enotedenskih priprav v Budimpešti, kjer je vodila skupina enajstih atletov-metalcev. Skupini najboljših slovenskih metalcev, ki jo je vodil državni rekorder v metu diska Zdravko Pečar, trenerji pa so bili Ivan Markež in Pavla Peitler iz Maribora ter ing. Jože Kopitar iz Celja, bodo priprave v madžarskem glavnem mestu, ki sta jih financirala jugoslovanska in slovenska atletska zveza, gotovo koristile. V družbi z najboljšimi madžarskimi metalci kopja, diska in kladiva ter njihovimi trenerji so prav gotovo vsi veliko pridobili. Zato lahko pričakujemo, da bosta tako Cujnik kot Rifelj v prihodnje še hitreje napredovala in si zagotovila plavi dres z državnim grbom.

F. MIKEC

CELULOZAR ŠESTI

Slovenska plavalška zveza, pravzaprav inž. Dušan Kit, je pred kratkim pregledala najboljše dosežke slovenskih plavalcev in sestavila lestvice desetih najboljših. Ovrednoteni rezultati po desetericah so krški Celulozar pri klubski uvrstitvi postavili na šesto mesto. Vrstni red tekmovalk — 200 m hrbtno: 10. S. Blatnik 2:56,0; 100 m delfin: 10. B. Škafar 1:19,82; 200 m delfin: B. Škafar 2:58,2; 200 m mešano: 9. B. Škafar 2:53,0; 400 m mešano: 9. B. Škafar 6:09,0.

TEČAJ PREKINJEN

Med zimskimi počitnicami so imeli dijaki z brežiške gimnazije v Pečicah smučarski tečaj, vendar jim je slabo vreme onemogočilo, da bi ga izvedli do konca. Kljub temu je vseh petdeset tečajnikov pokazalo zadovoljivo znanje, tako da je bilo pet smučarskih vaditeljev s svojimi varovanci na moč zadovoljnih. Tečaj bodo dokončali takoj, ko bo zapadel nov sneg.

G. R.

**BARICEVA
IN SOŠKOVA
REPREZENTANTKI?**

Pred kratkim so v Novem mestu odigrali najboljši mladinci in mladinke v Jugoslaviji drugo izbirno kolo za državno reprezentanco. Dve novomeški kandidatki sta po drugem kolu zelo blizu dresa z državnim grbom, tretja, Kondejeva, pa ima v Varaždinu lepo priložnost, da prehiti dve nasprotnici in se še uvrsti v najboljšo mladinsko vrsto. Uvrstitev pred zadnjim nastopom: 1. Vazdar (Grmovšica) 1.630, 3. Baričeva (Krka) 1.598, 6. Soško (Krka) 1.540, 10. Konda (Novo mesto) 1.470.

Penko in Milič

Sahovsko prvenstvo Novega mesta vse bolj zanimivo

Letošnje sahovsko prvenstvo Novega mesta se bliža koncu in boj za najboljša mesta ter za izpolnitev norme za 1. kategorijo je od kola do kola hujši. Prva poraza sta doživela tudi mojstrski kandidat Igor Penko, ki je v časovni stiski izgubil z Isteničem, in Komelj, ki ga je premagal Tone Šporar.

Rezultati — 7. kolo: Sitar — Poredoš remi, Materni — Pucelj remi, Šporar — Petkovič remi, Istenič — Komelj 0:1, Polenek — Penko 0:1, prost Milič; 8. kolo: Poredoš — Petkovič 1:0, Pucelj — Šporar prekinjeno, Komelj — Materni remi, Penko — Istenič 0:1, Milič — Polenek 1:0, prost je bil Sitar; 9. kolo: Petkovič — Pucelj preloženo, Šporar — Komelj 1:0, Materni — Penko 0:1, Istenič — Milič 0:1, Polenek — Sitar 1:0, prost je bil Poredoš.

Vrstni red po 9. kolu: Penko in Milič 5, Istenič in Komelj 4,5, Šporar 4 (1), Poredoš 4, Pucelj 3,5 (2), Polenek 3, Sitar in Materni 2,5.

Šola plavanja

Novomeški klub za podvodne aktivnosti je dosedaj skrbel zgolj za podvodne športe in hitrostno plavanje s plavutmi, poslej pa bo svojo dejavnost razširil tudi na klasično plavanje. Zato bo prihodnje dni pripravil za osnovnošolce iz novomeških in okoliških šol „šola plavanja“, v katero bodo zaenkrat sprejemali le plavalce, s katerimi bodo poskušali uresničiti dobro zastavljen načrt.

Obenem pa bodo „šola“ pripravili tudi za predšolske otroke, in sicer za tiste, ki bodo šli jeseni v prvi razred. Prav z njimi bodo delali najbolj intenzivno, da bi že v kratkem času v primerjavi z rezultati njihovih ljubljanskih in drugih vrstnikov, ki trenirajo klasično plavanje, videli, kako se njihovo delo obrestuje.

Šola se bo pričela 8. februarja

Brestanica: za množičnost

Denarja za rekreacijo je dovolj, le občani zanjo zaenkrat še niso najbolj zagreti

V današnjem času, zlasti pa po portoroških sklepih, je povsem odveč govoriti o nujnosti organizirane rekreacije. Brestaniški izvršni odbor TVD Partizana pa ugotavlja, da v njihovem kraju še ni vse tako urejeno, kot bi lahko bilo.

Odbor je v minulem letu pripravil nekaj množičnih in uspešnih trim akcij (kolesarjenje, hoja), za silo uredil trim kabinet v osnovni šoli, kjer se ženske dobivajo ob ponedeljkih, ob torkih pa moški. Rekreatorje vodi Armin Tomašič. Razen tega Partizan skrbi tudi za namizni tenis, žensko odbojko in mali nogomet.

Predsednik izvršnega odbora TVD Partizan Miran Bračun meni, da je denarja za to potrebno dejavnost dovolj, občani pa zaenkrat za rekreacijo še niso dovolj zainteresirani. Navzlic temu, da delavci prispevajo denar za potrebna telovadna orodja, na rekreacijo ne prihajajo.

Razveseljivo pa je dejstvo, da v telovadnico radi zahajajo srednješolci in študentje. Prav bi bilo, da bi nekoliko pozabili na igre z žogo, ki so pri njih močno priljubljene in se bolj posvetili tudi vajam na orodjih.

Prav tako ne bi bilo napak, ko bi se telesnokulturni delavci iz krajev-

nih skupnosti Brestanica, Senožeča vas, Rožni dol za ceno boljše rekreacije povežali. Morda za začetek s klubom, ki bi nastal iz združitve občinskih in organiziral skupna tekmovalna društva in klubov. Stroški skupnega dela ne bi bili veliki, množičnost in kvaliteta pa zagotovljena.

**POGORELCA
NAJBOLJŠA**

Kočevski namiznoteniški delavci so minuli teden pripravili dobro namiznoteniško prvenstvo, katerem so nastopili vsi namiznoteniški igralci iz Kočevja, Novega mesta, Ribnice, Sodražice itd. Kot prve pričakovati, so bili najboljši delavci in Novomeščani.

Vrstni red — posamezno: 1. Pogorelec (Kočevje), 2. S. Pogorelec (Kočevje), 3. G. Guštin, 4. S. Guštin (oba Novo mesto), 5. Vlačič (Sodražica), 6. Marinič (oba Kočevje), 7. Marinič (Sodražica), 8. Merhar (Kočevje) itd.

Pari: 1. Borut in Samo Pogorelec (Kočevje), 2. S. Guštin (Novo mesto), 3. Vlačič (Kočevje), 4. S. Guštin (Novo mesto) itd.

Na letošnjem rally tekmovanju Monte Carlo sodeluje tudi Marko Kožar, ki je po rodu Ribničan. Na minulem Monte Carlu je vozil s Pušnikom in z njim je tudi (na sliki desno) na današnjem posnetku Danijela Divjaka. Na startu 45. rallyja je bilo približno 200 avtomobilistov.

**20. FEBRUARJA
TRNOVSKI
MARATON**

Organizatorji tradicionalnega „Trnovskega maratona“ so sporočili, da bodo prijavnice za nastop sprejemali samo do 10. februarja. Medtem ko je lani nastopilo nekaj več kot 1300 tekačev, pričakujejo letos okoli 2000 prijav (veliko so jih dobili tudi iz tujine) in prav gotovo bo med hastopajočimi veliko Dolenjcev. Zato naj vsi tisti, ki bi radi nastopili, pošljejo svojo prijavo z vsemi podatki na naslov: Trnovski maraton, 65280 Idrija, Vodnikova 2.

**NA LISCI NAD 100
MLADIH SMUČARJEV**

Smučarski klub Planinskega društva Lisca je v sodelovanju z osnovnimi šolami sevniške občine pripravil na Lisici nekakšno šolo v naravi s poudarkom na smučanju. Minuli petek so popeljali na smučišča na tej planini 55 šolarjev, ki naj bi se bili vrnili v dolino večeraj. Nemudoma naj bi jim sledila druga skupina okrog 50 smučarjev, ki naj bi bili tu na smučanju krajši čas. Ker so to že bolj usposobljeni smučarji, jih bodo do kraja počitnic dvakrat odpeljali na Pohorje.

**Obveščen Dolenjec
here
DOLENJSKI LIST**

NAJMLAJŠI TELOVADCI — Društvo za rekreacijo in telovadnico novomeške gimnazije zbere najprej okoli 30 maloletnikov, s katerimi imata v telovadnici Koščevo in Požarjeva med tem, ko starši s klopi opazujejo otroke, kar precej dela. (Foto: J. Pavlin)

Mladinci slabši kot pionirji

Ribniški mladinci niso ponovili uspeha svojih mlajših tovarišev in so namesto pokala RZS prišli domov s tretjim mestom – Inles še naprej zmaguje

Letošnja številna zimska rokometna prvenstva, ki so v preteklih letih dokazala, da močno dvigajo kvaliteto slovenskega rokometu, se počasi končujejo. Prejšnji teden so končali tekmovalni člani pionirskih medobčinskih rokometnih selekcij, zadnjo nedeljo pa so prišli na igrišče še reprezentantje mladinskih medobčinskih selekcij.

Medtem ko so pri pionirjih brez težav zmagali Ribničani, so organizatorji in tudi ekipe največ možnosti med mladinci dajali prav tako Ribničanom. Zal pa je imel Inlesov podmladek na minulih srečanjih precej smole: v svoji skupini je zbral ravno toliko točk kot prvouvrščena Gorenjska, ker pa je imel nekoliko slabšo razliko v prejetih in danih golih, je pristal na drugem mestu in nastopil lahko le v „malem“ finalu. Tako je sicer nadarjena vrsta, ki bi bila lahko z malo več sreče (pa tudi vloženega truda) precej boljše, osvojila tretje mesto in ni potrdila uspeha svojih mlajših klubskih tovarišev.

Rezultati – predtekmovalje: skupina B: 1. Gorenjska 6, 2. Ribnica 6, 3. Kras 6, 4. Posavje 1, 5. Sl. gorice 1; finalni rezultati: za 1. mesto: Ljubljana – Gorenjska 10:9 (4:4), za 3. mesto: Ribnica – Koroška 16:8 (8:6) itd. Končni vrstni red: 1. Ljubljana, 2. Gorenjska, 3. Ribnica, 4. Koroška, 5. Goriška, 6. Kras, 7. Posavje, 8. Obala, 9. Zasavje, 10. Sl. gorice.

INLES: DVE NOVI ZMAGI

V nadaljevanju vse bolj zanimivega tradicionalnega zimskega rokometnega prvenstva Slovenije so minulo nedeljo Ribničani odigrali dve tekmi in brez težav dosegli nove točke. Najprej so se pomerili s Krmeljem (23:15; 10:8) in s precej slabšim nasprotnikom „trenirali“ taktiko. To se jim je v prvem polčasu skoraj maščevalo, zamuljeno pa

TREBNJE: ZVEZA TELESNOKULTURNIH DRUŠTEV

V Trebnjem bodo v začetku februarja ustanovili Zvezo telesnokulturnih društev trebnjske občine. Sekretar TKS Darko Krištof je o ustanavljanju povedal: „Zvezo TKD bi lahko ustanovili že prej, vendar zanjo nismo imeli potrebnih ljudi. Sedaj je to vprašanje rešeno in vsi pričakujemo, da bo poslednja organizacija dela boljše. Dobili smo strokovno institucijo, ki bo povezana s terenom po strokovni in organizacijski plati. Po vsej verjetnosti bo ena izmed prvih nalog nove zveze obuditi društva Partizan v tistih krajih, kjer so včasih že delovala, in tam, kjer so za delo telesnovzgojnih organizacij dobre možnosti.“

J. PLATIŠE

NA STOL TUDI NOVOMEŠČANI

Občinska organizacija ZZB NOV Jesenice bo ob sodelovanju alpinističnih odsekov Jesenice, Mojstrana, Tržič in Radovljica ter gorskih reševalnih služb Gorenjske tudi letos priredila tradicionalni pohod na Stol. Pokrovitelj XII. zimskega spominskega pohoda je „Delo“, trajal pa bo v soboto in nedeljo (19. in 20. februarja). Z njim bodo udeleženci počastili 85. rojstni dan tovariša Tita, 40-letnico njegovega prihoda na čelo KPJ, 40-letnico ustanovitve KPS, 35. obletnico boja na Stolu in 15. obletnico prvega zimskega spominskega pohoda na Stol. Akcije se bodo udeležili tudi novomeški planinci.

PENCA IN ŽUŽEK V AK NOVO MESTO

Znano je, da je bila pred leti Dolenjska „dobavitelj“ kakovostnih atletov za ljubljansko Olimpijo in celjskega Kladivarja. Sedaj, ko se pogoji za razvoj „kraljeve športov“ izboljšujejo tudi v manjših centrih, kot je Novo mesto, so se „selitve“ ne samo zavrle, ampak je celo prišlo do prvih vrtnitev v matični klub. Pred dnevi sta se v AK Novo mesto vpisala dva Olimpijina atleta – Janez Penca, lanski državni prvak na 400 m z ovirami in najboljši slovenski tekač na 110 m z ovirami, ter Metod Žužek (nekdaj je tekmoval za Partizan Kočevje), ki je lani presenetil z osvojitvijo naslova prvaka Jugoslavije v teku na 3000 m z zaprekami. Janez Penca se je namreč pred nedavnim vrnil iz JLA in je že zaposlen kot profesor germanistike v Novem mestu, Metod Žužek pa bo letos diplomiral na pravni fakulteti v Ljubljani in se želi zaposliti na novomeškem sodišču. AK Olimpija je obema izdala izpisnico, ker ni razlogov za prepredčevanje vrtnitev na Dolenjsko. Oba državna prvaka in reprezentanta bosta močna okrepitve zelo mladi in perspektivni ekipi novomeškega atletskega kluba.

E. RAUTER

Pozabili na Portorož

Medobčinski svet SZDL za Dolenjsko bo v marcu sklical posvet o telesni kulturi – Atletski center

Pred nedavnim je bil v Novem mestu na medobčinskem svetu SZDL za dolenjske občine sestanek predstavnikov novomeškega atletskega kluba in Atletske zveze Slovenije z družbenopolitičnimi delavci in predstavniki TKS, na katerem so obravnavali izvajanje portoroških dogovorov in s tem v zvezi uresničevanje prioritete atletike, ki je tudi v Novem mestu in drugih dolenjskih občinah prva športna panoga.

V razpravi so ugotovili, da v večini osnovnih šol (ena od šestih izjem je novomeška osn. šola Grm) še niso pričeli izvajati selekcioniranja (testiranja učencev) in vadbe izbranih skupin otrok. Zato bo treba storiti vse, da sklepi iz Portoroža ne ostanejo le na papirju. Da bi prešli od besed k dejanjem, so na sestanku sklenili, da bo medobčinski svet SZDL za Dolenjsko v marcu sklical poseben posvet o telesni kulturi na Dolenjskem, s posebno točko: uresničevanje prioritete atletike. Prav tako so se dogovorili, da bi skupina telesnokulturnih delavcev Novega mesta pripravila za posvet teze o razvoju telesne kulture na Dolenjskem v prihodnjem obdobju.

Zelo pohvalno je, da je vodstvo atletskega kluba v Novem mestu že pripravilo podroben načrt razvoja in organiziranosti atletike v Novem

vanom (20:14; 9:5), nato je Inles ugnal še Preddvor (27:19; 11:8). Krka je izgubila tudi s Prulami (16:26; 9:11), Krmeljčani pa so pošteno namučili Iskro in le malo je manjkalo, da bi dosegli zmago (14:15; 7:5).

STRAŽA: MITROVIČ PRVI

Na januarskem hitropoteznem prvenstvu straškega šahovskega kluba je največ točk (10) zbral Mitrovič, drugi je bil Bačnik (8), tretji Zadavec (7), četrti Nose (6), Medved je zbral pet točk itd.

SEVNICA: TAVČAR ZMAGAL

Odprtega hitropoteznega šahovskega prvenstva SK Milan Majcen za mesec januar se je udeležilo enajst igralcev, brez poraza pa je zmagal Rado Tavčar. Vrstni red: 1. Tavčar – 10 točk, 2. Maurer 7, 3. do 4. Blas in Derstvenšek 6, 5. do 7. Šoper, Blas in Hočevar 5, 8. Tekavc 4,5, 9. Belak 3 itd.

Lisca: le delo rodi uspeh

Za šport in rekreacijo v sevniški konfekciji Lisca je dolžna skrbeti posebna komisija pri sindikalni organizaciji. Njeno zastavljeno delo je bilo kljub obsežnosti v celoti uresničeno. Poskrbeli so za množičnost in resno delo je rodilo lepe uspehe predvsem v občinskih sindikalnih igrah. Prvi so bili v moški in ženski konkurenci. Zal pa splošna ugotovitev, da v sindikalnih igrah nastopa vse pre malo mladih delavcev in delavk, velja tudi za Lisco.

Lep uspeh množične rekreacije je komisija dosegla z organiziranjem tradicionalnega srečanja delavk OZD Lisca na planinskem vrhu Lisca. Tokrat so se že petič zapored srečale delavke iz sedmih tozdov, pri petem „vzponu“ pa so sodelovale tudi predstavnice iz tozda vse pre malo mladih delavcev in delavk, velja tudi za Lisco.

Poleg tega so se športniki in športnice iz Lisce udeleževale vseh pomembnejših športnih prireditev v sevniški občini, bili so na republiški zimski tekstiljadi na Krvavcu, na kegljaškem tekmovanju v Novem mestu, svojo ekipo so poslali tudi na pohod ob žici okupirane Ljubljane itd.

Komisija je poskrbela za redna mesečna tekmovanja v šahu, kegljanju in streljanju, uspešno pa sodelujejo z ženskim rokometnim klubom Lisca, kjer skrbijo za rekreacijo in tudi za tekmovanja v ligi.

E. RAUTER

Pozabili na Portorož

Medobčinski svet SZDL za Dolenjsko bo v marcu sklical posvet o telesni kulturi – Atletski center

Pred nedavnim je bil v Novem mestu na medobčinskem svetu SZDL za dolenjske občine sestanek predstavnikov novomeškega atletskega kluba in Atletske zveze Slovenije z družbenopolitičnimi delavci in predstavniki TKS, na katerem so obravnavali izvajanje portoroških dogovorov in s tem v zvezi uresničevanje prioritete atletike, ki je tudi v Novem mestu in drugih dolenjskih občinah prva športna panoga.

V razpravi so ugotovili, da v večini osnovnih šol (ena od šestih izjem je novomeška osn. šola Grm) še niso pričeli izvajati selekcioniranja (testiranja učencev) in vadbe izbranih skupin otrok. Zato bo treba storiti vse, da sklepi iz Portoroža ne ostanejo le na papirju. Da bi prešli od besed k dejanjem, so na sestanku sklenili, da bo medobčinski svet SZDL za Dolenjsko v marcu sklical poseben posvet o telesni kulturi na Dolenjskem, s posebno točko: uresničevanje prioritete atletike. Prav tako so se dogovorili, da bi skupina telesnokulturnih delavcev Novega mesta pripravila za posvet teze o razvoju telesne kulture na Dolenjskem v prihodnjem obdobju.

Zelo pohvalno je, da je vodstvo atletskega kluba v Novem mestu že pripravilo podroben načrt razvoja in organiziranosti atletike v Novem

Na dobri poti

Menda že kar od 1968. leta na Dolenjskem ni prvenstva v namiznem tenisu, na katerem ne bi sodeloval tudi Egon Zabkar, član novomeškega namiznoteniškega kluba; če ne kot tekmovalce, pa kot vodja tekmoovanja, sodnik in zadnji dve leti vse pogosteje kot trener obetavne novomeške namiznoteniške šole, o kateri pravi:

„Več kot pet let smo se starejši novomeški igralci namiznega tenisa pogovarjali, da moramo poskrbeti za podmladek našega društva. Ze skoraj petnajst let namreč dres najboljših ekipe oblačijo eni in isti ljudje, člani, ki so takrat imeli za sabo nekatere dobre namiznoteniške šole. Želje so bile eno, možnosti drugo. Kot Romi smo se selili od prostora do prostora, prosjačili za pomoč in bili v primerjavi z ostalimi slovenskimi klubi, ki so nastopili v prvi slovenski ligi, daleč na najslabšem. Bržčas bi bilo še danes tako, če ne bi dobili prostor v novi športni dvorani.“

Dobro leto je že, odkar so igralci namiznega tenisa dobili stalen in v primerjavi s prejšnjimi odličen prostor za treninge. Takoj so sklicali občni zbor, potegnili na svetlo že zaprjene delovne načrte in se lotili najvažnejše naloge, skrbi za množičnost. Še tisto leto so organizirali pionirsko namiznoteniško šolo, v kateri se je seznanilo z igro za zeleno mizico več kot 70 učencev z novomeških osnovnih šol. Po letu dni je ostalo petnajst resnih pionirjev, ki so že, kljub kratkemu času, lep dokaz, da lahko društvo dosega uspehe le s pomlajevanjem.

„Kot kaže“ je nadaljeval trener najmlajših igralcev, „smo na zelo dobri poti. Vsi naraščajo prihajajo na treninge redno. Kar trikrat na teden po slabi dve uri vihtijo loparje, nabirajo izkušnje, znanje, moči. Pazimo pa, da šesturno igranje namiznoteniškega tenisa ne bi kateremu škodovalo pri šolskem uspehu. Tu smo se s pionirji o vsem dogovorili, zato dobro vedo, kaj jih čaka, če bi popustili v šoli. Tako jih razen seznanjanja z igro s celuloidno žogico učimo tudi discipline, reda itd.“

Zabkar je med drugim dejal, da bodo v kratkem poskrbeli še za dodatno „pozivilno“ injekcijo. Meni, da je petnajst mladih igralcev, ki jih Novo mesto dolgo časa ni imelo, za dvig kvalitete še vedno premalo. Zavojuje tega bo s svojimi tovariši – podpira ga predvsem predsednik kluba Ivan Kapš – v kratkem pripravil nove šole namiznega tenisa, razen tega pa je že obdelal načrt, po katerem naj bi mesto imelo poleg redno pionirsko namiznoteniško ligo, v katero bodo vključili tudi šmarješko, mirmopeško in šentjernejsko osnovno šolo.

Zabkar pa ima na skrbi tudi rekreacije. Takoj, ko pet miz zapustijo pionirji, pridejo v dvorano „rekreatorji“, igralci, ki so se pred leti aktivno ukvarjali z namiznim tenišom. „Vesel sem“, je pogovor zaključil prizadveni Egon, „ker je tudi med odraslimi za koristen šport vse več zanimanja. Nema lokrat se zgodi, da je pet mizic premalo, to pa je dokaz, da bo novomeški namizni tenis, ki je bil pred desetletjem med najboljšimi v Sloveniji, kmalu prišel na zeleno vejo. Takrat bom zadovoljen prepustil marsikatero funkcijo v klubu mlajšim in se posvetil izključno pionirjem.“

J. PEZELJ

F. MIKEC

NOVO KEGLJIŠČE – Novomeščanom se že v marcu obeta novo kegljišče, in sicer za restavracijo Pri vodnjaku. Razen štirinestnega kegljišča bo imel objekt dva gostinska prostora s pivnico in kuhinjo ter trinajstimi parkirnimi prostori. (Foto: Janez Pavlin)

KOŠARKARJI DOLENJSKE GOSTUJEJO – V prvem kolu drugega dela slovenske košarkarske lige selekcija Dolenjske gostuje v Sežani. V jesenski tekmi so bili Dolenjci precej boljše in so Kras premagali (95:71), v gosteh pa jih čaka težka tekma, zakaj Sežančani so na domačem igrišču izgubili kaj malo srečanj. Na sliki: prizor z „novomeške“ tekme obeh nasprotnikov, ki se bosta pomerila v soboto zvečer. V sklopu z žogo (v belem dresu) je Seničar, akcijo pa spremljata še S. Kovačević (skrajno levo) in Munih (8). (Foto: Janez Pezelj)

Sevnica: skrb za najmlajše

Partizan ima premalo vodnikov in vodnic – Poslej kvalitetnejše delo z najmlajšimi Rokometšem zagotoviti denar – Kdaj trim steza?

V minulem tednu je Društvo za telesno vzgojo in športno rekreacijo v Sevnici priredilo za člani in občane nastop svojih telovadnih vrst, ki je bil povezan z občnim zborom. Akademija je lepo uspela, saj so bili nastopi razgibani in dokaj kvalitetni.

Na zboru so povedali, da ima društvo težave zaradi pomanjkanja dobrih kadrov, čeprav je z novim šolskim letom začelo z mladino delati veliko vodnikov in vodnic. Zaradi mladosti in neizkušenosti bodo potrebovali pomoč. Če je ne bodo deležni, jim lahko začetno veselje in zagnanost kmalu poide.

V prihodnosti imajo v sevniškem delu, nastop na štirih tekmovalnih v Posavju in na šolskih tekmovanjih. V februarju bo društvo pripravilo mladanski kros, v marcu spomenu pa se bodo lahko najmlajši pomerili na krosu s kolesi. Poslej bodo bolj skrbeli za izlete, s katerimi naj bi poživili športno in rekreacijsko dejavnost, pa ne samo za svoje člane, pač pa tudi za ostale občane.

ŠPORTNI KOMENTAR

Dolenjec ni – Slovenec?

Dasiravno letošnja zima na Dolenjskem ni in najbrž ne bo pokazala svojih pravih čarov, te vrstice, predvsem zavojuje vesti, da večina šol na Dolenjskem ne jemlje resno akcije Smučarske zveze „smučarska izkaznica“, ne prihajajo prepozno. Nerazumljivo je namreč, da se naša šolska športna društva po osnovnih in srednjih šolah, čeravno so bila o korenitosti akcije seznanjena, novost bi morali z obema Dolenjci, zakaj po mnenju Slovenec odlični smučar, Dolenjci prav gotovo nismo – Slovenci.

In kaj si šolska društva in njihovi člani (tudi člani sindikalnih organizacij) od nove štva se zavoljo novih pravil rekrno vključijo v članstvo SZS. Tako si močno povečajo možnosti za organizi-

rano smučarsko rekreacijo in si, kar je najbolj pritegnilo nekatere Dolenjce, zagotovijo redno in cenejšo smuko.

Lastniki smučarske izkaznice (za mladince je 150, za pionirje pa le 60 din) imajo pri nakupih smučarske opreme deset odstotkov popusta, prav tako so občutno cenejše vožnje na vseh slovenskih žičnicah in vlečnicah, udeležba na raznih tečajih itd., poleg tega pa so člani tudi zavarovani.

Cel kuprednosti, ki naj bi med drugim poskrbele tudi za množičnost slovenskega narodnega športa, pa zaenkrat telesnovzgojnih delavcev iz Dolenjskega, na škodo varovancev, še niso ogrele. Na SZS pravijo, da za akcijo še ni prepozno, zakaj prihodnji teden se začne drugo polletje in v februarjskih dneh bo po slovenskih smučarskih središčih (najbrž tudi na Dolenjskem) še dovolj snega.

J. PEZELJ

no za rokomet zagotoviti dodatna finančna sredstva.

Se beseda o trim stezi: brez pomoči delovnih organizacij ne bo šlo. Člani društva bodo dali svoj prispevek s prostovoljnimi delom. Steza naj bi se vila nad „Jutrzanjko“, za njeno opremo pa bo poleg materiala potrebno delo gozdarjev, kovinarjev in tesarjev. Akcije za zgraditve potrebne trim steze se bodo udeležile tudi sindikalne organizacije in nosilci športne rekreacije v delovnih organizacijah.

EDI RAUTER

Leskovec: deklice nimajo mentorja

Leskovski Partizan je pred dnevi pripravil namiznoteniško prvenstvo domače osnovne šole. Boji so bili zanimivi in dobri, posebnost na tekmovanju pa je bil sicer zelo dobri Savko Petrič, ki je namerno izgubil dva boja. Najboljšim je Partizan podelil priznanja, zmagovalce je prejel pokal, drugo in tretje uvrščena pa praktični nagradi.

Vrstni red: 1. Pirc, 2. Petrič, 3. Bizjak, 4. Češnjevar, 5. Jazbec, 6. Budič, 7. Cerovšek, 8. Kozole itd. V kratkem bo podobno tekmovanje tudi za mladince oziroma člane. Navzlic prizadevanjem, da bi k tekmovanju pritegnili še dekleta, organizatorjem ne uspe. Bržkone je za to krivo tudi društvo, ki ne more dobiti mentorjev, da bi pionirke naučili te lepe in koristne igre. Prav gotovo je zadnji čas, da se kdo posveti tudi deklicam, kajti v Leskovcu jih je veliko, ki bi rade stopile za zeleno mizo.

L. ŠRIBAR

AK NOVO MESTO DVAKRAT NA LESTVICI

Pri pregledu rezultatov lanske atletske sezone se je med deset najboljših atletskega klubov v Sloveniji v disciplini 4 x 100 m in 4 x 400 m novomeški klub uvrstil dvakrat. Na 800 m je dosegel (rezultat 1:55,6), na 1000 m tretji (2:31,6), na 1500 m osmi (3:57,3) in na 3000 m deseti (8:51,0).

POLDE BUČAR ŠTIKRIKAT V LESTVICI NAJBOLJŠIH

Novomeški atlet Polde Bučar se je kar štirikrat uvrstil v lestvice desetih najboljših slovenskih atletov. Na 800 m je dosegel (rezultat 1:55,6), na 1000 m tretji (2:31,6), na 1500 m osmi (3:57,3) in na 3000 m deseti (8:51,0).

tisti hip

KMEČKI ZAKOL - Na kmetih je bil nekdanj in je ponekod tudi še danes zakon prašiča pravi praznik, katerega so se veselili vsi po vrsti. Janez Platise je bil s svojo kamero prisoten pri tem dogodku. Zabeležil ga je na film in naredil fotografijo, ki je zanimiva, čeprav ji manjka precej tistega, kar daje fotografiji posebno izrazno moč. Platise je ujel trenutek, ko se je voda iz vedra razpršila preko zaklanega prašiča, prav tako pa je ujel moškega in žensko v kaj „krvolocni drži“.

Zanimiva je razporeditev ljudi na sliki in njihovi izrazi, moči pa preveč razčlenjeno ozadje (opeka, bel madež na vratih), ki odvrca pogled od osrednjega dogodka.

Slik je na zalogi za našo rubriko še precej, vendar je malo novih avtorjev in malo res dobrih fotografij. Zato ponovno vabimo fotoamatere, da nam pošljejo svoje najuspešnejše posnetke. Objavljene fotografije nagradujemo z 200 dinarji.

PO SVETU OKOLI

VZGOJNE METODE - Učitelj neke osnovne šole v japonskem mestu Macumoto je bil grozno jezen, ker mu 14 učencev ni napisalo domače naloge. Sklenil jih je kaznovati, vendar se je zadeve lotil precej po svoje: 14 lenobnežev je privezal za glavo navzdol skozi okna v drugem nadstropju. Po 10 minutah jih je potegnil nazaj v razred. Ko se je za izvirni način kaznovanja moral zagovarjati, je izjavil, da se fantom ni moglo prav nič zgoditi, ker jih je zaradi večje varnosti kar dvakratno privezal za okenški okvir.

LJUBITELJ TRAVE - Arhitekt Burger iz Muenchna je velik ljubitelj travnatih površin, zato je prišel na izvirno pomisli, na katerem se nahaja oksidno železo, ki daje pigmentu izrazito barvo, po njem pa vsej krvi.

Barva krvi je odvisna od prisotnosti atomov kovin v zgradbi pigmentov: hemoglobina, klorokruorina, hemeritina in hemocianina. Pri človeku in vseh vretenčarjih, prav tako pa tudi steklenih nižjih živalih, je kri rdeča zaradi hemoglobina, v katerem se nahaja oksidno železo, ki daje pigmentu izrazito barvo, po njem pa vsej krvi.

Angleski mikrovizor naj bi po besedah svojega načrtovalca postal nepogrešljiv pripomoček poslovnim možem. Omogočil naj bi jim spremljanje vesti na potovanjih. Temu namenu primerno je tudi opremljen za spremljanje evropskih in ameriških televizijskih programov.

S svojimi 15 centimetri dolžine, 4 cm višine in 10 cm širine televizorček res ne bo delal prevelike napote, prav tako pa 821 gramov ni prevelika teža za televizor. Vsekarer pa je vprašanje, kdo bo na zaklonu, ki premore le 5 centimetrov, lahko kaj videl.

Vsemu navkljub izumitelj zatrjuje, da mikrovizor ni igračka. Po ceni sodeč (300 dolarjev), res ni.

V živalskem svetu pa po znano že živali s svetlo rožnato krvjo; to so nekateri črvi, ki imajo v krvi hemeritri, v katerem je atom železa. Nenavadne barve je kri nekkih drugih črvov, ki imajo v sestavi klorokruorina protoksidno železo. To daje krvi lepo zeleno barvo.

FRIZIK Robert Jastrow, direktor inštituta Goddard za vesoljske raziskave pri NASA, zatrjuje: „Čeravno so poskusi Vikingov v nekaterih pogledih protislojni, pa vseeno naznčujejo, da življenje ali življenjske pomembnejše pojave obstaja na Marsu.“

Jastrow in njegovi somišljeniki svoje teorije ne grade na nobih podatkih, ampak na osnovi izčrpane analize že opravljenih poskusov v laboratorijih obeh vesoljskih sond.

V prvem poskusu je Vikingova sonda prst navzgor in v drugi navzdol. V tretji vrsti poskusov so merili spremembe atmosferskega ogljikovega dioksida in ogljikovega monoksida v organske spojine. Poskus je pokazal, da je ta pojav, ki se na Zemlji dogaja v živih celicah, mogoče tudi na Marsu, čeprav poseben spektroskop ni odkril v zvezcu tal organskih molekul. Prav teh je Zemljina prst bogata in so zanesljiv dokaz prisotnosti živih bitij. Znanstveniki se strinjajo, da je negativni izid tega poskusa prav lahko le stvar pomanjkljive občutljivosti naprave, ki premagajna števila organskih molekul ne more zabeležiti.

NOČEJO SE ZMOTITI Čeravno so dvomi o obstoju življenja na Marsu močni, pa je

Posnetek Marsove površine z Vikinga 2.

Strokovnjaki so pričakovali, da bodo poskusi v drugi Vikingovi

sondi razjasnili te nejasnosti, vendar so se ušeli. Rezultati nadaljnjih poskusov na drugem območju Marsove površine so podobno še bolj zapletli.

Iz vzorca tal v drugi sondi se je sprosto bistveno manj kisika, po drugi strani pa se je izkazala večja stopnja verjetnosti, da v Marsovih tleh potekajo mikrobiološki procesi. Jastrow s svojimi somišljeniki meni, da to spodbuja trditve o peroksidu kot povzročitelju pojavo, ki so jih napravile v sondah pri poskusi zabeležile. Za to skupino znanstvenikov ostane samo še ena logična razlaga - zabeležene pojave so povzročili mikrobiološki organizmi.

Morda bo že letos optimizem Jastrowskega potrjen ali po vrzhen.

NOČEJO SE ZMOTITI Čeravno so dvomi o obstoju življenja na Marsu močni, pa je

Posnetek Marsove površine z Vikinga 2.

Strokovnjaki so pričakovali, da bodo poskusi v drugi Vikingovi

sondi razjasnili te nejasnosti, vendar so se ušeli. Rezultati nadaljnjih poskusov na drugem območju Marsove površine so podobno še bolj zapletli.

Iz vzorca tal v drugi sondi se je sprosto bistveno manj kisika, po drugi strani pa se je izkazala večja stopnja verjetnosti, da v Marsovih tleh potekajo mikrobiološki procesi. Jastrow s svojimi somišljeniki meni, da to spodbuja trditve o peroksidu kot povzročitelju pojavo, ki so jih napravile v sondah pri poskusi zabeležile. Za to skupino znanstvenikov ostane samo še ena logična razlaga - zabeležene pojave so povzročili mikrobiološki organizmi.

Morda bo že letos optimizem Jastrowskega potrjen ali po vrzhen.

NOČEJO SE ZMOTITI Čeravno so dvomi o obstoju življenja na Marsu močni, pa je

Posnetek Marsove površine z Vikinga 2.

Strokovnjaki so pričakovali, da bodo poskusi v drugi Vikingovi

sondi razjasnili te nejasnosti, vendar so se ušeli. Rezultati nadaljnjih poskusov na drugem območju Marsove površine so podobno še bolj zapletli.

Iz vzorca tal v drugi sondi se je sprosto bistveno manj kisika, po drugi strani pa se je izkazala večja stopnja verjetnosti, da v Marsovih tleh potekajo mikrobiološki procesi. Jastrow s svojimi somišljeniki meni, da to spodbuja trditve o peroksidu kot povzročitelju pojavo, ki so jih napravile v sondah pri poskusi zabeležile. Za to skupino znanstvenikov ostane samo še ena logična razlaga - zabeležene pojave so povzročili mikrobiološki organizmi.

BARVE KRVI Aristokrati med živalmi

Kri je lahko rdeče, rožnate, modre ali zelene barve

Pripadniki plemstva so nekdanj radi poudarjali, da se njihova kri modra, čeprav so se tudi naši uporni kmetje lahko na lastne oči prepričali, da je prav tako rdeča kot njihova. Menda temelji predsedke o modri krvi na tem, da so gospodje in gospe imeli nežnejšo in bledejšo polt ter so se videle pod kožo vene, kar pri zagoreli in od sonca ožgani polti ni mogoče. Naj bo kakor koli, vendar so na svetu bitja, ki si lahko brez ugovora laste to „aristokratsko“ lastnost: svetlo modro kri imajo hobotnice in sipe.

Barva krvi je odvisna od prisotnosti atomov kovin v zgradbi pigmentov: hemoglobina, klorokruorina, hemeritina in hemocianina. Pri človeku in vseh vretenčarjih, prav tako pa tudi steklenih nižjih živalih, je kri rdeča zaradi hemoglobina, v katerem se nahaja oksidno železo, ki daje pigmentu izrazito barvo, po njem pa vsej krvi.

Angleski mikrovizor naj bi po besedah svojega načrtovalca postal nepogrešljiv pripomoček poslovnim možem. Omogočil naj bi jim spremljanje vesti na potovanjih. Temu namenu primerno je tudi opremljen za spremljanje evropskih in ameriških televizijskih programov.

S svojimi 15 centimetri dolžine, 4 cm višine in 10 cm širine televizorček res ne bo delal prevelike napote, prav tako pa 821 gramov ni prevelika teža za televizor. Vsekarer pa je vprašanje, kdo bo na zaklonu, ki premore le 5 centimetrov, lahko kaj videl.

Vsemu navkljub izumitelj zatrjuje, da mikrovizor ni igračka. Po ceni sodeč (300 dolarjev), res ni.

V živalskem svetu pa po znano že živali s svetlo rožnato krvjo; to so nekateri črvi, ki imajo v krvi hemeritri, v katerem je atom železa. Nenavadne barve je kri nekkih drugih črvov, ki imajo v sestavi klorokruorina protoksidno železo. To daje krvi lepo zeleno barvo.

FRIZIK Robert Jastrow, direktor inštituta Goddard za vesoljske raziskave pri NASA, zatrjuje: „Čeravno so poskusi Vikingov v nekaterih pogledih protislojni, pa vseeno naznčujejo, da življenje ali življenjske pomembnejše pojave obstaja na Marsu.“

Jastrow in njegovi somišljeniki svoje teorije ne grade na nobih podatkih, ampak na osnovi izčrpane analize že opravljenih poskusov v laboratorijih obeh vesoljskih sond.

V prvem poskusu je Vikingova sonda prst navzgor in v drugi navzdol. V tretji vrsti poskusov so merili spremembe atmosferskega ogljikovega dioksida in ogljikovega monoksida v organske spojine. Poskus je pokazal, da je ta pojav, ki se na Zemlji dogaja v živih celicah, mogoče tudi na Marsu, čeprav poseben spektroskop ni odkril v zvezcu tal organskih molekul. Prav teh je Zemljina prst bogata in so zanesljiv dokaz prisotnosti živih bitij. Znanstveniki se strinjajo, da je negativni izid tega poskusa prav lahko le stvar pomanjkljive občutljivosti naprave, ki premagajna števila organskih molekul ne more zabeležiti.

Morda bo že letos optimizem Jastrowskega potrjen ali po vrzhen.

NOČEJO SE ZMOTITI Čeravno so dvomi o obstoju življenja na Marsu močni, pa je

Posnetek Marsove površine z Vikinga 2.

Strokovnjaki so pričakovali, da bodo poskusi v drugi Vikingovi

sondi razjasnili te nejasnosti, vendar so se ušeli. Rezultati nadaljnjih poskusov na drugem območju Marsove površine so podobno še bolj zapletli.

Iz vzorca tal v drugi sondi se je sprosto bistveno manj kisika, po drugi strani pa se je izkazala večja stopnja verjetnosti, da v Marsovih tleh potekajo mikrobiološki procesi. Jastrow s svojimi somišljeniki meni, da to spodbuja trditve o peroksidu kot povzročitelju pojavo, ki so jih napravile v sondah pri poskusi zabeležile. Za to skupino znanstvenikov ostane samo še ena logična razlaga - zabeležene pojave so povzročili mikrobiološki organizmi.

Morda bo že letos optimizem Jastrowskega potrjen ali po vrzhen.

NOČEJO SE ZMOTITI Čeravno so dvomi o obstoju življenja na Marsu močni, pa je

Posnetek Marsove površine z Vikinga 2.

Strokovnjaki so pričakovali, da bodo poskusi v drugi Vikingovi

sondi razjasnili te nejasnosti, vendar so se ušeli. Rezultati nadaljnjih poskusov na drugem območju Marsove površine so podobno še bolj zapletli.

Iz vzorca tal v drugi sondi se je sprosto bistveno manj kisika, po drugi strani pa se je izkazala večja stopnja verjetnosti, da v Marsovih tleh potekajo mikrobiološki procesi. Jastrow s svojimi somišljeniki meni, da to spodbuja trditve o peroksidu kot povzročitelju pojavo, ki so jih napravile v sondah pri poskusi zabeležile. Za to skupino znanstvenikov ostane samo še ena logična razlaga - zabeležene pojave so povzročili mikrobiološki organizmi.

Morda bo že letos optimizem Jastrowskega potrjen ali po vrzhen.

NOČEJO SE ZMOTITI Čeravno so dvomi o obstoju življenja na Marsu močni, pa je

Posnetek Marsove površine z Vikinga 2.

Strokovnjaki so pričakovali, da bodo poskusi v drugi Vikingovi

sondi razjasnili te nejasnosti, vendar so se ušeli. Rezultati nadaljnjih poskusov na drugem območju Marsove površine so podobno še bolj zapletli.

Iz vzorca tal v drugi sondi se je sprosto bistveno manj kisika, po drugi strani pa se je izkazala večja stopnja verjetnosti, da v Marsovih tleh potekajo mikrobiološki procesi. Jastrow s svojimi somišljeniki meni, da to spodbuja trditve o peroksidu kot povzročitelju pojavo, ki so jih napravile v sondah pri poskusi zabeležile. Za to skupino znanstvenikov ostane samo še ena logična razlaga - zabeležene pojave so povzročili mikrobiološki organizmi.

Morda bo že letos optimizem Jastrowskega potrjen ali po vrzhen.

Novi televizor na dlani roke.

Prihaja žepni televizor

Uporabna igrača? - Zaslona ima le 5 centimetrov

V mnogih domovih so se nerodni, veliki televizorji morali umakniti prikladnejšim minivizorjem, ki imajo vrsto prednosti pred tradicionalno „škaflo“. Zmanjševanje televizorjev pa ni ostalo samo na tej stopnji, ampak je stopilo že tako daleč, da je praktična uporaba mikrovizorjev, kakor jih imenujejo, vprašljiva. Najnovejši izdelek te vrste je proizvedel, ki so ga izdelali v Veliki Britaniji. Na evropsko in ameriško tržišče prihaja prav te dni.

Mikrovizor angleškega izumitelja Cliva Sinclaira, znanega tudi v zgodnji dobi razvoja žepnih računalnikov, ne bo prvi te vrste. Že pred nekaj leti so podoben mikrovizor izdelali v Sovjetski zvezi, vendar pa sovska naprava ni našla poti do kupecov, saj je šlo po vsej verjetnosti le za prestižno zadevo in preskus sposobnosti izdelave izredno majhnih elektronskih naprav.

Angleski mikrovizor naj bi po besedah svojega načrtovalca postal nepogrešljiv pripomoček poslovnim možem. Omogočil naj bi jim spremljanje vesti na potovanjih. Temu namenu primerno je tudi opremljen za spremljanje evropskih in ameriških televizijskih programov.

S svojimi 15 centimetri dolžine, 4 cm višine in 10 cm širine televizorček res ne bo delal prevelike napote, prav tako pa 821 gramov ni prevelika teža za televizor. Vsekarer pa je vprašanje, kdo bo na zaklonu, ki premore le 5 centimetrov, lahko kaj videl.

Vsemu navkljub izumitelj zatrjuje, da mikrovizor ni igračka. Po ceni sodeč (300 dolarjev), res ni.

V živalskem svetu pa po znano že živali s svetlo rožnato krvjo; to so nekateri črvi, ki imajo v krvi hemeritri, v katerem je atom železa. Nenavadne barve je kri nekkih drugih črvov, ki imajo v sestavi klorokruorina protoksidno železo. To daje krvi lepo zeleno barvo.

FRIZIK Robert Jastrow, direktor inštituta Goddard za vesoljske raziskave pri NASA, zatrjuje: „Čeravno so poskusi Vikingov v nekaterih pogledih protislojni, pa vseeno naznčujejo, da življenje ali življenjske pomembnejše pojave obstaja na Marsu.“

Jastrow in njegovi somišljeniki svoje teorije ne grade na nobih podatkih, ampak na osnovi izčrpane analize že opravljenih poskusov v laboratorijih obeh vesoljskih sond.

V prvem poskusu je Vikingova sonda prst navzgor in v drugi navzdol. V tretji vrsti poskusov so merili spremembe atmosferskega ogljikovega dioksida in ogljikovega monoksida v organske spojine. Poskus je pokazal, da je ta pojav, ki se na Zemlji dogaja v živih celicah, mogoče tudi na Marsu, čeprav poseben spektroskop ni odkril v zvezcu tal organskih molekul. Prav teh je Zemljina prst bogata in so zanesljiv dokaz prisotnosti živih bitij. Znanstveniki se strinjajo, da je negativni izid tega poskusa prav lahko le stvar pomanjkljive občutljivosti naprave, ki premagajna števila organskih molekul ne more zabeležiti.

Morda bo že letos optimizem Jastrowskega potrjen ali po vrzhen.

NOČEJO SE ZMOTITI Čeravno so dvomi o obstoju življenja na Marsu močni, pa je

Posnetek Marsove površine z Vikinga 2.

Strokovnjaki so pričakovali, da bodo poskusi v drugi Vikingovi

sondi razjasnili te nejasnosti, vendar so se ušeli. Rezultati nadaljnjih poskusov na drugem območju Marsove površine so podobno še bolj zapletli.

Iz vzorca tal v drugi sondi se je sprosto bistveno manj kisika, po drugi strani pa se je izkazala večja stopnja verjetnosti, da v Marsovih tleh potekajo mikrobiološki procesi. Jastrow s svojimi somišljeniki meni, da to spodbuja trditve o peroksidu kot povzročitelju pojavo, ki so jih napravile v sondah pri poskusi zabeležile. Za to skupino znanstvenikov ostane samo še ena logična razlaga - zabeležene pojave so povzročili mikrobiološki organizmi.

Morda bo že letos optimizem Jastrowskega potrjen ali po vrzhen.

NOČEJO SE ZMOTITI Čeravno so dvomi o obstoju življenja na Marsu močni, pa je

Posnetek Marsove površine z Vikinga 2.

Strokovnjaki so pričakovali, da bodo poskusi v drugi Vikingovi

sondi razjasnili te nejasnosti, vendar so se ušeli. Rezultati nadaljnjih poskusov na drugem območju Marsove površine so podobno še bolj zapletli.

Iz vzorca tal v drugi sondi se je sprosto bistveno manj kisika, po drugi strani pa se je izkazala večja stopnja verjetnosti, da v Marsovih tleh potekajo mikrobiološki procesi. Jastrow s svojimi somišljeniki meni, da to spodbuja trditve o peroksidu kot povzročitelju pojavo, ki so jih napravile v sondah pri poskusi zabeležile. Za to skupino znanstvenikov ostane samo še ena logična razlaga - zabeležene pojave so povzročili mikrobiološki organizmi.

Morda bo že letos optimizem Jastrowskega potrjen ali po vrzhen.

NOČEJO SE ZMOTITI Čeravno so dvomi o obstoju življenja na Marsu močni, pa je

Posnetek Marsove površine z Vikinga 2.

Strokovnjaki so pričakovali, da bodo poskusi v drugi Vikingovi

sondi razjasnili te nejasnosti, vendar so se ušeli. Rezultati nadaljnjih poskusov na drugem območju Marsove površine so podobno še bolj zapletli.

Iz vzorca tal v drugi sondi se je sprosto bistveno manj kisika, po drugi strani pa se je izkazala večja stopnja verjetnosti, da v Marsovih tleh potekajo mikrobiološki procesi. Jastrow s svojimi somišljeniki meni, da to spodbuja trditve o peroksidu kot povzročitelju pojavo, ki so jih napravile v sondah pri poskusi zabeležile. Za to skupino znanstvenikov ostane samo še ena logična razlaga - zabeležene pojave so povzročili mikrobiološki organizmi.

Kozareček z alkoholika

Različna mnenja o tem, ali je abstinenca prava pot

Zdravniki, socialni delavci, psihologi se na splošno strinjajo, da je za alkoholika odstopanje od normalnega življenja, na opustitev pijače, ozdravljeno alkoholizem, od drugih ljudi loči po možnosti, prikrašjan je, oz. mu lahko tako zdi, da je družbenega življenja.

O tem, ali zdravljenik, ki ne bi smel sem ter tja piti kozareček alkohola, pripravijo strokovnjaki, odkar so trije znanstveniki David Armor, J. Michael in Harriet Stambull, na svojih raziskavah napisali, da je v katerem zdravilju lahko mnogi nekdanji alkoholisti začno zmerno uživati holne pijače brez nevarnosti, da bi ponovno zdrgnili v alkoholizma. Zavezanost, gibljivi odnos do zdravil in preprečevanja alkoholizma.

Ljubezen je večna, dokler traja. H. de REGNIER

Skrivnost sreče je zahtevati veliko od sebe in malo od drugih.

A. GUINON

Strahopetnost je mati okrutnosti.

MONTAIGNE

Rešitev prejšnje križanke

prvišče misli

Obotavljivi „da“ za življenje na Marsu?

Skupina znanstvenikov meni, da so dosedanja poskusi pokazali, da na Marsu žive mikroorganizmi - Uradno mnenje je bolj previdno - Kaj bodo odkrili letos?

Najbolj vznemirljiva naloga, ki so jo določili obema ameriškim vesoljskima sondama, Vikingu 1 in Vikingu 2, je iskanje življenja na Marsu. Odkar sameđeni napravi počivata v laboratorijih opravili že več poskusov. Rezultati poskusov so pomeni, da je na Marsu kakršna koli oblika življenja. Na tiskovni konferenci v Washingtonu ob koncu lanskega leta so povedali, da ni zanikajo, da bi na Marsu bilo življenje. Neuradno mnenje manjše skupine znanstvenikov pa je drugačno.

FRIZIK Robert Jastrow, direktor inštituta Goddard za vesoljske raziskave pri NASA, zatrjuje: „Čeravno so poskusi Vikingov v nekaterih pogledih protislojni, pa vseeno naznčujejo, da življenje ali življenjske pomembnejše pojave obstaja na Marsu.“

Jastrow in njegovi somišljeniki svoje teorije ne grade na nobih podatkih, ampak na osnovi izčrpane analize že opravljenih poskusov v laboratorijih obeh vesoljskih sond.

V prvem poskusu je Vikingova sonda prst navzgor in v drugi navzdol. V tretji vrsti poskusov so merili spremembe atmosferskega ogljikovega dioksida in ogljikovega monoksida v organske spojine. Poskus je pokazal, da je ta pojav, ki se na Zemlji dogaja v živih celicah, mogoče tudi na Marsu, čeprav poseben spektroskop ni odkril v zvezcu tal organskih molekul. Prav teh je Zemljina prst bogata in so zanesljiv dokaz prisotnosti živih bitij. Znanstveniki se strinjajo, da je negativni izid tega poskusa prav lahko le stvar pomanjkljive občutljivosti naprave, ki premagajna števila organskih molekul ne more zabeležiti.

Morda bo že letos optimizem Jastrowskega potrjen ali po vrzhen.

NOČEJO SE ZMOTITI Čeravno so dvomi o obstoju življenja na Marsu močni, pa je

Posnetek Marsove površine z Vikinga 2.

Strokovnjaki so pričakovali, da bodo poskusi v drugi Vikingovi

sondi razjasnili te nejasnosti, vendar so se ušeli. Rezultati nadaljnjih poskusov na drugem območju Marsove površine so podobno še bolj zapletli.

Iz vzorca tal v drugi sondi se je sprosto bistveno manj kisika, po drugi strani pa se je izkazala večja stopnja verjetnosti, da v Marsovih tleh potekajo mikrobiološki procesi. Jastrow s svojimi somišljeniki meni, da to spodbuja trditve o peroksidu kot povzročitelju pojavo, ki so jih napravile v sondah pri poskusi zabeležile. Za to skupino znanstvenikov ostane samo še ena logična razlaga - zabeležene pojave so povzročili mikrobiološki organizmi.

Morda bo že letos optimizem Jastrowskega potrjen ali po vrzhen.

NOČEJO SE ZMOTITI Čeravno so dvomi o obstoju življenja na Marsu močni, pa je

Posnetek Marsove površine z Vikinga 2.

Strokovnjaki so pričakovali, da bodo poskusi v drugi Vikingovi

sondi razjasnili te nejasnosti, vendar so se ušeli. Rezultati nadaljnjih poskusov na drugem območju Marsove površine so podobno še bolj zapletli.

Iz vzorca tal v drugi sondi se je sprosto bistveno manj kisika, po drugi strani pa se je izkazala večja stopnja verjetnosti, da v Marsovih tleh potekajo mikrobiološki procesi. Jastrow s svojimi somišljeniki meni, da to spodbuja trditve o peroksidu kot povzročitelju pojavo, ki so jih napravile v sondah pri poskusi zabeležile. Za to skupino znanstvenikov ostane samo še ena logična razlaga - zabeležene pojave so povzročili mikrobiološki organizmi.

Morda bo že letos optimizem Jastrowskega potrjen ali po vrzhen.

NOČEJO SE ZMOTITI Čeravno so dvomi o obstoju življenja na Marsu močni, pa je

Posnetek Marsove površine z Vikinga 2.

Strokovnjaki so pričakovali, da bodo poskusi v drugi Vikingovi

sondi razjasnili te nejasnosti, vendar so se ušeli. Rezultati nadaljnjih poskusov na drugem območju Marsove površine so podobno še bolj zapletli.

Iz vzorca tal v drugi sondi se je sprosto bistveno manj kisika, po drugi strani pa se je izkazala večja stopnja verjetnosti, da v Marsovih tleh potekajo mikrobiološki procesi. Jastrow s svojimi somišljeniki meni, da to spodbuja trditve o peroksidu kot povzročitelju pojavo, ki so jih napravile v sondah pri poskusi zabeležile. Za to skupino znanstvenikov ostane samo še ena logična razlaga - zabeležene pojave so povzročili mikrobiološki organizmi.

Morda bo že letos optimizem Jastrowskega potrjen ali po vrzhen.

NOČEJO SE ZMOTITI Čeravno so dvomi o obstoju življenja na Marsu močni, pa je

Posnetek Marsove površine z Vikinga 2.

Strokovnjaki so pričakovali, da bodo poskusi v drugi Vikingovi

Grid for a crossword puzzle with words like ASAM, ELISA, MELATI, etc.

Grid for a crossword puzzle with words like PRVIŠČE, MISLI, etc.

Grid for a crossword puzzle with words like Ljubezen je večna, dokler traja, etc.

Grid for a crossword puzzle with words like Obotavljivi „da“ za življenje na Marsu?, etc.

Grid for a crossword puzzle with words like Skupina znanstvenikov meni, da so dosedanja poskusi pokazali, da na Marsu žive mikroorganizmi, etc.

Grid for a crossword puzzle with words like Najbolj vznemirljiva naloga, ki so jo določili obema ameriškim vesoljskima sondama, etc.

Grid for a crossword puzzle with words

POTA IN STRAN POTIA

Dežurni poročajo

RAZGRAJANJE NA CESTI – 24. januarja zvečer so novomeški miličniki izpred Hrastarjeve gostilne v Smihelu odpeljali dva srborožca: 25-letnega Antona Hudorovca in 29-letnega Borisa Šabiča iz smihelskega naselja. Prišla sta h gostilni in iskala dva druga, da bi z njima obratno, ker pa ju ni bilo, sta začela razgrajati. Opita sta kričala, dokler ju niso odpeljali.

STROJ JE IZGINIL – Gradbeno podjetje Novograd, ki izvaja dela na gradbišču restavracije Pri vodnjaku, je bilo med 22. in 24. januarjem ob električni stroj za obdelavo lesa. Stroj je bil spravljen v prirodnem skladišču, nekdo pa je našel ključ in stroj odnesel.

TOK UBIL VOLA – 25. januarja proti večeru je Jože Petan z volom in vozom pripeljal mimo zidanice Franca Mrvarja na Ljubnu. Nenadoma se je vol zgrudil in poginil. Ugotovili so, da se je zaradi napačne vezave električne instalacije pri zidanici elektrika odvajala v zemljo in vola ubila.

JUNAŠKO NAD NEMOČNE! – 27. januarja zvečer so miličniki v Dol. Toplicah pridržali do iztreznitve 34-letnega Jožeta Rotarja iz Podturna 31. Opit je razgrajal v domači hiši, pretepal ženo in otroke ter jih nagal iz hiše. Dajal bo odgovor še pred sodnikom za prekrške.

JE BILA POJEDINA? – V noči na 29. januar je iz kurnika Jožefa Eržen v Dobruški vasi izginilo 9 kokoši.

DVA VLOMA V AVTE – 30. januarja zvečer je nekdo iz avtomobila Antona Prusa iz Gotne vasi ukradel radio. Avto je stal na Društvenem trgu. – V Mirni peči pri železniški postaji pa so se neznanci polotili avtomobila Ludvika Urbančiča iz Podbošča. Njegov avto so s spojem zic skušali spraviti v pogon, vendar je tam le do najbližjega travnika.

POTA IN STRAN POTIA

IZSILJEVAL

26. januarja popoldne je Alojz Praznik iz Sevnice pripeljal po Florjanski ulici v križišče enakovrednih cest, tam pa je iz leve izsiljeval prednost kolesar Andrej Stopar iz iste ulice in kraja. Prišlo je do trčenja, pri čemer se je kolesar Praznik hudo poškodoval in so ga prepeljali v celjsko bolnišnico.

V naši ustavi je napisano, da je varstvo objektov in območij, ki so posebno pomembna za narodnostni značaj Slovenije in za njeno zgodovino, ter varstvo naravnih znamenitosti in redkosti posebna skrb socialistične družbene skupnosti. S tem temeljnimi ustavnimi načelom in z drugimi pravnimi predpisi, ki so jih in ki

Naravno smo dolžni varovati

- vzdrževati naravno ravnotežje in smotno izkoriščati naravo in naravne dobrine,
- ohranjovati značilno podobo posameznih pokrajinskih predelov,
- zavarovati naravne znamenitosti in redkosti, ki imajo zaradi znanstvene in kulturno-prosvetne vrednosti ali zaradi posebnih lepote poseben družbeni pomen.

K SREČI SE TOPI! V noči od ponedeljka na torek je po naših krajih zapadlo okrog 10 cm novega snega. Medtem ko na posvskem koncu promet ni bil posebno oviran, pa so bili okrog 5. ure zjutraj veliki prometni zastoji v karteljevskem klancu. Potem so začeli izločati tovornjake. Plugi so že navezgodaj stopili v akcijo, zato smo lahko povsod videvali take prizore, kakršen je na sliki iz Črnomlja.

Dvakrat pobegnil iz zapora

Vlomilec, ki je dolga leta presedel po zaporih, je pustil sled kazalca tudi na vratih v Smolenji vasi – Sedmič je bil obsojen v Novem mestu

Nijaz Čerimagić, star 30 let, doma iz Bosne, je znanec kriminalistov po vsej državi. Pred kratkim so imeli opraviti z njim tudi na novomeškem okrožnem sodišču.

Julija 1975 je ta človek pobegnil iz zapora v Zenici, v Brezicah pa so ga slučajno prijeli kot klateža brez dokumentov. Izdajal se je pod drugim imenom in sodnik za prekrške mu je prisodil 15 dni zapora. To kazen je prestajal v Novem mestu, toda ko je pomagal skladati drva pred muzejem, je izginil v neznanu.

Očitno je, da je na begu v Smolenji vasi vdrl v hišo Jožeta Roliha in mu vzel večjo vsoto

Krivde se je takoj zavedel

Avtomobilist, ki je podrl predm. učitelja Lapajneto, kaznovan

Pred novomeškim okrožnim sodiščem je bila obravnava zoper 26-letnega Draga Lampeta, steklarja s Podturna, ker je 30. oktobra 1975 zvečer na prehodu za pešce pred hotelom Kandija zadel pešca, 82-letnega Novomeščana Ivana Lapajneto. Lampe je pripeljal po Zagrebški in zavil proti Partizanski, pešca pa je spregledal, ker je bil bolj pozoren na promet z mosta. Hudo poškodovani Ivan Lapajne je obležal na tleh, zatem pa ga je Lampe sam odpeljal v bolnišnico in se tudi potem zanimal za njegovo okrevanje.

Zal je poškodovanec dva meseca zatem v bolnišnici umrl zaradi pljučnice. Kot je ugotovil sodni izvedenec, je bila pljučnica posledica dolgotrajnega ležanja zaradi poškodb. Sodišče je štelo obtožencu kot olajševalno ravnanje po nesreči, obtežilo pa, da je zaradi prometa že dajal odgovor pred sodiščem. Prisodilo mu je 7 mesecev zapora. Sodba še ni pravomočna.

Med pravne predpise te vrste, ki jih je sprejela pred kratkim skupščina SR Slovenije, spada tudi odlok o zavarovanju redkih ali ogroženih živalskih vrst ter njihovih razvojnih oblik. Odlok določa, katere živalske vrste so razglašene za zavarovane ali ogrožene. V tem sestavku ni moči naštetih vseh. Zato so v na-

slednjih vrstah navedene samo nekatere najbolj poznane. Med zavarovanimi žuželkami so na primer planinski kozliček, nosorožec, rogač, veliki nočni pavlinček. Med zavarovanimi plazilci so želva slednica, navadni gož, progasti gož, rilčasti gad. Med zavarovanimi pticami so ponirki, ujede (razen kragulja in planinskega orla), vodne kokoške (razen črne liske), galebi, labodi, golob duplar, vodomec, zlatovranka, hudourniki, žolne, detli, ptice pevke, pelikani, štorjke, čaple, kanje, sove, kroker, črne vrane, poljske in planinske vrane (ne pa sive vrane).

IGRA S PETARDAMI SE KONČA V BOLNICI

24. januarja se je doma poškodoval 11-letni Alojz Lesjak iz Ragovske ceste v Novem mestu. Fantič je s prijatelji preizkušal doma izdelane petarde. Ker ena ni hotela počiti, jo je pobral in razpihoval ob tlehem papirju. V roki je petarda eksplodirala, drobci pa so fantu ranili lice in oči. Odpeljali so ga v novomeško bolnišnico in ga namestili na očesnem oddelku.

NEVARNO PREHITEVAL

31. januarja popoldne se je Ivan Ivančič iz Zagreba očitno zanašal na srečo, ko je v Mostecu na nepreglednem ovinku prehiteval dva traktorja. Ravno takrat je nasproti pripeljal z avtom Alojz Kežman iz M. Obreže. Avtomobila sta trčila, gmotne škode je za 25.000 din, voznik Kežman pa je bil laže ranjen. To je posledica Zagrebčanovega verjetnostnega računa.

Umrla je na kraju nesreče

27. januarja je bila povožena 74-letna Marija Klančar. Pri Dol. Medvedjem selu se je 27. januarja okrog poldneva zgodila ena tistih nesreč, ki po-

menijo hud krvni davek, s katerim smo začeli leto 1977. Z osebnim avtom je vozil od Trebnjega proti Mirni 24-letni Janez Koščak. V ostrem in nepreglednem ovinku med potjo je dohitel 74-letno Marijo Klančar iz Rodin, ki je šla peš ob desnem robu ceste.

Ravno takrat je naproti pripeljal avtobus „Gorjanci“, v katerem je bil za volanom Jože Kumelj iz Žužemberka. Koščak je močno zavrl, na mokri cesti pa je avto zaneslo, zadel je Klančarjevo. Z glavo je ženska udarila ob rob strehe, nato jo je odbilo še kakih deset metrov daleč v jarek. Bila je tako hudo poškodovana, da je umrla na kraju nesreče.

SPET TO KRIZIŠČE! 27. januarja je v sicer preglednem in lepo izpeljanem križišču Brezice-Catež v vasi Trnje spet prišlo do nesreče, kar tu ni nobena redkost. Martin Cerjak iz Črnca je z osebnim avtom vozil po prednostni cesti proti mestu, nasproti pa je izsiljeval prostor Jože Zorko, avtomobilist iz Trebeže. Avtomobila sta trčila, pri tem pa sta bila Cerjak in njegov sin Andrej ranjena in so ju prepeljali v bolnišnico. Gmotna škoda znaša 60.000 dinarjev.

STEFAN SIMONČIČ

Nož je bil za obešalnikom

Henrik Hudorovac je v novomeških zaporih poškodoval „kolego“ Slavka Kovačevića. Prepriček so gledalci razpihnili v pretep

Okrožno sodišče v Novem mestu je prejšnji teden obravnavalo dogodek od 9. septembra lani, ko je v dnevnem prostoru zaporov prišlo do pretepa in lažje telesne poškodbe. Na zatožno klop je moral 50-letni Henrik Hudorovac iz Malega Gabra.

Javni tožilec je Hudorovca obtožil za poskus uboja, dokazni postopek pa je senat pod predsedstvom Janeza Kramariča privedel do spoznanja, da je šlo le za pretep in lažjo telesno poškodbo. Kot se je izkazalo na razpravi, je dogodek potekal takole:

Henrik Hudorovac je tistega dne zunaj pomagal premetavati

List za vsakogar »Dolenjski list«

Visok davek najstniške „igre“

Na celjskem območju so lani zabeležili kar 515 kaznivih dejanj mladoletnikov, 147-krat pa so se zoper zakon „pregrešili“ otroci(!)

Da je leto 1976 prineslo delavcem celjske UJV nemalo dela in tudi uspehov, smo že pisali, tokrat si poglejmo še nekaj števil, ki pa jim bo treba v prihodnje posvetiti enako skrb in pozornost kot doslej. V prvi vrsti gre za primere mladoletnega prestopništva, ki se nemalokrat spusti celo na tisto starostno stopnjo, ki ji pravimo otroštvo(!).

Mar podatek, da so mladoletniki in otroci v lanskem letu zagrešili malone dve kaznivi dejanji na dan, ne pove dovolj? Tako so na celjskem območju odkrili lani 309 mladoletnikov, ki so zagrešili kar 515 kaznivih dejanj, in 170 otrok(!), ki so se 147-krat pregrešili zoper zakon. Resda se je število storilcev v primerjavi z letom 1975 zmanjšalo za 33, vendar so kazniva dejanja narastla lani za 26 primerov. In kar je najhujše: oblike prestopništva so iz dneva v dan hujše, v nemalo primerih je šlo celo za krvne delikte. Sicer pa so delavci celjske UJV zabeležili še 39 pobe-

TRK V OVINKU

27. januarja popoldne je Franc Škraber z Brega vozil z avtom proti Brezicam, v Skopcih pa je v desnem ostrem ovinku po levi pripeljal nasproti s kamionom Irfan Vehabović iz Cerkelj. Ta se je zaletel v osebn-avto, na srečo pa telesnih poškodb ni bilo. Gmotna škoda je precejšnja, saj znaša 40.000 dinarjev.

NE PRIZNA POSILSTVA

Posilstva je obtožil okrožni javni tožilec 25-letnega Srečka Kovačiča iz Željn 42 pri Kočevju. Razprava bo v kratkem pred okrožnim sodiščem v Ljubljani. Obtožnica bremeni Kovačiča, da je septembra lani posilil 16-letno dekle. Kovačič dejanja ne priznava. Izvedensko mnenje ginekološke klinike pa potrjuje izpoved dekleta, ki trdi, da je bilo posiljeno.

SADINJA VAS: ČEZ TRI SMERNIKE NA STREHO

Anton Hrovat iz Rebr pri Žužemberku je 23. januarja zvečer vozil z avtom proti Dvoru. V odcepu za Sadinjo vas je hitro zapeljal na lokalno cesto, pri tem pa zapeljal na nasip, podrl tri smernike in pristal na strehi na regionalni cesti. Sopotnik Cveto Drab iz Žužemberka je bil ranjen, gmotno škodo pa cenijo na 15.000 dinarjev.

NOVO MESTO: ČELNO TRČENJE

Jože Kralj iz Novega mesta je 24. januarja popoldne vozil osebni avto iz Paderšičeve proti Trdinovi ulici. Na nepreglednem ovinku je nasproti pripeljal somešan Dimitrij Petrovič, med srečanjem pa sta čelno trčila, da je škoda za okrog 6.000 dinarjev.

NOVO MESTO: SPET PREKRATKA RAZDALJA

Anton Zupančič z Jezera je 24. januarja popoldne pripeljal z avtom po Ulici talcev in hotel zaviti k poklicni šoli. Nakazal je smer in ustavil, za njim pa je pripeljal v prekratki razdalji Novomešan Ivan Zupančič in se zaletel v avto soimenjaka. Škode je za 12.000 dinarjev.

NOVO MESTO: V KRIZIŠČU ZAPRL POT

Martin Rangus iz Gor. Vrhpolja je 25. januarja zjutraj pripeljal z avtom po Zagrebški cesti in v kandijškem križišču hotel zaviti v Partizansko, pri tem pa je zaprl pot avtomobilistu Metodu Beltramu iz Smihela. Prišlo je do trčenja in škode, ki jo cenijo na 20.000 dinarjev.

POLJANE: EDEN HUJE RANJEN – 28. januarja zvečer je Novomešan Julij Češarek vozil avto od Trebnjega proti Novemu mestu. Pri Poljanah je med vožnjo po klancu navzdol zapeljal na levo in trčil v osebni avto, s katerim se je iz nasprotne smeri pripeljal Valter Valenik iz Vrsarja. Laže sta bila ranjena

bilo potrebno dvakrat reči, da mu je kri znova hitreje pogoltna po žilah. Izza obešalnika je pogoltnil nož od jedilnega pribora (ki ga je ob neki priložnosti prav tako vtihotapil po prihodnostnem delu na prostem) in s njim zamahoval po Kovačeviću. Dvakrat ga je zadel v glavo in mu povzročil dve rani, ki pa niso bili ocenjeni za lažjo poškodbo.

Na celjskem območju so lani zabeležili kar 515 kaznivih dejanj mladoletnikov, 147-krat pa so se zoper zakon „pregrešili“ otroci(!)

gov mladoletnikov in otrok od doma in 112 primerov pobege iz vzgojnega doma v Radečah. Velik skok je v primerjavi z letom 1975 naredilo število, ki kaže stanje požigov in požarov na celjskem območju: od predlanskih 50 se je povzpelo na 93 v lanskem letu. Naklepnih požigov je bilo 12, od tega pa sta samo dva ostala nepojasnjena. Ob tem velja zapisati, da je bilo naklepnih požigov največ v Krškem, pa tudi število požarov iz malomarnosti je vedno večje. Kot tretje velja omeniti število premoženjskih tatvin, ki celjskim miličnikom povzročajo nemalo sivih las. V številki 788 je zajetih največ vlomov v avtomobile; kaže, da postajajo že nekakšna „manija“ sodobnega časa. Bilo je tudi nekaj roparskih tatvin (5), vendar so že vse raziskane, kar je ponovno potrdilo uvodni trditvi, da je bilo lansko leto eno najuspešnejših v delu celjske UJV.

KRONIKA NESREČ

oba voznika, težke poškodbe pa dobil Češarkov sopotnik. Odpeljali so ga v ljubljansko bolnišnico, potem ko je gmotne škode za 75.000 dinarjev.

KANIŽARICA: OBA ENKRAT – Sonja Dvojmoč iz Kanižarice je 29. januarja popoldne zila avto iz mesta proti domu. V čevlju je dohitel avtomobil Alojz Zalec iz Ljubljane in se mu prehitelavil, ravno takrat pa je Dvojmočeva zavila v levo. Prišlo je do trčenja, pri čemer se je Zalec s sopotnik Albin Zalec iz Zapudja poškodoval in so ga morali odpeljati v bolnišnico. Gmotno škodo cenijo na 10.000 dinarjev.

STARA VAS: OPLAZILA STREHA – Ljubljčan Ciril Blatnik je 30. januarja popoldne vozil tovornjak s prikolico od Dobruške proti Skočjanu. Pri odcepu je nasproti pripeljal z avtom Jože Povše iz Podbošča pri Sentjurju. Med srečanjem na ozki cesti sta čelno trčila, tako da je povšejeva avtomobila oplazila, tako da je škoda za 6.000 dinarjev.

GOMILA: TRČIL V VSEK – Hrast iz Hude je 30. januarja popoldne vozila proti Mirni. Na Gomitli je prehitevala avto, ko je naproti pripeljal avtomobilist Andrej Repše iz Birne vasi. Repše je zavrl, a se je prevrnil. Škode je za 7.000 dinarjev.

SE ENA ŽRTEV – Prometna nesreča, ki se je zgodila 30. januarja okrog 18. ure pri Grobljah, je teptala novo življenje. Zgodilo se je, ko je 20-letni Slavko Drmaž iz Dol. Prekopa vozil z avtom proti Kostanjevici na ravnem delu ceste pa je naproti pripeljal avto z dvema gimni lučmi. Avtomobilist Drmaž je tako spregledal koleno del, da je padel. Kolesarjevo 65-letni Janez Strajnar iz Laže vasi, je bil tako hudo poškodovan, da je umrl na kraju nesreče.

Kdor prej pride, prej melje

Prejšnji teden je bil v Šmarjškem Toplicah posvet o stanju srednjega šolstva pri nas in možnostih za čimprejšnjo uvedbo usmerjenega izobraževanja in pridobivanja kadrov glede na velike potrebe. Jožetu Deberšku, predsedniku izvršnega odbora republiške izobraževalne skupnosti, so Novomeščani posredovali izčrpne podatke, kakšna stališča pa so na posvetu obveljala, je povedal Avgust Avbar, predsednik izvršnega sveta SOB Novo mesto.

Katera so bila osnovna vprašanja, ki ste jih skušali na posvetu izrecno osvetliti?

„Obpravnavali smo celotno področje stanja v srednjem šolstvu, predvsem pa smo se

osredotočili na vprašanja: kako rešiti prostorsko stisko v srednjem šolstvu; kako izboljšati izobraževalno raven zaposlenih v občini glede na podatek, da se veliko premalo naših otrok s končano osnovno šolo odloča nadaljevati šolanje na srednji stopnji; kako usmerjati mladih v poklice, kjer kadrov najbolj manjka; kako organizirati izobraževanje ob delu in kako najhitreje priti do internatov, kjer se posebno zaostajamo. Če nam bo uspelo v srednjeročnem načrtu uresničiti postavljene naloge in zgraditi predvidene objekte v ta namen, bomo imeli leta 1980 v študentskih domovih 18 odst. mladine, medtem ko bo slovensko poprečje 30 odst.“

Kaj smo za uresničenje teh nalog doslej naredili?

„Izdelana je študija kadrovskih potreb za občino in regijo, ki je bila ocenjena za eno najboljših v SRS, v zadnjih dveh letih smo zbrali iz osebnih dohodkov in drugih virov za rešitev prostorske stiske v srednjih šolah blizu 11 milijonov dinarjev. Od tega smo že porabili 1,2 milijona za Šolski center za gostinstvo, okrog 2,7 milijona dinarjev za projekte, na-

kup zemljišč in gradbeno dokumentacijo, medtem ko imamo še na razpolago približno 6,7 milijona dinarjev za investicije. Za gradnjo dijaškega doma v Novem mestu je v novomeški občini že zbranih preko 8 milijonov dinarjev, po dogovoru pa bodo še enkrat toliko prispevale druge občine v regiji, tako da bomo imeli polovico potrebne predračunske vsote iz domačih virov.“

Katere gradnje prostorov za potrebe srednjega šolstva je po vaši oceni šteti kot podčrtano nujne?

„Najbolj nujno bi morali imeti že ta trenutek 18 novih učilnic in 12 delavnic. Kot prvo nalogo smo si zadali gradnjo nove stavbe za potrebe tehniškega in poklicnega izobraževanja. Nujna je gradnja pedagoškega centra, saj je znano, da bomo do leta 1980 potrebovali 354 prosvetnih delavcev s srednjo, višjo in visoko izobrazbo, ob tem ko nam jih polovica že zdaj manjka. Odločili smo se tudi za gradnjo novega zdravstvenega šolskega centra.“

Zakaj ravno gradnja teh šol, ko je stiska tudi na drugih srednjih šolah izredna?

„Ker imajo tovrstne gradnje (za tehniške šole, pedagoške in zdravstvene) prednost v republiških planih in imamo več možnosti potegovati se za sofinanciranje. Mislimo, da se ne bi smeli „bočkati“ okrog nazivov posameznih novogradenj za potrebe srednjih šol. Važno je, da čimprej pridobimo prostor, da bi lahko čim več mladih šolali in organizirali usmerjeno izobraževanje.“

Kakšne pa so realne možnosti, da bi se Novomeščani znašli v republiških srednjeročnih investicijah za srednje šole?

„Navadno je tako, da prej melje, kdor prej pride s kompletnimi načrti in dokumentacijo. V tem imamo precej prednosti. Glede gradnje dijaškega doma, ki je sicer v merilu republike na 4. mestu, smo tako daleč, da lahko bankam vsak hip predložimo kompletno dokumentacijo. Tega drugod še nimajo. Na podoben način hitimo pri planiranih gradnjah srednje šole. Poudaril pa bi, da utegnejo vsi lepi načrti pasti v vodo, če ne bomo doma dosledno upoštevali družbenih dogovorov o zbiranju dogovorjenih sredstev.“

R. BAČER

ŽENSKES V VSEH POKLICIH – Novomeška občina je po številu zaposlenih žensk na 7. mestu v Sloveniji. Ženske najdemo že skoro v vseh poklicih, ki so bili včasih rezervirani samo za moške. Na fotografiji sta dve delavki, zaposleni v lakirnici tovarne avtomobilov IMV. (Foto: R. Bačer)

Ne bomo več med zadnjimi?

Predvideno je, da bomo do leta 1980 v občini dobili še vrsto novih zdravstvenih objektov – Glede na razmere je zadnji čas, glede na možnosti pa ni vse jasno

Večina med nami na lastni koži občuti, da so prostori novomeškega zdravstvenega doma vse prej kot primerni za to službo, vrh vsega so tesni, premajhno število ambulant pa povzročajo čakanje in izgubljanje delovnih ur. V neprimernih prostorih delajo tudi zdravstvene postaje Škocjan, Dolenjske Toplice, podobno je v Straži, zelo slabe in tesne poslovne prostore pa ima tudi Zavod za socialno medicino in higieno dela. Da bolnišnici prav tako primanjkuje ambulant in da imajo težave z energetskimi viri, je tudi znano.

Medtem ko so na te pomanjkljivosti opozarjali delovni ljudje na sestankih, v krajevnih skupnostih in tudi zdravstveni delavci, ni bilo doslej realne možnosti, da bi od besed prešli k dejanjem. Šele zdaj, ko deluje zdravstvena skupnost novomeške občine, za katero prispevamo zaposleni, je posvetila napredku zelena luč.

V osnovah plana te skupnosti je že zapisano, da bomo v obdobju od 1976 do 1980 zgradili vrsto novih zdravstvenih objektov. V prvem letu planskega obdobja v letu 1976 smo zgradili zdravstveno postajo v Ločni in predvideli sredstva za gradnjo kuhinje in pralnice v bolnišnici.

V letu 1977 je predviden začetek gradnje zdravstvenega doma v Novem mestu, gradnja zdravstvene postaje v Škocjanu in Dol. Toplicah. Skupna vrednost investicij v zdravstvene objekte bo znašala letos 37 milijonov dinarjev.

Prihodnje leto sta v načrtu nadaljevanje gradnje novomeškega zdravstvenega doma in gradnja zdravstvene postaje v Straži. V letu 1979 bi moral bi-

ti novomeški zdravstveni dom kot eden najsodobnejših dograjen in predan namenu, za leto 1980 pa je v načrtu gradnja v bolnišnici in novo poslopje za potrebe Zavoda za socialno medicino dela. Po družbenem standardu v zdravstvenih domovih in ambulantah smo trenutno Novomeščani med zadnjimi v Sloveniji.

En sam, toda velik ČE se postavlja pred celoten plan izgradnje. Predračuni so narejeni na osnovah cen iz leta 1975, medtem pa je bila že vrsta občutnih podražitev. Že pri prvih obravnavah tega osnutka so nekateri dvomili, da bo možno uresničiti vse, kar je sicer tako lepo zastavljeno. Razprava o tem pa bo v kratkem zajela vse kolektive.

Obnova vinogradov se širi

Vsako leto je v novomeški občini obnovljenih okrog 40 hektarov vinogradov – Letos vpeljeta sodelovanje Hmeljnik in zadruga

Na novomeškem območju poteka obnova vinogradov že celih osem let in vsako leto je zanjo več zanimanja. Do zdaj je bilo obnovljenih že okrog 200 hektarov površin, medtem ko srednjeročni razvojni načrt predvideva, da bo leta 1980 obnovljenih 370 hektarov vinogradov.

Pri obnovi je doslej zasebnim kmetovalcem pomagala le TOZD Hmeljnik, ki se tudi sama ukvarja s pridelavo grozdja na 9 hektarih, bavi pa se s prodajo pijač. Prek te delovne organizacije so vinogradniki tudi nabavljali trte in jih zasadili okrog 160.000 na leto. Medtem ko je bilo sprva precej težav, ker so se ljudje težko odločali za rigolance, je interesov vedno več. Obnova je zajela boljše vinorodne lege, kjer je že prej rasla zlahka trta, vendar pomešana s hibridi, v zadnjem času pa je segla tudi na Ljuben, Straško goro in okrog Brunice, kjer so znani predeli samorodnice.

Alfonz Čučnik, direktor TOZD Hmeljnik, pravi: „Obnova vinogradov je doslej potekala le v korist individualnega posestnika, medtem ko priporočamo skupinsko obnovo, zložbo parcel in s tem v zvezi večjo

družbeno korist. Do tega ni prišlo, več pa si obetamo v letošnjem letu.“ Hmeljnik in novomeška zadruga se dogovarjata za sodelovanje pri načrtni obnovi vinogradništva, kar bi prineslo kmetovalcem občutno korist. Prek zadruga bi lahko dobili kredite, vpeljali bi kooperacijsko proizvodnjo, prav tako pa odkup pridelka.

Februarja letos bosta zadruga in Hmeljnik organizirala po vsej občini predavanja, na katerih bodo ljudem razložili pomen obnove, jim prikazali možnosti in jih skušali zainteresirati za kooperacijo. To pa je tudi osnova za gradnjo sodobne vinske

Ne držijo besede

Spoštovanje dogovorov glede sofinanciranja Muzeja NOB, komunalnega urejanja, Ljudske obrambe in potreb krajevnih skupnosti je po najnovejših podatkih nezadovoljivo. Med 172 podpisniki tega dogovora v novomeški občini je po stanju ob začetku leta 1977 precej razlik.

Medtem ko nekateri kolektivni zglede drže dano besedo in nakazujejo dogovorjena sredstva, pa je nekaj takih, ki bi se radi izmuznili plačilu, nekaj pa jih je v resničnih finančnih težavah.

Ker ne gre, da bi dokumente le podpisovali, obveznosti pa bi smatrali le kot plačilo, ki ga daš, če je res nujna, bodo zaostankari v kratkem dobili ljubko pisemce z opominom. Ne gre pri tem le za finančno plat zadeve, od katere je sicer odvisen ves predvideni napredek, od gradnje kanalizacij, vodovodov, čistilnih naprav itd. – Gre tudi za moralno-politično odgovornost. Do sprejetih obveznosti se je treba odgovorno obnašati. Spoštovanje dogovorov na vseh ravneh je, mimogrede povedano, pred kratkim zaostril tudi centralni komite ZKS. Na odgovornih položajih v delovnih organizacijah pa so večinoma komunisti. Vprašali bi jih lahko, kakšna je njihova odgovornost.

R. BAČER

„DOLENJSKI KOZOLCI“

Novomeški študentje, člani KNS, se organizirano ukvarjajo tudi s fotografijo. Zaradi tega bodo 26. februarja pripravili predavanje o kozolcih na Dolenjskem, popestrili pa ga bodo z dobrimi fotografijami. Dolenjske kozolce bodo predstavili v novomeškem sindikalnem domu, in sicer od 17. ure dalje.

Na višji ravni

Na območju celotne novomeške občine so bile te dni končane še zadnje letne konference osnovnih organizacij sindikatov po delovnih organizacijah. Ocenili so, da letošnje konference boljše pripravljene kot prejšnje, predvsem pa so na njih resno razpravljali o programih. Prav tako so sindikati že zdaj začeli akcijo evidentiranja in kadrovanja za volitve spomladi 1978, razen tega pa so povsod nabrali problematiko, ki je značilna za posamezen kolektiv. Vse to velja za veliko večino sindikalnih konferenc, medtem ko se bilo kajpak tudi izjeme v slabem smislu. Kjer niso bila sindikalna vodstva dobra in kjer je sicer slabo razumevanje za sindikat, tam so bile tudi konference bolj zaradi lepšega.

Porinjeni na stranski tir

Cela vrsta dejavnosti, ki sodijo v Ljudsko tehniko, nima zagotovljenih rednih virov financiranja – Doklej?

Medtem ko smo za vse ostale dejavnosti več ali manj uredili stalen pritek sredstev za uresničevanje programov, pa je celotna dejavnost Ljudske tehnike s finančne strani zaenkrat še nejasna. Da bo potrebno glede tega čimprej ukrepati, so poudarili tudi na nedavnem zboru združenega dela občinske skupščine.

Doslej je Ljudska tehnika v novomeški občini imela lepe uspehe in razvila vrsto dejavnosti. Tako na primer Radio klub vključuje več kot 50 članov in se je izkazal že na raznih tekmovanjih v širšem merilu, delaven je foto-kino klub, podobno je z društvom Ljudske tehnike Žužemberk pa z Avto-moto društvom, z Aeroklubom, Klubom za podvodne dejavnosti, jamarji in nekaterimi komisijami, ki se bavijo zlasti s tehniko na vasi.

Nekaj tisoč članov, organiziranih v te dejavnosti, bi lahko še veliko več pokazalo in doseglo, vendar ostajajo delno neuresničeni programi največ zaradi pomanjkanja sredstev.

Po podatkih, ki jih je zbrala Zveza organizacij za tehnično kulturo novomeške občine, bi za uresničevanje res minimalnega delovnega načrta v letošnjem letu potrebovali okrog 810.000 dinarjev. V naslednjih letih pa bi omenjene dejavnosti morale postopoma dobivati več, si-

cer tudi njihovih srednjeročnih razvojnih načrt ne bo uresničen. Vemo pa, da je ravno Ljudska tehnika področje, ki ga poudarjamo kot pomembnega v sklopu SLO pri vzgoji mladih itd. Glede takega stanja bo v javnosti v kratkem predlog za sklenitev družbenega dogovora ali sporazuma, po katerem naj bi Zvezi organizacij za tehnično kulturo prispevale stalna sredstva tiste SIS, organizacije in delovne organizacije, ki so ji dolžne pomagati.

LEPOTE ŠPANIJE

Turistično društvo Novo mesto priredi 3. februarja ob 17. uri v dvorani sindikalnega doma predavanje „Španija – dežela sonca“. Svetovni popotnik Stane Tavčar iz Kranja bo ob predavanju pokazal tudi več kot 300 barvnih superdijalimov. Vstopnine ne bo!

KMALU V NOVIH PROSTORIH

Po izpraznitvi velike, po vojni zgrajene stavbe za potrebe JLA zraven novomeške pošte je poslopje prevzela občinska skupščina. V tej stavbi so zdaj številni obrtniki, ki nameščajo centralno kurjavo, belijo, preurejajo, nameščajo kompletno novo električno instalacijo in urejajo sanitarije. Predvideno je, naj bi spomladi v teh prostorih dobili ustrezne pisarne za delo sodniki za prekrške, prometni uradi, davčna služba in še nekateri drugi, ki imajo več opraviti s strankami. Ko bodo za vse te delovni pogoji urejeni, bo tudi delo lahko hitreje in bolj kvalitetno.

ZAPOSLENOST IN ZASLUŽKI

Ob koncu novembra 1976 je bilo v novomeški občini 21.175 zaposlenih, od tega 18180 v gospodarstvu in 2995 v negospodarskih dejavnostih. Zaposlenost se je v primeri z enajstmesečnim obdobjem 1975 povečala za 4,4 odstotka. Konec novembra je znašal povprečni osebni dohodek zaposlenega v domači občini 3.674 dinarjev. Izračun pokaže, da so se zaslužki v primeri z istim obdobjem leta 1975 povečali za 12,6 odst. V gospodarstvu je znašal povprečni zaslužek 3.507 din in je dosegel 12,9-odstotno povečanje, v negospodarstvu pa so imeli povprečno 4.732 din osebnega dohodka s povprečno povišanim zaslužkom 10,7 odstotka.

KJE ČEZ CESTO? – Prehodi za pešce, označeni z zbrami, so po vsem mestu izginili. Bele črte so zbledele, najbrž jih je vzela sol, s katero pozimi posipavajo ceste. Pešci so zdaj v precejšnji nevarnosti. Domačini že vedo, kje so prehodi, in dajejo pešcem prednost pri prečkaniju ceste, toda od tujcev ne moremo pričakovati, da bi zebre slutili na pravem mestu: Nesreča visi v zraku!

ROK JE MINIL – Ves januar so imeli na davčni upravi veliko dela s sprejemanjem davčnih napovedi občanov. Posebej so letos organizirali prodajo obrazcev, kljub navali zavancev prispevka pa so se vrste čakajočih še kar hitro manjšale.

NAPELJAVO OBNAVLJAJO – Po Koloniji so sredi decembra začeli obnavljati staro električno napeljavo. Zamenjevali so droge in žice. Občani tega predela so bili obnovljenih del sicer veseli, pripombe pa so bile: „Zakaj pozimi!“ V dopoldanskem času so zaradi del izključili električni tok, zato pa tudi centralna po hišah ni delala. Vsekakor bi bilo primerneje obnavljati v letnem času. Dela so bila pred dnevi končana.

TRIJE DEČKI – Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Bernarda Supan iz Ragovske 6 a – dečka; Martina Picek iz Trdinove 5 b – Jurija in Marija Klobučar z Mestnih njiv 9 – Roberta.

kleti v Novem mestu, predvidene v srednjeročnem obdobju, vendar z začetkom gradnje že v letu 1977.

POGOVOR Z MATURANTI

Klub novomeških študentov bo v kratkem pripravil že tradicionalno in dobro utečeno akcijo, s katero bo seznanil maturante novomeških srednjih šol z življenjem in delom študentov v Ljubljani. Pri pogovorih bodo sodelovali tudi novomeški študentje, ki obiskujejo mariborske višje in visoke šole. Poleg stanovanjskih, prehranskih in podobnih brucovskih težav bo bodoče študente bržkone zanimala tudi občinska kadrovska in štipendijska politika, zato organizator pričakuje, da se bo pogovora udeležilo čim več srednješolcev.

Novomeška kronika

ŽIVAHNA TRŽNICA – Ponedeljkova izbira na novomeški tržnici je bila že v znamenju napovedujoče se pomladi. Šopki teloha in prvih pomladnih cvetic so šli kar dobro v denar, kmetice pa so imele tudi domač motovilec in regrat po 10 din merico. Jajca so veljala 2,50 din, sirčki 1,5 din kos. Na stojnicah so imeli čebuljo po 12,45 din, solato po 25 din, paradižnik po 29,50 din, spinac po 18,20 din, karfiolo po 23 din. Za pomaranče so zahtevali 9,80 din, za hruške 20,50 din, za jabolka 9,70 din, za limone 14,80 din, za por 10 din in za kilogram grozdja 15,50 dinarjev.

Ena gospa je rekla, da so novomeški trgovci prepričani, da meščanom ni več do – naraščaja. Že dva meseca išče po trgovinah kasete s pravljicami, pa jih ni in ni...

Premalo dela z ljudmi

Sevnica: komite o neuspeh referendurnih v občini

Komite občinske konference ZK je na seji 18. januarja obravnavalo neuspelo združevanje sevniskega Kmetijskega kombinata s krškimi Agrokombinom. V krajšem času je bil to za propadli referendum pri sevniskem Trgovskem podjetju že drugi udarec v prazno.

O neuspeh stvareh se na splošno ne govori rado. Politične organizacije se celo ne morejo zadovoljiti s takimi neuspehi, kadar gre za tako pomembno odločanje delovnih ljudi, kot so bili ti referendumi. Ko so se nekateri člani komiteja udeležili sestanka pri trgovcih po neslavnem referendumu, so med drugim dobili v brk: „Pustite nas že enkrat pri miru!“ Kot da bi šlo predvsem zanje. Toda prav novi zakon o združenem delu je pometel s takimi stvarmi, kot so skupinsko lastniški odno-

Ob obeh neuspeh referendurnih za združevanje je lep zgled edino združevanje sevniske osnovne šole in poklicne oblačilne šole. Tudi kolektiv sevniske osnovne šole ni tako majhen, zato so pred referendumom aktivisti delali z vsakim človekom. Odnosi med zaposlenimi morajo biti na taki stopnji, da delavci razčiščujejo nejasnosti in nesoglasja v odkriti izmenjavi mnenj, v razpravi, ne šele pri glasovalni skrinjici. Nihče si ne želi več političnih združevanj, kar pa seveda ne pomeni, da ni treba bolj zastaviti političnega dela v kolektivih, kjer so referendumi propadli. Komite ni mogel sprejeti ocene osnovne organizacije v Kmetijskem kombinatu. Ob tem se tudi ni postavil v vlogo žugajočega, saj sklep o čimprejšnji seji komiteja s člani osnovne organizacije ZK v kombinatu lahko bolje osvetli storjene napake.

ALFRED ZELEDNIK

BLAGOVNICA DO OBČINSKEGA PRAZNIKA

Novomeški Pionir je v Trebnjem pričel pripravljati dela za gradnjo 1.400 kvadratnih metrov prodajnih površin. Sicer gre za gradnjo za trg, v bistvu pa naj bi to bila nova blagovnica „Dolenjke“. Čeprav pravijo pri „Dolenjki“, da gre za mini blagovnico, bo to velika pridobitev za trgovino v Trebnjem. Pravzaprav „Dolenjka“ niti v Novem mestu nima tolikšne trgovine. Trebnjska blagovnica naj bi bila zgrajena do občinskega praznika. V njej bo mogoče kupiti vsa živila, sveže meso, najrazličnejše tehnično blago in pohištvo.

Delavski dom brez zamude

Za petstoletnico bo družbeni center na levem bregu Save v Krškem pravočasno naredili

Do osrednje prireditve v počastitev 500-letnice krških mestnih pravic pravzaprav ni več daleč. Ob odštevanju dnevov, ki nas ločijo od začetka junija, je več kot očitno, da je treba še kako hitro, če hočemo, da bo dotlej storjeno vse, kar so člani koordinacijskega odbora za praznovanje načrtovali.

Se najbolj se mudi pri vsem tistem, kar naj bi kraju za visoki jubilej prineslo lepšo podobo. Prav to zahteva po eni strani denarja, po drugi pa fizičnega dela. SGP Pionir je na zadnjem sestanku koordinacijskega odbora zagotovilo, da bo njegova operativna lahko do roka zgradila tako Družbeni dom na levem savskem bregu kot tudi nov hotel. To moramo še posebej poudariti tudi zato, ker v javnosti že krožijo glasovi, da bo treba računati z zakasnitvijo del in s tem na prestativitev osrednje proslave na kasnejši datum.

Seveda bo treba dotlej urediti še okolje tega novega mestnega trga, kjer bo stal kip Matiji Gubcu, delo pokojnega častnega občana, akademskega kiparja in grafika Toneta Krajca.

Seveda ne bo treba hiteti samo pri gradnji že omenjenih dveh objektov, marveč tudi pri načrtih za obnovo nekaterih poslopj v starejšem mestnem delu, na desnem savskem bregu. Zasebni lastniki stanovanjskih hiš že oddajajo prošnje, da bodo dobili za obnovo zunanosti hiš dokaj ugodne kredite, na

seji pa so sklenili, da morajo tudi to delo voditi povsem enotno, ob sodelovanju ljubljanskega regionalnega Zavoda za spomeniško varstvo.

Predstavniki Turističnega društva je na seji povedal, da name-

ravajo razpisati tekmo med krajski za hortikulturno urejanje stanovanjskega območja. Kraj bo v bližnji prihodnosti radi jubileja dobil še nekaj novega asfalta po mestnih ulicah, pa tudi nekaterih cestnih obmestnih predelih. Za to je zagotovljeno kar precej milijonov, nekaj denarja pa bi seveda prispevali tudi krajsani.

Z. SEŠEK

Škoda velika, krivca pa spet ni

V minulemu letu je kočevske ribiče najbolj prizadel pogin Rinži, do katerega je prišlo v februarju. Tako so ugotovili na nem rednem letnem občnem zboru ribičev.

Takrat je posebna komisija ugotovila, da teče v Rinžo gnojnica s kmetijskega obrata Mlaka in odpadna voda iz novih blokov v Kajuhojem naselju. Ker je bila Rinža zaledenela, ni bilo mogoče natančno ugotoviti glavni vzrok pogina in kje so ribe poginjele. Največ mrtvih in omamljenih so videli pri zapornicah v mestu. Krivec za pogin ni bil ugotovljen. Kljub temu je ZKGP Kočevje pristojno nakazalo Ribniški družini prispevek 15.000 din.

Prav bi bilo, da bi pri morebitnih bodočih poginih rib pristojni organi natančno ugotovili krivca, ki bi moral ribičem povrniti tudi dejansko škodo. Ta je v lanskem primeru znašala gotovo nekaj 100.000 din.

Usklajevalni odbor ribičev Kočevje, Brod na Kolpi in Črna gospodari s Kolpo nad Dolom na braniko ter njunimi pritoki. Je v lani v Kolpo 30.000 lipanov, 100.000 postvri in 9.500 mladih psov. Načrt vlaganja je bil precej preveč saj je predvideval, da bo v lani 2.500 postvri manj in kar 4.000 sulcev manj. Ta odbor je tudi horizontaliziral vode. Tako je Kolpa izvira od Broda na Kolpi, nato do Slavskega laza, nato od tam do Dola pa lipanska, ločili so tudi, na katerem območju je kdo dolžan čistiti bregove.

Za Rinžo je bil lani predviden vložek 730 kg krapov, velikih 20 cm, in 70 kg amurjev. Ta v lani ni bil uresničen, kaj niso našli nikjer rib. Sklenili so, da bodo izpolnili letos, ko bodo razen amurjev vložili še za 15.000 din (priglasili ZKGP) krapov. Za nakup amurjev bo prispevala krajevna skupnost Kočevje, saj amurji pasejo zelenjavo, ki je v Rinži polna, tako da krajevna skupnost vsako leto opazirata košnjo vodnega rastlinja.

Nobena kmetovalka ne sme izostati

Seminar za kmečke žene letos na osmih krajih – V Šentlovcu gospodinjki tečaj

Pospeševalna služba pri Kmetijski zadrugi v Trebnjem že vrsto let prireja seminarje za kmetovalce in kmetovalke. Zadnja leta se je let oblik zimskega izobraževanja na vasi udeležilo nad 1.400 ljudi. Pred nedavnim je bilo uspešno zaključeno takšno usposabljanje za kmetovalce, včeraj pa so se pričela predavanja za žene v Suhi krajini.

Zajeti nameravajo kmečke žene in dekleta z območja vse občine. Predavanja v Dobniču, Knežji vasi in Veliki Loki naj bi končali danes popoldne. 2., 3. in 4. februarja naj bi predavatelj obiskali Sela-Sumberk, Veliki Gaber in Trebnje, 9., 10. in 11. februarja pa še Šentrupert in Trebelno. Direktor KZ Trebnje inž. Slavko Nemanič bo govoril o zakonu o združenem delu in razvoju kmetijstva v občini. Letos so vključili tudi kulturna vprašanja; o tem bo govoril inž. Jože Falkner. O največjih zaščitnih sredstvih bo govoril vodja pospeševalne službe inž. Alojz Metelko. Terezija Potrbin z Mirne bo obravnavala prehrano na kmetiji. Manjkala tudi ne bo obravnava zdravstvenih vprašanj: dr. Marjeta Pavlin-Metelko namerava obravnavati zdravstveno stanje žene in otrok ter načrtovanje družine. Inž. Tončka Borštnar bo tokrat spregovorila o ureditvi kmečkega doma, vrta in okolice. Pospeševalna

služba razpošilja osebna vabila za udeležbo na seminarju, vendar so

K POMLADITVI IN DELAVSKI VEČINI

Komite občinske konference ZK v Krškem je pred koncem minulega leta objavil letošnji program vseh svojih komisij in tistih, ki delujejo pri konferenci. Med njimi ima vrsto nalog tudi komisija za organiziranost in razvoj, ki si bo v prvi vrsti prizadevala povečati število članstva in hkrati s tem zagotoviti pomladitev ter postopno delavsko večino v Zvezi komunistov. Tako naj bi povečali delež občanov, ki so včlanjeni v partijo (trenutno v ZK nekaj več kot 3 odstotki vseh občanov), in povečati sedanjih 42-odstotni delež neposrednih proizvajalcev.

Pri sprejemu novih mladih članov bodo sodelovali v aktivnem mladih komunistov in OK ZMS, ustanoviti pa nameravajo tudi nekaj novih osnovnih organizacij. Te naj bi organizirali v treh krajevnih skupnostih, štirih osnovnih šolah in prav tolikšnem številu delovnih organizacij. Poleg tega bo komisija tudi poslej skrbela za interesno povezovanje komunistov v aktivne, saj predvidevajo ustanoviti še tri, za člane partije med kulturnimi delavci, v samoupravnih interesnih skupnostih in med ribiči.

dobrodošle vse kmetovalke in gospodinj, tudi če morda ne bi prejele vabil.

V šentlovcenški šoli bo to zimo še poseben gospodinjki tečaj. Vsi dosedanj gospodinjki tečaji so izredno dobro uspeli. Doslej so priredili v Šentrupertu in na Trebelnem že dva, dobro obiskani so bili v Velikem Gabru, Selih-Sumberku in Knežji vasi. Po vsej verjetnosti bodo tudi letos priredili posebne ekskurzije.

A. ZELEDNIK

Skupna strokovna služba za SIS

Ocena delovanja samoupravnih interesnih skupnosti – Boljša povezava med posameznimi SIS in SIS ter združenim delom v črnomaljski občini

Konec tega meseca bo v občini končantemeljita ocena dela samoupravnih interesnih skupnosti, ki so jo začeli decembra lani. Za vsako samoupravno interesno skupnost je zadolžena posebna delovna skupina, v kateri so poleg strokovnih služb in izvršnih odborov SIS tudi predstavniki OK ZKS, SZDL in sindikata; ta skupina bo na podlagi posebnega vprašalnika in po enotni metodologiji pripravila oceno.

O oceni bodo nato najprej razpravljali aktivni komunisti v interesnih skupnostih; ti bodo tudi sprejeli določene sklepe, ki jih bo strnil občinski komite ZK in predložil v začetku

februarja občinski konferenci, ki bo podala dokončno oceno delovanja SIS ter zadolžila komuniste v posameznih skupnostih, ki se morajo še posebej truditi, da bodo pomanjklivosti čim prej odpravili.

V lanskem letu je bilo čutiti nepočetno delovanje strokovnih služb v posameznih SIS. Pokazala se je potreba po ustanovitvi skupne strokovne službe, o katerem so razpravljale vse skupščine SIS in ga podprle. Poslej bo torej to urejeno, prostore pa bo skupna strokovna služba dobila v stavbi starega

zdravstvenega doma. Da bi zavrla težnjo po naraščanju zaposlenih, bo en tajnik opravljal posle za dve ali tri interesne skupnosti; tako bo en tajnik za izobraževanje in otroško varstvo, tudi kultura in telesna kultura bosta imeli skupnega, prav tako socialno varstvo in socialno skrbstvo itd.

Doslej so razprave pokazale, da bo treba o delu posamezne SIS bolj obveščati združeno delo, saj delovni ljudje ne poznajo dovolj vsebine dela SIS, kaj šele njihovih programov in uresničevanja le-teh. Delovne organizacije pa bodo morale več skrbti posvetiti svojim delegacijam za interesne skupnosti, se vključevati v razprave in sodelovati pri razlagi gradiva, ki je sedaj včasih tako, da ga ljudje brez dodatne razlage težko razumejo.

Iz razprav v aktivnih komunistov v SIS je prišlo tudi priporočilo, naj se predstavniki SIS udeležijo razprav o samoupravnih sporazumih o temeljnih planov za letošnje leto v vseh delovnih organizacijah in delovnim ljudem pojasnjujejo vsebinsko programov in jih seznanjajo s problematiko samoupravnih skupnosti.

A. B.

DONIT USPOSABLJA

Donit – tozd Tovarna tesnil iz Velike Loke se je dogovoril s trebnjskim Centrom za izobraževanje in kulturo o izobraževanju delavcev. Dvoje skupin po 40 delavcev te tovarne bo obiskovalo posebno šolo, kjer bo posvečena pozornost nekaterim splošno izobraževalnim temam, družbenopolitičnemu usposabljanju in še strokovnim predmetom za šest delovnih področij, ki jih potrebujejo v proizvodnji.

J. F.

Slavje krvodajalcev

Vedno več Sodražanov med krvodajalci – Diploma Donitu – Kateri so darovali največ krvi?

„Darovali ste svojo kri in tako rešili drugim življenje,“ je v svojem govoru na nedavni krvodajalski proslavi v Sodražici poudarila predsednica občinskega odbora OK Ribnica Vesna Lavrič.

Na proslavi so podelili značke in diplome večkratnim krvodajalcem. Ob tej priložnosti so izvedli kulturni program učenci osnovne šole, med njimi pa je požel največ aplavza otroški pevski zbor, ki ga vodi Angelca Šega.

Z območja Sodražice je vedno več krvodajalcev; med njimi so v približno enakem številu zastopani mladi, starejši in ženske. Največ krvodajalcev je iz Donita, zato je ta delovna organizacija prejela v znak zahvale še posebno diplomu.

M. GLAVONJIC

tov in delavcev, letošnje proslave 40-letnice KPS in 85-letnice Titovega rojstva, proučevanje zakona o ljudski obrambi in samozasčiti, izboljševanje dela sindikalnih skupin, povsod pa so določili tudi po enega člana kolektiva, da bo skrbel za pospeševanje kulture. Ponokod so te skupščine združili s kulturnim programom, v katerem so se predstavili članom kolektiva domači kulturni delavci ali šolske kulturne skupine.

Prvi uspehi in težave delegacij

Samoupravna miselnost je ponekod prodrla bolj med delovne ljudi kot vodilne. To je ena izmed ugotovitev ob oceni prvih skupščin sindikalnih organizacij v ribniški občini. Zakon o združenem delu ljudje osvajajo, čeprav je čutiti, da bo trajalo še precej časa, preden ga bodo vsi razumeli in popolnoma osvojili.

Prve konference so bile v Zdravstvenem domu, Riku, ITPP, Osnovni šoli Sodražice in tozdu Inles v Loškem potoku.

V Riku pa tudi drugod so kritizirali pomanjkljivo delovanje delegatov, delegacij in konferenc delegacij. Delegati se še ne zavedajo dovolj svojih dolžnosti in pogosto ne prihajajo na seje. Ponokod je tudi čutiti težnje, da bi se vrnili na odborniški sistem. Tudi informiranje v obe smeri je še slabo. Delavske kontrole delajo bolj slabo. V Riku je v začetku krepko poprijela, potem pa je zaspala, ker ni dobila pomoči organov in organizacij.

Povsod so poudarjali, da je potrebna večja disciplina in odgovornost. Oboje pa je eden izmed glavnih ukrepov za trdnje in boljše gospodarjenje. Tudi odnos do skupnih sredstev (strojev, orodja, opreme in naprav) je treba izboljšati. Člani sindikata so zahtevali več reda in discipline na delovnih mestih, pa tudi več skrbni za kulturno delovno okolje.

Povsod obravnavajo tudi rezultate gospodarjenja, ki so bili ob koncu polletja v glavnem zaskrbljujoči, proti koncu leta pa so se zelo izboljšali. K temu je veliko prispeval tudi zakon o

obvezni medsebojni poravnavi dolgov. Ugotovili so, da je prav njegova zasluga, da se ribniške delovne organizacije ne otepajo več s prevelikimi težavami.

Vse osnovne organizacije sindikata sprejemajo tudi programe dela. Vanje so med drugim vnesle izobraževanje delega-

Že dvakrat izpodrinjeni

Srečo poskušajo tretjič

Prva letovanja za otroke je občinska Zveza prijateljev mladine Krško organizirala pod šotiri v Poreču. Potem so jih nekaj časa pošiljali v medobčinsko bazo ZPM v Rovinju, tam pa jih je kmalu izpodrinil ekonomski turizem. Za šolarje rahlega zdravja so nato spet oskrbeli počitniško bivanje v Poreču, toda ponovila se je stara zgodba, le da je tokrat pregnala otroke sanitarna inspekcija.

Občinska zveza vidi rešitev v lastni počitniški bazi in se znanjo dogovarja približno tri leta. Ko so na Malem Lošnju začeli snovati počitniško bazo za odrasle, so šole, skupnost za otroško varstvo in skupnost za izobraževanje podprle predlog, da bi tam uredili tudi otroško letovišče. Tako so lani zbrali dva milijona dinarjev, do poletja letos pa bodo iz sredstev otroškega varstva zbrali za Lošinj še dva milijona. To bo dovolj za investicije, ki so predvidene.

Letos bi radi poslali na letovanja 800 otrok, po 80 do 120 v eni izmeni. V tem številu upoštevajo tudi šole v naravi in verjetno nekaj predšolske mladine, ki je prav tako potrebna letovanja iz zdravstvenih razlogov.

Na morju bodo tudi v prihodnje zagotavljali počitnice predvsem otrokom šibkega zdravja in otrokom iz socialno ogroženih družin, samoplačnike pa bodo sprejemali le, če bo ostalo kaj prostora.

Največ otrok je doslej letovalo predlamskim. Bilo jih je nekaj čez 800, lani pa zaradi slabega vremena le 600. Neurja so jim uničila vse šotore, zato je nujno potrebno oskrbeti otrokom trdna bivališča.

J. TEPPEY

PRIPRAVE NA VELIKO OBLETNICO

Poseben 12-članski odbor je za metliško občino pripravil okvirni program praznovanja 40-letnice ustanovitve Komunistične partije Slovenije in prihoda tovarna Tita na čelo jugoslovanske Komunistične partije. Proslave te velike obletnice bodo vrstile od 1. marca do 25. maja. Med drugim bodo v okviru praznovanja skupaj črnomaljsko občino obkrožili na Mlakah spominsko območje; na Mlakah sta bila 1932 ustanovljena prva partijska celica v Beli krajini in prvo belokranjsko Društvo kmečkih fantov in deklet. Kateroga pobudnik in revolu-

cionar inž. Janez Mareš tič. Na šolah bodo tej obletnici posvetili posebno pozornost, prav tako bodo v tem času pripravili poseben izbor filmov, šolarje bodo obiskali aktivisti NOB in predvojni komunisti ter obujali spominske naloga v okviru praznovanja je obnova obeležja naše revolucionarne preteklosti.

Dobro obveščeni občani – dobri samoupravljavci

Salki vasi, se pravi na Roški cesti, nes ni več ohranjen v prvotni obliki, ker je bil že večkrat popravil in dozidan.

PRED 50 LETI (1927) je bila končno uzakojena železniška zveza Ljubljana-Kočevje-Vrbovsko-Slobočaj. Za prvo železniško progo je bila do Sušaka za 106 km krajša od Sušaka-Karlovca-Slobočaje. Za gradnjo ni prišlo, predvsem zaradi prepov politično vplivnih lastnikov gozdov, po katerih je tekla proga.

Nekaj zanimivih obletnic

PRED 600 LETI (1377) je postalo Kočevje trg. V listinah je bilo Kočevje prvič omenjeno leta 1363. Takrat je bilo še vas na levem bregu Rinže v smeri proti Salki vasi.

PRED 555 LETI (1422) so pričeli zidati grad nad mestom na Stojnici, ki ga imenovali Fridrihštajn. Ime je dobil po celjskem grofu Frideriku, ki ga je dal sezidati. Več o tem gradu lahko berete v zbirki vodnikov št. 1, ki ga je izdalo Turistično društvo Kočevje. Vodič je napisal in uredil znan raziskovalec Fridrihštajna France Cankar iz Kočevja.

PRED 135 LETI (1842) je bil sezidan most čez Rinžo v smeri proti

Denar drugam?

Zadnje izročanje ključev ob dograditvi 42 novih stanovanj v Trebnjem vliwa med drugim lahko tudi nekaj samozadovoljstva. Navsezadnje je bilo zgrajenih lepo številno stanovanj, blok v Mokronogu pa se še gradi.

Stanovanjska skupnost pa vzeo nima lahkega dela. Kako bo vnaprej, ni malo skrbi, saj je znano, da se je za to, kar je bilo zgrajeno sedaj ali se še gradi, natekal denar tri leta. Vprašalniki za sestavo novega srednjeročnega načrta, ki jih je lani razposlala stanovanjska skupnost delovnim organizacijam, so očitno obležali ponekod globoko v predalih. Tisti, ki delajo natančno že vsa leta, so na vprašalnike odgovorili tudi tokrat, npr. KPĐ Dob. Mirenska IMV - tozda Tovarna opreme sploh ni odgovorila, v Trimu pa so si načrtovanje stanovanjske politike zamislili takole:

"Potrebovali bomo nekaj sto delavcev, temu primerno bomo potrebovali tudi stanovanja... Nekateri so odgovarjali šele na telefonska molodovanja. Razumljivo je, da spričo tega ni lahko sestaviti srednjeročni načrt.

Večina tozgov s sedežem matičnih podjetij zunaj občine združuje stanovanjski denar, razen manjšega deleža za solidarnostna stanovanja, na sedežih teh podjetij. Pri večini takih delovnih organizacij se tega trdovratno oklepajo. Ob tem pa je trenutno razveseljivo, da so nekateri sedaj kupili precej stanovanj za svoje delavce: Donit tozda Tovarna tesnil 4 stanovanja in Industrija gradbene keramike 3. Obnavljanje delovnih organizacij pri načrtovanju ima sicer tudi nekaj opravičila: marsikdo ne zmore lastne udeležbe, trenutno stanje samega gospodarjenja odseva tudi težave prehodnega obdobja.

A. Ž.

TREBANJSKE NOVICE

Načrt krajevnne skupnosti ni kos papirja

Delegati in člani sveta KS Veliki Gaber zavzeti za razvoj svoje skupnosti - Mnogo potreb: sodobnejša trgovina, pošta, krajevni urad, telovadnica, delo bliže domu

21. januarja je svet krajevnne skupnosti Veliki Gaber skupno z delegati povabil v kraj na posvetovanje najodgovornejše predstavnikov občinske skupščine, družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih interesnih skupnosti, pošte in Mercatorja.

Delegati in predstavniki KS Veliki Gaber so lahko s ponosom ugotovljali, da so bili občani in delovni ljudje vedno za širše akcije od dobre podpore referendumov in drugih akcij. Prav gotovo se lahko malo krajevnih skupnosti v republiko države s takšno iniciativnostjo družtev odpravljaju posledic potresov v Posočju. Tudi planiranja srednjeročnega razvoja KS tja do leta 1980 so se resno lotili. Da bi prišli do kar najboljših podatkov, so v začetku minulega leta izvedli med prebivalci KS anketo. Z vprašalniki so zajeli 657 občanov ali 57 odst. prebivalcev.

TRGOVINA V IZBI

Velikemu Mercatorju trgovina v tem kraju ne more biti v čast. Kakšen je promet v stari, neustrezni trgovini ali lepo urejenem lokalni, je podkrepil s po-

datki Franc Lavš, poslovodja v novi trgovini KZ Trebnje. Ko so pred desetimi leti začeli prodajati, je bilo za 180.000 din letnega prometa, lani pa že za okrog 9 milijonov. Predložena rešitev o gradnji ene stavbe za namene trgovine, pošte in krajevnega urada je bolj življenjska rešitev za vse. Ob primernejših prostorih bi novomeško Podjetje za ptt promet sedanjo pomožno pošto lahko spremenilo v redno pošto, kar bi omogočalo, da bi ljudje na njej lahko dvigali tudi denar in vlagali na hranilno knjižico. V baraki, kjer je pošta sedaj, niti ne morejo postaviti avtomatske telefonske centrale. S trebanjsko Kmetijsko zadrugo bi morali priti do soglasja, predvsem glede ekonomske odškodnine za komunalne priključke.

KAJ ZA STOLETNIKO SOLE?

Prihodnje leto bo minilo sto let od začetkov šolstva v Velikem Gabru. Pri krajevnih konferenci SZDL so že leta 1975 ustanovili odbor za proslavo te obletnice. Ob zadnji obnovi šolske zgradbe in dograditvi je bila narejena le tretjina predvidene po idejnem načrtu. V kraju kot središču krajevnne skupnosti hudo pogršeja prostor za kul-

turne prireditve, posebno za telesno kulturo. Dali so pobudo za zbiranje denarja za telovadnico. Predvsem naj bi zajeli v sodelovanje interesne skupnosti za kulturo, telesno kulturo in otroško varstvo. Po dosedanjih izražanih bi bilo za tako večnamensko telovadnico treba okrog 4,1 milijona dinarjev. Na tem sestanku v Velikem Gabru je bilo ugotovljeno, da v nobenem kraju občine še nihče ni dal take pobude za sodelovanje interesnih skupnosti. Zato bi morali preiti k izdelavi načrtov.

ZAMISEL O OBRATU NI POKOPANA

V anketi, izvedeni pred sestavo srednjeročnega programa KS, so ugotovili, da se želi zaposliti 156 ljudi, samo z območja sosednje KS Sela-Sumberska pa še 78. Razen tega bo do leta 1980 končalo osnovno šolanje 85 otrok. Zamisel o kakšnem industrijskem obratu je seveda še starejša kot ta anketa, ta le odraža razpoložljivo delovno silo. Na zadnjem sestanku je bila izražena podpora tem prizadevanjem. Dokler namreč občina še spada med manj razvite, je lažje pridobiti za sodelovanje delovne organizacije iz bolj razvitih sredin.

ALFRED ŽELEZNIK

SOLIDARNOSTNA STANOVANJA - Pri stanovanjski skupnosti ugotavljajo, da se delovne organizacije in tudi drugi vključujejo v delo organov skupnosti. Očitno je, da tudi delegati obdržijo marsikaj zase ali za vrati sej. Vsaka vselitev v nova stanovanja je po svoje praznik. Na sliki: z nedavnega izročanja ključev solidarnostnih stanovanj v Trebnjem.

Letos naj se izkažejo nove tovarne

Po načrtih gospodarskega razvoja občine v letošnjem letu po družbenem proizvodni na prebivalca še vedno zaostajajo 37 odst. za republiko

Delegati občinske skupščine so v soboto sprejemali enega temeljnih dokumentov za razvoj občinske skupščine - gradivo o možnostih razvoja v tem letu in neposredne naloge, ki izhajajo iz uresničevanja srednjeročnega načrta razvoja občine.

Osnovni pokazatelji gospodarskih gibanj, predvidenih za letošnje leto, so postavljeni optimistično. Drugače seveda tudi ne gre, če hočejo kot manj razvita občina dohajati republiko. Doseganje takšnih stopenj rasti bo terjalo skrb vseh dejavnikov. Rast družbenega proizvoda naj bi letos znašala 17,4 odst., v družbenem sektorju kar 23,1 odst. (lani 10 do 11). Zaposlenost naj bi se povečevala na splošno za 3,2 odst. (okrog 150 delavcev), medtem ko naj bi se število tistih, ki so zaposleni zunaj meja občine, zmanjšalo za 7 odst. Sestavljalci gradiva so se odločili za takšen skok zlasti pri družbenem proizvodni, ker bi morale letos dati pravi učinek predvsem novozgrajene proizvodne zmogljivosti. Predvideni obseg družbenega proizvoda znesel v denarju 540 milijonov. Slika pa je brž manj razveseljiva, če jo pogledamo skozi očala družbenega proizvoda na prebivalca. Znaša namreč še vedno le 32 tisoč dinarjev na glavo, kar je 21 odst. več kot lani, v primerjavi z republiškim merili pa še vedno pomeni zaostajanje za 37 odst.!

Po teh načrtih naj bi gospodarstvu na kraju tudi več ostalo, čeprav bodo obveznosti pri odplačilu poso-

jil še vedno visoke. Vseeno naj bi bilo letos na voljo več denarja za razvoj družbenega standarda, ki je v preteklosti zaradi nujne industrijske-

Gabrske

DO ŠOLE S TEPEŽEM - Tudi predniki niso prišli zlahka do svoje enorazrednice v Velikem Gabru. Še danes ni pozabljeno, da so se morali najbolj vneti za šolo iz Velikega Gabra pred 99. leti na šentiviški fari s pestmi udariti za svoje pravice. Razvoj je šel po poljevo tudi poslej. Do popolne osmetke so prišli šele leta 1963!

KOLIKO LJUDI „DRŽI“? - Znani so razni študentski rekordi o tem, koliko se jih npr. lahko nagnete v telefonsko govornico ali majhen avto. V Velikem Gabru so take stvari povsem resne, če hočejo imeti kakšno kulturno prireditvev pod streho. Šolska jedilnica in hodnik kot edina „dvorana“ (tla v gasilskem domu so tako rahla, da ne prenesejo še smeha enega gledalca) naj bi lahko sprejela le 60 obiskovalcev. Na proslavi dneva JLA pa se jih je nagnetto 250.

Mladim veljavo na zemlji

Lani je bil v kuhinji Pavle Lah v Mali vasi gospodinjiski tečaj za kmečke žene iz Knežje vasi. Ko je bilo letos govora o seminarjih za žene, je predlagala še šiviljski tečaj. Nasploh je bila Pavla med pobornicami zadrugištva v tem delu Suhe krajine. Na tej kmetiji so privesali prva teleta v kooperaciji.

Do sedmih križev ji manjkata še dve leti. Vse življenje trdo dela in tudi sedaj kaže, da ji je vse skupaj le še v večje veselje, ko vidi, da mlada pogumno snujeta načrte za nadaljnji razvoj kmetije. Ravno od tod so v preteklosti silili v Ameriko; v hiši, kjer je Lahova domačija, se je rodil tudi škof in prosvetitelj, Friderik Baraga, ki je ravno tako odjadril v novi svet. Tudi Pavla se spominja, da so jo vabili preko velike luže, a je vztrajala doma. „Tudi če bi tam padale z neba pečene piške, sem srečnejša doma pri svojem delu. Še med medvojnimi borbami, ko smo tudi pogoreli, sem ostala tu.“

Ob mislih na preteklost ne more mimo tega, da ne bi izrekla tudi kakšne graje na račun razvoja zadrugištva. „Ko bi tedaj imeli takšno vodstvo zadruge, kot ga imamo sedaj, bi bilo drugače.“

Koliko bi npr. pomenila gospodinjiska šola, kot je bila na Mali Loki,“ modruje o tem, ko danes drugje kot po šolah ali enostavno v kmečki kuhinji ni mogoče imeti tečaja. „Ko je odšel sin v kmetijsko šolo, sem dostikrat slišala modrovanja, da poslej ne bo hotel ostati na zemlji. Kot da za delo na kmetiji ne bi potrebovali bolj razgledanih ljudi! Če ponekod bežijo z zemlje, odhajajo zaradi drugih stvari. Mladim je treba dati veljavo,“ izraža upanje v mladino.

Znanje in volja do dela na zemlji sta Lahove v tem letu pripeljala do odločitve zgraditi nov hlev. „V starem hlevu je prostora le za 14 glav živine, medtem ko bi lahko redili najmanj 30 glav živine. Ob tehtanju, ali preurejati star hlev ali graditi novega, se je sin odločil za slednje, saj bo staro poslopje lahko dajalo streho za stroje.“

VSAKA IVER PRIDE PRAV - Lahovim bi prišlo prav kaj več gozda. Od nekdanjih 45 hektarov ga imajo le tri hektare. Zato s še toliko večjo skrbjo izkoristijo vse: smrekove veje za kolje, vejice za butare.

A. Ž.

Odločeni voziti po boljših cestah

Anketa po vseh krajih KS Šentrupert obeta 71,5 odst. glasov ZA modernizacijo cest in boljše vzdrževanje sedanjih makadamskih cestič

Šentruperska krajevna skupnost se ne loteva akcij na slepo. Tudi pred samopriskom za ceste pred leti so izvedli anketo. Vprašalniki so napovedovali 80-odst. uspeh; samo glasovanje se je močno približalo prvotni napovedi: 79,3 odst. volilcev je glasovalo za samoprisk.

Sedaj ugotovljeni odstotek 71,5 po mnenju organov krajev-

ne skupnosti, ki so se sestali minuli teden, vseeno zagotavlja uspeh. Ob raznih podražitvah so žepi občanov in delovnih ljudi vsekakor že precej načeti, vendar krajevna skupnost drugače ne more priti do potrebne denarja. Prvotno določeni program asfaltiranja cest v Dragi, na Vrhu, Jesenicah, Straži in Trsteniku naj bi dopolnili še z 20-odst. sofinanciranjem akcije s strani krajanov. Tako bi malo primaknili v možnjček za vzdrževanje drugih makadamskih cest in bi lahko bolj skrbeli tudi za stranske ceste, pripravili pa bi tudi dovolj gramoza, da bi gospodarji po enkrat na mesec v peskokopu dobili pesek za posipavanje dvoiršč in dovoznih poti. Za to bi plačali le najnujnejše stroške. K taki odločitvi krajevno skupnost napeljuje zgled Škrljevega,

kjer so krajanji dali za asfalt nad 120.000 dinarjev, krajevna skupnost je prispevala le 67.000 dinarjev, razen tega pa so sami opravili še večino ostalih del.

Računajo, da bi s tem samopriskom zbrali okrog 1,9 milijona dinarjev. Delavci in upokojenci naj bi plačevali 2 odst. od svojih dohodkov, obrtniki 6 odst., kmetje pa 5 odst. od katastrskega dohodka. Sami ti odstotki bi lahko koga zavedli glede tega, koliko bo kdo prispeval. Preprost račun pove, da bodo delavci predvidoma prispevali po trikrat več kot npr. kmetje po določenih 5 odst. od katastrskega dohodka. O uvedbi samopriskov je razpravljal v nedeljo zbor volilcev v Šentrupertu. Samo glasovanje je predvideno za nedeljo, 6. marca.

RAZVESELJIV ODZIV

Predavatelji, ki vodijo tridnevne seminarje za kmečke žene in dekleta po vaseh, so bili nadvse ugodno presenečeni nad odzivom že na prvih predavanjih v Dobriču in Knežji vasi minuli teden. V Dobriču je prišlo na predavanja nad 60 žensk, v Knežji vasi pa okrog 50. Poslušalke z velikim zanimanjem sledijo temam in postavljajo zanimiva vprašanja.

MNOGO DELA

Delegati občinske skupščine so na seji v soboto sprejeli program dela skupščine do letošnjega julija. V času do skupščinskih počitnic ne bo manjkalo dela, prav gotovo bodo dnevni redi zasedanj še obsežni. Sam program vsebuje enajst strani, prav gotovo bo življenje navrglo še dodatna vprašanja. Med prednostnimi nalogami je sprejem programa aktivnosti pri uresničevanju zakona o združenem delu. Predvidoma v februarju naj bi sprejeli tudi družbeni dogovor o revalorizaciji priznavalnin borcem.

Za tri mesece v zaostanku

Solidarnost šepa — V brežiški občini manjka trenutno 930 tisoč dinarjev — Kdaj na tekočem?

Tako kot v številnih drugih občinah se tudi v brežiški ubadajo z vprašanjem, kako zagotoviti socialno varnost študentom. Izplačilo štipendij zaostaja za tri mesece, in kljub temu da so zmanjšali število prejemnikov za 186, ne morejo poravnati zaostankov. Manjka za 930 tisoč dinarjev solidarnostnega priliva.

Delovne organizacije v občini redno izpolnjujejo svoje obveznosti in zberejo 112.916 dinarjev. Za izplačilo štipendij je potrebno vsak mesec 405.923 di-

narjev. Razliko bi morali dobiti iz sredstev solidarnosti. Izvršni odbor republiške konference SZDL naroča skupnim komisijam v občinah, naj izplačilom kljub temu ne čakajo, ampak naj poskušajo premostiti težave z bančnimi krediti. Vsem tistim dijakom in študentom, ki se brez štipendij ne morejo šolati, bi torej nujno morali izplačati zaostanek.

Republiška konferenca SZDL naroča občinam, naj takoj ugotovijo število nezasedenih kadrovskih štipendij. Po podatkih celjskega zavoda za zaposlovanje so v brežiški občini delovne organizacije razpisale 42 kadrovskih štipendij in prav toliko imajo tudi štipendistov. Tovarna pohištva jih ima pet, Tovarna prikolic IMV dva, Železniško gospodarstvo dva, Splošna bolnica sedem, trgovsko podjetje „Posavje“ pet, Slovin enega, Regionalna zdravstvena skupnost dva in Gozdno gospodarstvo 18. O drugih kolektivnih ni glasu.

Po spremenjenih merilih je izgubilo štipendijo 186 dijakov in študentov. Med njimi je 119 takih, ki se izobražujejo za poklice, s katerimi so delovne organizacije zasičene. 22 je šti-

pendistov z zadostnim uspehom, 10 jih ni predložilo potrdil o šolanju, 26 pa jih s kadrovske štipendije in otroškimi dodatkom presega dogovorjeni cenzus.

Rešitev je v večjem številu kadrovskih štipendij in Zveza skupnosti za zaposlovanje bo preusmerjala nanje študente, ki prejema štipendije iz združenih sredstev. Solidarnostno prelihanje prav tako močno šepa, zato so potrebna zanj nova merila in novi mehanizmi, saj bodo študenti le tako deležni večje socialne varnosti.

J. T.

CENEJE DO VODE

Geološki zavod bo na Bizeljskem raziskoval zalogo pitne vode. Na zadnji seji upravnega odbora sklada za negospodarske investicije so to vprašanje obravnavali in jim je uspelo zmanjšati znesek, ki ga je za raziskavo zahteval ljubljanski Geološki zavod. Ta bo usposobil vrtno tako, da se bodo porabniki vode lahko takoj priključili nanjo.

Nezadovoljivo

Delovne organizacije pozabljajo na ceste

Delegati in delegacije občinske skupščine v Brežicah bodo še ta mesec dobili natančno informacijo o dotoku sredstev za modernizacijo občinskih cest. Marsikoga bo presenetilo, da denar, na katerega so z gotovostjo računali, ne doteka redno. Tu ni mišljen samoprisepek občanov, ampak prispevek delovnih organizacij na zaposlenega. Tudi iz proračuna za te namene ni bilo dano toliko, kot je bilo za minulo leto predvideno. Nezadovoljiv dotok denarja je po mnenju predsednika občinske skupščine Franca Skindra poglavitni problem pri modernizaciji cest.

Lani program ni bil v celoti uresničen. Pet kilometrov cest je ostalo nedokončanih. Za toliko se povečuje letošnja obveza, zato bodo v občini okrepili cestno službo. Občinska skupščina bo dobila podroben finančni prikaz in etapni program modernizacije cest za razpravo na seji 25. februarja.

Zdaj so končno rešene tudi najhujše težave okoli pišeške ceste. Petmilijonski kredit za modernizacijo na odseku Globoko — Pišece je odobren. Obveza za vračanje kredita sta že lani sprejela cestni sklad in izvršni svet, ker Salonit Anho- tega ni zmožal. Kaže, da bodo stvari kmalu urejene, saj si skupščina in izvršni svet prizadevata, da bi delo na cesti čimprej steklo.

DVE DIPLOMI. Vinogradnik Franc Balon z Bizeljskega je na razstavi posavskih vin v Kostanjevici prejel diplomi za bizeljsko belo in bizeljsko rdeče vino. Sodeloval je tudi pri organizaciji prireditve in tako bo izkušnje koristno uporabil za praznik posavskih vin, ki bo ob letu na Bizeljskem. (Foto: J. Teppey)

ZELEZO IN BETON. To je podoba z gradbišča za novi delavski dom in hotel na levem savskem bregu v Krškem. Oba objekta gradi SGP Pionir, ki zagotavlja, da bosta dokončana do roka. Potemtakem govorice o preložitvi proslave petstoletnice Krškega niso utemeljene. (Foto: Jožica Teppey)

Odpirajo si trojna vrata

V Kovinarski v Krškem kljub izgubam ni črnogledosti — Izhod v ekspanziji

Več dela, več zaposlenih — to je cilj krške Kovinarske, ki ima dovolj razsežno streho še vsaj za 200 ključavničarjev. Tovarna zaposluje blizu 600 delavcev, od tega polovico kovinarjev. Razmerje ni najbolj ugodno, zato težijo k povečanju proizvodnje in k večjemu številu delavcev kovinske stroke. To pomeni, da bi bili potem stroški manjši, izdelki pa cenejši.

Štirinajst let poštarja

Bila je sreda, zato sta Karel Švajger in Ivan Puntar prej kot običajno obšla vsak svoj poštni okoliš. Kadar je več časopisov, so torbe težje in dnevi napornejši. Takrat ju čaka po pet, šest torb na dan. Pošta raznašata v ožjem delu Krškega na levem bregu Save. To sta dva okoliša, ki ju poznata kot svoj žep. Pri obhodih se namreč menjata. Skupno delo ju je zblizalo in že

Karel Švajger

dolgo sta prijatelja. Pri pošti delata štirinajst let.

Švajger je začel na Zdolah. Med tem ko je bil pri vojaki, so zdolsko pošto spremenili v pomožno in tako je prišel v Krško. V službo se vozi iz Zgornjega Obreža v brežiški občini. Njegov sodelavec Puntar ima bližje; doma je iz Stare vasi, ki spada k mestu. Kljub temu je zjutraj že ob štirih pokonci, da pred odhodom na delo še doma kaj postori. Pojasnil mi je, kako je prišel v to službo:

„Nameraval sem biti kmet kot oče, pa se je vse spremenilo, ko so nam za sadovnjake Agro-kombinata arondirali pet hektarov zemlje. Le gozd in vinograd sta nam še ostala. Znanec poštar me je tedaj nagovoril, naj grem med pismoonoše. Sprejel sem njegov nasvet in se zaposlil pri pošti. Starši dobivajo preživnino. Skromna je, preveč skromna, saj so občinske podpore dostikrat večje. V poklicu sem zadovoljen. Svoje delo imam rad, čeprav je

Ivan Puntar

naporno. Bil sem že telefonist in delal sem pri šalterju, vendar sem najraje to, kar sem — pismoonoša. Tudi naročnike za „Dolenjca“ rad pridobivam. Zdej jih imam devet, Ivan Puntar pa štiri ali pet. Največkrat jih dobiva med tistimi, ki se na novo priselijo. So pa tudi ljudje, ki nimajo nobenega časopisa in pravijo, da jim zadostujeta televizija in radio, berejo pa sploh ne.“

JOŽICA TEPPEY

Tudi več strokovnjakov z visoko izobrazbo potrebujejo, saj so minili časi, ko so naročniki prinašali načrte s seboj. Rešitev iz krize vidijo v ekspanziji, v hitrejšem prodoru na tržišče, zato skušajo sanacijski program razširiti ob sodelovanju drugih partnerjev.

Poslovno leto 1976 so zaključili z izgubo. Ob tem pripominjajo, da se polovica izgube skriva v polizdelkih, v nedokončani proizvodnji. Za asfaltno bazo potrebujejo dva do tri mesece časa, zato se denar pri njih počasi obrača. Del izgube so jim prinesli z nesrečno roko izbrani posli, ki niso dali obetane dohodka. Izgubo jim prinašajo tudi tečajne razlike, ker se dinarske obveze za dolgove v markah vsak dan povečujejo. Del izgube so pokrili s tem, da so odpisali vlogo osnovnega kredita tujih firm, ki vlagajo v Kovinarsko, za pokritje drugega dela izgube pa se dogovarjajo za kredit pri Ljubljanski banki.

V prihodnje nameravajo v Kovinarski organizirati dva tozda, enega za asfaltni program, drugega za ostalo dejav-

KONFERENCA — PRELOŽENA

Tudi na tej strani smo za januar napovedovali problemsko konferenco o kmetijstvu v organizaciji občinske konference Socialistične zveze delovnih ljudi. Ker so v pripravah nanjo doslej dobili le gradivo, ki sta ga za razpravo pripravili kmetijska zemljiška skupnost in davčna uprava, so jo morali seveda prestaviti. Novi datum zanjo še ni dokončno določen.

Krške novice

SE EN „ZA“ — Novo leto so v krški občini pričeli s prvim uspešnim glasovanjem za „cestni samoprisepek“. Imeli so ga v krajevni skupnosti Rožno-Praslado, kjer je v podporo „asfaltnemu programu“ in za vzdrževanje vaških poti, reklo svoj „da“ 69 odstotkov vpisanih volivcev, glasovalo pa jih je vsega skupaj skoraj 89 odstotkov.

ZA ZACETEK — Kostanjeviški „Dolenjski kulturni festival“ pričinja svojo že dvaindvajseto prireditveno sezono jutri ob 16. uri. Takrat bodo v „Lamutovem likovnem salonu“ odprli razstavo monotipij Borisa Kobeta. O umetnikovem delu bo spregovoril univerzitetni profesor, dr. Jože Kastelic, z razstavo pa se festival vključuje v prireditve za slovenski kulturni praznik.

VABILO ZA SOBOTO — Občinska konferenca Zveze socialistične mladine bo v sodelovanju s senovsko krajevno skupnostjo ter tamkajšnjimi družbenopolitičnimi organizacijami in društvi to soboto pripravila že tradicionalni partizanski pohod na Bohor po poteh legendarne XIV.

nost. Tozda Asfalt bo okrepil s ke s firmo Wibau, od katere pričakujejo, da jim bo zagotovila neprekinjeno proizvodnjo. To sto zaposlenih in jim pomagajo pri organizaciji.

Program izdelovanja žitnih losov je za Kovinarsko prav tako zanimiv in ga navezujejo na uresničevanje „zelenega načrta“. Ta bi obsegal tretjino proizvodnje, tretjino pa posvečeno za kemično industrijo. Nad njeno usmeritev zahteva široko razvejeno sodelovanje s partnerji doma in na tujem. Doma se glabljuje predvsem sodelovanje s slovenskimi železarnami in skušajo ob družbenopolitični vključiti v njihov sozd. Prej slej se bodo najbrž ponovno govarjali za integracijo s podjetjem SOP, ki z novo tovarno meji na njihovo. Čas, ko bodo podrlj ograjo med njima, bo tovarna prišel, kakor hitro bo Kovinarska utrdila svoj gospodarski položaj.

JOŽICA TEPPEY

IZBOLJŠATI INFORMIRANJE

V poročilu za minulo leto sindikalna organizacija v brežiški elektrarni, da bodo morali poslušati večjo pozornost informacijam, zato bodo dobrodošli predstavniki in želje posameznikov, samoupravni organov in družbenopolitičnih organizacij. Sindikat se bo navedeno posvetil svoji organiziranosti v elektrarni, zlasti ustanavljanju sindikalnih skupin. Najpomembnejša naloga je uveljavljanje zakona o združevanju vseh samoupravnih akcij in zagajanje vseh samoupravnih akcij. Letos bodo nadaljevali akcijo izobrazbe delavcev, da bi se samoupravnih organov povečalo in jih boljše. Sindikat se bo aktivneje vključil v delo delavske kontrole in v kovanje kadrovske politike in pravo praznovanje. Tistim sindikalnim delavcem, ki se bodo pripravih akcijah posebno izkazali, se bodo od 29. november oddolžili s priznanji.

Zavod za raziskavo materiala iz Ljubljane raziskuje sestav in trdnost tal v Krkini strugi v Krški vasi, kjer bodo gradili nov most. Sedanjí leseni je močno zdelan in ga vsak čas popravljajo. Zaslužil si je pokoj. (Foto: Jožica Teppey)

Novo v Brežicah

ZAHTEVO BODO PONOVLILI. V Brežicah je nujno potreben obrat družbene prehrane. Sindikat je že nekajkrat opozoril, da delavci zahtevajo ureditev tega vprašanja, vendar pravega odgovora niso dobili. Slišati je bilo sicer, da bo za to poskrbelo trgovsko gostinstvo podjetje Posavje v gostišču Pri gradu, potem pa je bilo vse tiho. Tako zdaj zaposleni ne vedo, kdaj lahko računajo na obrat, ki jim bo zagotavljal redno in poceni prehrano. Občinski svet Zveze sindikatov bo ponovno dal na dnevni red to pereče vprašanje in poskušal doseči, da bi se za rešitev čimprej zavzel izvršni svet pri zainteresirani gostinski organizaciji.

ZA KRŠITELJE SE SE NE VE: Po podatkih Službe družbenega knjigovodstva je lani do konca septembra v brežiški občini prekršilo samoupravni sporazum o delitvi dohodka in osebnih dohodkov 15 gospodarskih delovnih organizacij od 41, s področja negospodarstva pa ena delovna organizacija od osemnajstih. Do konca leta naj bi bili to popravili, vendar se še ne ve, koliko

belih vran je ostalo. To bodo v kratkem pokazali zaključni računi.

ČIMPREJ OBVOZNIKO! Skozí mesto se odvija izredno velik promet in vsak dan bolj se čuti potreba po tem, da bi dokončali obvožno cesto, ki je predvidena za mestom proti Črncu. Zaradi težkih tovorov, ki jih bodo že to jesen začeli prevažati z Reke na gradbišče jedrske elektrarne v Krškem, se za cesto že mudi. Pri gradnji pa seveda računajo tudi na ustrezen finančni delež JE Krško.

NESOLIDARNO OBNAŠANJE. Letošnja skupna akcija za enotno obdaritev otrok za novo leto bodo podrobno ocenili februarja, vendar po odzivu delovnih organizacij že zdaj ugotavljajo, da je bila uspešna. Edini tozdi, ki se ni solidarno vključil v zbiranje sredstev pri občinski Zvezi prijateljev mladine, je Agrotehnika. V tem kolektivu so enako kot lani sami obdarili otroke svojih delavcev, za kar so prispevali nekajkrat več kot bi bil znesek za skupno akcijo.

BREŽIŠKE VESTI

KRŠKI TEDNIK

Šesti razred še ločnica v uspehu

Novo ocenjevanje nekaterih predmetov vzpodbudnejše od starega

Običajna obravnava poročila o vzgojnoizobraževalni dejavnosti osnovnih šol v trebanjski občini je bila na sobotni seji občinske skupščine razširjena še na sodelovanje delegatov izobraževalne skupnosti in skupnost otroškega varstva. Resnično je minilo že prvo polletje novega šolskega leta, obravnavalo pa se je šele poročilo za predzadnje šolsko leto 1975/76, vendar je vrsta stvari zanimivih za obravnavo tudi v tej časovni odmaknjenosti.

Regijska enota Zavoda za šolstvo pri spremljanju dela šol in vseh dejavnikov, ki so s tem povezani, ugotavlja predvsem razveseljive rezultate. Tako je že vrsto let, hkrati pa zaključujejo poročila z mislijo, ki naj vzpodbujajo. Ni namreč take popolnosti, da ne bi bilo lahko še bolje.

Ugodno je ocenjeno sodelovanje krajevnih skupnosti. Očitno gre bolj za dobro voljo kot za dejansko možnost pomoči. Tako se je mokrnoška KS vključevala pri akciji za gradnjo tamkajšnje nove šole, v Velikem Gabru pomaga pri iskanju stanovanj za prosvetne delavce pri zasebnikih, kot običajno so na Mirni

deležni pomoči pri urejanju šolske okolice. Tudi trebanjski šolski stadion je bil ob velikih naporih kolektiva šole deležen podpore delovnih organizacij in krajanov. Za posebno osnovno šolo na Mirni je nepogrešljivo sodelovanje delovnih kolektivov pri vključevanju njenih učencev v delo.

S posebno skrbjo spremljajo vsi, ki imajo opravka s šolstvom, vprašanje učnega uspeha in osipa. Razmerje učencev, ki izdelujejo, se je povzpelo na 97,58 odst., osip pa znaša še 23,35 odst. Vprašanje ponavljalcev je še vedno najbolj občutno v šestem razredu.

Navsezadnje je treba omeniti tudi prizadevanja izobraževalne skupnosti, da si zagotovijo prosvetne delavce za prihodnja leta z razvojnimi sistemom štipendiranja. Tako je na pedagoškem oddelku novomeške Gimnazije v Trebnjem podelila kadrovske štipendije kar 23 dijakom od 25. Skupno število vseh štipendistov pri izobraževalni skupnosti lanskega oktobra je bilo 46.

VZAJEMNA POMOČI

Kot drugod potekajo v osnovnih sindikalnih organizacijah redne letne skupščine. Med prvimi so jih imeli v Trelesu, IMV - tozdr Tovarna opreme na Mirni, GG - tozdr Gozdarstvo Puščava in Trebnje. Člani sindikata v Tovarni opreme na Mirni so se na skupščini odločili ustanoviti blagajno vzajemne samopomoči. Če bi prispevali vsi, bi zadostoval mesečni polog od 20 do 50 dinarjev in že bi lahko našel pomoč vsak.

Premalo denarja za vse

S podaljšanjem samoprispevka za šolstvo bi lahko uresničili odložene gradnje objektov

Občinska izobraževalna skupnost je ob koncu leta kot običajno pripravila poročilo o zbiranju denarja s samoprispevkom za šolstvo in njegovo porabo.

Kot je že znano, že prvo obdobje zbiranja tega samoprispevka, ki se bo izteklo prihodnje leto, ni bilo vzpodbudno, saj so ugasnili republiški viri za posojila. Sklad za izgradnjo šolskega prostora je računal na 50 do 60 odst. udeležbo teh posojil pri vrednosti del. Gradnja nove šole v Mokrionogu namesto dotrajane in tudi nevrane stare zgradbe je veljala 17.017.111,20 dinarjev. Bilo je nemalo težav pri pokrivanju te investicije. Uporabiti je bilo treba ves denar, ki je ostal od predhodnega samoprispevka in denar zbran s sedanjim samoprispevkom v letih 1974, 1975 in 1976. Od lanskih sredstev je bilo 5 milijonov dinarjev že namenjenih za odplačilo Marlesovega premostitvenega posojila, vendar ga bo treba odplačevati še vse do konca letošnjega leta z nemajhnim mesečnim obrokom 251.321 dinarjev. Razen tega

odplačuje občinska izobraževalna skupnost še posojilo iz solidarnosti republiške izobraževalne skupnosti v višini 3.620.000 dinarjev iz povečane stopnje.

Dobro znano je, kaj vse ni bilo mogoče zgraditi. Če se bodo občani in delovni ljudje prihodnje leto odločili za podaljšanje samoprispevka, bi z vsemi drugimi viri tja do leta 1980 zbrali 51 milijonov dinarjev. Vrsta družbenopolitičnih organizacij se je na delovnih srečanjih svojih teles že večkrat izrekala za podaljšanje samoprispevka.

„POSADKA“ BREZ ODRA - Čeprav mladi v Velikem Gabru nimajo odra, radi nastopajo. Skupina na sliki se pripravlja na prizorišče zabavnih skečev.

Volja do dela

Mladi v Velikem Gabru delajo - Prostor za nastope

Mladinska organizacija v Velikem Gabru ve, kaj hoče, v glavnem pa od zamišljenega ne morejo kaj prida uresničiti. Kot ostale dejavnosti v kraju mladi še posebno občutijo pomanjkanje prostora za kulturne in športne prireditve. Posvetovanja delegatov, krajevnih družbenopolitičnih organizacij in krajevnih skupnosti z občinskimi predstavniki so se udeležili. V razpravo niso posegali, pogovor v mladinski sobi, ki jim ga je v baraki odstopila krajevena skupnost, je pokazal, da niso za razvoj kraja nič manj zagreti kot drugi. Njihov predsednik je Marjan Zefran, grafik v tiskarni Dela.

Razne prireditve potrjujejo, da imajo veselje nastopati na odru. Sedaj so sicer izgubili režiserja, vendar volje ne manjka. Pravkar vadijo dva skeča, za 8. februar pa bodo pripravili recitacije. Ob pogledu na hladno peč so dejali, da raje varčujejo in ostanejo zaviti v plašče ali pa zaplešejo. Ker v kraju ni ničesar, kar bi bilo vsaj podobno dvorani, ni lahko nastopati. Veselje bi imeli tudi z nogometom, a kaj, ko ne morejo priti do igrišča, čeprav ga imajo drugi skoraj že vsepovsod.

Mladi delavci in dijaki, ki delajo v tej organizaciji, so lani prišli za delo v dveh lokalnih delovnih akcijah. Delali so na vaški poti od Zubine na Primskovo in na pokopališču. Ponosni so tudi na to, da so v brigadi v Brkinih imeli dva predstavnika. „V Trebnjem so nam obljubili predavanje, vendar iz tega ni nič. Radi bi se odpejali tja, čeprav je težko usklajevati zamujeno s pripravami za šolo, kot je bil postavljen lanski urnik za politično šolo.“ Radi bi sodelovali tudi s sosednjimi organizacijami.

SEMINAR ZA SEKRETARJE

Jutri popoldne se bodo v Trebnjem sestali na seminarju sekretarji osnovnih organizacij ZK. Obravnavali bodo vsa vprašanja, ki se tičejo varnosti, družbene samozasčite in splošnega ljudskega odpora ter vprašanje kadrovanja za politično šolo pri komiteju in srednjo politično šolo. Proučili bodo tudi organiziranost ZK in doseganje delavske večine v članstvu.

Iz kraja v kraj

NA NEPRAVEM KONCU - V Velikem Gabru sicer že lep čas premorejo asfalt, za katerega so zbirali samoprispevek, vendar je cesta v glavnem še vedno brez ustreznih prometnih znakov. Vsega tudi niso dolžni storiti sami. S prstom kažejo na službo, zadolženo za vzdrževanje cest. Pod klancem in železniškim podhodom je bilo že dosti nesreč, nekateri menijo, da bi tu pomagalo prometno ogledalo. Očitno je, da se varčevanje pri prometnih znakih ne obnese.

V VSAKO HIŠO - Občinski izvršni svet je na seji občinske skupščine menil, da je treba pripraviti pregled o zbiranju denarja s samoprispevkom v občini za vsa leta nazaj in tudi o porabi tega denarja. Takšen pregled naj bi dobilo v roke sleherni gospodinjstvo v občini.

ŠE VEDNO STISKA - Čeprav je po eni strani npr. v mokrnoškem vrtcu znatno premalo otrok v varstvu, vlada v drugih krajih, kjer že delujejo vrtci, stiska. V poročilu o vzgojnoizobraževalni dejavnosti v

trebanjski občini še vedno ugotavljajo, da je bilo odklonjenih 13 otrok zaradi pomanjkanja prostorov. V Velikem Gabru, kjer nimajo vrtca, pa bi takoj imeli dovolj otrok za varstvo.

GRAD SE SPET POLNI - Iz trebanjskega gradu so pred nedavnim preselili v solidarnostna stanovanja nekaj družin. Stanovanja v tej stari stavbi so v glavnem neprimerna, vendar je zanje dosti zanimanja. Odgovorni bi se morali slednjič dolgoročneje odločiti, kaj z gradom: ali z njim krpati stanovanjska vprašanja ali ga nameniti za kaj drugega.

SPET STABILIZACIJSKA SEJA - V Trebnjem si prizadevajo sklicevati seje občinske skupščine na proste sobote, da bi tako čim manj prizadeli delovni čas v tovarnah. Tak je bil tudi sklic minule sobote, ko je občinska skupščina zasedala skupno z delegati občinske izobraževalne skupnosti in otroškega varstva. Nekaj delegatov v vsakem zboru je sicer manjkalo, večina pa se je redno udeležila.

NA POTI ZA SNEGOM - Smučarski učitelji in vaditelji smučarskega kluba pri Planinskem društvu Liscia so z obilo prizadevanosti omogočili smuko mnogim otrokom tudi ko je skopnel zadnji sneg na Lisci. Z avtobusi so jih vozili na pohorska smučišča. Na sliki: pred odhodom na Kope minuli četrtek. (Foto: Zeleznik)

Doslej le sitnosti z novo streho

Krmeljska Metalna začela delati v novi proizvodni dvorani šele 21. januarja - Vsak delovni dan izpade za 100.000 dinarjev

Z novo proizvodno dvorano Metalne v Krmelju, tozdr Tovarna lahkih konstrukcij, slavnostno izročeno namenu ob občinskem prazniku 12. novembra, vse do nedavnega ni bilo tako, kot je treba. Zaradi gradbenih napak izvajalca del na strehi dvorane z 2.500 kvadratnimi metri (izvajalec Trimo, Trebnje) in manjših napak na električnih napravah komisija za tehnični prevzem 2. decembra lani ni mogla dati dovoljenja za delo.

Kot nam je dejal dipl. inž. Andrej Rogac, direktor krmeljskega tozda, so bile težave s streho znane že prej. Trimo ni

odstranil napak niti decembra, tako da se je vse zavleklo v drugo polovico januarja. V novi proizvodni dvorani delajo šele od 21. januarja. Streha je puščala na desetih mestih. V tovarni računajo, da so imeli zaradi tega na delovni dan v proizvodnji za 100.000 dinarjev izgube. Zakasnitev te naložbe in pomanjkanje del sta glavna krivca, da lanski proizvodni načrt ni bil dosežen.

Sedaj se otepa tudi marsikaj, kar pri tej naložbi ni bilo odobreno. Tako je izpadla ureditev zunanjih ploščadi, podaljšek proizvodne dvorane in sanitarije. Slednje sedaj zahtevajo

inšpektorji, rok, ki so ga postavili, se izteče konec tega leta. Manjka tudi precej opreme, ki bi omogočala, da bi bil proizvodni proces zaključen v tehnološkem smislu. V tovarni so se korenito lotili tudi vprašanja produktivnosti. Po uvedbi stalne kontrole že ugotavljajo napredek.

Veliko dela je na voljo v tujni, predvsem v deželah v razvoju, čeprav nastajajo pri tem dostikrat hude težave zaradi prestavljanja rokov. Kar 60-milijonski posel za tekstilno tovarno v Sudanu prenašajo že drugi v letošnji proizvodni načrt. V Krmelju govorijo posebno pohvalno o sodelovanju z Emmono pri gradnji njenih trgovin. V minulem letu so opravili precej velikih del, eno takih je bila ogromna dvorana jeseniške hladne valjame.

A. ŽELEZNIK

Boljša cesta - davna želja

V KS Blanca so pripravljene oplemenititi družbeni prispevek za modernizacijo obsavske ceste

Ze decembra so se sestali organi krajevnih skupnosti na Blanci in razpravljali o politični akciji na vsem območju krajevnih skupnosti, da bi občani in delovni ljudje tudi s svojimi prispevki podprli modernizacijo ceste od Sevnice naprej.

Govora je, da bi za to namenili tudi presežek od zbranega posojila za ceste v občini. Predsednik izvršnega sveta KS Niko Marj je prepričan, da bi ljudje akcijo široko podprli. „Sam sem komaj verjel s kolikšnim deležem ljudi je bil lani zgrajen vodovod na Blanci in po okoliških vaseh. Objekt vreden 1,25 milijona dinarjev je bil na-

rejen za 500.000 dinarjev. Če vzamemo za primer samo asfaltiranje ceste na Spodnjem Brezovem, smo ogromno prihranili z lastnim delom. Krajevena skupnost že dela na tem, da bi usposobili dva pešakopala, da bi bil pri roki pesek. Tudi denar, ki ga imamo pripravljene za drugo plast asfalta smo voljni dati za to akcijo. Govorili smo tudi že o neposrednem denarnem prispevku ljudi. Zajeti bi morali res vse, prispevali naj bi od 3.000 do 6.000 dinarjev, pač glede na socialno stanje. Prepričan sem, da moramo krajeveno skupnost najprej odpreti svetu, da bo k nam lahko sploh kdo prišel. Z nadaljnimi akcijami bi že poskusili usposobiti druge poti.“

Kot so se že pogovarjali s predstavniki sosednje krške občine, so le-ti pripravljene priti z asfaltom do železniške postajalnice 19. „V akcijo bi sodelovali tudi železnico s soudeležbo za morebiti odstranjene zapornice,“ meni Marj. Nasploh so s podpisno akcijo že leta 1972 ugotovili, da so ljudje pripravljene dati 300.000 dinarjev. Potrebo za modernizacijo te ceste so ljudje teh krajev poudarjali ob podpisu posojila za ceste. Nekateri te akcije tod niso ravno vzorno podprli, češ, drugje bodo delali, tu pa bo še desetletja prah. Če bo presežek usmerjen proti Blanci, bo za vse občane te krajevnih skupnosti še toliko večja moralna obveznost, da se izkažejo.

A. Ž.

TEŽKO, A USPEŠNO LETO

V nedeljo ob 9. uri bo v sindikalni dvorani (za Ljubljansko banko) v Sevnici redni občni zbor sevniskega društva invalidov. Lani si je društvo zadalo obsežen program dela. Kaj so naredili in kaj ne, samokritično ugotavljajo v zadnji dvojni številki svojega glasila Naše življenje. Predvsem velja poudariti, da v minulem letu za svojo dejavnost niso uspeli zbrati niti 30 odst. predvidenega denarja. Delovne organizacije so jih ob prošnji za pomoč napotile na samoupravne interesne skupnosti, od teh pa jim je lani z 2.000 dinarji pomagala le skupnost socialnega skrbstva, občinska telesnokulturna skupnost pa jim je pomagala pri financiranju športne in rekreativne dejavnosti z 10.000 dinarji.

VODOVOD TUDI V SPODNJH VODALAH

Na območju krajevnih skupnosti Tržišče nimajo vodovoda v glavnem samo še v Spodnjih Vodalah. Pred nedavnim so pričeli pripravljati akcijo za gradnjo tudi v tem kraju. Nalži so močan studenec, neoporečno vodo morajo ugotoviti še z analizo. Zavzetost nekaterih vaščanov obeta, da bodo dobili vodo iz pip še v tem letu.

Sevniški paberki

POŠTA OB SVEČI - Predzadnje soboto so delavci Elektra izklopili električno napetost v pisarni krmeljske pošte. Očitno gre za nesporazum: v stavbi je bilo nekaj preureanj. Pošta naj bi se premestila v drug prostor, v starem poštnem lokalu pa naj bi imela svojo pisarno krajevena skupnost. Električarji bi radi imeli od krajevnih skupnosti nov prispevek. Pošta se doslej ni mogla premestiti v novi prostor, ker ni bil postavljen telefon. Ponavadi je na pošti ravno v jutranjih urah največ dela z razvrščanjem pošte. Poštarijo so si pomagali s svečami.

VEČJI ODZIV - Konec minulega tedna je v Boštanju potekel rok za prijavo sprememb in novih poljnin za plačilo mestnega zemljišča. Po podatkih komisije mora prijave vnaprejšnjih in drugih površin. Kdor tega ni storil, bo moral plačati odmero na svoje stroške, lahko pa ga pokliče še sodnik za prekrške. Po uspešnih prijavah je očitno, da je večina upoštevala poziv.

BO NARAVA DOBRODUŠNA? - Najkrajšo zvezo Sevnice z Ljubljano po Mirenski dolini ogroža že lep čas posedanje ob robu ceste nad kmetijo Flajsovih v Sp. Vodalah. Posedla se je prvotna ograja, slika pa kaže, da se je cestišče podsolu v glavnem že tudi pod na novo postavljeno zasilno ograjo. Očitno bodo cestarji korenitejšje ukrepali, ko se jim bo podsol dobršen del ceste!

SEVNIŠKI VESTNIK

TREBANJSKE NOVICE

Smeli načrti razvoja občine

Povečali se naj bi: celotni dohodek, družbeni proizvod, investicije, izvoz, zaposlenost — Dinamična rast vseh gospodarskih panog

Razvoj črnomaljske občine v letošnjem letu je zastavljen dokaj smelo, vendar temelji na realnih možnostih. Upošteva tudi družbeni plan občine za obdobje 1976–1980 in nujnost hitrejšega razvoja manj razvitih območij. Rezultati gospodarjenja v lanskem letu kažejo, da si bo letos treba prizadevati predvsem za ekonomičnost gospodarjenja in bolj dinamično gospodarsko rast.

Celotni dohodek se naj bi po predvidevanjih povečal od laniških 926.638.000 dinarjev na 1.189.892.000 ali za 28,4 odstotka. Družbeni proizvod se naj bi povečal za 27,9 odst., v tozidih pa načrtujejo celo 67-odstotno povečanje. Večji porast načrtujejo tudi pri investicijskih naložbah, ki se naj bi v primerjavi z lanskim letom povečale za 56,5 odst. in dosegle 108.607.000 dinarjev. Uvoz se naj bi zvečal za 17 odst., izvoz pa kar za 40.

TISKARNA ZAVIRA

V precej nerodnem položaju se je znašla občinska konferenca ZSMS Črnomelj. Ze trikrat so morali preložiti formalnosti okoli pobratenja z občinsko konferenco iz Duge Rese, ker jim novomeški Knjižotisk že dva meseca zama obljublja, da jim bo natisnil listine o pobrateni občinskih konferenc in nekaterih osnovnih organizacij iz obeh občin.

SEMINAR ZA NOVE ČLANE ZVEZE KOMUNISTOV

OK ZKS Črnomelj je v petek, soboto in nedeljo v kovinarski šoli organiziral seminar, ki se ga je udeležilo okoli 40 kandidatov in novospregitih članov Zveze komunistov. Poslušali so predavanja o osnovah marksizma, obravnavali so program in statut ZK, govor je bil o metodah političnega delovanja, konferenci evropskih komunističnih in delavskih partij beseda je tekla o aktualnih nalogah ZKJ in o uresničevanju sklepov kongresov; seminaristi so se seznanili tudi z nastankom in razvojem Zveze komunistov ter z zgodovino mednarodnega delavskega gibanja.

NAMESTO SMUČANJA — Zimske počitnice so se začele, snega pa niti za vzorec. Toda čas je treba nekako izkoristiti, zato taki prizori na igrišču pri Centru srednjih šol niso redki. Stari ljudje pa majojo z glavami, češ: „Danes je res vse narobe, sredi zime igrajo nogomet, polti se bodo pa po ledu drsali.“

Črnomaljski drobir

ŠTUDENTJE NA SMUČEH — Klub belokranjskih študentov pripravljajo za svoje člane od 12. do 19. februarja smučarski tečaj na Gosposdični. Cena tečaja bo od 400 do 500 dinarjev, kar je res zelo poceni. Morda pa bodo študentje prišli še ceneje skozi, saj nič ne kaže, da bo do takrat sneg prekril Gorjance. Če bo šlo tako naprej, bodo lahko kvečjemu nabirali zvončke in stikali za gobami...

MATURANTJE NA DEŽELO — Da je tudi mladi rod sit bučnih, umazanih, smrdeljih in zastrupljenih mest, priča tudi primer maturantov srednje tehnične gradbene šole iz Ljubljane, ki so svoj maturantski ples pripravili prejšnjo soboto v semiškem Smuku.

RED MORA BITI — V črnomaljski glasbeni šoli so uvedli poseben režim. Učencem, ki hoče vaditi v manjši učilnici, mora po ključ k enemu od učiteljev, ključ mora po

vaji vrniti in se vpisati v zvezek vaj. Vadijo pa lahko ob torkih in petkih od 13.30 do 19.30, ob sredah od 14. do 17. ure ter ob sobotah od 7. do 13. ure.

ČAS RAZPRODAJ — Več trgovin v Črnomlju ima te dni razprodaje, na kar občane opozarjajo napisi v izlozkih. Razprodaje imajo Doljenjka, Planika, Peko, Veletekstil, ceneje pa je moč kupiti zimsko obutev in oblačila pa še kaj.

TRŽNICA — Črnomaljska tržnica je bila prejšnji teden dobro založena z domačimi pridelki, cene pa so bile nižje kot na drugih tržnicah v Sloveniji. Za jajca so branjevke zahtevale 2 do 2,20 dinarja, fižol je veljal 30 dinarjev liter, večja željnata glava je stala pet dinarjev, prav tako kila koruzne moke; čebula je bila po 15 dinarjev kila, koren 10 din, koleraba 5 din kilogram; česen so prodajale po 10 dinarjev venci, krožnik motorca pa po 5 dinarjev.

črtov zavzeti prav vsi dejavniki v občini, če hočejo naslednje leto ugotoviti, da so zastavljene naloge uresničili.

A. B.

KAKOR KJE?

Bralec Janko Potokar iz Črnomlja sprašuje, kako je mogoče, da mora za 750-kubični Zastavin kombi, ki je registriran za osem oseb, plačati 1.200 dinarjev cestne takse na leto, medtem ko v sosednji metliški občini znaša ta taksa za enak kombi 360 dinarjev. Kako je to mogoče, tudi mi ne vemo, vsekakor pa ni pričakovati, da bi se Črnomaljši zgedovali po Metličanih...

PROSVETNI DELAVCI V DO

V sredo in četrtek, 26. in 27. januarja, je bil v telovadnici osnovne šole v Črnomlju seminar za vse prosvetne delavce v občini. Na programu so bile teme: SLO in družbena samozaščita; delegatski sistem; uresničevanje zakona o združenem delu; planiranje in srednjeročni razvoj. Prosvetni delavci so obiskali Iskro, Belt, Beti, Rudnik, Delovno organizacijo za gradbeništvo, obrt in komunalo, kjer so se pogovarjali z ožimi političnimi aktivci in se seznanili s problematiko in razvojem teh delovnih organizacij.

Manj kot dopušča lista

Regres za dopust in nagrade nižji kot dopušča sindikalna lista — Strogo proti kršiteljem

Kot nadomestilo za območni dogovor je črnomaljski občinski sindikalni svet izdelal stališča za uresničevanje in izvajanje sindikalne liste 1977.

Delovnim organizacijam sindikalni svet priporoča, naj izplačujejo nadomestila in ostalo v okviru sindikalne liste, vendar v skladu z razpoložljivimi sredstvi, storilnostjo in produktivnostjo. Glede na slabše stanje gospodarstva so sprejeli sklep, da lahko znaša najvišji regres za dopust 1.250 dinarjev in ne 1.450, kot dovoljuje sindikalna lista. Tudi nagrade ob jubilejih morajo biti v črnomaljski občini nižje, kot določa lista. Za 10-letno delo lahko znaša nagrada največ 1.500 dinarjev, za 20-letnico 2.500 in za 30 let dela 3.500 dinarjev. Nagrade ob odhodu v pokoj ne smejo dosegati tretj povprečnih osebnih dohodkov v republiki v lanskem letu, kot dopušča sindikalna lista, marveč le dva.

Izkušnje iz preteklih let kažejo, da so posamezne delovne organizacije kršile sindikalno listo in družbene dogovore glede izplačil osebnih dohodkov in drugih nadomestil. Zato je občinski sindikalni svet letos sklenil temeljito analizirati te pojave in najmanj dvakrat na leto ugotavljati, kako uresničujejo dogovore in letošnje sklepe sveta ter proti kršiteljem resno ukrepati.

LETNE SEJE KRAJEVNIH KONFERENC SZDL

Od konca januarja do 10. februarja bodo v črnomaljski občini letne seje krajevnih konferenc SZDL. Na njih bodo pregledali svoje delo v preteklem obdobju, ga ocenili, sprejeli program dela za letošnje leto in obravnavali druge aktualne naloge v krajevnih skupnostih po programu, ki so ga predsedniki krajevnih konferenc in oddelkov KK sprejeli 11. januarja na skupnem seminarju.

PRIPRAVE NA DIRKO ZA DRŽAVNO PRVENSTVO

Prejšnji ponedeljek se je v Črnomlju sestel odbor za pripravo dirke v motokrosu za državno prvenstvo, ki bo 1. maj na stezi v Dragovnjah vasi. Na sestanku so si razdelili naloge, predvsem pa so zadolžili športno komisijo, naj naveže stike z društvi zaradi prijave tekmovalcev. Pričakujejo okoli 20 domačih tekmovalcev in več kot deset tujih v kategoriji 125 ccm; v kategoriji 50 ccm pa se bo pomerilo 40 do 50 dirkačev.

POSVETOVANJE MLADIH FUNKCIONARJEV

Za soboto, 12. februarja, je OK ZSMS Črnomelj pripravil posvetovanje ter povabil vse predsednike in sekretarje osnovnih organizacij, delegate organov OK in predsedstva OK. Govor bo o zgodovini in organiziranosti ZSMS, vodenju in pripravi sestankov; pretresli bodo operativni program vseh organov OK in predsedstva OK za obdobje januar-junij; psiholog bo predaval o metodiki dela z mladimi, obravnavali pa bodo še zakon o ljudski obrambi in družbeni samozaščiti.

KADROVSKA POLITIKA IN DELO DRUŠTEV

Na občinski konferenci SZDL Metlika, ki bo v začetku tega meseca, bodo obravnavali poslovniški organ občinske konference SZDL, družbeni dogovor o kadrovske politiki v občini, beseda bo tekla tudi o organiziranosti in vsebini dela društev in družbenih organizacij.

ZA OHRANJNJE TRADICIJ NOB

Na zadnji seji predsedstva OK SZDL — bila je v sredo, 5. januarja — so izvolili svet za ohranjanje in razvijanje tradicij NOB in spomeniškega varstva. Do sedaj je te naloge opravljala predvsem ZVB NOV v občini, poslej pa bodo za to skrbele tudi druge organizacije: ZSMS, sindikat, SZDL idr. Na prvi seji mora svet sprejeti delovni program in določiti naloge za delo v krajevnih skupnostih.

O VERSKIH VPRAŠANJH

V ponedeljek, 31. januarja, je bila v Metliki seja odbora za urejanje odnosov med samoupravno družbo in versko skupnostjo pri predsedstvu OK SZDL Metlika ter občinske komisije za verska vprašanja. Govor je bil o uresničenju odloka o pogrebnih svečanostih v metliški občini ter o zakonu o pravem položaju verskih skupnosti.

PRIPRAVE NA SNEŽNO POMLAD? — Vremenslovci so tako kot vsako leto napovedovali dolgo in mrzlo zimo, vendar se vreme za njihove napovedi kaj malo zmeni. Ljudje pa iz izkušnje vedo, da po taki zimi spomladi kaj rad pritisne mraz. Na to računajo tudi metliškem hotelu, saj so sredi januarja naročili žagarja.

Dve socialni delavki dovolj?

Republiški seznam prednostnih poklicev nikakor ne ustreza potrebam po kadri metliške občine — Faktor KD 9, ne pa 14

Ena od točk dnevnega reda 13. seje OK SZDL Metlika — bila je 20. januarja — je bila štipendijska politika v občini. Seje sta se udeležila tudi predsednik Kluba belokranjskih študentov in Franc Štefanič, referent za kadrovska vprašanja in štipendije pri metliški občini.

V metliški občini je od vsega aktivnega prebivalstva 2,8 odst. učencev, dijakov in študentov,

kar je za gospodarstvo občine nedvomno velika obremenitev. Iz sklada skupne komisije prejema štipendije 51 študentov, povprečna štipendija znaša 974 dinarjev; razlike prejema skupaj z učenci v gospodarstvu 175 študentov. Čeprav spada metliška občina med razvite, dobijo iz republiške solidarnosti povprečno 125.430 dinarjev na mesec, v skladu pa se na mesec nabere 49.712 dinarjev.

Brez „klubašev“ ni proslave

Z enoletnim delom je metliški mladinski klub prav gotovo upravičil svoj obstoj in obenem dokazal, da bi moral biti deležen večje podpore, saj je tako rekoč najmočnejše občinsko kulturno središče.

V okviru mladinskega kluba delujejo folklorna skupina, tamburaši, recitatorska skupina, kino sekcija, „je povedal predsednik izvršnega odbora Janez Zele. „Klub ima okoli osemdeset članov, svoje prostore pa smo dobili v najstarejši šoli. O mladinskem klubu se je v Metliki že dolgo govorilo, vedno pa so bili problem prostori; ko so se iz te hiše izselile stranke, smo dobili spodnje prostore. Po ustanovitvi se je izkazalo, da je pri mladih veliko zanimanja za kulturno dejavnost. Mladino najbolj privlači folklor, veliko je tudi tamburašev. V naši občini skoraj ni proslave, na kateri ne bi nastopale skupine našega kluba.“

Financirajo se v glavnem sami; med drugim organizirajo tudi veliko turistično-folklorno prireditev „Noč na Kolpi“. Metliška kulturna skupnost jim je lani dala 12 tisočakov. „Ta denar smo porabili za nakup tamburice, kljub temu pa so si jih pol morali kupiti člani sami. Z opremo imamo nasploh težave, ker je precej draga; možka narodna noša stane 1.500 dinarjev, ženska pa je še dražja; tamburice so po 500 do 1.500 dinarjev, bas pa stane celo tri tisočake. Na zadnji razpis za nove člane se je prijavilo 26 mladih, ki jih zanima folklor. Tudi tamburašev bi lahko imeli več, če bi imeli denar za instrumente,“ pravi Zele. „Starejši se vedno gledajo z nezaupanjem na našo dejavnost in se neradi vključujejo v naše skupine; to velja še posebno za folklorno.“

V mladinskem klubu prirejajo tudi predavanja, pogovore, sestanke, literarne večere, ure pravljic za najmlajše. „Radi bi še bolj razširili našo dejavnost in pritegnili čim več novih članov, predvsem iz vrst delavske mladine.“

A. BARTELJ

malo je tudi delavcev s poklicnimi šolami.“

Zadnje čase opažajo, da se število študentov v delovnih organizacijah zmanjšalo. Vzroke za to vidijo predvsem v tem, da se mladi bolj odločajo za poklice, ki za metliško gospodarstvo niso zanimivi; delovne organizacije dajejo veliko število za šolanje ob delu; pa tudi v tem, da so v preteklosti predvlagale v štipendiranje.

Na seji so tudi sklenili, naj se za štipendiste iz metliške občine ne bi upošteval kot pogoj pridobitev štipendije faktor za tastrskega dohodka 14, marveč za to občino realni faktor 9. Zavzemajo se tudi, da bi skupne službe za štipendiranje delovnih pri skupnosti za zaposlovanje

Franc Štefanič: „Delovne organizacije, tozdi in SIS morajo delati srednjeročni načrti, določiti potrebe.“

V občini pripravljajo seznam nek z vsemi štipendisti, na katerem jih bodo seznanili z vsebino tvjio štipendijske politike in finančnimi možnostmi.

A. BARTELJ

SPREHOD PO METLIKI

OTROCI ŽELJNO POGLEDUJEJO proti oblakom, želeč si snega in zimskih radosti, starejšim pa je zima brez snega bolj pogodu, saj prinaša sneg in led le nevarnosti. Ljudje namreč neredno čistijo pločnike pred svojimi hišami in zgodi se, da se marsikateri pešec zapelje nekaj metrov naprej po lastni hrtinici, poleg tega pa se vam lahko usuje na glavo količina snega, potuhnjene na strehi, in vam za hip zmede tok misli.

PUST BO VSAK ČAS — Značke graških mačkov so že naprodaj in Gradčani obljublajo kopico norčavosti in smeha. V Metliki se bodo našimili le otroci, kajti odrasli so preveč zasedeni z delom, zlobneži pa radi pripominjajo, da traja v sodobnem času maskiranje skozi vse leto. Torej ne bi bilo slabo predlagati, naj bi na dan Pusta ljudje sneli maske. To bi bilo smeha!

MESTNA GODBA bo pripravila 18. februarja v domu Partizana koncert, naslednji dan pa pustno zabavo z bogatim srečelovom. Ni treba biti pretirano pameten, da

ugotoviš, kdaj bo v dvorani več članov. Pisec teh vrstic stavi na pustnih krofov, da v petek ni gotovo ne. Sicer pa boste dobrili na obeh prireditvah.

BETI IMA NOV KATALOG, katerem je predstavljena pomembna poletna kolekcija 1977. Posnetki bili narejeni v Tunisu, celotna vedbo kataloga, ki je bil natisnjen deset tisoč primerkih, pa je postalo zaupalo ekonomsko-propagandna službi Pavlihe. Letošnji katalogi gotovo najlepší med vsemi doslej, njimi, odgovorni pa razmišljajo, da bi predstavili na podoben način tudi modele jesenske zbirke kolekcije.

NI STRAHU, da bi se ljudje objedli kulturnih prireditelj, saj da zadnje čase v občini na področju mrtvilo v pravem pomenu besede. Največ energije porabijo kulturni delavci za ubijanje, ki rešiti problem zaprte kino dvorane. Predstave pogrešajo predvsem mladi, ki so naučeni drugačnega življenja kot posedati doma, prenašati in se s kurami zvaliti v posteljo.

metliški tednik

Gozdarji o uspehih in slabostih

Premalo stanovanj za gozdne delavce — Urediti prehrano — Kaj bo prinesla združitev?

Pred kratkim je bila letna skupščina sindikalne organizacije tozda Gozdarstvo Draga, na katero so bili vabljeni tudi upokojenci. V predsednikovem poročilu je bilo povedano, da smo kot samoupravljajci razmeroma dobro opravili svoje delo. Bile so tudi pomankljivosti, saj za seje delegatom ni bilo vedno pripravljeno pisno gradivo.

Akcije, ki smo jih vodili, so v glavnem uspele. Izjema je le posojilo za ceste, ker si naši krajanji v bližnji prihodnosti ne obetajo od njega posebnih koristi, zlasti ne rekonstrukcije ceste Trava-Loški potok-Sodražica, čeprav so naše zveze s svetom skrajno slabe. To je tudi vzrok za odseljevanje mladih iz naše doline.

Ni nam uspelo organizirati družbene prehrane. Manjka tudi stanovanj za delavce iz drugih republik. Načrt sečnje ni bil v celoti izvršen. Vzrok je izredno slabo vreme. Tudi načrt gozdnogojitvenih del ni bil izpolnjen, in sicer predvsem zaradi pomankljanja delavcev. Z delovno disciplino ne moremo biti zadovoljni, ker je le preveč bolniških in raznih drugih upravičenih in neupravičenih izostankov. Izobraževanje delavcev-samoupravljajcev tudi ni bilo na zadovoljivi ravni.

Razprava o združitvi gozdarstva in lesne industrije ni dala pri nas pravih rezultatov, ker iz predloga ni bilo razvidno, kakšno korist bi prineslo Dragarski dolini. Poudarjeno je bilo tudi, da bi morali gozdnim delavcem, ki delajo v težjih delovnih pogojih, priznati beneficirano delovno dobo, kot so to uredile že nekatere republike. V letni načrt sindikalne organizacije, ki je bil soglasno sprejet, so vnesli organiziranje družbene prehrane in obnovo ter gradnjo novih stanovanj.

Obpravnavali so še sindikalno listo. Nekaj pripomb je bilo glede nespremenjene kilometrine, saj je znano, da so stroški občutno narasli.

Mlajši člani kolektiva so opozorili, da se za kulturo in rekreacijo pri nas nič ne naredi. Delavcem v Kočevju plača ZKGP uporabo keglji-

šča, bazena itd. Predlagano jim je bilo, naj naredijo delovni program, potem pa se bo videlo, kaj bi lahko uresničili.

Po zaključku uradnega dela skupščine je bilo prijateljsko srečanje s pogostitvijo, na katero so bili povabljeni tudi upokojenci. Škoda je le, da je bilo več upokojencev zaradi bolezni odsotnih. Za povabilo so se upokojenci predsedniku sindikata in ostalim članom kolektiva lepo zahvalili.

FRANC KALIČ

Bo spet zmešano?

Letos bo v Kočevju vrsta pomembnih praznov. Programe za nekatere že pripravljajo. Čimprej pa bi morali natančno vedeti, kdaj in kje bo kakšna prireditev. Zdaj je čas, da bi izdelali okvirni program prireditev v občini za letos. Društva in organizacije bi potem lahko uskladile svoje programe s programom pomembnejših občinskih prireditev. O tej pomankljivosti govorimo in pišemo že leta in leta, ne naredimo pa dovolj, da bi jo odpravili. Za to delo niso potrebni nobeni strokovnjaki, pač pa le nekdo (pri neki organizaciji), ki zna na običajen koledar (ali pa na poseben „koledar prireditev“) napisati kraj, datum in uro prireditve. Vsi pa morajo vedeti, kdo ta koledar vodi, se pravi, kje naj prigrase prireditev.

Izkušnje so pokazale, da so v Kočevju vsako leto za drege. Zgodilo se je, da zaradi neuskajenosti prireditev odpade marsikateri domači program ali pa jih je predvidenih več isti dan in celo na isto uro, včasih pa še celo v isti dvorani. Podobno se je zgodilo tudi za minuli dan republike.

Odbor, katerega skrb je organizacija in usmerjanje praznov, mora vse to upoštevati in uspešno delati. Dan žena, OF, praznik dela, dan mladosti oziroma 85. rojstni dan maršala Tita in drugi prazniki, ko bo zelo veliko prireditev, niso več daleč.

A. ARKO

HOČEJO NAPREJ — Draga je vas, ki noče izumreti. Občani delajo načrte, kaj vse bo treba še sezidati in izboljšati. To je tudi edina krajevna skupnost v občini izven Kočevske doline, kjer je še kar dobro poskrbljeno za zaposlovanje. (Foto: Primc)

Veliko z malo denarja

Krajevna skupnost Osilnica je imela lani 518.876 din dohodkov, od tega je preko 200.000 din ostalo iz leta 1975, okoli 264.000 din je znašala dotacija občinske skupščine, komunalnega sklada in prispevki po spoznanju, ostalo pa so znašali lastni dohodki.

Od tega denarja so lani porabili 257.400 din. Kar okoli 140.000 din je šlo za urejanje cest na območju Papežev, Padova in Osilnice-Sela. Vaki odbori Papeži, Padovo, Ribjek in Bosiljva Loka so dobili preko 22.000 din za cevi in cement. Za popravilo stavbe krajevnega urada v Osilnici je bilo izdanih preko 16.000 din. Ostali denar je bil porabljen še za nekatera dela in odplačilo posojila za obrat Tekstilane, za popravilo vodovodov v Grintovcu in Osilnici, javno razsvetljavo, vodenje knjigovodstva, obdaritev otrok za dedka Mraza in razne druge izdatke.

Razen tega je imela krajevna skupnost še približno 100.000 din dohodkov (prispevki krajanov, zdomec in delovnih organizacij) za zdravstveno postajo v Osilnici. Od tega denarja je bilo lani porabljenih skoraj 80.000 din. Seveda je bila ta postaja financirana v glavnem iz drugih virov.

Posebej ima krajevna skupnost izdelan še obračun porabljenih sredstev za gradnjo prizidka k obratu Tekstilane. Zdaj so najeli pri banki milijon dinarjev posojila, do konca leta pa so izplačali skupno 876.811 din. Posojilo bodo plačevali tako, da bodo Tekstilani zaračunali najemnine za obrat.

J. P.

Učitelji za napredek kraja

Pred kratkim je osnovna sindikalna organizacija osnovne šole Vasa Faraja izvedla letno konferenco. Predsednik Franc Cimprič je ugotovil, da je bilo leto 1976 za naše članstvo

naporno, a uspešno, ker smo si delo enakomerno razdelili. Poleg svojega zahtevnega rednega strokovnega dela v šoli in v izvenšolskih dejavnostih smo vsi člani sindikata zavzeto delali tudi v KS, njenih organih in delegacijah ter se zavzemali za napredek doline. Tako delo je naša obveza, če hočemo izpolnjevati smernice, začrtane v dokumentih sindikalnih in partijskih kongresov ter besedah tovariša Tita.

Sindikati je poskrbel tudi za rekreacijo svojih članov, in sicer v obliki krajših izletov v znane zgodovinske kraje. Dvakrat na leto, vsaj ob novem letu in 8. marca, pa se vsako leto sestanejo tudi z upokojenci in njihovimi družinami.

Studiralimo smo tudi zakon o združenem delu, sodelovali v pripravah na referendum za samoprisevke, posojilo za ceste smo daleč presegli itd., itd. Sprejeli smo tudi program za bodoče delo.

MARIJA VOLF

Iz Kolpske doline

DOPOLNEN ODBOR — Organizacija RK postaja v naši krajevni skupnosti vse pomembnejša, ker je vedno več ostarelih, bolnih in betežnih, ki so potrebni vsaj dobre človeške besede, če že ne druge pomoči. Zato je krajevna konferenca sklicala odbor te organizacije, da bi se pogovorili o bodočem delu. Nekaj članov odbora se je odselilo, oziroma prenehala delati, zato so izvolili novega predsednika, tajnika in blagajnika; to so postale tovarišice Milka Bratož, Katica Grgurič in Ivanka Lisec.

ODLIČNI PRI TESTU — Člani ZRVS v zadnjem času pridno študirajo materiale iz „Naše obrambe“ in drugo gradivo. Zato ni čudno, da so odlično opravili test, ki ga je konec decembra organiziral občinski odbor ZRVS.

M. V.

ZAPRTA GOSTILNA — Znana in priljubljena gostilna Cetinski v Novih selih nad slikovitim Kostelom in Colnarskim klancem je zaprta. Popotni in domači jo pogrešajo.

NAJVEČ MLADIH BRALCEV — Ribniško knjižnico obišče na mesec le okoli 100 odraslih in kar okoli 700 mladih. Vodi jo absolventka jugoslovanske književnosti za področje srbohrvaškega jezika Nedeljka Mujezinović. (Foto: Primc)

Ribnica: največ berejo mladi

Knjižnica v domu JLA v Ribnici se neprestano izpopolnjuje — Tudi študijski del knjižnice nastaja — Imajo okoli 9.000 knjig

„Te dni smo v naši knjižnici ustanovili še marksistični oddelek, v katerem so dela naših in tujih avtorjev. Po takih knjigah je bilo namreč precejšnje povpraševanje. Zanje so se zanimali predvsem delavci, ki se šolajo na raznih večernih šolah,“ nam je ob prvem ponovnoletnem obisku povedala Nedeljka Mujezinović, ki vodi knjižnico v novem domu JLA v Ribnici.

Knjižnica dela od septembra lani. V teh štirih mesecih je število bralcev naraslo od 306 na 639, v novembru na 723 in decembru na 851. Med bralci je le okoli 100 odraslih, ostalo je mladina. Zanimivo je, da je med odraslimi bralci več moških, med mladimi pa prevladujejo dekleta.

Knjižnica ima okoli 9.000 knjig. Izposodila jih je septembra 534, oktobra že 1.333, novembra kar 1.775, decembra pa 1.675, se pravi skupno 5.317. To je precej, če upoštevamo, da je bila v knjižnici zaposlena le ena moč, šele po novem letu pa je tovarišica Mujezinovićeva dobila pomočnico.

Razen marksističnega oddelka je knjižnica dobila v zadnjem obdobju še več novosti, in sicer zbirko del sodobnih jugoslovanskih pisateljev, knjige založbe Borec, knjige Mohorjeve

SKUPEN SEMINAR

Občinski konferenci SZDL Ribnica in Kočevje pripravljata skupen dvodnevni seminar, na katerem se bodo udeleženci seznanili s predpisi na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite ter z nalogami na tem področju.

NOVI ASFALT

V ribniški občini bodo letos asfaltirali 3 km lokalne ceste Rakitnica-Dolenja vas in cesto za Sušje ter Statnik. V srednjeročnem programu SIS za komunalno in cestno dejavnost je letos predvidenih za te ceste 500.000 din.

SREČA V NESREČI

Srečo v nesreči je imel 12. januarja ob 14.15 24-letni Alojz Debeljak iz Zlebiča pri Ribnici. Vozil je proti domu in to, po ugotovitvi miličnikov, z neprimerno hitrostjo pa še prehitel je v škarje. Ko je hotel zavreti, je začelo vozilo na mokri cesti zanašati, nato pa je trčilo v nasproti vozeči tovornjak. Debeljakov fiat 850 special je bil popolnoma uničen, voznik pa le malo opraskan.

Delegati vprašujejo

VODOMERI — Na vprašanje delegata Marjana Lesarja iz Ribnice o vgrajevanju vodomerov v Ribnici, je bil dan na seji občinske skupščine odgovor, da Hidrovod še ni izdelal meril o vgrajevanju.

SKAKALNICA — Franc Lavrič iz Loškega potoka je vprašal, kateri organ je predlagal urbanističnemu inšpektorju prepoved gradnje smučarske skakalnice v Loškem potoku. Odgovor: Ničče sploh ni zaprosil za gradbeno dovoljenje, zato gradnja ne more biti dovoljena.

ZAKAJ LUC? — Delegat Franc Merhar iz Dolenje vasi je vprašal, zakaj gore luči javne razsvetljave včasih vse dni in zakaj je slaba razsvetljava od pokopališča do Dolenje vasi. Vprašanje je skupščina poslala Elektru.

KDO JE LASTNIK? Delegat KS Gora je vprašal, kdo je lastnik osnovne šole na Gori, ki je v zelo slabem stanju in bi jo morali popraviti. Odgovor: Uporabljajo jo osnovna šola, kmetijska zadruga in prostovoljno gasilsko društvo. Dokončno pa zadeve glede šole še niso urejene.

družbe in druge. Uvedli so tudi čitalnico oziroma kotiček za

branje, ki pa je še bolj reven, zato ni dovolj obiskan, saj v njem manjkajo dnevnik, tednik, lokalni časopis in drugo, razen tega pa posebno za ženske razne revije o modi, pletenju itd.

J. PRIMC

Nedisciplinirani delegati

Po dvetletnem delu je podal ostavko izvršni odbor telesnokulturne skupnosti, čeprav je bil izvoljen za štiri leta. Dosedanji predsednik izvršnega odbora Jože Jamnik je v obrazložitvi ostavke navedel, da se več članov odbora neodgovorno obnaša do zaupane dolžnosti. Odbor je imel 14 sej, od tega jih 5 ni bilo sklepnih, ostale pa so bile komaj sklepne. Zaradi nediscipline in neodgovornosti delo ni moglo redno potekati in tudi pravih uspehov ni bilo mogoče doseči.

Na seji so kritizirali tudi delegacije, ki niso izpolnjevale svojih dolžnosti, ki niso spoštovale načel delegatskega sistema in so tako s svojim početjem škodovali delu organizacije.

Skupščina je sprejela ostavko starega odbora in na

predlog delegacij imenovala novega, v katerem je spet predsednik Jože Jamnik, člani pa so Franc Česarek, Alojz Lavrič, Tomaž Lovšin, Majda Picek, Tone Bojc, Toni Andoljšek, Cveto Marinšek in Tomo Vučemilović.

Delegatski sistem pomeni, da delovni ljudje in občani odločajo prek delegatov o porabi svojega denarja, ki so ga namenili za posamezno dejavnost (v tem primeru za telesno kulturo). Če ta sistem ne dela dobro, pomeni, ali da se ljudje ne zavedajo svojih pravic in dolžnosti ali da ne vedo, da gre za njihov denar, ali pa da jim gre tako dobro (predobro), da si lahko privoščijo nekontrolirano zapravljanje denarja.

M. GLAVONJIC

Ribniški zobotrebci

ŠTIRISTOTI ČLAN — Ribniška ljudska knjižnica, ki dela v domu JLA, hitro pridobiva nove člane. Te dni je izdala člansko izkaznico s številko 400: dobil jo je Janez Žnidaršič z Brega. Ker imajo bogato izbirko knjig, lahko pričakujemo, da bo število članov kmalu naraslo na 500.

RADI PRIDEJO — V veliki dvorani doma JLA rade gostujejo kulturne skupine iz raznih krajev države. Tudi gimnazijci iz bližnjega Kočevja radi prihajajo sem. Te dni je organizirala ZSM iz kočevske gimnazije, ki jo obiskuje tudi veliko dijakov z območja občine Ribnica, v domu JLA zabavno prireditev „Vešeli večer“. Nastop dijakov so pozdravili z burnim aplavzom gledalci z območja občin Ribnica in Kočevje.

NOVA SLAŠČIČARNA — Pred kratkim so odprli v Ribnici še drugo slaščičarno. Imenuje se „Pri Novaku“. Promet ima kar dober in precej konkurira slaščičarni „Pri Isenu“.

V DOLENJI VASI DELAJO — Tudi mladinski aktiv iz Dolenje vasi pridno dela in se lahko pohvali s precejšnjimi uspehi. Omenimo naj, da so pred kratkim ustanovili folklorno skupino in tudi že z uspehom javno nastopili. Nosilec mnogih kulturnih prireditev je mladinska organizacija, ki je pred kratkim organizirala v Ribnici „Večer slovenskih pesmi in plesov“. Program sta izvajala folklorna skupina in moški pevski zbor „Lončar“.

SPET ZABAVE — Tokrat, pa tudi že prej smo pogosto pisali o ribni-

škem domu JLA kot nosilcu kulturnega in zabavnega življenja v Ribnici. Nekateri mislijo, da s pisanjem pretiravamo, vendar to ni res, o resničnosti pa se lahko prepričajo. Naše mnenje je, da se tu največ dogaja in da moramo to upoštevati. Uprava doma pripravlja zabavne prireditve že za pusta in 8. mavec.

GREMO V KINO — V kinu doma JLA v Ribnici bodo ta teden predvajali naslednje filme: 3. februarja „Tudi Džimi se približuje mavrici“, 5. in 6. februarja „Predstava Hamleta v Mrduši donji“, 9. in 10. februarja „Z lepoto in žalostjo“, 5. in 6. februarja bo tudi matineja: na programu bo „Trezni vrabec“.

— Zakaj pa zadnje čase hvališ vsako podražitev?

— Ker me je direktor Hidrovoda na svečani otvoritvi vodovoda Izber-Ribnica v govoru kritiziral, da sem preveč opozarjal občane na podražitev vode.

Drobne iz Kočevja

VRNITEV GOSTOV — Hotel Pugled je po otvoritvi lepo obiskan, posebno prostorna točilnica z velikim okroglim pultom. Kaže, da se gostje vračajo v svoj lokal, med se zidavo hotela so se namreč razkropila po drugih gostiščih. Sedaj so dani vsi pogoji, da bi se spet razgibalo družabno življenje, ki je v Kočevju zadnja leta čisto zamrlo.

PRVI TAKSI — Novost za Kočevje je taksij. Osebnih avtomobil (taksij) občan vprašuje

— Kaj praviš na tak urbanizem, ki je določil, da bo nova proizvodna dvorana Opreme komaj nekaj deset metrov od novih stanovanj, ki jih bodo tudi zgradili že letos?

— Da zasluži odlikovanje, saj bodo tako občanom oziroma stanovalcem najbolj približali delovna mesta.

KOČEVJSKE NOVICE

V času od 20. do 26. januarja so v novomeški porodnišnici rodile: Marija Plut iz Drašičev - Jožeta, Jožica Judež s Pristave - Janjo, Ljubica Gojmerac iz Pravutine - Maco, Anka Stefančič iz Speharjev - Brigito, Silva Šmajdek z Vrha - Marjano, Jožefa Perc iz Dolškega - Lada, Štefka Žagar iz Mirne peči - Tadeja, Hema Bizjak iz Rakovnika - Cirila, Antonija Razpet iz Srednika - Boruta, Jožica Knapič z Otočca - Boštjana, Tatjana Badovinac iz Metlike - Roberta, Fanika Petkovšek iz Prečne - Brigito, Amalija Kobe iz Črnomlja - Simona, Zlata Dobovšek z Drške - Boruta, Gabrijela Markelj z Brinja - Matejo, Marija Kočevar iz Petrove vasi - Tatjano, Vlasta Hutar iz Črnomlja - Gregorja, Črtomira Maljuna iz Bršljina - Majo, Branka Zivanovič iz Črnomlja - Zorana, Sonja Sterle iz Hrastja - Mojco, Anica Cerjak iz Mrčnega sela - Mojco, Vlasta Jakubovič iz Podgore - Danijela, Tončka Zupančič iz Starega trga - Klementino, Radmila Stare iz Črmošnjic - Andreja in Damirja, Majda Udovc s Krke - Gorana, Ivanka Vidmar iz Mačkoveca - deklico, Marija Kukovič iz Lokev - dečka, Anica Vlahovič iz Omote - dva dečka, Anica Hočevar iz Stopna - deklico in Ivanka Fašing iz Semiča - Karmen.

ČESTITAMO!

— HITRO, MOJA ŽENA JE SE NOTRI!

— JAZ SE NERAD UMIVAM TI ME NERADA UMIVAS: CEMU SE POTE M SILIVA?

»Dolenjski list« tribuna bralcev

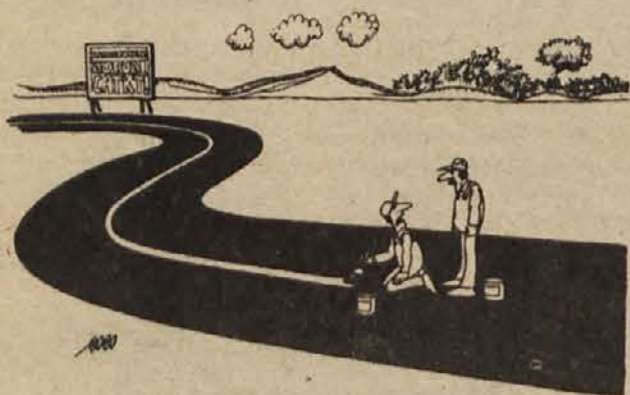
— Ce bi bila namesto Milene Ivanka, bi stavila glavo, da je tisto mož od Cirile.

— NEHAJ ŽE NERGATI, OTON: ALI HOČES BITI V TEM MRAZU KAR NAPREJ PREHLAJEN?

— KADAR BOŠ SPET UGRABIL TAKEGA POKOVCA, NAJ BO VSAJ BREZ OŠPIC!

— Mi, slikarji, smo uboge pare. Sploh nam ne dovolijo, da bi malo spremenili stil.

Cenjene stranke obveščamo, da bo steklarski obrat od 1. 3. 1977 dalje opravljal vse steklarske usluge v prostorih „SOP“ KRŠKO, TOZD „SOP“ KRŠKO, Gasilska 3.

Komunalno in gradbeno podjetje „NOVOGRAD“, Novo mesto, n.sub.o. Novo mesto, Germova ul. 3

razpisuje

JAVNO LICITACIJO

za prodajo osnovnih sredstev:

	izključna cena
1. buldozer TG 50	50.000,00
2. prikolica: traktorska, pre-kucna, enoosna — nosilnost 3 t	5.000,00
3. prikolica: traktorska, prekucna, dvoosna — nosilnost 3,5 t	16.000,00
4. prikolica: enoosna za kombi IMV	3.500,00
5. 2 dizel motorja T 101	po 2.500,00
6. ogrodje 250 l mešalca — dizel	2.000,00
7. kombi 750 v voznom stanju	2.000,00
8. mizarska stiskalnica: 5 stolic s po 5 vijaki	5.000,00
9. drobilec — dizel	1.400,00
10. drobilec — DDVI	300,00
11. mlin za pesek	500,00
12. snežni plug HT	100,00
13. kamion—pometač Schoerhing	50.000,00
14. kombi FIAT 750	6.000,00

Licitacija bo v petek, 11. februarja 1977 ob 9.00 uri, na Cesti herojev 22 (garaže delovne organizacije). Ogled strojev in vozil je mogoč dan pred licitacijo med 10. in 13. uro na kraju, kjer bo licitacija. Udeleženci licitacije morajo pred licitacijo položiti kavcijo, ki znaša 10 % od izključne cene.

NOVOTEKS, tekstilna tovarna Novo mesto, n.sol.o., s svojimi temeljnimi organizacijami združenega dela

razpisuje

naslednja vodilna delovna mesta

Delovna skupnost skupnih služb podjetja:

1. DIREKTOR SPLOŠNEGA SEKTORJA

TOZD STREŠNIK, izdelovanje strešnikov, Dobruška vas, o.sub.o.:

2. DIREKTOR TOZDA
3. VODJA KOMERCIJALNE SLUŽBE
4. VODJA PROIZVODNJE

POGOJI:

pod 1. visoka strokovna izobrazba in 5 let prakse na ustreznem delovnem mestu
 pod 2. visoka ali višja izobrazba, 3 ali 5 let prakse, od tega polovico na vodilnem ali vodstvenem delovnem mestu
 pod 3. višja strokovna izobrazba ekonomske smeri in 3 leta delovnih izkušenj na ustreznem delovnem mestu ali srednja strokovna izobrazba ekonomske smeri in najmanj 5 let delovnih izkušenj na ustreznem delovnem mestu
 pod 4. višja strokovna izobrazba tehnične smeri in 3 leta delovnih izkušenj na ustreznem delovnem mestu ali srednja strokovna izobrazba tehnične smeri in najmanj 5 let delovnih izkušenj na ustreznem delovnem mestu
 Kandidati morajo biti državljani SFRJ in morajo izpolnjevati splošne pogoje, določene z zakoni, družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi ter morajo biti moralno in politično neoporečni.
 Pod 2 mora kandidat predložiti program razvoja tozda. Ponudbe s kratkim življenjepisom, opisom dosedanjega dela, dokazili o izobrazbi in praksi je treba dostaviti v 15 dneh po objavi v kadrovski oddelki podjetja. Udeleženci razpisa bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh po odločitvi delavskega sveta podjetja oziroma tozda.

DELOVNA ORGANIZACIJA ZA GRADBENIŠTVO, OBRT IN KOMUNALO ČRNO MELJ

objavlja

naslednja prosta delovna mesta:

1. STROJNEGA KNJIGOVODJA za nedoločen čas
2. STROŠKOVNEGA KNJIGOVODJA za nedoločen čas
3. BLAGAJNIKA za določen čas (eno leto)

Pogoji za sprejem:

Pod 1 in 2: poleg splošnih pogojev še ekonomska srednja šola in 3 leta delovnih izkušenj v stroki ter pod 1 opravljen mehanografski tečaj za Ascoto. Pod 3: srednja ali nižja izobrazba, praksa zaželena. Prošnje sprejema Delovna organizacija za gradbeništvo, obrt in komunalno, Črnomelj, Belokranjska cesta, 10 dni po dnevu objave oglasa.

Komisija za razpis prostih delovnih mest v upravi skupščine občine Metlika

razpisuje delovno mesto

REFERENTA ZA KMETIJSTVO IN GOZDARSTVO

v upravi občinske skupščine.

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje:

- a) višja strokovna izobrazba ustrezne smeri in 2 leti delovnih izkušenj ali
- b) srednja strokovna izobrazba ustrezne smeri in 3 leta delovnih izkušenj.

Prošnje, kolkovane z 2,00 din, naj kandidati dostavijo prostojni komisiji do 1. 3. 1977.

Organizacija združenega dela „ITAS“ — Industrija transportnih sredstev in opreme Kočevje

objavlja

prsto delovno mesto

KOMERCIJALNI REFERENT I. v predstavištvu v Beogradu

Za zasedbo delovnega mesta se zahteva naslednji profil poklica:

- ekonomist — komercialist ali strojni inženir in 2 leti delovnih izkušenj na komercialnem področju
- Prijave s priloženimi dokazili o izpolnjevanju pogojev za zasedbo objavljenega delovnega mesta sprejema „ITAS“ — Kočevje, Kočevje, Reška c. 13., kadrovska služba, v roku 5 dni po objavi.

ŠOLSKI CENTER ZA GOSTINSTVO NOVO MESTO odbor za medsebojna razmerja na osnovi sklepa z dne 26. 1. 1977

razpisuje

prsto delovno mesto

MATERIALNEGA KNJIGOVODJE.

Osební dohodek po samoupravnem sporazumu OD centra

- Pogoji:
- ekonomska srednja šola in 2 — 3 leta delovnih izkušenj ali
  - srednja šola in 5 let delovnih izkušenj na sorodnem delovnem mestu.

Pismene prijave s podatki o strokovni kvalifikaciji in delovnih izkušnjah — dosedanjih zaposlitvah pošljite v 15 dneh po objavi na naslov Šolski center za gostinstvo Novo mesto, Društveni trg 1.

Zavarovalna skupnost Triglav n.sol.o., Ljubljana Območna skupnost Krško n.sol.o., Krško, Cesta krških žrtev 51

objavlja

prsto delovno mesto

ZAVAROVALNEGA ZASTOPNIKA v zastopu Senovo.

Pogoji:

Poleg splošnih pogojev mora kandidat imeti še srednjo strokovno izobrazbo. Poskusno delo je 3 mesece. Objavni rok je 15 dni po objavi.

ŽITO LJUBLJANA — TOZD IMPERIAL KRŠKO razpisuje po sklepu delavskega sveta z dne 26. 1. 1977, na podlagi določil 10. člena zakona o prometu z zemljišči in stavbarstvu (Ur. list SFRJ št. 43/65), v skladu z določili zakona o pogojih za prodajo stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini (Ur. list SRS št. 13/74)

JAVNO DRAŽBO

za prodajo stanovanj v dveh objektih, stoječih na parc. št. 61 stavb. k.o. Videm, in sicer: v objektu I — 1 stanovanjska enota in v objektu II — 1 stanovanjska enota

- pod naslednjimi pogoji:
1. Prednost pri dražbi imajo delavci Žito Ljubljana — TOZD Imperial Krško.
  2. Izključna cena za stanovanjsko enoto v objektu I je 131.536,00 din, izključna cena za stanovanjsko enoto v objektu II pa je 89.487,00 din.
  3. Dražitelji morajo pred pričetkom dražbe položiti kavcijo v višini najmanj 5 odstotkov od izključne cene.
  4. Prodajalec si pridrži pravico, da v roku 30 dni po opravljeni dražbi ponudbo sprejme ali odkloni.
- Javna dražba bo v ponedeljek, dne 28. februarja 1977, na mestu lokacije stanovanjskih objektov. Pričetek ob 12. uri. Vse druge informacije v zvezi s to dražbo lahko dobe zainteresirani na upravi Žito Ljubljana — TOZD Imperial Krško. ŽITO LJUBLJANA TOZD IMPERIAL KRŠKO

ZAHVALA

V bolečini je ugasnilo mlado življenje. Utrnil se je cvet, ki nas je komaj dve leti osrečeval, ko smo bedeli ob njem, da ga ohranimo. Toda bolezen je bila močnejša od naših prizadevanj in naši upi so ostali neizpolnjeni, ko nam je za vedno vzela sinka, bratca, vnuka

MARJANA - ROBIJA DRENIKA

iz Bregov pri Leskovcu

Ni pa nam mogla iz src iztrgati ljubezni zanj, ker ta trenutek vsi čutimo, da nas je trpljenje samo zblizalo, da bo spomin nanj ostal še toliko bolj svež, ko bomo skrbno krasili njegov zadnji dom.

Iskreno se zahvaljujemo vsem za izrečeno sožalje, sočustvovanje, vence cvetje in še posebno podjetju Transport Krško za vestransko pomoč, kakor tudi športnemu društvu Rekreacija iz Leskovca, kaplanu za obred in besede, vsem sorodnikom, vaščanom Bregov in Leskovca, vsem znancem in še najlepše malčkom iz vasi, ki so Robija tako lepo pospremili na zadnji poti. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: Ati, mamica, sestrica in drugi sorodniki

ZAHVALA

Ob nepričakovani smrti očeta, starega očeta, brata in strica

JOŽETA AVGUŠTINA

iz Bušnje vasi 2

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam izrekli sožalje, nam pomagali v težkih trenutkih in darovali vence ter pokojnika v tako lepem številu pospremili k zadnjemu počitku. Posebna hvala osebju kirurškega oddelka v Metliki za nego, ŽB in KS Suhor, obratu IMV Suhor, tov. Piberniku za poslovilne besede, vaščanom ter župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci: sinova Jože in Tone z družinama, hčerka Marija z družino ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage in dobre mame, stare mame, sestre in tete

MARIJE MAKOVEC

iz Dol. Dul 17 pri Škocjanu

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za pomoč, izraze sožalja in tolažilne besede ter podarjene vence. Posebna hvala splošni bolnici Novo mesto za pozornost, zdravnikom, medicinskim sestram in strežnemu osebju kirurškega oddelka za nego in lajšanje bolečin. Pristrčna hvala duhovniku za lepo opravljeni obred ter vsem, ki ste na kakršenkoli način počastili njen spomin in jo spemili na zadnji poti.

Žalujoci: mož Alojz, hčerke Minka, Alojzija, Ivana in Anica z družinami, sinovi Alojz, Milan in Janez z družinami, sin Albin ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega očeta in tasta

ALOJZA HRIBŠKA

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so mu poklonili cvetje in ga spemili na zadnji poti. Posebna zahvala tovarišu Ivanu Prevejsku za organizacijo pogreba in Justinu Kranjčiču za poslovilne besede.

Žalujoci: Hermina z možem in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob prerani smrti drage mame in stare mame

JOŽEFE ŠIMEC

gospodinje iz Gribelj 30

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, sosedom, posebno Lenarčičevim, pevskemu zboru Nova Štifta, org. ZB, župniku in vsem, ki so jo spemili na njeni zadnji poti. Obenem se zahvaljujemo zdravstvenemu in strežnemu osebju bolnice v Novem mestu, ki so ji lajšali bolečine v poslednjih trenutkih.

Žalujoci: sinovi Tone, Stanko in Jože z družinami, hčerke Slavica, Anica, Mimica in Milena z družinami ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi ljubljenega moža, očeta, deda in brata

MATIJE JAKŠA

smo prejeli toliko iskrenega sočustvovanja, da se vsem ne moremo osebno zahvaliti. Hvala vsem, ki ste ga v tako velikem številu spemili na njegovi zadnji poti in mu poklonili cvetje, govornikom za poslovilne besede, in godbi. Zahvaljujemo se medicinskemu osebju kirurškega oddelka novomeške bolnišnice za skrb in pristrčne odnose, s katerimi mu je bilo lajšano kratko zdravljenje na tem oddelku. Posebno se zahvaljujemo doktorju Moreli in primariju Šavlju za njun trud. Enako se zahvaljujemo domačemu zdravniku dr. Kohnu, prav tako smo hvaležni tudi Alojzu Bukovcu, ki mu je zadnje trenutke življenja stal ob strani. Zahvaljujemo se njegovim nekdanjim sodelavcem, članom kolektivov Iskre, IMV iz Semiča in SAP-a Ljubljana, Občinskemu odboru ZB ter vsem krajevnim organizacijam ZB z območja Semiča, Društvu upokojencev, vsem sosedom, prijateljem in znancem.

Žalujoci: žena Martina, sinovi Bojan, Pavle in Vojko z družinami, sestre in bratje ter drugo sorodstvo

Semič, 28. januarja 1977

ZAHVALA

Ko je v 78. letu doživel naš dobri mož, oče in stari oče

FRANC BAYER

upokojeni mizarški mojster iz Žabje vasi

se iskreno zahvaljujemo za vso pozornost ob zadnjih trenutkih življenja kolektivu pljučnega oddelka splošne bolnice Novo mesto. Zahvaljujemo se tudi kolektivu Novoles-TOZD TTP in govorniku za poslovilne besede, osnovni šoli Sentrupert, Tovarni zdravil Krka, pevcem za zapete žalostinke in duhovščini za opravljeni obred. Iskrena zahvala vsem darovalcem cvetja in vsem, ki ste nam izrazili sožalje. Spoštovanje, ki ste mu ga izkazali na njegovi zadnji poti, nam je v dneh žalosti v tolažbo.

Žalujoci: žena Pepca in otroci z družinami

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše najdražje žene, mamice, hčerke, sestre in svakinje

HELENE DOLENŠEK

rojene Šetina

se iz srca zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so sočustvovali z nami, nam ustno ali pisмено izrekli sožalje, ji darovali cvetje in vence in jo v tako velikem številu spemili na njeni zadnji poti. Še prav posebno se zahvaljujemo prijateljicam, prijateljem in znancem iz njenega rojstnega kraja Mokronoga. Iskreno se zahvaljujemo tudi članom delovnih organizacij Dekorativne, Totre, Dela in Elektrotehne iz Ljubljane in OO ZSMS Guncelje ter Gostinskemu podjetju Sevnica in Kmetijskemu kombnatu Zasavje, obrat Mesnica iz Sevnice. Posebna zahvala govornici za ganljive besede slovesa, duhovniku za obred in pevcem. Iskrena hvala vsem, ki ste jo imeli radi.

Mož Ivan, hčerka Zlatka, sin Janko, mama, sestri Mara z družino in Pavla z družino ter drugo sorodstvo
Novo mesto, 3. februarja 1977

ZAHVALA

Ob boleči in nenadni izgubi naše drage žene, mame, stare mame in tete

ANICE ŠKARJA

iz Gubčeve 11 a

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki ste v težkih trenutkih sočustvovali z nami. Hvala sindikalnim organizacijam Novoles, SGP Pionir, IMV Novo mesto in učencem 5. a razreda OŠ Grm za podarjene vence, pevcem za zapete žalostinke in župniku za opravljeni obred. Hvala vsem, ki ste darovali cvetje in jo pospremili na zadnjo pot.

Vsi njeni

ZAHVALA

Vsem, ki ste nam ob izgubi našega dragega očeta in starega očeta

MIHAELA ŠTERKA

kovaškega mojstra iz Gribelj 71

stali ob strani, z nami sočustvovali in izrekli sožalje, se poklonili na domu in ga spemili v tako velikem številu na njegovi zadnji poti hvala. Najlepša hvala za darovano cvetje vsem sodelavcem iz delovnih organizacij in za izrečene poslovilne besede ZB Črnovec in Gasilskemu društvu Griblje.

Žalujoci: hčerka Vida in Anica, sinovi Jože, Lojze in Tone z družinami, 15 vnukov in pravnuk

Griblje, 13. januarja 1977

V SPOMIN

5. februarja bo minilo leto dni, odkar nas je zapustil naš dragi mož, oče in stari oče

JOŽE ZEVNIK

Sela 1

Čas beži, bolečina v naših srcih pa je vedno večja. Vsem, ki se ga spominjajo, iskrena hvala.

Žalujoci: žena, sin, snaha in vnuk Darko

NAROČNIKI OGLASOV!

DELOVNE ORGANIZACIJE

IN DRUGE NAROČNIKE OGLASOV

OBVEŠČAMO,

da je redni rok za oddajo oglasov, razpisov in drugih naročenih objav do vključno petka, zadnji rok pa v ponedeljek do 14. ure.

Prosimo, da upoštevate to obvestilo in dostavljate gradivo za objavo pravočasno. Naročila, ki bodo prispela kasneje, bomo objavili šele v naslednjem tednu.

Priporočamo vam tudi, da tekste in naročilnice za oglase in druge objave pošiljate priporočeno ali jih dostavite osebno oglasni službi Dolenjskega lista - Novo mesto, Glavni trg 3.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 3. februarja - Blaž Petek, 4. februarja - Bojana Sobota, 5. februarja - Agata Nedelja, 6. februarja - Dora Ponedeljek, 7. februarja - Ksenija Torek, 8. februarja - Ivan Sreda, 9. februarja - Cirila Četrtek, 10. februarja - Dušana

LUNINE MENE

4. februarja ob 04.56 uri - ščip

CRNOMELJ: 3. 2. italijansko-jugoslovanski barvni film Ubijalec

prihaja iz groba. 6. 2. italijanski barvni film Heroji v peklu. 8. 2. ameriški barvni film Janis Joplin. 10. 2. italijanski barvni film Klavni.

KRŠKO: 5. in 6. 2. francoski film Komisar brez kolta. 9. 2. ameriški film Spartak.

NOVO MESTO - KINO KRKA: Od 4. do 7. 2. italijanski barvni film Zdrahe v Hong Kongu. 6. 2. matineja - švedski barvni film Bucko Gromovnik. Od 8. do 10. 2. francoski barvni film Govori mi o ljubezni.

RIBNICA: 5. in 6. 2. italijanski barvni film Nočni portir.

SEVNICA: 5. in 6. 2. ameriški film Dva detektiva. 9. 2. ameriški film Salzburgska zveza.

5. in 6. 2. ameriški barvni grozljiv film Zrelo.

PRODAM dobro ohranjen osebni kombi po ugodni ceni in tehnično pregledan. Naslov v upravi lista (313/77).

PRODAM zastavo 1300, letnik 1970, registrirano do oktobra, ter menjalnik, dinamo, zaganjač in dele za motor. Ogled vsako popoldne. Ragovo 9, Novo mesto.

KUPIM

KUPIM kosilnico BCS 127. Naslov v upravi lista (348/77).

POSEST

PRODAM vinograd v Karteljevem (12 arov). Cena po dogovoru. Anton Rozman, Dol. Karteljevo 7, Mirna peč.

PRODAM 8,80 ha zemljišča (gozd, pašniki in njive) blizu ceste Crnomelj-Vinica na Gornjem Suhorju. Prodajno ugodno v celoti ali deljeno. Nežka Cernan, Gor. Straža 35.

PRODAM manjši vinograd z zidnico na Okrogu pri Sentrupertu. Ogled ob nedeljah. Ivan Bartolj, Vrh 32, Sentrupert.

V MALEM VRHU prodam parcelo za vikend, vinograd in gozd (42 arov). Dostop z avtomobilom, cena ugodna. Minka Cetin, Sela 1, 68257 Dobova.

PRODAM njivo v bližini Vajndola, primerno za vikend, in del vinograde v Vrbovcih. Anton Gregorič, Gor. Brezovica 25, Sentjerneje.

PRODAM vinograd z zidnico v Plinku pri Sentrupertu. Cena po dogovoru. Metod Slak, Slovenska vas št. 3, Sentrupert.

PRODAM vinograd v Vajndolu. Dostop z avtomobilom. Naslov v upravi lista (293/77).

UGODNO prodam hišo z velikim vrtom v bližini Krškega. Ogled je možen vsak dan. Naslov v upravi lista (297/77).

PRODAM nazidljivo parcelo v Gotni vasi. Naslov v upravi lista (311/77).

VINOGRADNIŠKE TERASE (30 arov), pripravljene za sajenje trte, prodam. Najlepša lega med Radovico in Boldražem pri Metliki. Dostop z osebnim avtomobilom. Vsi drugi podatki v upravi lista. Sifra: „NAJLEPŠE“

PRODAM lepo parcelo, primerno za vikend. Dostop z avtomobilom. Karol Pirč, Trbinc 17, Mirna.

RAZNO

PRED 14 DNEVI se je zatekel lovski pes. Na usnjenem paščku ima napisano RAF. Lastnik ga lahko dobi pri Marku Stojanoviču, Češča vas 3, Novo mesto.

JE KJE OSAMLJENA (upokojena) oseba s svojim domom? Sem osamljena in si želim poštone družbe. Ponudbe pod „SAMOTA ME UBIJA“

POROČNI PRSTANI! - Poroka - spomin nanjo naj bo lep in trajen! Zato izberite sodoben poročni prstan pri zlatarju v Ljubljani, Gosposka 5 (poleg univerze). - Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

STEFAN KOLAR, dimnikarski mojster Krško, CKZ 12, p. 68270 Krško, prepovedujem opravljanje dimnikarskih uslug v privatnem sektorju, kakor tudi v državnem, dimnikarskima mojstroma tov. Francu Kovačiču iz Brestanice in Martinu Vračunu iz Krškega in sicer v okolišju, ki mi je po 2. členu, 2. toč. Zakona o dimnikarski službi (Ur. list SRS št. 16. z dne 26. 4. 1974) dodeljen z odločbo občinskega organa Krško. V kolikor se omenjena mojstra ne bosta držala te moje prepovedi, bom primoran zoper njiju postopati po zakonu.

OBVESTILA

FANI KOŠAK obvešča cenjene stranke, da je gostilna začela obratovati s 1. februarjem 1977.

DRAGI mami PEPCI RANGUSOVI iz Mihovice pri Sentjerneju za 77. rojstni dan iskreno čestitata njeni hčerki z družinama.

ANTONIJI ADLEŠIČ iz Novega mesta za njen rojstni dan, 20-letnico, vse najboljše, mnogo sreče in zdravlja želijo ata, mama, sestra Brigita in Olga z možem Jožetom ter mala Bernardka.

DRAGI mami MARIJI PETRIC iz Birčine vasi za dvojno praznovanje želijo vso srečo in še mnogo zdravih let vsi njeni.

DRAGIM staršem ANICI in JANEZU FABJAN iz Dolnjih Sušic želijo za 50 let skupnega življenja še mnogo zdravih in srečnih let med svojimi domačimi hčerke Anica, Milka, Vera in Darinka z možni, sinova Ivan in Jože z ženama, šestnajst vnukov in štiri pravnuki.

V PETEK, 4. FEBRUARJA, bosta praznovala ALOJZ in FANI SUTAR iz Orešja pri Šmarjeti 10-letnico skupnega življenja. Se na mnoga leta in medsebojno razumevanje jima želijo mama Francka, brata Rudi in Franci z družino.

SPOROČILO NAROČNIKOM

Naročnike Dolenjskega lista, ki želijo spremeniti naslov, prosimo, naj hkrati z natančnim novim naslovom pošljejo tudi starega, da bomo lahko vnesli spremembo v kartoteko. Prav tako prosimo posameznike, ki list odpovedujejo, naj upravi lista sporočijo tisti svoj naslov, ki je odtisnjen na prilepljenem listku na prvi strani tistega izvoda časopisa, ki ga oni prejemaajo!

Uprava lista

V 78. letu starosti nas je za vedno zapustila draga mama, sestra, teta in stara mama

TEREZIJA ANTONČIČ iz Gor. Kronova

Lepa hvala vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki so nam pomagali, nam stali ob strani ter poklonili vence in cvetje. Posebno se zahvaljujemo delavcem Zavarovalne skupnosti Triglav-DOS Novo mesto za podarjene vence in udeležbo na pogrebu. Hvala dr. Vodniku za lajšanje bolečin ter kaplanu za opravljeni obred.

Žalujoci: sin Lojze in hčerka Cvetka z družinama, brat Janez z družino, sestri Alojzija in Anica ter drugo sorodstvo

Ob nepričakovani in nenadni smrti drage mame, stare mame in tašče

ANTONIJE ŠKRJANC iz Kokrice pri Kranju

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, znancem in prijateljem ter sorodnikom za vsestransko pomoč in tolažbo v težkih trenutkih. Posebna hvala za prvo pomoč Marjji Macele, Pepci in Francu Taborškemu ter Avguštinovim. Najlepša hvala vsem za darovane vence in cvetje ter izrečene besede sožalja. Posebna hvala Rudiju Mrazu in Anki Avguštin za tople poslovilne besede, pevskemu društvu „Dušan Jereb“ in društvu upokojencev Novo mesto za udeležbo s praporom. Hvala vsem, ki ste jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Žalujoci: hčerka Anica z družino Novo mesto, dne 31. januarja 1977

Ob boleči izgubi naše drage mame, sestre, babice in prababice

FRANČIŠKE SREBRNJAK iz Roj pri Sentjerneju

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste se poklonili njenemu spominu, ji podarili cvetje in z nami sočustvovali. Posebno se zahvaljujemo tov. Dodu Majzlu za poslovilni govor in vsem članom ZB, ki so jo spremili na zadnji poti. Zahvalimo se duhovnikom za opravljeni obred, vaščanom za pomoč v teh težkih trenutkih ter vsem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti.

Žalujoci: hčerke Francka, Micka, Tončka in Angelca z družinami, brata in sestre, vnuki, pravnuki in drugo sorodstvo

V SPOMIN

dragemu možu

VINKU SEPCU iz Velikega Obreža

Minilo je že leto dni, odkar si bil še med nami, ljubi mož in oče. Boleč spomin nam je ostal na tebe, nikdar ne boš pozabljen.

Žena Rozika s hčerkami

ZAHVALA

Z bolečino v srcu sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in borcem, da nas je po teški bolezni v starosti 74 let zapustila naša ljuba mama

ANA ZUPANČIČ

z Daljnega vrha pri Novem mestu

Iskrena hvala za ves trud v času njene težke bolezni na domu in v bolnišnici dr. Debeljuhu in dr. Balogu. Posebno zahvalo smo dolžni družini Cesar iz 4. bloka na Mestnih njivah, ki nam je med mamino boleznijo toliko pomagala. Hvala tov. Pavlinu za trud, Janezu Potočarju iz Bučne vasi, Ivanu Avbarju, OO RK in MO RK Novo mesto, godbi in pevcem ter govornikom, kakor tudi vsem, ki so pokojnici podarili vence, Zvezi borcev in krajevni skupnosti Bučna vas, kolektivu gimnazije, stanovalcem 12. bloka, prijateljem iz 9. in 4. bloka ter vsem sorodnikom za vence in šopke. Hvaležni smo tudi Bojančevim družini za njeno veliko pomoč. Še enkrat hvala vsem za vence in šopke rož, s katerimi ste zasuli njen grob in ki jih je tako zelo ljubila.

Žalujoci: sin Tone z družino, hčerka Mici z Milanom brat Matija z družino, družina Strajnar, družina Zupančič iz Ljubljane, družina Brank iz Ljubljane ter Jakopinovi in vsi Bojančevi.

Sporočamo žalostno vest, da je umrl naš tovariš

JAKA ŠMID

pilot, učitelj letenja, nosilec jadralske zlate značke s tremi diamanti

Dobrega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu! Na zadnji poti ga bomo spremili v četrtek, 3. februarja 1977, ob 15. uri na pokopališču na Blejski Dobravi.

AEROKLUB NOVO MESTO, DOLENJSKI LETALSKI CENTER

ZAHVALA

V soboto, 22. januarja, smo se v Vojni vasi pri Crnomlju združili pri poslovlju ob naše drage in skrbne mame

FRANČIŠKE PERHAJ

roj. Jamnik

Iskrena hvala vsem, ki ste nam v težkih trenutkih bili v utehi in nam izrazili sožalje. Posebno smo hvaležni njenim prijateljem, znancem in sorodnikom za podarjene cvetje in za spremstvo na njeni zadnji poti. Iskrena hvala organizaciji ZB Crnomelj, posebno tov. Enici za poslovilne besede, Društvu upokojencev Crnomelj, kolektivu OŠ Brusnice in KS Brusnice. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Sin Ivan z družino

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto - USTANOVITELJ LISTA: občinske konference SZO Brežice, Crnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Slavko Lubšina.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ivan Zoran (namestnik glavnega in odgovornega urednika), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik priloge), Markelj, Janez Pezelj, Jože Primc, Jožica Teppey in Alfred Zelenak. Oblikovalec Priloge Peter Simič.

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 5 din - Letna naročnina 169 dinarjev, polletna naročnina 84,50 din, plačljiva naprej - Za inozemstvo 340 din ali 20 ameriških dolarjev oz. 49 DM (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti) - Devizni račun: 52100-620-107-32000-009-8-9

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 89 din, 1 cm na določeni strani 119 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 178 din. Vsak mali oglas do 10 besed 39 din, vsaka nadaljnja beseda 3 din. Vse druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 8 od 15. 10. 1976. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje templa davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RACUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-601-10558 - Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Ljubljana 2, p.p. 33, telefon: (068) 23-606 - Naslov uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3, p.p. 33, telefon: (068) 23-611. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - Časopisni stroški, filmi in prelom: ČZP Dolenjski list, Novo mesto - Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

SPREJMEM dekle, staro 16 let, ki ima veselje do dela v slaščičarni v Mariboru (osemletka ni pogoj). Hrana in stanovanje zagotovljeno. Informacije dobite po 15. uri: Senica, Pot na Gorjance 10, Novo mesto.

SLUŽBO IŠČE

DVA ŠTUDENTA iščeta kakršnokoli zaposlitev, da bi lahko nadaljevala študij. Penič-Crijenica, Gotna vas 75, Novo mesto.

STANOVANJA

IŠČEM garsonjero ali podobno nepremijsko stanovanje v Sentjerneju ali bližnji okolici. Možno plačilo vnaprej ali manjša adaptacija. Naslov v upravi lista ali telefon 85-350 (325/77).

DVE DEKLETI, KV natakariči, iščeta eno sobo. Ružica Šurina, spodnja kavarna, Glavni trg, Novo mesto.

ENOSOBNO STANOVANJE ali garsonjero išče v Novem mestu mlad zakonski par brez otrok. Dava predplačilo. Ponudbe na podružnico Dela.

PRODAM

POCENI prodam spalnico. Naslov v upravi lista (347/77).

UGODNO prodam: buldozer TG 50, 65 KS, letnik 1967, 7 t; Fiat Campanjola, zaprta kabina, nov motor, žago (gater) za razrez hlovdov, 3 kline, železna izvedba kpl z elek. mot.; cirkular za obrezovanje tramov kpl; tračno žago (band žaga), tovarniško lito-železno kpl z elek. mot. in nagibno mizo, premer koles 60 cm; namizni pokončni rezkar (frezar) kpl z elek. mot. in hrastovo mizo; kotel brzoparilnik 150 l, bakren. Jože Zgonc, Topol št. 12, 61385 Nova vas pri Raketu.

UGODNO prodam malo rabljen črno bel televizor Iskra. Telefon 23-172.

PRODAM belo dolgo poročno obleko. Dol. Kamence 6, Novo mesto.

PRODAM konja, starega 6 let. Franc Dejak, Rakitnica 41, 61331 Dolenja vas pri Ribnici.

PRODAM krmečki mlin (beli kamni, premera 80 cm) v odličnem stanju in z elektromotorjem. Pavla Ban, Pesje 17, Krško.

PRODAM 4000 kg dobrega sena. Cena po dogovoru. Janez Žuljič, Dolšce 20, Kostanjevica na Krki.

PRODAM frezo Maček (8 KM) v dobrem stanju. Možna montaža raznih priključkov. Naslov v upravi lista (334/77).

PRODAM smučarski kombinizon, dobro ohranjen, velikost 38, oranžne barve. Lučka Serini, Majde Šile 18, telefon 22-967.

PRODAM kozolec s šestimi okni-dvojnik. Jože Rebzelj, Drama 9, Sentjerneje.

PRODAM BCS Diesel s snopovezaljo in grabljami. Grabnar, Razdrto 4, Sentjerneje.

PRODAM kostonjevo kolje, stebričke za vinograd in vprežni obračalnik Sonce. Alojz Cernan, Goriška vas 5, Mirna peč.

VASKA SKUPNOST DRAGOVANJA VAS, Dragatuš, poceni proda mlatilnico v dobrem stanju (z dvojnim čiščenjem), nemške izdelave.

12, 13, 15 in 16-COLSKO gumii vozove prodam. Delam tudi vozove za traktor. Stane Bulc, Jurčkova pot 73, Rakovnik - Ljubljana.

PRODAM TELEVIZOR Panorama. Naslov v upravi lista (314/77).

RADIO LJUBLJANA

TELEVIZIJSKI SPORED

VSAK DAN: poročila ob 1.00, 2.00, 3.00, 4.00, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.00, 22.00, 23.00 in 24.00. Nočni program od 0.05 do 5.00 (razen ob torkih); pisan glasbeni spored od 5.00 do 8.00.

CETRTEK, 3. FEBRUARJA: 8.08 Glasbena matineja. 9.05 Za solarje. 9.35 Zborovska glasba polpretekle dobe. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Uganite, pa vam zaigramo po želji. 12.10 Zvoki znanih melodij. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Aleksander Hrčič: Skodljivi v dreveskah. 12.40 Od vasi do vasi. 14.05 Kaj radi poslušajo. 14.40 Pogovori. 15.45 Jezikovni govorni. 16.00 „Vrtljak“. 18.05 Iz domačega opernega arhiva. 19.35 Lahko noč, otroci! 19.45 Minute z ansambлом Francija Puharja. 20.00 Cetrtekov večer domačih pesmi in napovedi. 21.00 Literarni večer. 21.40 Lepe melodije. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Paleta popevk in plesnih ritmov.

PETEK, 4. FEBRUARJA: 8.08 Glasbena matineja. 9.05 Za solarje. 9.30 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.30 Po Talijinih poteh. 12.10 Revija orkestror in solistov. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Jože Španing: Prijava novih sort za uradno potrditev. 14.05 Glasbena matineja. 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 Naš gost. 16.00 „Vrtljak“. 18.05 „Mesta prijatelji“. 19.35 Lahko noč, otroci! 19.45 Minute z ansambлом Janca Jeršinovca. 20.00 Stop paps 20. 21.15 Oddaja o moju in pomorščakih. 22.20 Literarni nokturno. 23.15 Jazz pred polnočjo.

SOBOTA, 5. FEBRUARJA: 8.08 Glasbena matineja. 9.05 Pionirski tednik. 9.35 Mladina poje. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Sedem dni na radiu. 12.10 Godala v ritmu. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Tone Zafonik: O rezi v vinogradih. 12.40 Veseli domači napeti. 14.05 Iz dela Glasbene mladine Slovenije. 14.25 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji. 15.45 S knjižnega trga. 16.00 „Vrtljak“. 18.05 Gremo v kino. 18.45 Zabaval vas bo ansambel Silva Stigla. 19.35 Lahko noč, otroci! 19.45 Minute z ansambлом Mladi domovino. 21.15 Za prijetno razvedrilo. 21.30 Oddaja za naše izseljence. 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 6. FEBRUARJA: 8.07 Radijska igra za otroke. 8.50 Skladbe za mladino. 9.05 Se pomnite, tovariši... 10.05 Na naši

ulici. 11.00 Pogovor s poslušalci. 11.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 14.05 Nedeljsko popoldne. 17.50 Zabavna radijska igra. 19.35 Lahko noč, otroci! 19.45 Glasbene razglednice. 20.00 V nedeljo zvečer. 22.20 Skupni program JRT. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Plesna glasba za vas.

PONEDELJEK, 7. FEBRUARJA: 8.08 Glasbena matineja. 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb. 9.20 Izberite pesmico. 9.40 Vedre melodije. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Za vsakogar nekaj. 12.10 Veliki revijski orkestri. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Tatjana Stupica: Možnosti dopolnilnega kmetijskega izobraževanja na biotehniški fakulteti v Ljubljani. 12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru. 14.05 Pojo amaterski zbori. 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 Naši znanstveniki pred mikrofonom. 16.00 „Vrtljak“. 18.05 Iz tuje glasbene folklorne. 18.25 Zvočni signali. 19.35 Lahko noč, otroci! 19.45 Minute z ansambлом Štirje kovači. 20.00 Kulturni globus. 20.10 Operni koncert. 22.20 Popevke iz jugoslovanskih studiev. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Za ljubitelje jazza.

TOREK, 8. FEBRUARJA: 8.08 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za srednje stopnjo. 9.30 Iz glasbenih šol. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Promenadni koncert. 12.10 Danes smo izbrali. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Slavko Gliha: Ali smo z uporabo strojev dovolj zmanjšali porabo dela? 12.40 Po domače. 14.05 V korak z mladimi. 15.45 Pota sodobne medicine. 16.00 „Vrtljak“. 18.05 Obiski naših solistov. 19.35 Lahko noč, otroci! 19.45 Minute z ansambлом Slavka Znidaršiča. 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi. 20.30 Radijska igra. 21.30 Zvočne kaskade. 22.20 Pota jugoslovanske glasbe. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Popevke se vrstijo.

SREDA, 9. FEBRUARJA: 8.08 Glasbena matineja. 9.05 Za mlade radovedneže. 9.25 Zapijmo pesem. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.10 Lahka glasba za opoldne. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Jelka Hočevar: Zatriranje plevela v glavnih poljsčinah. 12.40 Pihalne godbe. 14.04 Ob izvirih ljudske glasbene kulture. 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 14.45 Spomini in pisma. 16.00 „Loto vrtljak“. 18.05 Odskočna

CETRTEK, 3. FEBRUARJA: 8.00 TV v šoli: Atlantski ocean, Klavir, Od Sutjeske do Gatskega polja (do 9.00) (Zg) - 14.00 TV v šoli - ponovitev (do 15.00) (Zg) - 17.30 Mala čebelica, barvna oddaja (Lj) - 17.45 Risanka (Lj) - 18.00 Obzornik (Lj) - 18.15 Mozaik (Lj) - 81.20 Poljudno znanstveni film (Lj) - 18.45 E. Rostand: Cyrano de Bergerac (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 Humoriistična oddaja (Lj) - 20.30. V živo: Znanje in delo (Lj) - vmes Poročila (Lj)

PETEK, 4. FEBRUARJA: 8.10 TV v šoli: Matematika, Celinski gozd, Obisk na pošti, Ruščina, TV vrtec, Dnevnik 10 (Zg) - 10.00 TV v šoli (do 12.10) (Bg) - 14.10 TV v šoli - pnovitev (do 15.45) (Zg) - 17.10 Krížem kražem (Lj) - 17.25 Pisani svet, barvna oddaja (Lj) - 17.55 Obzornik (Lj) - 18.10 Čez tri gore; Mi smo pa v Selah doma, II. del barvne odd. (Lj) - 18.40 Mozaik (Lj) - 18.45 Mavrovo, barvna oddaja iz cikla Narodni parki (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.55 Tedenski notranjopolitični komentar (Lj) - 20.00 Propagandna oddaja (Lj) - 20.05 J. Brozkiewicz: Kopernik - I. del barvne nadaljevanke (Lj) - 20.55 Propagandna oddaja (Lj) - 21.00 Razgledi: Avstrija (Lj) - 21.30 Barvna propagandna oddaja (Lj) - 21.35 Ulice San Francisca - serijski barvni film (Lj) - 22.25 TV dnevnik (Lj)

SOBOTA, 5. FEBRUARJA: 8.00 Mala čebelica, barvna oddaja (Lj) - 8.15 Narodna: Lepa Vida (Lj) - 8.30 Jole, Jole, barvna nadaljevanke TV Titograd (Lj) - 9.00 Zverinice iz Rezije: Mravlji in muren, barvna odd. (Lj) - 9.20 Skrivnosti morskih globin, serijski barvni film (Lj) - 9.45 Psihologija dela: Ali so nezgode pri delu res samo nesreče? (Lj) - 10.05 Dokumentarna oddaja (Lj) - 11.35 J. Brozkiewicz: Kopernik - ponovitev I. dela, v barvah (Lj) - 12.15 At. Anton: Smuk za moške - barvni prenos (do 13.40) (EVR-Lj) - 15.10 Svetovno prvenstvo v bobu - posnetek iz St. Mortiza (Lj) - 16.10 Košarka: Brest: Partizan - prenos v odmoru Propagandna oddaja (Lj) - 17.40 Obzornik (Lj) - 17.55 Mozaik (Lj) - 18.00 Kiš in Torbi - mladinski film (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.50 Zunanjepolitična tema tedna (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 Vozniško dovoljenje - barvni film (Lj) - 21.30 TV dnevnik (Lj) - 21.45 625 (Lj) - 22.25 Enrico Marcias - zabavnoglasbena oddaja v barvah (Lj)

NEDELJA, 6. FEBRUARJA: 8.15 Poročila (Lj) - 8.20 Od vsakega jutra raste dan: Slovenske Konjice, barv. odd. (Lj) - 8.50 625 (Lj) - 9.30 I. Silone: Vino in kruh - Barvna nadaljevanke (Lj) - 10.35 Veliki raziskovalci, barvna oddaja (Lj) - 11.25 Mozaik (Lj) - 11.30

Kmetijska oddaja (BG) - 12.15 Poročila (Lj) - 12.20 St. Anton: Slalom za moške, barvni posnetek in prenos (EVR-Lj) - 14.00 Svetovno prvenstvo v bobu - posnetek iz St. Mortiza - Nedeljsko popoldne: Krížem kražem - Pisani svet - Okrogli svet - Cirkus Billyja Smarta - 17.35 Poročila (Lj) - 17.40 Pozno poletje - barvni film (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.50 Tedenski gospodarski komentar (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 A. Marodić: Marija, barvna nadaljevanke TV Zagreb (Lj) - 21.10 Škopje - II. del barvne oddaje iz cikla Mesta (Lj) - 21.40 TV dnevnik (Lj) - 1.55 Športni pregled (Zg)

PONEDELJEK, 7. FEBRUARJA: 8.10 TV v šoli: Učenci pred kamerom, Organske spojine, Sonce, Makedonščina (Zg) - 9.30 TV v šoli (do 10.05) (Sa) - 10.05 TV v šoli: Srbobhrvaščina, Po naših krajih (do 11.10) (Bg) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (Do 15.30) (Zg) - 17.00 Vrtec na obisku: Skrivnostna vrečka (Lj) - 17.15 Skrivnosti globin - serijski barvni film (Lj) - 17.30 Obzornik (Lj) - 17.55 Prvih 365 dni v otrokovem življenju, barvna oddaja (Lj) - 18.25 Mozaik (Lj) - 18.30 Dogovorili smo se (Lj) - 18.45 Mladi za mlade, barvna oddaja (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 TV dnevnik (Lj) - 20.00 P. Voranc - J. Drozg: Trije posvetnjaki, barvna drama (Lj) - 21.00 Propagandna oddaja (Lj) - 21.05 Kulturne diagonale (Lj) - 21.45 Mozaik kratkega filma: Hokey - barvni film (Lj) - 22.05 TV dnevnik (Lj)

TOREK, 8. FEBRUARJA: 8.00 TV v šoli: Desant na Drvar, Istra, Geometrija, Nemščina, TV vrtec, Vladimir PReleg (Zg) - 10.00 TV v šoli: Prirodoslovje, Risanka, Glasbeni pouk (do 11.05) (BG) - 14.00 TV v šoli - Ponovitev (do 15.30) (Zg) - 17.10 Volk išče drva v črnem potoku, barvna oddaja iz serije Zverinice iz Rezije (Lj) - 17.30 Pika Nogavička - serijski barvni film (Lj) - 17.55 Obzornik (Lj) - 18.10 Glasbena oddaja (Lj) - 18.35 Mozaik (Lj) - 18.40 TV trim test - barvna oddaja (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 Oči kritike (Lj) - 20.35 Barvna propagandna oddaja (Lj) - 20.40 H. de Balzac: Blišč in beda kurtizan - barvna nadaljevanke (Lj) - 21.40 iz koncertnih dvoran: O Respighi: Rimske pinije (Lj) - 22.10 TV dnevnik (Lj)

SREDA, 9. FEBRUARJA: 8.10 TV v šoli: Električni tok, Narodni običaji, Slovnicia (ZG) - 9.00 TV v šoli: Kocka, kocka, Risanka, Izobraževalni film (do 10.05) (Bg) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (do 15.00) (Zg) - 17.10 Narodna: Pegam in Lambergar (Lj) - 17.25 Glass Fascination - barvni dokumentarni film (Lj) - 17.55

Obzornik (Lj) - 18.10 Spektar - barvna oddaja (Lj) - 18.40 Mozaik (Lj) - 18.45 Pogovori o glasbi: Glasba, človekova spremljevalka (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 Film tedna: Plačilo za strah (Lj) - 22.30 TV dnevnik (Lj) - 22.45 Nogomet Anglija: Nizozemska - posnetek (Lj)

CETRTEK, 10. FEBRUARJA: 8.00 TV v šoli: Amerika, Cedo Prica, Sodobna elektronika (Zg) - 9.00 TV v šoli: Francoščina (Sk) - 9.30 TV v šoli: Portret znanstvenika (Sa) - 10.00 TV v šoli: Reportaža, Risanka (do 10.35) (Bg) - 14.00 TV v šoli - ponovitev (do 15.00) (Zg) - 17.10 Mala čebelica - barvna oddaja (Lj) - 17.2 Obzornik (Lj) - 17.40 Kako zakuriti ogenj - barvni film (Lj) - 18.30 Mozaik (Lj) - 18.35 E. Rostand: Cyrano de Bergerac, nadaljevanje in konec (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 Humoriistična serija (Lj) - 20.30 Pogovor o... (Gospodarstvo leta 1977) (Lj) - 21.20 Miniature: A. Vivaldi: Štire letni časi, Jesen, barvna oddaja (Lj)

DOLENJSKI LIST

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 22. do 29. januarja so v brežiški porodnišnici rodile: Anica Špoljar iz Samobora - deklico, Angela Mihorič iz Sp. Dul. - Suzano, Gabrijela Gričar iz Črešnjic - Gregorja, Tatjana Pohar iz Brežic - dečka, Terezija Vidmar iz Canja - Vincenca, Marija Lisc iz Lukovice - dečka, Slavica Urek iz Kapel - Sabino, Marija Srakar iz Črešnjic - Draga, Marjana Kobler iz Malega Obrežja - Natašo, Danica Novoselič iz Male Jazbine - Stjepana, Nevenka Jaguš iz Samobora - dečka, Cvetka Horvat iz Kunšperka - Jožico, Marija Mihelič iz Vrbovca - Stjepana, Marta Kranjčič iz Globokega - dečka, Ivanka Žgalin iz Podgorja - Moniko, Ana Poček iz Bukoška - vojka, Branka Bratelj iz Obrežja - deklico, Marija Gajšak iz Police - dečka. - CESTITAMO!

UMRLI SO:

Pretekli teden so v brežiški bolnišnici umrli: Cirnski Jože, kmetovalec iz Cirnika, star 74 let; Lacković Stjepan, kmetovalec iz Samobora, star 70 let; Zupančič Tone, upokojenec iz Sentenarta, star 57 let; Gabrič Franc, upokojenec iz Reštanja, star 75 let; Budna Martin, upokojenec s Senovega, star 78 let; Jeršič Roman, sin delavca iz Pišec, star 3 mesece; Lipej Jože, upokojenec iz Stare vasi, star 68 let; Franc Zibert, upokojenec iz Presladola, star 53 let; Vrančič Franjo, kmetovalec iz Samobora, star 70 let.

Hvala za vašo kri, ki rešuje življenja!

25. januarja so darovali kri na novomeškem transfuzijskem oddelku: Jelka Golobič, članica SJK Novo mesto; Jože Hočevar, Ivo Moravec, Martin Udovč, Alojz Ljubi, Marinka Pavlič, Milan Pavlič, Jože Florjančič, Anton Petje, Matija Dumbovič, Darko Kavšek, Jožica Lindič, Andreja Abram, Mihaela Kužnik, Stanka Fink, Ivan Zoran, Milka Mršnik, Alojz Klobučar in Miha Macedoni, člani Krke, tovarne zdravil, Novo mesto; Albin Kastelic, Alojz Jakše, Silvo Palčič, Jožica Uzman in Miha Tisovec, člani Novolesa, Straža; Alojz Avbar, upokojenec iz Bršljina; Rudi Redek, Jože Kocjančič, Anton Ravbar, Martin Bec, Milan Stipič, Vlado Drenovec, Alojz Blažič, Halid Kadragič, Anica Stojanovič, Milena Žic, Stane Bobnar, Jože Planinšek in Ivan Pungečar, člani Novoteksa, Novo mesto; Ivan Zoran, član Komunalnega podjetja, Novo mesto; Slavka Jerman, Anton Hrovat, Milka Jerčin in Jožica Pavlin, člani Laboda, Novo mesto; Tatjana Gašper, Alojzija Zabkar, Leon Furar, Ivan Pureber in Marjan Foršek, člani IMV Novo mesto; Alojz Sekula, član Iskre, Novo mesto; Franc Juntez, Ivan Zagar, Drago Srakar, Milan Jamnikar, Alojz Zoran, Vida Sofranov, Milena Adamič, Janez Kastelic, Franc Kuzma in Ljubo Rabič, člani Pionirja, Novo mesto; Franc Kastelic, Nada Rataje in Janez Vovko, člani Industrije obutve, Novo mesto; Metod Šiška, Darja Bartoli, Alojzija Vene in Anton Berkopec, člani Dolenjke, Novo mesto; Anica Lokar, gospodinja iz Birčne vasi; Milan Stojanovič, član Novograda, Novo mesto; Antonija Šuštaršič, gospodinja iz Smolenje vasi; Jelka Brule, delavka iz Smolenje vasi; Jožefa Hren, gospodinja s Potovega vrha; Marica Ramovš, dijakinja ekonomske srednje šole, Novo mesto; Marija Zupančič, gospodinja iz Gotne vasi; Anka Avguštin, gospodinja iz Novega mesta; Jože Kraševac, član Ele, Novo mesto; Albina Hrovat, članica Splošne bolnice, Novo mesto; Jože Kren, član Novolesa, Straža.

Josip Jurčič med dvema stoloma

11

Gospod Kralj zopet leže, dene komolec pod glavo in z lahkomysešno obzalujočim vzdihljajem reče: „Mladost, mladost! Pridite čez deset let velik in zasmojen. In domislite se, da ste danes jaz snejal. Tačas boste vedeli, zakaj sem se jaz meni je bilo ravno tako, ko sem zaljubljen bil.“ „Niso povsod enake razmere niti enaki ljudje,“ reče Nikolaj pikro. „Vi mislite mene, kakor sem zdaj. Ali krivo zeno, ki je res zaradi svoje bolehnosti precej drzavljanskega zakonika. Ali drugače je bilo da, vi, ki me vidite in poslušate zdaj, ne bi verjeli, da sem nekaj bil kakor vi zdaj, da sem čutil neprijetno resnico Schefflovega „Trompe- Liebe ist ein schlimmes Feuer,“ reče Nikolaj pikro.

Poznate Schefflovega „Trompeterja Saekkinškega?“ „Ne,“ odgovori Nikolaj. Pristav pa m, kakor nalašč citira ona dva nemška verza zopet in zopet. Za ta dan je bila dobra volja Nikolajeva izgubljena. Na potu domov je največ molčal in, ko bi si bil upal, bil bi „materialistu“ pristavu, ki je razne pravne šale uganjal, odkrito svoje zaničevanje izpovedal. Vedno pa sta mu šumela po ušesih ona dva nemška verza. Še zvečer, ko se je ulegel spat, ponavljalo se mu je v spominu, kakor da bi kdo na ulične vrtilne orglice muziciral: „Liebe ist ein schlimmes Feuer, brißst den, so es angeblasen.“ In začel je premišljevat, da li je njegova ljubezen taka. Zazdelo se mu je - da ni. Kje je v njem tak ogenj? - Morda... vsa ta njegova ljubezen ni prava in cela... In kako se sme potem za celo življenje vezati? ... Morda... on splot ljubezni, kakor polni in objema druga blaga srca, splot zmožen ni? ... Tako je mladenič premišljal in nemirno se je prekladal brez spanja. Črv dvoma se je oglašil. Uboga Tončka! Morda srečna v tem hipu moliš za njegovo zdravje in srečo njegovo.

XIV

Brinovo brdo je bila nevisoka gora pol ure od torišča naše povesti. Na vrhu je stala kapelica, zidanje nekdanje stare graščakinje iz obližja, o kateri je pripovedka trdila, da je kot mlada vdova razkošno živela in vsa veselja uživala, zato pa na stara leta zidala na Brinovem brdu kapelico na čast svetemu Antonu. Pobožno ljudstvo je hodilo ob nekih dnevih v letu tu gor na božji pot; drugi bolj posvetni ljudje so hvalili lep razgled z gore na jug in na sever po deželi ter narejali tja izlete. Tako se je bil tak izlet po prizadevanju gospoda pristava tudi to jesen naredil. Razen naših mladih znancev, bolehnih gospe pristavove

ne izvzemši, ker je vsekako hotela zraven biti, obljubilo se je tudi od one strani gore po drugem potu priti več uradniških družin in kaplan je bil naprošen, da pride maševat. Od one strani je bila večja družina napovedana, od te pak so zjutraj ob petih vzdignili se pristav Kralj z ženo in njeno sestrično, gospodično Luizo, Nikolaj in Tončka. Hlapec je bil že pred njimi odšel, obtovorjen z vsemi pripravami za tečen zajtrk, kateri se je imel na gori pri ognju na prostem pred kapelico pripravljati. Do pod gore so se vozili, potem pak je bilo treba peš korakati. Jutro je bilo krasno, nobene meglice nikjer videti. Kmalu ko so začeli navzgor hoditi, videlo se je, da bolehna pristavova žena ne more dohajati drugih, zato sta jo prijala njen mož in Tončka vsak za eno pod pazduho. A še tako je šlo po polzevo. „Midva nečeva tako počasi hoditi. Stopiva brže, nič ne de, če sva prej na vrhu,“ reče gospodična Luiza Nikolaju, izroči mu svoj pled in stopi z urnim korakom naprej. Nikolaj je tako moral tudi urneje stopiti. Ker se je steza med brinjem in češminovim ter drugim grmovjem po kačje vilo, kmalu onih treh za seboj nista več videla, ko sta nazaj pogledovala. „Zdaj sem pa že trudna,“ reče gospica, ki je do zdaj pred Nikolajem hitro navzgor stopala, ter postoji. Krasna rdečica je bila oblila njeno polno, lepo lice in labodji vrat in oči so se ji veselo iskrlile. Ko Nikolaj do nje pride, dene mu roko pod njegovo ramo, široki rovak se odgane po belem laktu nazaj, kakršnega on še nikdar ni videl. „Če ste vi tako negaltni, da mi roke in podpore ne ponudite, jemljem si jo sama,“ reče ona. Nikolaj kasneje ni vedel povedati, kaj je na to odgovoril. Posebno kaj pametnega menda ni bilo. Tu je treba dodati, da Nikolaj zaradi daljše ga občevanja z gospodično ni imel več one „antipatije“, o kateri si je od početka mislil, da jo ima do nje, vendar sam ni bil še nikdar z njo.

Vselej jo je našel le pri Tončki. „Slišite, nekaj mi morate pojasniti, gospod Nikolaj. (Ona ga je s krstnim imenom klicala, ker je od Tončke vedno tako slišala, ali pa mogoče tudi, da njegov priimek njenim mestnim ušesom ni ugajal.) Hočete?“ „Gotovo, če morem.“ „Prav lahko. Vi ste edini zmožni odgovoriti na vprašanje. Jaz sem Tončko vprašala, ali me bode povabila na svoje ženitovanje. Pri tej priliki pa sem zvedela, da se niti ne ve, kdaj bode. Zatorej se moram na vas obrniti.“ „Tega pa tudi jaz natančno še ne vem,“ odgovori on; ni mu bilo ljubo, da je o tem začela govoriti. „Kako to, da ne?“ „Nisem še odločil časa; a tudi ni le od mene odvisno, temveč so še neke majhne razmere.“ „Kake razmere? Le glejte, da mi nazadnje moje ljubo, drago prijateljico še pustite in se drugod zaljubite. Tedaj, kdaj me boste povabili?“ „Boste li vsak čas iz mesta hoteli priti?“ „Za svojo prijateljico, svojo sestrico Tončko, pridem, kadar koli in od koder bodi. Res! Jaz jo imam tako rada, kakor da bi mi sestra bila. Zaradi nje pridem. In nazadnje - da ne boste hudi - tudi nekoliko zaradi vas, ker menda ženim moje sestrice je vendar tudi nekoliko moj...“ „Moj brat... le izrecite,“ dopolni on. „Ne... svak sem hotela reči.“ „Je li to veliki razloček?“ „Velik. Sicer pa, če mi ravno hoteče biti brat, nimam nič zoper to ugovarjati.“ „In vi meni sestra?“ vpraša on. „To se razume da.“ „Hočem!“ „Ona se pripogne naprej in z nazaj obrnjenim obrazom mu v oči pogleda, z nepopisno sladkim nasmehom vprašaje: „Res? Dajte roko na to.“ Oči so se srečale z očmi. Nikolaj ni še nikdar takih videl. Niti zavedal se ni, da je stisnjeno držal njeno ročico več sekund, preden mu jo je zmuznila.

Samorastnik z Bregov

Knjige so več kot poldruget desetletje nepogrešljive spremljevalke Ivana Skofljanca z Bregov na Krškem polju. Cicibani, ki jih je kot solar vneto prebiral, so še danes zloženi na klopi v domači izbi. Rad jih znova prelistava, toliko mu pomenijo. Vzbudili so mu željo po branju, željo po novih spoznanjih.

Ko se je Ivan poslovil od osnovnošolskih klopi, je postal reden obiskovalec knjižnice v Krškem in Brežicah, pozneje pa je zahajal v Zagreb in Ljubljano. V knjigah je iskal odgovore na zapletene probleme življenja. Pomagale so mu razumevati sebe in druge in mu odkrivale nova spoznanja.

„Toda zakaj ne bi pomagal še sovaščanom in jim približal zakladov pisane besede?“ se je spraševal. In tedaj je v njem dozorel sklep: „Zbiral bom knjige za vaško knjižnico.“

Zamisel je uresničil in knjige so mu prinašali iz vseh vetrov. Miza in klopi so bile kmalu založene z njimi. Začel jih je posojati. Zastonj. V lanskem maju so v vasi tudi formalno ustanovili knjižnico in ji odstopili prostor v gasilskem domu. Približno tisoč knjig imajo. Za začetek dovolj, a premalo, da bi trajneje pritegnile bralce. S knjižnico upravljajo dijaki, ustanovitelji pa so darovalci knjig iz vse Slovenije. Njihova imena so zapisana v spominski knjigi. Na to knjižnico je Ivan Skofljanec lahko ponosen, saj je sad njegovih prizadevanj.

Kot kmečki sin je Ivan zelo navezan na zemljo, vendar v kmetovanju ne vidi prihodnosti. Poskuša se odtrgati od nje, zato se je lotil študija.

Svojo navezanost na zemljo izpoveduje tudi v pesmih. Napisal jih je že več, kot ima leto dni, vendar je bilo do sedaj le malo objavljenih. Nekajkrat sta mu jih priobčila Kmečki glas in Dolenjski list. Mladinski knjigi je poslal doslej dve zbirki. Čeprav o njiju ni dobil še nobenega glasu, upa, da mu bodo vsaj eno natisnili. Samorastnik Skofljanec je napisal tudi roman „Zgubljeni ideali“ in ga oddal Kmečkemu glasu.

„Morda nisem pesnik, razmišlja, „zagotovo pa sem dolžnik, ki mora povrniti svoj dolg zemlji, soncu, človeku... Vprašujem se, kako bom povrnil ta dolg. Zato pišem, živim.“

Njegovi literarni vzori so Prešeren, Gradnik, Cankar. To so njegovi stalni spremljevalci. Ob branju njihovih mojstrov in si brusi jezik in ostri pogled na življenje. Branje literarnih del je le del Skofljančevega izpopolnjevanja. Vzporedno s tem študira. Kot izreden študent je dokončal srednjo ekonomsko šolo v Zagrebu in prvi letnik ekonomske fakultete v Ljubljani. Ko se mi je predstavil, je dejal:

„Študiram ekonomijo in ustvarjam poezijo.“

„In kako to usklajujete?“

„Brez težav. Sem vsaj zvedel, zakaj so siromaki in bogatini na svetu.“

JOŽICA TEPPEY

DOKUMENT ČASA: meščani Novega mesta in njihova enkratna priložnost, da hodijo po Krki

Najbolj strupena zima stoletja

Še en spomin na leto 1929, ko so ljudje lahko po ledu prečkali Krko

Tak je bil pogled (glej fotografijo) na zamrznjeno Krko leta 1929 iz kandijske strani. Temperatura je bila izredno nizka, padla je na 30° pod ničlo. Snega pa je tisto zimo zapadlo več kot pol metra. Krka je popolnoma zamrznila. Najtrši in najdebelejši led je bil na desni strani Krke. To je senčna stran. Vsak dan pa so ledeno ploščo polivali vneti drsalci. Na ledu je bilo vedno polno mladi-

ne, pa tudi ostali meščani so prihajali na zamrznjeno Krko. Kljub svoji precejšnji teži je Josip Matko iz Gotne vasi prekorčil Krko, in s tem dobil stavo, sklenjeno z Vindišarjem iz Kandije.

Dogodila pa se je tudi nesreča. Drsalec Lojze Mežnaršič se je pri drsanju preveč približal izteku mestne kanalizacije, led ni vzdržal in znašel se je v vodi. Istočasno se je udril led še Ninu Zupanu, tako da so reševali dva

drsalca hkrati. Reševalci so oba kmalu potegnili iz vode. Seveda kopel pri taki temperaturi ni bila nič kaj prijetna.

Huda zima in led sta sicer razveselila mladino, hudo pa je mrzaz prizadel tiste prebivalce, ki niso imeli dovolj kurjave.

VANĀ MURN

JE BIL ROP?

30. januarja dopoldne je razburjen prišel na postajo milice v Novem mestu 35 letni Anton M. iz Novega mesta. Povedal je, da se ga je prejšnji večer „malce nabral“ in se dobre volje vračal domov. Na stezi pri železniškem prehodu v Kandiji so mu nasproti prišli trije moški, ga podrli na tla in mu iz notranjega žepa sukničja vzeli denarnico s 550 dinarji. Prav tako so mu z roke sneli zapestno uro, vredno 900 din. Primer raziskujejo.

MERJENJE JE V TEKU

Novembra lani je bila na novo-meškem rotovžu namočena naprava za merjenje koncentracije dima in žveplovega dioksida v ozračju. Naprava deluje neprekinjeno 24 ur na dan. Za zdaj so znani podatki le za november, ki pa niso nič posebno zaskrbljujoči. Izkazalo se je, da je bilo med 27. in 28. novembrom v zraku 0,12 miligramov dima na kubični meter zraka in da je bilo med 2. in 3. novembrom kar 0,14 mg žveplovega dioksida. Res da dovoljena meja onesnaženja zraka še ni uradno določena, vendar po oceni strokovnih služb znaša dovoljena koncentracija žveplovega dioksida 0,13 mg, dima pa 0,15 mg. Naše poprečje za november pa je bilo: koncentracija žveplovega dioksida 0,07 mg, dima pa 0,08 mg.

Delo s srcem

Zabukovčani pokazali svoje spretnosti

Na občinski konferenci za družbeno aktivnost žensk v Sevnici je bil lani sprejet predlog za pripravo razstave ročnih del žena. Na razstavah po krajevnih skupnostih naj bi izbrali predmete za občinsko razstavo okrog dneva žena. Zaenkrat so uspešno uresničili to pobudo v Zabukovju. V nedeljo so svojo razstavo že zaprli.

Kaj znajo narediti v redkih prostih urah v Zabukovju, niso pokazale le žene, temveč tudi „močnejši“ spol s številnimi kmečkimi orodji. Kot je v nedeljo ob pogledna številne predmete v največjem razredu zabukovške podružnične šole dejala predsednica krajevne konference SZDL Štefka Vrtačnik, se je prenekatera žena še bolj razveselila, ko je videla, da vsa razstava dokazuje, da gospodinjki tečajji v preteklosti niso bili zaman. Med razstavljenimi predmeti je bilo mogoče naštetih kar 50 imen izdelovalce. Starost razstavljaljk je bila različna, od 16 do 70 let. Jože Horjak še pri 74 letih plete lepe koše, enakopravno sodelujejo tudi invalidi.

Marsikatero kmečko orodje je izgledalo trdnejše od kramarskih na sejmih. Marija Jazbec, ki je minulo nedeljo slavila zlato poroko, je razstavila izdelke, sprejene iz domačega lanu, narejene pred 30 leti. Niso manjkali niti predmeti iz domače volne, pri katerih je bilo vse dobljeno pri hiši.

A. Z.

PRVO CVETJE – Za letošnji januar se že ve, da se ne bo mogel pohvaliti s preobilnimi snežnimi odejami, kar bi bila sicer njegova dolžnost. Razočaral je predvsem otroke, ki so jih starši med šolskimi počitnicami do zob opremili s sanmi in smučmi. Nekako kaže, da se je pokojni januar preveč pajdašil z marcem, sicer fotografova kamera ne bi mogla zabeležiti nežno rumenih cvetov trobentice. Med januarjem in marcem je še februar. Ta še ni rekel zadnje besede. (Foto: B. Budja)

Ribji velikan

Pri Boštanju v dolini Mirne je Stane Hočevar s pomočjo Rada Fabjana, člana ribiške družine Strahinca Sava, ujel kapitalnega sardina tako z lepim ulovom za letošnjo sezono lova na to plešasto ribo.

V soboto, 22. januarja, je levem bregu Mirne. Ribiča sta izgubila upanje, da bo kaj ulovilo, ko se je Stanetu Hočevaru smehnila sreča. Zagazil je

srede ledeno mrzlega potočja vrvel „malico“ in že po petih minutah je dobil „odgovor“. Velik sardin je bil težak 12 kilogramov, sardina pa je bila 110 centimetrov dolga.

Po previdnem utrujanju, ki je trajalo komaj sedem minut, je sardin popustil. Hočevar je ga pritegnil na suho. Oba ribiča sta ulov priselnil, saj je ulovljena riba tehtala 12 kilogramov, merila pa je 110 centimetrov.

URICE OB NITI, PREJI IN VOLNI – Zabukovske in okolice žene in dekleta prebijejo mnogo uric ob najrazličnejših rokodelih. Upokojena trgovka Marija Žabek (prva z leve) je razstavila celo vrsto izdelkov, ki jih je naredila od 16. do 70. leta in jih pred razstavo. (Foto: Železnik)

1538 novih naročnikov

Še 93 novih naročnikov smo do torka zapisali v našo naročniško kartoteko, največ iz novomeške (22), ribniške (18) in trebanjske (16) občine. V naši akciji skupno pridobljenih 1538 novih naročnikov je po občinah razdeljeno takole:

občina BREŽICE	101
občina ČRNOMELJ	126
občina KOČEVJE	90
občina KRŠKO	177
občina METLIKA	27
občina NOVO MESTO	376
občina RIBNICA	92
občina SEVNICA	160
občina TREBNJE	158
razne pošte v SRS in SFRJ	183
naročniki v inozemstvu	48

Najuspešnejši pismonoše doslej so: Maks Krevelj, PTT Sevnica, 71 novih naročnikov, Anton Hren, Trebnje – 63, Jože Jankovič, Senovo – 47, Jože Trefalt, Zabukovje – 27, Ivan Volčanjanec, Sromlje – 25, Jože Malkovič, Ribnica – 24, Anton Suštar, Semič – 19, Jože Umek, Stopiče – 19, Anton Omerza, Dolenjske vas – 19, Andrej Mešiček, Artiče – 17, Darko Avguštin, Leskovec – 17, Martin Kink, Zabukovje – 17, Jože Kuplenik, Otobec – 14, Pavel Kastelic, Stari trg – 13, Terezija Zgonc, Sentrupert – 12, Martin Švalj, Kostanjevica – 11, Franc Simončič, Boštanj – 11, Alojz Škušek, Velika Loka – 11, Tatjana Hace, Velika Loka – 10, Franc Kos, Novo mesto – 10, Franjo Bajo, Kočevje – 10. Ni še prepozno: vsak novi naročnik – glas več za našo Dolenjski list.

Vašega pismonoše in za uspeh v akciji: V VSAKO HIŠO Lep pozdrav vsem starim in novim naročnikom!

UREDNIŠTVO DL

Ta teden 9 knjižnih nagrad

Med novimi naročniki Dolenjskega lista je žreb izbral naslednje nagrajence, ki bodo po pošti prejeli knjižne darila: Franc Šepic, 68233 Mirna 98 na Dol.; Franc Levstek, Sv. Gregor 14, 61316 Ortnek; Marica Ziečan, Cesta na Dobrovo 13, 68290 Sevnica; Vera Trnkova, Goliovi trg 12, 68210 Trebnje na Dol.; Anton Kovač ml., Padovo 3, 61337 Osilnica; Rafael Švigelj, Pod goro 9, 68270 Krško; Anica Golobič, Štrekljevec 16, 68323 Semič; Nada Novina, Majde Silc 22, 68000 Novo mesto; Ana Ilc, Goriča vas 10, 61310 Ribnica na Dol.

O NEKEM POROČILU

Čez noč je zakrhlo snega do gležnjev in čez, a so ljudje, sedeči v menzi podjetja, kljub temu živčno pogledovali na ure in proti vratom, ki jih je tovariš sekretar skrbno zaklenil, da ne bi koga prišla želja po odhodu domov, kar je bilo Repičanom v krvi, kakor hitro je pritisnil vrtar na zvonec in oznanil konec delavnika.

Lopotanje z vrati bi namreč hudo motilo bralca letnega poročila o dejavnosti organizacije, ki ga je mastno plačevala in na čelu katere je stal, urejal papirčke po predalih in od časa do časa pošiljal pisma v Veliko mesto. Poročilo, ki mu ga je sestavila sekretarka, je bilo dolgo; v njem je bilo navedeno, da je v preteklem letu članstvo pripravilo pet seminarjev o delu samoupravnih organov, da so imele ženske ob svojem vsakoletnem prazniku problemsko

konferenco, na kateri so razgrnile svoje težave in se zavzele za več besede ter pravice, kar je seveda prav in pohvale vredno.

Nadalje je pričela skupina pripadnikov organizacije izdati Bilten z vsemi informacijami o dogajanjih v Repičevi dragi, Tine Rajza je poskrbel, da je več kot sto petdeset ljudi letovalo nekje ob morju, Katarina Zračnikova pa je zrezirala ob prvem maju nepozaben recital z delavsko tematiko, da, na pobudo Zofke Zračnikove pa je bil ustanovljen mešani pevski zbor, ki je sicer nastopil le dvakrat, toda takrat z velikim uspehom: na proslavi občinskega praznika občine Repičeva, draga ter drugič ob otvoritvi kilometer dolge asfaltne ceste od Spodnjega do Zgornjega Kašlja.

„Vse to nam kaže,“ je počasi zaključeval svoje poročilo tovariš predsednik, „da je

bila naša organizacija v preteklosti več kot delavna. S svojo aktivnostjo smo dokazali, da denar, namenjen mojemu osebnemu dohodku, ni vržen v smetišče.“

Poslušalstvo je iz vljudnosti zaploskalo, in ker se razprava ni hotela razplamteti, je predsedujoči zaključil zbor, pa so se ljudje rinili skozi vrata, da bi se čimprej razsuli po baltah.

„Lepo poročilo, čudovito poročilo,“ je vrtela Klotilda Zračnik.

„Lepo in čudovito, samo pomanjkljivo!“ je usekal Jožič Repič.

„Pomanjkljivo? Ne bi rekla, prav izčrpno je bila orisana aktivnost članstva. Se ti ne zdi?“

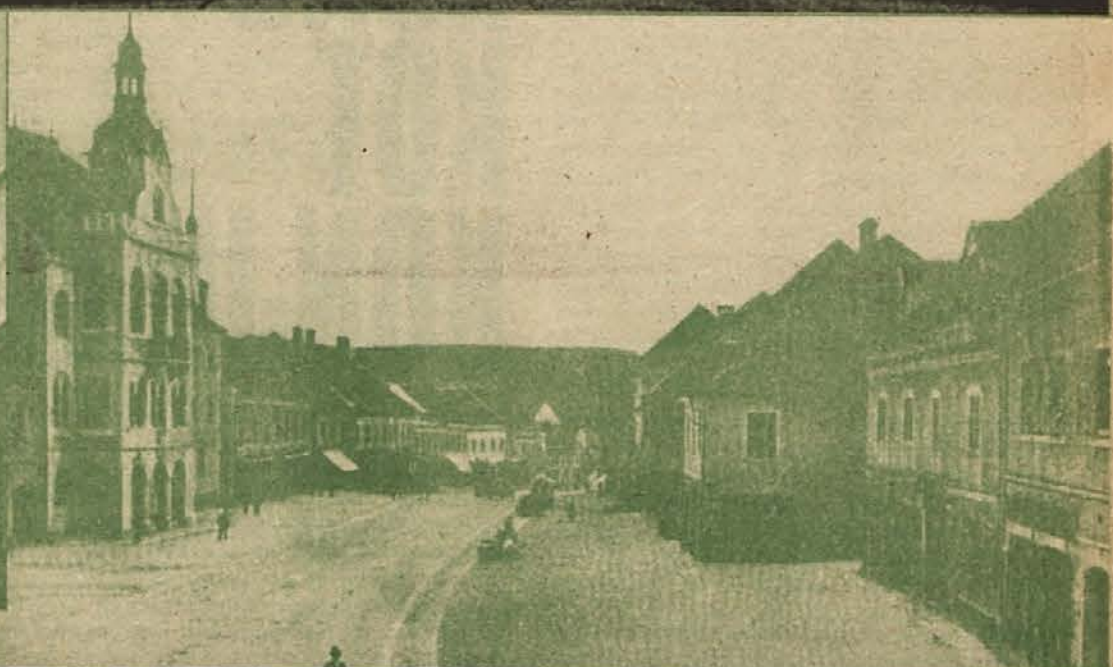
„To že, to. Pogrešal pa sem poročilo o tem, kaj naredi tovariš predsednik za denarce, ki jih prejema vsak mesec.“

TONI GAŠPERIČ

TAKO JE NEKOČ VIDELA KAMERA

Fotografska kamera in njeni izdelki, ki jim pravimo fotografije, so nekakšen podaljšek človeškega očesa. Same po sebi so kamera in fotografije mrtvi predmeti, ožive šele, ko jih vzame v roke in postavi pred oči človek. Vendar kamera ni tako neobčutljiva, kot je videti na prvi pogled. Ima sposobnost, da v delčku sekunde za vse večne čase zabeleži predmete, ki jih je „videla“. Poleg tega zazna kamera stvari takšne, kot so. Ničesar ne doda, ničesar ne izpusti. V tem se bistveno razlikuje od človeških oči in z njimi povezanega spomina, ki znajo dogodke in predmete sčasoma (neredko takoj) povečati ali pomanjšati, pobarvati rožnato ali črno itd.

Ni čudo, da so fotografije pomemben dokument. Danes je govor o Novem mestu. S stališča kamere in fotografije je treba povedati, da hranijo študijska knjižnica, Dolenjski muzej in zasebniki več tisoč fotografij dolenjske prestolnice. Predstavljamo vam štiri. Hkrati je to tudi sprehod skozi čas.

Sprehod ne bi bil popoln brez opombe, da so se ljudje že pred izumom kamere trudili zabeležiti stvari po njihovi resnični podobi. Najstarejša upodobitev Novega mesta je delo nekega Johannesa Clobucciaricha (očitno naše gore list), ki je leta 1604 prvi narisal nekaj, kar naj bi bilo podobno takrat in še zdaj glavnemu mestu Dolenjske. Skica je bežna in površna in če na njej ne bi bilo napisano Novo mesto, bi težko verjeli, da je med drugim upodobljeno tudi nekaj ki in Kapitlju sličnega.

Slava in čast Valvasorju, vendar se tudi on ni odrezal bistveno bolje. Zelo znan Valvasorjev ali

njegovih sodelavcev bakrorez, ki v „Slavi vojvodine Kranjske“ kaže Novo mesto s privlačne kandijske strani, se odlikuje s preobilno in precej netočno risarsko domiselnostjo. Čeprav se ne da preveriti, nam je iz Valvasorjeve „Slave“ še vedno najbolj všeč stavek, da je bilo Novo mesto v tistih časih „kljub vsemu za Ljubljano najimenitnejše na Kranjskem“.

Za Valvasorja in njegovo „Slavo“ pa so risali tudi Novomeščani. Ivan Koch, bil je tudi novomeški sodnik, je poleg slikarskih predlog za bakroreze v drugem in tretjem delu „Prizorišča človeške smrti“ izdelal tudi okoli 70 risb za „Slavo“. Njegovo Novo mesto je po mnenju strokovnjakov dokaj blizu resnici. Kapiteljska cerkev je „podobna“ sama sebi, vsak lahko prepozna Ljubljanska vrata s štirikotnim stolpom, mestno obzidje, v ozadju pa valovite vzpetine Grma. Če primerjamo to veduto z že omenjenim Valvasorjevim Novim mestom v 11. knjigi „Slave“, je treba priznati, da je Kochova risba v nadrobnostih mnogo bližja resnični podobi. Koch je bil pač domačin.

Omenili smo tri znamenite zgodnje risarske upodobitve Novega mesta. Do rojstva kamere se je potem v Krki rodilo in na krožnikih končalo veliko rakov. Dokler so bili.

Kot že rečeno, vam predstavljamo štiri stare fotografije Novega mesta. Ne poznamo imen ljudi, ki so držali v rokah ali pa postavili na stojalo „fotografični aparat“. Za njimi in aparati so ostale samo slike.

Ena od njih predstavlja del novomeškega glavnega trga s starim rotovžem. Mestne hiše ali

rotovži so v vseh mestih že s svojo zunanjsčino izpričevali veljavnost mesta. Če je bilo mesto bogato, je bil imeniten tudi rotovž. V Novem mestu se rotovž ne po svoji zunanosti ne po notranji opremini razlikoval od sosednjih meščanskih hiš. Da bi mu dali nekaj veljave, so mu leta 1720 nadzidali stolpič. Latinski napis je oznanjal, da je bil mali stolp zgrajen „v letu spridenega vina“ – anno VInI CorrVptI aeDIfI-Cata sVM.

Verjetno se je na podlagi tega napisa rodila legenda. Novomeščani so bili takrat tako gorki Ljubljančanom, da so svoj rotovž namesto z vodo zidali z vinom. Vino, čeprav sprideno, se bolje sliši kot voda. Tako ali drugače: nekaj teh lastnosti je v Novem mestu preživelo, stari rotovž pa ne.

V začetku 20. stoletja so ga podrli in na njegovem mestu zgradili sedanjega. Ta je po mnenju tistih, ki hite v zakonski jarem, dokaj znamenita zgradba, neprizadeti umetnostni zgodovinarji pa trdijo, da je današnji rotovž značilen spaček stilov. Od ponarejene gotike v prvem nadstropju do slabo prepisane florentinske renesanse v drugem.

Prepir je nevšečna zadeva, važno je, da je kamera zabeležila, kakšen je bil videti stari rotovž. Podobno je z novomeškim mostom. Še so živi Novomeščani, ki so videli kar tri novomeške glavne cestne mostove. Današnjega v Ločni, ki se še ni oženil s cesto, kandijskega, ki zaradi prometne mrzlice vsako jutro in popoldne (sicer ga imamo radi) zakuha vrelo kri; tretji most,

malo nižji, o njem je tudi govor, pa se je nekoč bohotil nekoliko višje od kandijskega. Košček pokojnega in lesenega pradedka je zabeležila kamera.

Pokojni most čez Krko pomni (na onem svetu) bleščeče čase. Ko je bilo Novo mesto še drugo najbolj imenitno mesto na Kranjskem, so morali njegovi v Krko zabiti piloti prenašati tovore kož, žita, medu in voska, vina, soli, kramarskega blaga, olja, južnega sadja, začimb, finega sukna, svile, dragotin vsake vrste, železa in jekla. Prešle so ga tudi črede goved, konj in prašičev. Most je takrat Novemu mestu prinašal blagostanje, bil je pravi most. Prof. F. Gestri meni, da je v letih največjega razcveta Novega mesta šlo čez najstarejši novomeški most do 15.000 tovorov najrazličnejšega blaga.

Usoda in čas menjata ljudi in mostove. Leta 1898, ko je bil župan dr. J. Schegula, je bil zgrajen novi most čez Krko. Za starim mostom iz Valvasorjevih časov (večkrat so ga obnovili) in vsem, kar je prinesel in odnesel, je ostala samo orumenela fotografija.

Še dve fotografiji sta danes na tej strani. Ena je zabeležila Novo mesto v letu 1900. Pred objavo jo je videl znanec. Prijel je v roke to krhko rjavo sličico in se je razveselil. Ugotavljal je predvsem, česa vse okoli preloma stoletja še ni bilo v dolenjski metropoli.

Morda bi bilo treba ugotavljati, česa ni več. Morda. Kamere nam na to vprašanje ne znajo odgovoriti. Samo beležijo preteklost.

MARJAN BAUER

KONJ KOT KONJICEK

Res nenavadne stvari si včasih ljudje zbiramo za konjičke. Na desetine bi jih lahko imenovali, vendar bi na to, da si meščan zbere za konjička pravega konjička, prav gotovo pozabili. In prav tak nevsakdanji hoby, kot se temu s tujko reče, si je izbral Novomeščan Jože Bračička, knjigovodja pri podjetju Krojač.

Želja, imeti svojega konja, sega daleč nazaj, ko je Jože še kratkohlada in bosonog pomagal med počitnicami na kmetiji stare mame v Šmarjeti. „To so bile delovne počitnice. Ponosen sem bil, da so mi zaupali konja in voz, kajti na kmetih je vladala miselnost, da meščani niso za kmečka dela. Vendar težak delovni konj ni imel posluha za moje skrite želje. Ni me maral na svoj hrbet in me je vedno po najkrajši poti odpravil. Želja pa je ostala: imeti vranca, ki bi ga kot iskro poglal po ravninah in dolinah, da bi

jahal ob obronkih gozdov, da bi bil samo moj. In vendar moram priznati, da sem se na kmetih naučil veliko novega in lepega, ob vrnitvi v mesto pa sem moral postati meščan. Del kmečke idile pa sem vseeno skrival po kotičkih, pod balkoni in še kje. Gojil sem zajce, ptice pevke, pa tudi mačko in psa sem pripeljal domov,“ s ponosom zaključuje o svoji mladosti. Ob poletnih večerih, v času košnje, je Jože, oprtan s košem, grabljami in koso, postrigel marsikatero zelenico v parkih in tako dobil krmo za svoje zajčke, zelenice pa so postale mnogo lepše.

Še vedno pa je v njem tlela želja iz otroštva. Zlasti se je razplamtela, ko je na Strugo prišel (danes že pokojni) veterinar Vili Stanjko, takrat lastnik več jahalnih konj. Postala sta prijatelja in Jože je bil vsakdanji gost Vilijevih konj. „Prav tu sem se naučil osnovnega znanja vzgoje športnih konj: osnove jahanja, preskakovanja

ovir in drugega. Večkrat sem šel tudi v bližnje Mokrice, kjer so imeli in še imajo jahalne konje za turistične jezdece. Potem pa sem nekje staknil staro sedlo, oguljene vaje in stremena in to je bil pravzaprav ves jahalni pribor. Manjkal je le še konj.“ Več mesecev je jahalno opremo prenašal sem ter tja, dokler se naposled ni odločil. V Šentjerneju je zvedel za žrebe – Jadrana. Več večerov je znova in znova „glihal“ z gospodarjem, in ko je bila cena primerna, sta pljunila v dlani in vranec je bil njegov. Hlev si je poiskal prav blizu mesta, na Mestnih njivah (ali na Marofu, kot Novomeščani imenujejo bližnji grič). Klemenčičeva kmetija je edina tako blizu mesta pa še dokaj velika je. Od tedaj, ko je vranec v hlevu, Jože ve, kam mora vsako popoldne. Veliko skrbne nege zahteva konj. Uredil mu je novo stojšče in vsak dan ga ščetka, hrani in sprehaja, kot to sam imenuje. Sprehajanje pa je tudi prvo

vzganjanje. Vranec se je že naučil lepe hoje, obratovanja in tudi povelja mu niso več tuja. Za jahanje pa je še premlad, zato si je Jože kupil mladega kobilu Abro. Ta mu sedaj nadomešča mladega Jadrana, ki ju iz hleva opazuje in hrta.

Izbrati si Jožetovega konjička ni kar tako. Precej stane in veliko skrbi povzroča. Tudi ženo včasih pogodrnja, sin pa je nad očetovim konjičkom navdušen, saj je Jadran sedaj njegov mogoče bo tudi sin zaoral po očetovi poti.

Novomeščani, ki so žejni konjskega jahalnega športa, se bodo v spomladanskih dneh lahko prijetno razgibali na svežem zraku na Marofu poletnih vročih dneh pa bo Jožetov par verjetno „fijakal“ goste Šmarjeških Toplic. Tako se že dogovorili.

JANEZ PAVLI

MARJAN BAUFER IZ KRIMINALISTOVE BELEZNICE

IVAN NOVINA

Če ne bi bilo vedno budnih oči delavcev uprave javne varnosti, bi se kaj lahko zgodilo, da bi marsikatera tatvina ostala neodkrita. Pač po pravilu: kjer ni tožnika, ni sodnika.

Enega takšnih primerov je med drugimi reševal Ivan Novina, vodja varnostnega okoliša na območju Uprave javne varnosti Novo mesto.

„Bilo je na začetku tega desetletja,“ pripoveduje Novina. „Zvedeli smo, da je neki mladenič v novomeškem hotelu Metropol menjal štiri bankovce po 20 ameriških dolarjev. Slišati je bilo tudi, da se fantje z dolarji pri menjalnih pultih kar vrste. Takrat smo lovili tako imenovano „zagrebško tatinsko klapo“, zato smo bili na vsako trošenje ali menjavo denarja še posebej pozorni.

POPOTOVANJE DOLARJEV IZ NOGAVICE

Enega od fantov, ki so v Metropolu menjavali dolarje v dinarje, sem vprašal, od kod mu denar. Takoj je imel pri roki birmanskega botra iz Amerike in podobne nepreverjene zgodbe. Nisem mu verjel in zato predlagal hišno preiskavo. Mladenič je pristal. Med bežnim brskanjem v njegovi sobi se je vznemiril. Še posebej takrat, ko sem se približal postelji. Zadeva je postajala resna. Ko sem bolj natančno pregledal žimnico, sem našel 600 ameriških dolarjev. Ker fant, bil je mladoletnik, ni imel pametne obrazložitve, sem ga privedel na postajo milice.

Klobčič se je pričel odmotavati. Fantič je priznal, da je imel pri pridobivanju dolarjev sodelavca. Prav tako mladoletnika.

Beseda je dala besedo in fanta sta priznala, da sta že večkrat vdrla v hišo nekega „Ameri-

kanca“. To je izraz za zdomca iz Združenih držav. Najprej so „Amerikanec“ zginjali podpisani čeki, kasneje pa je družina prešla na gotovino.

„Amerikanec“ je z materjo stanoval v precej uborni hišici. Februarja 1971 se je mati zadrževala v vinogradu, sin pa je v gozdu sekal drva. „Naša“ fanta sta zavohala lepo priložnost in začela stikati okoli osamele hišice. Ključ (tako velik kot od zidanice) sta našla pod kupom cunj. Eden od fantinov je stražil, drugi pa odklenil vrata. Mladenič s ključem je zašel tudi v klet, kjer je pod sodom našel zajeten sveženj dolarskih bankovcev. Bili so v ženski torbici. Vzradošen nad najdbo je poklical v hišo pajdaša s straže. Po krajšem posvetu sta si prilastila del dolarjev, preostanek pa vrnila v skrivališče. Na staro mesto je seveda romal tudi ključ.

Računamo, da sta fanta vzela blizu 2000 dolarjev. Točne vsote nismo nikoli mogli ugotoviti, ker lastnik ni vedel, koliko dolarjev je bilo v torbici pod sodom.

Po dejanju sta fanta jadrno odhitela v Novo mesto, kjer sta še isti dan zamenjala nekaj dolarjev v dinarje. Malo sta se veselila v gostišču „Na ranču“, nekaj denarja je bilo treba dati za taksij, eden od fantinov si je kupil tranzistor, obleko, nogavice in lakaste čevlje. Ko smo ju prijeli, sta imela tudi nekaj dinarske gotovine. Vsega skupaj smo pri njiju našli natančno 1560 ameriških dolarjev, kar je bilo takrat 28.400 dinarjev.

Prvi fant je povedal svojo zgodbo. Drugi pa je bil bolj trdovraten. Najprej je tajil, sčasoma pa se je pod težo dokazov odtajal in povedal, da je svoj del plena zakopal 150 metrov od domače hiše. Dolarji da so v pločevinasti škatli. Pokazal nam je tisto mesto in res smo v pločevinki našli del razdeljenega dolarskega plena. Vse smo dali lepo v zapisnik in stvar je bila, kar se uprave javne varnosti tiče, rešena. Vsaj videti je bilo tako. Fanta sta sicer kradla tudi drugod, vendar so bile to v primerjavi z dolarji malenkosti.

Zadeva se je zapletla, ko smo hoteli vrniti najdenih 1560 dolarjev. „Amerikanec“ se je pridušal, da mu ne manjka niti cent. Denar, ki mu ga ponujamo, da ni njegov. Izjavil je celo, da mu „zeleni tolarje“ krađe kvečjemu lastna mati. Če sploh kdo.

Malo smo se pozanimali kako in kaj. Ugotovili smo, da je „Amerikanec“ delal v Združenih državah 11 let. Marca 1970 se je vrnil na rodno

grudo. S seboj je prinesel za okoli 6300 dolarjev prihrankov.

Dolarje je skrival na najbolj mogočih in ne mogočih mestih, nazadnje v ženski torbici pod sodom. Ugotovili smo tudi, da lastnik dolarjev ni najbolj duševno uravnovešena oseba (v Zdrž. je imel nesrečo), poleg tega pa je bilo v njegovi družini nekaj samomorov. Vmes tudi kapljice alkohola.

„Amerikanec“ je bil samski, gospodinjila mu je mati. Večje hvaležnosti ni pokazal; ko so začeli izginjati čeki, je dolžil tatvin mater. Ključni čeki ni imela reva pri dolarjih in čakih nožih benih prstov vmes, ji je držal nož pod vratom. Kaj vse ne pride na dan. Včasih je resnično težko biti delavec uprave javne varnosti. Tudi najbolj želodec ne prenese vsega.

Če še naprej peremo to perilo, je treba tudi povedati, da je „Amerikanec“ ponoči vstajal, jemal v roke vžigalnik ali radijski sprejemnik in „sporočal“ v Združene države Amerike, kar je obvestila. Halucinacije.

Ko smo zvedeli vse to in še kakšen karneval več, nam je bilo takoj jasno, da „Amerikanec“ ne more in nikoli ne bo vedel, koliko dolarjev natančno je bilo pod sodom. Zaradi tega se je do danes natančno ne ve, koliko dolarjev je izpold sode vzela mladoletna fanta.

Tudi zgodba o fantih je žalostna. Eden od takrat mladoletnih prestopnikov je uradno živ pri babici in dedku. Oba skupaj sta imela okoli 140 let. Fantova oče in mama sta prebivala drugje, v kraju, ki je bil bliže Ljubljani, kar mor sta se vozila na delo.

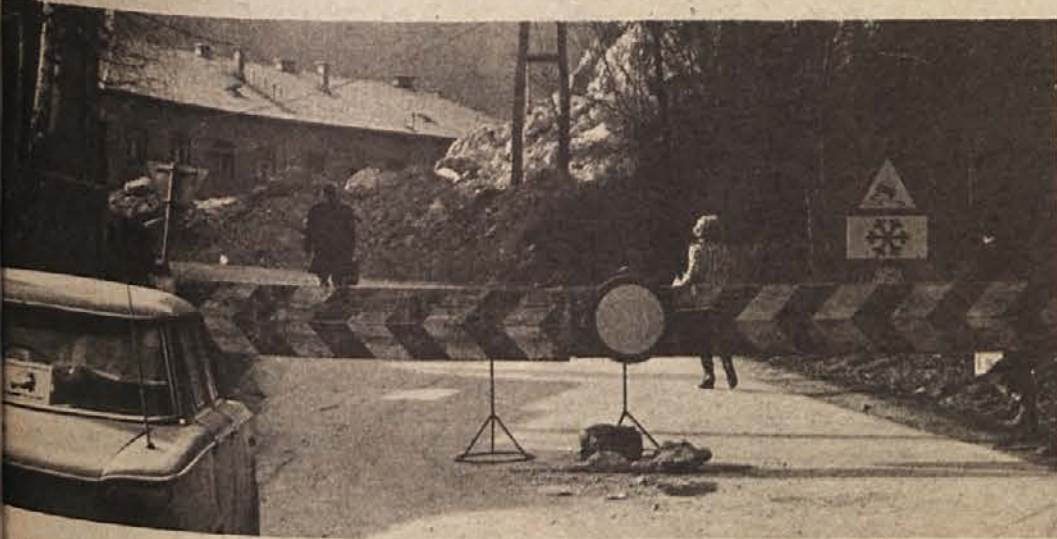
Podobna je tudi usoda drugega mladoletnega nepridiprava. Oče se je obesil, mati pa še enkrat poročila. Fant je živel pri starem očetu, vendar ga je ta nagnal. Zaradi tega, ker je vnuk okrajal dedka.

Tako Ivan Novina. Čeprav zgodba ni edina te vrste pri nas, ima še zanimiv dodatek. Nekaj njej je bil omenjen tudi neki tranzistorjski sprejemnik. Baj kupljen za „Amerikančeve“ dolarje. Službo naročnin Radiotelevizije Ljubljana je pri vsej zadevi najbolj zanimalo, komu je bil javni licitaciji prodan z ukradenimi dolarji kupljeni sprejemnik znamke „Aiwa“. UJV Novo mesto je korektno sporočila, komu naj v prvo hodnje zaračunavajo radijsko naročnino.

Žal pa ni naročnine, ki bi zagotavljala pravo jeno poštene ljudi.

KAMNITI DAMOKLOV MEČ

N' MAU ČEZ IZARO

„Koroški Slovenci bomo živeli, dokler bomo peli“, pravi glasbenik samouk in skladatelj Pavle Kernjak s Trebinje pri Sent Ilju ob Dravi. To njegovo misel so ponovili in potrdili pevci in pevke Mešanega pevskega zbora iz Šentjakoba v Rožu na Koroškem (Avstrija), ki so pred kratkim govorili v Sodražici. Prav ob tej priložnosti je v svojih odgovorih na vprašanja Sodražanov koroški pisatelj Janko Mesner dejal nekako tako: „Zelo vabljev je za naše ljudi tudi boljši zaslužek. Ta skušnjava je velika. Zato pa je potrebna kultura, ki nas ohranja kot narod.“

Ena izmed oblik kulture je tudi slovenska narodna pesem, ki se je v preteklosti širila v glavnem kar v družini iz roda v rod, danes pa to prevzamejo tudi pevski zbori. Eden izmed njih je tudi Šentjakovski iz Roža, ki se je na koncertu v Sodražici predstavil:

Rožekarji (Rožanci) mi smo dro (zares) uštni (veseli) ljudi, mamu skrauzane vase (lase), pa črne oči.

Kako igriva in hkrati kruta je včasih roka usode! Ukrotiti si jo že nič kolikokrat, toda povrne se, udari ti v obraz silna in strašna, razodena, da se da tudi ubijati mimogrede in brez hudega. Med grobo opoldansko telesnostjo in med meglami polnočnih sanj postavlja pregrade, visoke in mogočne, ki ustavljajo in ustavijo človeka sredi dela. Ne izbira časa ne kraja in ljudi, le udari in se skrrije, da bi lahko ponovno napadla.

V letu, malone ob istem datumu, ko so se prebivalci Zidanega mosta spominjali velike tragedije izpred natanko sto let, ko se je v njihovi bližini utrgal velik in mogočen plaz, je znova zagrmelo. Zidani most je treslo, pokalo je, kot lahko tolčejo le stari vojaški kanoni, ogromne, nekajtonske skale so se iznad strmih previsov preselile na cesto. Na srečo ni nobena izmed njih ostala okrvavljena...

MIZA JE POSKOČILA IN STEMNILO SE JE

Še nekaj dni po tem dogodku so prebivalci bloka, pred katerim so se nagrmadile velike skale in kupi kamenja, spali pri svojih sorodnikih. „Pa vendar,“ pravijo, „naj bo ta primer v poduk vsem. Koliko je samo danes zapuščenih hribov, koliko je danes krajev, ki jih lahko doleti enaka usoda!“

Avgust Ernestl, predsednik hišnega sveta, se je takole spominjal dogodkov tistega mrzlega dne 14. januarja.

„Sedel sem za mizo in urejeval neke zapiske. Bilo je okoli pol šestih zvečer. Naenkrat je počilo, miza je poskočila in elektrike je zmanjkalo. Sam sem bil doma, hipoma sem pogledal skozi okno in nato stekel na plano. Še je letelo, padale so skale in kamenje. Klical sem ljudem, naj bežijo in na srečo smo vsi odnesli celo kožo. Seveda nikomur ni prišlo na misel, da bi šel nazaj v stanovanje. Spali smo pač pri sorodnikih, znancih, kakor se je kdo znašel. Veliko strahu in tegobe je bilo v teh urah, to se ne da povedati, res ne.“

TRENUTEK, KI POSTAJA VEČNOST

Toda strah in tegoba ostajata še naprej. Posledice plazu so vidne tudi danes, skale in kamenje

še vedno stojijo na cesti, ljudje s strahom gledajo v sivo nevarnost prežečih skal na vrhu hriba. Bo znova padalo?

Vzroki, ki so privedli do te nesreče, so po mnenju prebivalcev Zidanega mosta na moč enostavni, če že ne očitni. Hrib, ki je bil zadnja leta kamen spotike v očeh številnih občanov, je star, odgovorni zanj pa že lep čas ne kažejo za njegovo podobo nobenega zanimanja. Prej so ga čistili, urejevali, zadnja leta pa tega ni bilo. Starejši občani pa so k temu dodali še tole: „Veliko bombardiran je pretrpel ta hrib med vojno, tu je bil vojaški bunker. In ni vrag, da ne bi bil tudi od tega nekoliko razmajan, zrahlan in seveda manj odporen za boj z naravo.“ Tudi v tem je nekaj resnice. In če oboje združimo, nam bodo vzroki hipoma postali jasnejši, korenine nesreče pa bomo našli marsikje tudi v naših krajih.

„Vsakozi smo govorili, da tukaj ni vse v redu,“ je povedal Avgust Ernestl. „Potrese na Kozjanskem in Tolminkem smo pri nas čutili neprijetno močnejše kot v bližnjih krajih. Pravi čudež, da že takrat ni prišlo do sprožitve plazu.“

IN KAJ PRAVIJO KOMISIJE, OGLEDNIKI?

V Zidanem mostu pravijo, da gre vse prepočasno. Komisija, ki je prišla iz Ljubljane, ni dala nikakršnih rezultatov. Le cesta in vsi prehodi naj se zapro, ker nevarnost še vedno ostaja.

Kupi skal in kamenja pa so nagnali strah v kosti tudi številnim oglednikom. „Tudi pri nas imamo tak hrib in prav lahko nas doleti ista nesreča,“ je bilo slišati iz množice radovednežev sosednjih krajev. Prav imajo, ostaja le vprašanje, če se tega dovolj zavedamo. Po primeru v Zidanem mostu lahko odgovorimo: NE!

Toda življenje teče naprej, kupi nagrmadenega skalovja vnašajo nemir le v spanec prebivalcev Zidanega mosta. Ostali ostajamo ravnodušni. Doklej? Mar skalovje nad magistralno cesto od Krškega proti Sevnici ali od Ribnice do Kočevja ne daje dovoljšnje podobe za premislek? Verjemimo pogledu in ne nepoznim dejstvom! Le pogled vidi stvari in obraze, ki jih ni utelešenih nikjer, neusmiljeno in resnično. Kakor je resničen kes, ki danes žre mnoge v Zidanem mostu...

BOJAN BUDJA

Narodna pesem na Koroškem prehitro tone v pozabo. Mešani pevski zbor iz Šentjakoba v Rožu pa jo pomaga ohranjati ne le za Koroško, temveč za vse slovensko kulturno območje.

Humorja tej pesmi ne manjka, pa čeprav ljudem ni lahko, o čemer govori tudi zadnja kitica te pesmi:

Koroščeci mi smo dro lapi (lepi) ljudi, mamu lice rdeče, pa dnarjev nič ni.

O veselju do petja lepo govori tudi pesem „Bog oče, pojz nam“, ki jo je v Spodnjem Rožu zapisal pred okoli 50 leti L. Horvat in med drugim poje:

K' je Korošca ustvarov, je biv Bog vesev, saj koj dobro je vedov, da bo puobič rad pev.

„Rožanska pesem je otožna, mehka, a tudi vesela in razigrana; je odsev koroške duše,“ je dejal Anton Nagele.

Ta ugotovitev velja tako za čisto narodno kot ponarodele pesmi. Omenimo naj pesem Janeza Kajžnika, ki je rad prepeval in zlagal pesmi, najbolj pa slovi njegova otožna „Pojdam u Rute“. Ljudski pesniki in vižarji še danes živijo med Korošci. Tako je župnik Janko Mikula spesnil domovinsko himno „Rož, Podjuna, Zila — venec treh dolin“, skladatelj Pavle Kernjak je napisal zanjo zelo lepo melodijo in pesem je ponarodela.

Koroške pesmi pojejo o veselju, ljubezni. Člani pevskega zbora iz Šentjakoba so mladi, saj imajo v povprečju 22 let.

Kravarica me sreča, ko krave pela, dobro jutro mi vunša (vošči) pa polubiva se.

Tudi zbor je mlad, saj je bil ustanovljen šele pred tremi leti, a zelo lepo zapoje pod vodstvom Lajka Milisavljeviča, ki pravi:

„Najbrž bi me pot bolj poredko zanesla preko Karavank, če tod ne bi, vsem viharjem navkljub, vztrajala slovenska beseda in z njo naša koroška ljudska pesem.“

Tudi oktet Donita iz Sodražice, ki bo kmalu vrnil koroškim rojakom obisk in priredil koncert v Šentjakobu, neguje narodno pesem. Stiki med Sodražico in Rožem bodo trajni, obsegali pa bodo predvsem kulturno področje. Razveseljivo je, da pomaga krepiti te stike in s tem ohranjati narodno pesem ter z njo narod temeljna organizacija združenega dela Donit iz Sodražice, se pravi industrija. Prav industrija je namreč tista gospodarska panoga, ki je največ prispevala k razkroju družine, k izumiranju podeželja, k odhajanju po svetu „s trebuhom za kruhom“, se pravi k izumiranju krajevnih (in tudi narodnih) običajev, k izumiranju narodne pesmi in s tem odmiranju narodne zavesti, kar bi lahko vodilo tudi k odmiranju dela naroda ali kasneje celo vsega naroda.

Vendar brez dela, industrije tudi ni napredka in denarja. Ena redkih proizvodnih dejavnosti na Koroškem je puškarstvo v Borovljah, o katerem govori tudi „Pesem od Brovlandov“, zapisana leta 1899, ki med drugim poje:

Ko so v Brovlah devo (delo) imeli, so po oštarijah peli, al' zdaj pa v Brovlah deva nči se pa le žavostno godi.

Kar presenetljivo nov smisel dobiva ljubezenska pesem, ki so jo Korošci tudi zapeli v Sodražici:

Kje so tiste stezice, ki so včasih bile, zdaj pa raste grmovje in zelene trave.

Ne izumirajo le stezice ljubezni, izumirajo steze, pota, vasi, narod. Na Koroškem naštejejo vedno manj Slovencev. Nemška „trava in grmovje“ bi rada čimprej zarastla slovenske „steze“. Vendar Slovenci se ne dajo. Vedno bolj se zavedajo, da jih lahko ohrani le kultura; pa tudi v matični domovini se moramo zavedati, da so naši rojaki na tujem naša predstraža in da smo dolžni z njimi tesno sodelovati.

„Ljudstvo, ki ljubi svojo besedo in pesem, ne more umreti,“ je dejal Radovan Gobec.

JOŽE PRIMC

„Biti delegat v prvi dobi funkcioniranja delegatske sistema je dvakrat težka naloga,“ meni dr. Jasna Peče—Janjičičević, dolenski in spodnjeposavska delegatka v zveznem zboru. O njenem delu, ki zahteva „celega“ človeka v zveznem zboru združenega dela pa v nekaj odborih in komisijah, ob tem, ko ima tudi na občinski in regijski ravni več dolžnosti, vrh vsega pa je v tovarni Krka vodja zdravstvene službe, bi lahko kdo napisal razpravo. Kako je sploh mogoče vse to opraviti! Najin pogovor je imel za rdečo nit delegatsko delo.

„V dveletni dobi (do julija 1976) je imel zvezni zbor 25 sej, na katerih je obravnaval 386 vprašanj, med temi 35 tematskih, 217 predlogov zakonov ali drugih aktov in 109 ostalih vprašanj. Stalna delovna telesa zbora so imela 240 sej, na katerih je bilo obravnavanih 1081 vprašanj.“

Tako piše v uradnem poročilu in številke povedo, da je zdajšnjim delegatom naloženo veliko breme. Dr. Pečetova je dvakrat težko nalogo delegata omenila ravno zaradi odgovornosti pri sprejemanju nove zakonodaje obenem, ko se delegatski sistem šele uveljavlja.

VSI SMO BILI ZAČETNIKI

„Ko smo prevzeli funkcije, so bili mnogi med 30 slovenskimi delegati v zveznem zboru prvič postavljeni pred tako zahtevno politično nalogo, začetniki pa smo bili v novem sistemu vsi. Ravno zato smo se takoj dogovorili za redne sestanke v prostorih skupščine SRS v Ljubljani. Za vodjo delegacije smo izvolili najbolj izkušenega in najstarejšega med nami, dr. Jožo Vilfana.“

— Kako je porazdeljeno delo slovenskih delegatov v zveznih odborih, komisijah in skupinah?

„Polovica delegatov nas je neprofesionalcev. Jaz delam v odboru za zdravstvo, delo in socialno politiko, v delovni skupini za varstvo okolja in v komisiji za pripravo invalidsko-pokojninskega zakona. Za tak način dela smo se odločili potem, ko smo nekajkrat na sejah odbora sedeli od devetih dopoldne do poznega popoldneva. Takega napora ne bi nihče dolgo vzdržal, zato gradivo pretresamo prej v manjših skupinah.“

DOLGE URE PREMDEVANJA

— Lahko poveste kak primer iz prakse, da bi si lažje predstavljali, kaj delegati premlevate dolge ure?

„Trenutno se spominjam obravnave osnutka zakona o varstvu okolja. Naša delovna skupina je imela o tem osnutku negativno mnenje in odbor je na naš predlog osnutek zavrnil. Zdaj je novi osnutek v pripravi. V delo te skupine spada še obravnava več zakonov s tega področja. Obravnavali smo zakon o varstvu rastlin, zakon o varstvu in prometu z živalmi, zakon o varstvu voda in morij, zakon o žarčenju itd.“

— Kateri izmed sprejetih zakonov je v zveznem zboru doslej doživel najširšo obravnavo?

„Brez dvoma je bil to zakon o javnem delu. Ker pa tako široko zastavljena javna razprava, kot je bila v tem primeru, zahteva vsaj devet mesecev časa, ni možno ob sprejemu vsakega zakona na enak način voditi postopek. Po mojem bo po-

za kratek stik je več krivcev

dobno pozornost javnosti in prav tako široko zasnovano razpravo doživel tudi zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Ta zakon bo sprejet še v naši mandatni dobi.“

— Kakšen občutek imate kot delegatka zveznega zbora, ko potem med ljudmi slišite: to nam ni prav, oni zakon je prestrog, oni premil itd.

„Slab občutek imam, predvsem zato, ker vem, da delegati ne odločamo vedno na osnovi mnenj iz tako imenovane baze. Gre za očiten in izrazit kratek stik med delegati zveznega zbora, občini, delovnimi organizacijami in delovnimi ljudmi. Pozna se, da delegatski sistem šele oživilja in da smo mi tisti, ki orjemo ledino.“

Zveznim delegatom v pomoč pri odločanju bi morale biti občinske skupščine in Socialistična zveza na vseh ravneh, vendar doslej te pomoči nismo čutili ali pa vsaj zelo malo.“

— Kako sploh vzpostavljate stik z volivci, ki so vam zaupali odgovorno funkcijo?

MOHAMED H GORI ALI GORA K MOHAMEDU?

„Jaz sam čutim odgovornost. V Novem mestu, kjer imam več stika z delovnimi organizacijami in političnimi organizacijami, sem na primer na lastno pobudo dala osnutke posameznih zakonov nekaterim v presojo in pregled. Do zdaj se še ni zgodilo, da bi kdorkoli imel kaj pripomniti. Stik z občini Črnomelj in Krško sem dobila šele nedavno, in to tudi na mojo pobudo, posrednik pa je bil medobčinski svet ZK, kjer sem članica. Iz teh občin zdaj pošiljajo svoja gradiva, medtem ko iz drugih občin še ni odziva.“

— Ali lahko potemtakem kje rečejo: našega zveznega delegata sploh ne poznamo, ne pride med nas?

„Take očitke smo že slišali, so tudi resnični, toda za kratek stik nismo odgovorni le mi delega-

ti. Občine čakajo, da se bo delegat sam javil pa čakamo, da bi nas poklicali medse, nam pošljali gradiva, nas vabili na seje itd.“

— Je sodelovanje z delegati na republiški ravni tudi šele v povojih?

„Na tej ravni je sodelovanje boljše in že organizirano teče.“

— Kolikokrat morate po delegatskih postojah Beograd ali kam drugam?

„Obvezno enkrat na mesec zaseda zvezna skupščina v Beogradu, pred tem pa je tudi običajen sestanek slovenske delegacije v Ljubljani. Obvezno enkrat na mesec so v Beogradu sestanki skupin, kjer obravnavamo posamezne zadeve. Delegatskega dela je veliko, jaz pa imam prijeten občutek, ker ne morem tega dela opravljati tako, kot bi želela, niti ne morem stooobno opravljati svojih dolžnosti na delovnem mestu, kjer prejemam osebni dohodek.“

— Konec lanskega leta je bila vsa slovenska delegacija v zveznem zboru na obisku v Novem mestu. Je bil to izjemen primer?

„Šlo je za eno izmed oblik sodelovanja delegatov z bazo. Prvi tak obisk slovenske delegacije veljal nerazvitim področjem Prekmurja. Taki obiski so se pokazali zelo koristni za obe strani.“

PREMALO SNOVI ZA DELEGATSKA VPRAŠANJA

— Kakšne so izkušnje s postavljanjem delegatskih vprašanj?

„Premalo izkoriščamo možnost, ki se nam v tem ponuja, to pa zaradi tega, ker iz občinskih skupščin, od delovnih organizacij ne dobimo dovolj gradiva, ki bi nam služilo kot osnova za takšna vprašanja. Ker je v praksi čutili to ali ono vprašanje, katero je sicer pristojen zvezni izvršni svet ali drugi organi, ne pride pa stvar na dnevni red njih zasedanj, bi se lahko spremembe pospešeno delegatski vprašanji. To možnost bi lahko bolj močno boljše sodelovanje z bazo veliko bolj izkoristili.“

— Kakšne izkušnje imajo delegati zveznega zbora v drugih republikah? Je tem uspelo postaviti boljše stike navzdol?

„Vse kaže, da smo v Sloveniji glede tega delo kar dobro pot, saj imajo tudi druge delegacije podobne težave kot mi. V klubu delegatov našo obliko dela pohvalili in jo priporočajo za posnemanja vredno.“

— Kakšno priporočilo zvezne delegatke občanom Dolenske, Bele krajine in delu Posavske da bi bilo delo boljše?

„Mi in oni si moramo prizadevati za boljše sodelovanje. V občinskih skupščinah, v občinskih konferencah SZDL, v klubih delegatov po regijah in regijah bi morali dolžnost sodelovanja zveznimi delegati smatrati ravno tako resno, kot jo mi. Če bomo v tem dosegli napredka, bo res sprejemali samo take zakone, za katere se delovni ljudje množično opredelijo. Šele tak bo delo delegatov usklajeno z ustavnimi določili.“

Na Kočevskem so se začele šole sorazmerno pozno razvijati. Pred letom 1810 sta delovali le šoli v Kočevju in Kočevski Reki. Od teh je bila urejena osnovna šola trivialka samo v Kočevju, v Kočevski Reki pa je bila le zasilna zasebna šola. Tema dvoma se je 1811 kot tretja na Kočevskem pridružila zasebna šola v Mozlju. Njen začetnik je bil kaplan Andrej Lužar, ki je poučeval verouk, branje, pisanje in računstvo.

Prvi izprašani učitelj na mozeljski šoli je bil Ribničan Tomaž Pust, čigar brata Jožef in Janez sta bila tudi učitelja. V Mozlju je Pust poučeval od 1830—1838.

Za Pustom so v Mozlju drug za drugim službovali štiri učitelji, ki so bili vsi po rodu Čehi, in sicer Josip Kunc do 1841, Anton Langof do 1842, nato nekaj časa Štefan Krombholz, od novembra 1843 do konca marca 1851 pa Jožef Kuerfeld.

ZA ZIDAKE CERKVENO OBZIDJE

Slednji je še posebej zaslužen, saj je 1844 dosegel zidavo šolskega poslopja, k čemur je pripomogel župnik Miha Wolf, ki je odstopil cerkveno zemljo in šolski vrt. Šolsko poslopje je bilo dograjeno oktobra 1845, šola je postala redna trivialka. Morda je zanimivo, da so šolo postavili italijanski zidarji, za gradivo so pretežno uporabili obzidje cerkvenega tabora.

Zanimanje za znanje se je takoj znatno povečalo, v trivialko so hodili celo učenci z Rogatega hriba, Onka in iz Mačkovca. Leta 1851 je obiskovalo šolo že 92 učencev.

Sedem let kasneje so šolsko poslopje zaradi stiske prezidali, dodali so mu nadstropje. Ta stara šola stoji še danes pri župnišču. Ko se je šola 1883 razširila v dvorazrednico, so drugo učilnico najeli v zasebni hiši, leta 1896 pa so zgradili sedanje šolsko enonadstropno poslopje, v katerem so uredili tri učilnice in dvosobno stanovanje za šolskega upravitelja.

Učni jezik je bil na kočevskih šolah vse do decembra 1918 izključno nemški. V Mozlju so po prevratu še dalje poučevali v nemščini, le od tretjega šolskega leta naprej so bile uvedene po štiri ure slovensčine na teden. Z odlokom okrajnega šolskega sveta v Kočevju z dne 31. 3. 1919 je bila šola razdeljena v slovenski in nemški razred, z odlokom višjega šolskega sveta v Ljubljani

šola v mozlju ima 165 let

(20. oktobra 1919) pa je bil ustanovljen še en nemški razred. S tem je postala šola trirazredna, z enim slovenskim in dvema nemškima razredoma.

SLOVENŠČINA ZA NEMCE

Leta 1928 se bi moral po odloku kočevskega okrajnega glavarstva uvesti slovenski učni jezik za nemške otroke petega, šestega, sedmega in osmega šolskega leta. Odloka niso izvajali vse do leta 1936, ko je prišel v Mozlj v upravitelja Slovenec Ciril Dequal. Drugi nemški oddelak, ki je imel po zakonu premajhno število učencev, je bil z odlokom banske uprave ukinjen januarja 1937.

Slovenski otroci, ki so zaradi kočevskega šovinizma in nezavednosti staršev obiskovali nemška oddelka, so bili premeščeni v slovenski oddelak. Poslej so bili na mozeljski šoli dva slovenska in en nemški oddelak, v katerem pa so poučevali pred-

mete tako imenovane nacionalne skupine (slovenski, srbohrvaščini, narodno zgodovino in zemljepis) v slovenskem jeziku.

V dobi stare Jugoslavije so nastopili v Mozlju zaradi silnega kočevskega šovinizma nenehni boji za nacionalne pravice. Ker so Kočevarji vedno iskali zavetje v Nemčiji, so se boji ostrili hkrati z naraščajočo močjo Hitlerjeve Nemčije. Zavednih Slovencev med seboj niso prenesli. Na vse Slovence, ki so se naselili v kočevskih vaseh, so izvajali ponemčevalni pritisk vse do izselitve. Slovenci iz mešanih zakonov so bili domala izgnani v „nemškem morju“. Številni pomemčeni Slovenci so se jadrno vpregli v kočevski nemški voz.

JURKOVIČ ALI JURKOWITSCH?

Tipičen primer te vrste je bil Josip Jurkovič iz Suhega potoka. Jurkovič je začel leta 1936 boj-

kotirati šolo zaradi tega, ker so bili njegovi učenci na temelju slovenskega porekla premeščeni v nemški oddelak. Otroci ni pustil v šolo več kot eno leto, proti odloku se je pritožil celo na državni svet. Ni uspel. Na vseh ravneh je bil zavržen tudi s pritožbo zaradi slovenskega pisanja in slovenskega priimka. Jurkovič je namreč hotel, da bi pošiljal svoje otroke v slovenski oddelak. Podobnih neprilik je bilo še več.

V šolskem letu 1939/40 je bilo na mozeljski šoli 93 učencev. Od tega 43 Nemcev in 50 Slovencev. Ker Kočevarji po porazu kraljevine Jugoslavije niso dočakali nemške okupacije, so se odporu zoper Italijane odločili za izselitev v Italijo, žirsko in krško občino. V Mozlju so ostali učenci, ki pa so se zaradi italijanske nasilnosti v juniju 1942 umaknili skupaj z učitelji Daquino Horvatom in Jožico Štimec v gozdove k Pustovici, v Mozlju je nato 3 mesece v zasebni hiši poučevala Frančiška Potočnik. Po njenem odhodu januarja 1943 do osvoboditve ni bilo pouka.

LANI SAMO ŠE 19 UČENCEV...

Med vojno sta bila uničena šolski arhiv, knjižnica, šolsko poslopje delno požgano, drevje posekano. Po osvoboditvi so šolo obnovili v šolskem letu 1946/47 je hodilo v šolo 11 učencev. Poučevala je Marija Fabijan. Po njenem odhodu ni bilo pouka vse do leta 1950, otroci so hodili v livoldsko šolo.

Velike zasluge za obnovo šolstva v Mozlju ima Hedvika Lisac, ki je poučevala kar dve desetletja. Poskrbela je za novo šolsko pohištvo, ustanovila mlečno kuhinjo, šola je dobila sodobna področja. Leta 1962 je postala mozeljska šola podružnica osrednje osnovne šole „Mirko Bračič“ v Kočevju. Po premostitvi učiteljice Hedvike Lisac, ki obseva učenci mozeljskega šolskega okoliša, ki obseva Rajndol, Kočarje in Kačji potok, obiskovali so v šolskem letu 1974/75 šolo v Livoldu, v šolskem letu 1975/76 pa je v Mozlju poučevala 19 učencev dveh odelkih učiteljska pripravnica Blanka Horvat.

Leta 1851, tako smo zapisali na začetku, hodilo v mozeljsko šolo 92 učencev. ... IVAN SIMON

med dolenjci v ameriki

BOTRA Z VRHA

Botro z Vrha poznajo Slovenci po vsej Ameriki, zlasti pa seveda v njeni ožji in širši okolici v državi Pensilvanija. Po imenu, po njenih številnih dopisih v Prosveti pod naslovom „Botra z Vrha“ stresa novice iz koša“ je prav gotovo znana povsod tam, kjer žive Slovenci. Dnevnik Prosveta sicer ne izhaja v veliki nakladi, kljub temu pa lahko rečemo, da prihaja v slovenske domove od vzhoda do zahoda Združenih držav. Ko je listu pred dvema letoma grozila ukinitve, so se vsi, ki imajo radi slovensko besedo, ki vedo, koliko pomeni slovenski list zlasti starejšim ljudem, tistim, ki so bili rojeni še v „starem kraju“, in tistim potomcem, ki so bili vzgojeni v slovenskem duhu, združili svoje glasove v enotno zahtevo, da se vsaj še za nekaj časa ohrani Prosveta kot dnevnik. Glavni odbor Slovenske narodne podporne jednote, ki ta list izdaja, je po več glasovanjih sicer prekalal že sprejeti sklep o ukinitvi, vendar pa je postavil precej ostre pogoje za njeno izhajanje. Med drugim je v tem zadnjem sklepu tudi določilo, da se število tedenskih izdaj zmanjša na tri, če njena naklada pade pod dva tisoč petsto, če pa pade pod dva tisoč, bo Prosveta izhajala le še enkrat na teden.

Zdaj izhaja Prosveta še trikrat na teden, naročnikov pa je nekaj več kot dva tisoč. Po vseh krožkih in federacijah Slovenske narodne podporne jednote in tudi med rojaki, ki niso včlanjeni v to veliko slovensko organizacijo, prav v teh tednih poteka velika kampanja za pridobivanje novih naročnikov. Iz poročil, ki jih sproti objavljajo, je očitno, da je bila taka kampanja nadvse potrebna in da bo v vsakem primeru rodila uspeh. Zdaj se zdi, da so se začeli tudi rojaki, ki slovensko ne znajo več, vse bolj zavedati pomena slovenskega tiska in predvsem tudi dejstva, da denar pri vsem skupaj ni pomemben, če ne bodo veliko več kot doslej storili tudi za to, da list približajo bralcem in si tako pridobijo tudi več novih prijateljev slovenske besede.

IZGUBLJENI BREZ DOMAČE BESEDE

Pogosto pravimo, da nas je zgrabila potrošniška mrzlica, da nam je samo še do materialne blaginje, da peša delo v amaterskih kulturno-prosvetnih dejavnostih. V Sloveniji je ta dejavnost res malo manj množična, kot je bila v prvih povojnih letih (spominjam se, da so celo v Zabji vasi naštudirali in uprizorili opereto „Kovačev študent“, Županovo Micko idr.), vsekakor pa še ni nobenega vzroka za pesimizem. Tovrstno kulturno-prosvetno delo med ameriškimi Slovenci že nekaj let preveva pesimizem, pa čeprav se slučajnemu obiskovalcu zdi, da je ta dejavnost tu še veliko bolj organizirana kakor pa doma v Sloveniji. Deset slovenskih pevskih zborov, ki še delujejo med našimi rojaki v Clevelandu, redno najmanj enkrat na leto nastopa pred nabito polnimi dvoranami, ki so dovolj prostorne tudi za naše nepodeželjske razmere. Pravijo, da ima vsak zbor že svojo stalno publiko; sami pevci pa poskrbijo, da njihovi nastopi niso zgolj koncerti, temveč jih popestrijo s skeči, z družabnimi igrami, po kulturnem programu pa je redno še ples, na katerem igra kateri od znanih tamkajšnjih slovenskih ansamblov. Seveda ob takih priložnostih naše pridne ženske poskrbijo tudi za domačo jed, za žgance, za potico, krofe in podobno. In v jesenski sezoni, ko je glavni čas za take prireditve, v Clevelandu skoraj ne mine sobotni večer ali nedeljsko popoldne brez takega slovenskega praznika.

Lahko trdim, da kulturno in družabno življenje med ameriškimi Slovenci držijo pokonci naše ženske. Pridne, zvedne slovenske ženske, kakršna je med drugimi v okolici Pittsburgha tudi „botra z Vrha“, s pravim imenom pa Frances Fink Vodopivec, kakršne so v Clevelandu, Chicagu in številnih drugih mestih članice Progresivnih Slovenk Amerike, Slovenske ženske zveze pa številnih pevskih zborov in drugih društev.

„Mnogi Slovenci bi bili brez Prosvete čisto izgubljeni,“ pravi Frances Vodopivec. „Ne vem, kaj bomo, ko ne bomo imeli tega domačega branja. To nas drži skupaj. Tako vemo, kaj se dogaja med našimi ljudmi doma in povsod po svetu.“

Frances Fink Vodopivec pa ne dela samo za Prosveto; rada pomaga povsod, kjer je treba pomagati, pa naj bo pri nabiranju prostovoljnih prispevkov za to ali ono človekoljubno akcijo, pri kuhanju, pri peki kruha ali peciva za slovenske prireditve. Mnogi jo poznajo s številnih slovenskih piknikov zlasti po tem, ker je na vsakem pisano oblečena, mnogi se ji smejejo zaradi tega, sama pa se ne zmeni za to. Vse to dela namenoma, zato, da jo ljudje opazijo, in v šali jih tako laže pridobi za sodelovanje.

O sebi mi je botra z Vrha pripovedovala takole:

„Sem petnajsti otrok posestnika Antona Finka z Vrhov pri Dolžu, pošta Stopiče. Po materi sem sedmi otrok, ker so bili moj oče dvakrat oženjeni. V prvem zakonu se jim je rodilo osem sinov, pa so pomrli vsi razen enega. Janez pa je šel v Ameriko že pred mojim rojstvom. Tistikrat je bil okoli leta 1875. Očetu je umrla tudi prva žena in ostal je čisto sam na gruntu s sinom Janezom. Ko se je oženil drugič, je vzel mojo mater Marijo Jeralič iz Hrušice pri Stopičah. V drugem zakonu se jim je rodilo pet sinov in dve hčeri, jaz in sestra. Dva moja brata sta umrla pred mojim rojstvom, Miha in Jože. Brat Francelj je šel v Ameriko leta 1909, tako da smo ostali doma še Martin, Matija, sestra Micka in jaz. Martin je šel v Ameriko za bratom leta 1912, tako da se je družina še zmanjšala.“

OTROK IZ PODGORJA

„Sem petnajsti otrok posestnika Antona Finka z Vrhov pri Dolžu, pošta Stopiče. Po materi sem sedmi otrok, ker so bili moj oče dvakrat oženjeni. V prvem zakonu se jim je rodilo osem sinov, pa so pomrli vsi razen enega. Janez pa je šel v Ameriko že pred mojim rojstvom. Tistikrat je bil okoli leta 1875. Očetu je umrla tudi prva žena in ostal je čisto sam na gruntu s sinom Janezom. Ko se je oženil drugič, je vzel mojo mater Marijo Jeralič iz Hrušice pri Stopičah. V drugem zakonu se jim je rodilo pet sinov in dve hčeri, jaz in sestra. Dva moja brata sta umrla pred mojim rojstvom, Miha in Jože. Brat Francelj je šel v Ameriko leta 1909, tako da smo ostali doma še Martin, Matija, sestra Micka in jaz. Martin je šel v Ameriko za bratom leta 1912, tako da se je družina še zmanjšala.“

PRVA VOJNA JE PRINESLA NESREČE

„Leta 1914 se je začela prva svetovna vojna,“ nadaljuje Francka. „Veliko fantov in mož je odšlo na fronto. Naša vas pod Gorjanci ni velika in pobrali so vse, kar je bilo količkaj sposobno za

vojsko. Prva vojna je prinesla same nesreče tudi v našo družino. Leta 1915 so nam nagle smrti umrli mati in zapustili moža, ki je bil že v letih, brata Matijo in naju, mladoletni sestri. Midve sva morali potem gospodinjski za vse. A bili sva mladi in vse sva prestali. Brat Matija je moral v vojsko leta 1917, komaj sedemnajst let star. Vesel je bil,

ko je bil potrjen, žalostno pa je bilo za nas, ker nismo vedeli, če se bo še kdaj vrnil. Že septembra tistega leta smo dobili obvestilo, da je bil ubit v Galiciji. Vsi smo bili prizadeti in žalostni. Še posebno hudo je bilo za mojega očeta. Kaj vse je preстал v svojem žalostnem življenju! Ko je sina Matijo pospremil na štacjon v Novo mesto in se je vračal nazaj domov, ga je nekdo povozil. Eno leto so ležali na postelji. Ko je minilo leto, so pa odšli za zmeraj še naš oče.

Tako je bilo življenje v naši družini. Še danes se spominjam njihovih zadnjih besed, ko so mi rekli, ko sem pri njih čula: „Francka, ne jokaj, saj ne bom umrl.“ Še par besed so rekli, potem pa so izdihili. Hitro pokličem sestro Micko. Ona hitro vstane pa svečo sva prižgali in molili za našega očeta. To je bilo ob pol treh zjutraj marca meseca, ravno na cvetni petek. Hitro grem klicat strica in njegovo hčer in moža od vasi, Jožeta Golobiča. Hitro so jih preoblekli in jih dali na pare. Oni so vedeli, da bojo umrli, saj so naredili testament in vsaki od naju pustili po petsto goldinarjev. Po vedat sem šla še drugim sorodnikom, da so naš oče umrli. Niso bili presenečeni, saj so bili že stari 71 let. Zame pa niso bili stari. To je bilo še v vojskinem času leta 1918. Še danes se vsega spominjam, kot da bi bilo včeraj, čeprav sem bila takrat še zelo mlada. No, zdaj bom pa jaz kmalu stara 71 let.

BRATA V AMERIKI EDINO UPANJE

Ostali sva sami na svetu. Sestra je bila stara 14 let, jaz pa enajst. Časi so bili slabi, a medve sva morali gospodarit, kakor sva vedeli in znali, da sva se preživeli. Nihče nama ni dal ničesar, sami sva skrbeli za živino in za ves grunt. Zdaj šele razumem, kaj vse sem morala pretrpeti v mladosti.

V Ameriki sva imeli dva brata. Nič nisva vedeli, kje sta in ali sta sploh še živa. Tudi onadva nista vedela, kaj vse se je zgodilo v naši hiši. Kmalu po vojni pa sta nama brata pisala in midve sva jima odpisali, da sva ostali sami na gruntu, da so vsi pomrli. Onadva sta nama pisala, da kmalu prideta domov po naju. Pričakovali sva ju vsak dan, onih dveh pa ni bilo od nikoder. Čez nekaj mesecev sva dobili pismo, da ju ne bo domov in da sta nama poslala paket z vsakovrstnimi rečmi in da naj se pripraviva, da bova prišli k njima v Ameriko. Sestra je bila vesela njunega vabila, jaz pa sem bila bolj navezana na vse, kar sva imeli, na dom in na živino, ki sem jo pasla. Bilo mi je žal, da bova morali vse prodati. Cel mesec je trajalo, da sva vse uredili. Morali sva iti tudi v Beograd, kjer so nama dali papirje. Potem je prišel tisti dan, ko sva morali zapustiti najin dom. To je bilo 21. avgusta 1920.

Zdaj pokriva črna zemlja že vso Finkovo družino. Samo še jaz sem ostala. V starem kraju po očetu nimam več bratrancev, samo njihovi otroci so, pišejo se Mantel. Po materi imam še dva bratrance, Franca Brulca in Janeza Jeraliča, in dve sestrični, to je vse, kar imam. Trikrat sem jih že obiskala, mogoče pa bo še kdaj prilika, če bom zdrava.

PETNAJST KLOBUKOV IMAM

Leta 1923 sem se včlanila v Slovensko narodno podporno jednoto, ki je imela svoje krožke povsod tam, kjer smo živeli Slovenci. Isto leto sem se tudi poročila z Lojzom Vodopivcem, ki je bil doma iz okolice Krškega. Zdaj sva poročena že 53 let. Imela sva tri otroke, dva sta še živa. Slovensko dobro razumejo, govoriti pa nočejo.

Amerike sem se težko navadila. Govoriti nisem znala. Niti dela si nisem znala poiskati. Potem sem se najprej naučila tistih besed, da sem lahko vprašala za delo. Najprej sem delala v neki šolski jedilnici. Vedno sem težko delala, tudi težaška dela.

Vse, kar sem si želela od Amerike, je bilo to, da bi bilo tam vse zlato in da bi nosila velik klobuk. Zdaj imam doma več kot petnajst klobukov.

Še zdaj veliko delam, nekaj za to, da kaj zaslužim, veliko pa zastoj za slovenske organizacije. Rada bi šla še enkrat v stari kraj z možem, pa ga ne morem spraviti. Sama bi se tudi za zmeraj vrnila v stari kraj. Rada bi živela kje v okolici Novega mesta, tam mi je najbolj všeč. Ko sem bila tam na obisku, me je kar pri srcu stiskalo. Takrat, ko smo mi odšli v Ameriko, je bila tam revščina, zdaj pa ni več tako . . .“

Botro z Vrha sem srečal v počitniškem središču Slovenske narodne podporne jednote v kraju Enon Valley v Pensilvaniji. Tam ima ta slovenska organizacija več kot petsto akrov (to je več kot dvesto hektarjev) veliko zemljišče, kjer so postavili vrsto počitniških hišic, zgradili veliko dvorano za prireditve, kohinjo, razstavne prostore, kjer so preteklo jesen uredili prvi slovenski izseljenški muzej, pa še dva plavalna bazena, uredili balnišča, zemljišče za golf idr. V vse to so slovenski rojaki vložili okrog tri milijone dolarjev.

Vse od pomladi pa do jeseni so tod številne prireditve za starejše in mlajše rojake in vsako nedeljo skoraj lahko tu srečaš tudi „botro z Vrha“. In vedno je drugače pisano oblečena. Vse obleke si sešije sama iz ostankov. In vedno nekaj dela: zdaj zbira prispevke za Prosveto, zdaj za potres v Posočju, zdaj za kaj drugega.

„Vidiš,“ je rekla, „vedno sem taka, pa čeprav se mi nekateri smejejo. Tudi doma živimo vsi skupaj, vsi si pomagamo med seboj. Zdaj imam že enajst vnukov in 5 pravnukov. Radi se moramo imeti. Nesreče, ki smo jih doživeli v življenju, nas ne smejo streti. Dolgo sem že v Ameriki, letos bo 57 let, to pa lahko rečem, da skoraj ni dneva, ko bi se ne spomnila mladih let pod Gorjanci. Še vedno ne morem pozabiti tistih stezic, ki sem po njih hodila in kjer sem v mladih letih pasla živino.“

JOŽE PREŠEREN

kako vrednotimo značke

Zbiralci znamk in novcev že imajo kataloge s podatki o vsakem primerku, ki so ga natisnili ali skovali. Za značke, katerih zbiranje je postalo velika moda, katalogov še ni. Prav zaradi tega je določevanje vrednosti značk še več ali manj „neznana zemlja“.

Kljub temu so pri zamenjevanju in kupovanju značk neka nenapisana pravila, ki pomagajo določiti njihovo vrednost. Najprej velja, da se zamenjujejo značke iste vrednosti. Pod značko iste vrednosti razumemo, da je izdelana iz enake ali podobne snovi, posvečena isti temi in izdana v približno enaki nakladi.

Nekaj primerov. Če je značka iz plastike — takih je ponavadi največ — je njena tržna vrednost zelo majhna. Nekoliko bolj dragocene so značke iz nepobarvanega aluminija. Sledeča stopnja „dragocenosti“ so značke iz aluminija z eno ali več barvami. Korak naprej so značke iz drugih kovin. Z eno ali več barvami, zaščitene z emajlom, posrebrne, pozlačene, izdelane iz čistega srebra, zlata itd. Vse do značk z diamanti, kot je na primer letalski diamantni C, značka, ki je iz čistega zlata in ima vdolbine tri briljante.

Drugo merilo za določanje vrednosti značke je število, v katerem je bila značka izdana. Če so jo izdali v 10.000 ali več primerkih, to praktično pomeni, da jo srečamo na vsakem koraku. Zaradi tega zanjo ni zanimanja, majhna pa je tudi njena vrednost.

Bolj dragocena in iskana je značka, ki so jo izdali samo v nekaj tisoč primerkih, prava gonja pa se bo sprožila za značko, ki so jo skovali v 500 primerkih. Zbiralcev je namreč v Jugoslaviji že na tisoče in vsak jo hoče imeti.

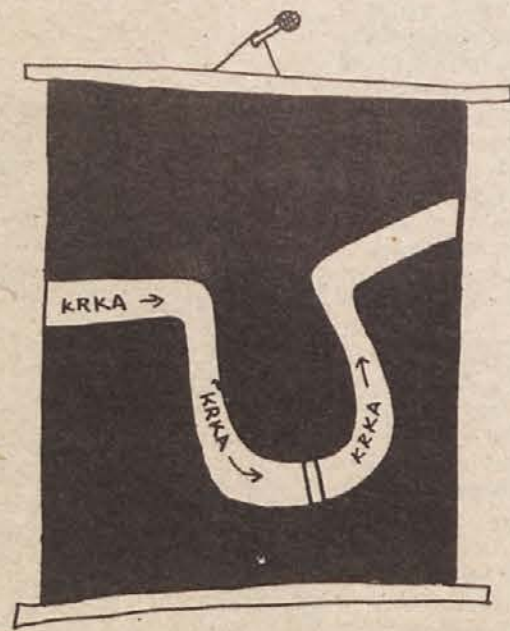
Včasih se zgodi, da izda naročnik priložnostno značko, katere naklada je samo 100 do 200 primerkov. Popolnoma jasno je, da je taka značka (ne glede na snov, iz katere je narejena) še posebno iskana in dragocena.

Tretje merilo za določanje vrednosti značk je tema, kateri je posvečen ta košček kovine ali plastike. Skoraj ni zbiralca, ki si ne bi želel imeti v zbirki športnih značk. Torej lahko trdimo, da so športne značke najbolj zanimive.

Drugo poglavje iz te teme so značke, ki jih izdajo ob obletnicah — tako imenovane jubilejne značke. Skujejo ali odlijejo jih samo enkrat, zato je njihova vrednost veliko večja od vrednosti značk, ki se lahko ponavljajo.

Ponavljajo se na primer značke delovnih organizacij. Podjetje izda značko v 5000 primerkih. Ko teh zmanjka, naročijo naslednjih nekaj tisoč kosov. To se nekajkrat ponovi. Zaradi tega je taka značka nenehoma „na trži-

urbanistični načrt novega mesta

ZABIC

šču“. Ker je tako pogosta, zanimanje zanjo pada, s tem pa tudi vrednost. Delovna organizacija, ki je značko naročila, je z veliko naklado res dosegla precejšen propagandni uspeh, med ljubitelji pa ni značka vredna počenega groša.

Kar se tiče tematike, so med zbiralci najbolj iskane športne značke (predvsem nogometne, ker je nogomet baje v Jugoslaviji najbolj važna druga stvar na svetu), športnim slede po priljubljenosti in zanimanju jubilejne značke, slednjim planinske itd.

Ne glede na vsa omenjena merila vrednotenja, so tudi značke, ki ne spadajo v danes sproti in približno določljivo lestvico vrednotenja. To so značke, ki so jih izdali pred 30, 40 ali več leti.

Število takih primerkov je danes tako pičilo, da je prava sreča naleteti nanje. Njihova vrednost se odreja z dogovorom. Zanje je treba odšteti toliko in toliko drugih redkih značk ali pa denar. Zgodilo se je že, da je značka, izdana na začetku našega stoletja, „končala“ na pravi pravcati licitaciji.

Kaj hočemo s tem povedati? Zbiranje značk je za nekatero prav gotovo zanimiv konjiček. Ne bi pa se smel preleviti v dobičkarstvo. Veljalo naj bi pravilo, da značke samo zamenjamo in ne prodajamo. Torej značka neke vrednosti za značko podobne cene.

Seveda je ob vsem tem načelno vprašanje, če se bo „značkarska mrzlina“ sploh obdržala. Moda je muhasta reč.

naenkrat bo pomlad

Nismo še imeli pravega snega po dolinah, da bi se dodobra nasankali in nasmučali, ampak ker smo že v februarju, bomo pri oblačilih mislili na pomlad in ne več na zimo. Kolikor bo še mrzlih dni, jih bodo prenesli s staro garderobo, novo pa bomo kupovali za novo sezono.

Le brez strahu, da nam moda prinaša take novosti, da bi vse staro nič več ne veljalo! Nove so edino nove barve. Močnejši zeleni toni so v zatonu, turobne barve izginjajo. Pač pa se pojavlja modrina v raznih odtenkih, modna je temno rdeča, rdečkasto-lila, modne so pastelne barve, vedno, najprej in na prvem mestu pa so peščenjeni toni in veliko bo belega.

Pri dolžinah ni nič novega. Krila še vedno

zakrivajo koleno, hlače so še vedno aktualne, samo širokih ni več. Take spravimo v naftalin, pa nam bodo še kdaj prav prišle. Lahko pa iz širokih hlač naredite tudi ozko krilo. V splošnem so krila široka, od valujočih do plisiranih in nabranih.

Če se še niste, se pripravite na tesne, ozke čevlje z visoko peto pa na skodrano pričesko. Brez rutic in šalov še ne bo šlo, pletenine niso nikdar ob veljavni, in če vam razmere ne dopuščajo novega spomladanskega kompleta iz trgovine, ga lahko napletete sami. Ravno prav je še časa, da ga lahko ob nepretiranem sukanju pletilk začnete in končate.

R. BAČER

DOMAČA LEKARNA: lapuh

Od nekdanj so to rastlino uporabljali pri prehladih in kašlju. Nizka vztrajnica z belo korenino, iz katere spomladi zrastejo 3 do 6 cm visoka, z rjavimi luskami krita kosmata stebela s svetlo rumenimi cveti, raste po vlažni, ilovnati zemlji kot nadležen plevel.

Cvete od februarja do marca; takrat nabiramo cvete, liste te rastline pa tudi kasneje. Listi in cveti vsebujejo precej sluzi in

hlapno olje ter čreslovino, kar vse preprečuje in topi sluz.

Zaradi teh lastnosti uporabljamo lapuh za zdravljenje pri kroničnem katarju dihal, pri prehladu, pri kašlju in hripavosti, pri vnetju rebrne mreže, redkeje pa tudi pri črevesnem katarju in slabi prebavi. Lapuh uporabljamo sam ali pa v kombinaciji z islandskim lišajem, bezgom, trpotcem, kaduljo itd.

Za zdravljenje kuhamo čaj iz 5

do 8 gr posušenega lapuha na skodelico vode, dodamo pa med ali sladkor. Tri skodelice takega čaja na dan bodo bolniku pomagale.

Zelo je uporaben tudi sirup, ki ga napraviš, če denes med enako množino mlečnega sladkorja enako množino drobno narezanih lapuhovih listov. Zunanje rabimo zmečkane sveže lapuhove liste za obkladke, ki jih stavimo na čire in gnojne rane.

Marija Gorenc

z domačim zeljem ajdovi zganci

Resda sodobne gospodinje rade segajo po jedilih „instant“, med katerimi so tudi ajdovi zganci, vendar so doma pripravljene iz prave moke veliko bolj sočne. „Pravi ajdovi zganci morajo biti taki, da se kar tresejo, ko jih neseš na mizo,“ pravi gostilničarka Marija Gorenc iz Brusnic. Njene zgance s kislim zeljem in ocvirki so pohvalili že mnogi gostje. Kako jih pripravljajo, je povedala:

„Za 6 oseb potrebujemo okrog 60 dkg ajdove moke. Jaz

jo kupujem v mlinu, ker tista iz trgovine ni tako dobra. Vzajem trilitrski lonec, ga do polovice napolnim z vodo in osolim. Ko voda zavre, naenkrat stresem vanjo ajdovo moko in pustim kakih 10 minut. Šele potem kepo s kuhalnico prerežem na pol in spet kuham 10 minut. Nazadnje odlijem odvečeno vodo in kakih 5 minut hitro mešam zgance. Potem jih s kuhalnico drobim v skledo, polijem z domačimi ocvirki in serviram.

Zraven se dobro poda domače kislo zelje. Tega kuham v vodi, in ko je napol mehko, pridejo daljša zelja, da se malo odlijem medtem pa posebej pripravim prežganje. Končno od kuhanega zelja odlijem vodo, ga stresem na prežganje in ga še malo dušim. Kuhanemu zelju spet na vrhu dodam domače ocvirke. Kajpak gredo zelje in zganci še bolj v slast, če je zraven dobra domača krvavica.“

R. B.

obzorja

film

makedonske risanke

Makedonski studio za risani film, ki deluje v okviru filmske producerske hiše Vardar — film, postaja doma in zunaj naših meja vse bolj poznan. Izvirnost idej in načina realizacij sta studio pridobila že kar naziv „škopska šola risanega filma“. V letošnjem letu imajo filmski delavci škopskega studia v načrtu izdelavo šestih risank. Prva, ki nosi naslov „Feniks“ je že posneta, drugo z naslovom „Pet minut do dvanajste“ pa začnejo snemati. Avtor obeh je Peter Gligorovski.

knjige

Že dalj časa čaka kupce na policah knjigarn 162. zvezek zbirke Kondor, v katerem je slavist Miha Mate pripravil izbor prevodov iz kratke jugoslovanske proze. Izbrana dela je Miha Mate prevedel in jim napisal tudi spremno besedo. V izbor je zajel 11 jugoslovanskih avtorjev starejše in srednje generacije: Iva Andrića, Vjekoslava Kaleba, Mešo Selimovića, Blažeta Kohneskega, Vladana Desnica, Mihaila Lalića, Ranka Marinkovića, Branka Čopića, Slavka Javnevskega, Antonija Isakovića in Miodraga Bulatovića.

Matetu je bilo vodilo pri izboru predvsem že izdelana pisateljeva literarna fiziognomija, zato v izbor ni vključil sicer znanih povojnih literarnih ustvarjalcev. Prav tako v izboru

niso iz razumljivih razlogov upoštevali slovenski avtorji, saj je namen knjige seznaniti bralce s književnostjo, s katero se težje seznanijo bodisi zaradi jezikovnih ali drugih ovir.

Izbor je Miha Mate naslovil „Na sončni strani“ ter tako v naslovu izrazil eno od meril, ki ga je vodilo pri izboru — pričevanje „sončne strani pisateljske zavzetosti, ki nas na različne načine opozarja, da se je potrebno kjerkoli in kadarkoli upreti kakršnemkoli zlu in nasilju, ki bi hotelo zasužnjiti ali celo uničiti človeštvo“.

V obsežni spremni besedi je Mate očrtal značilnosti jugoslovanske kratke proze ter izrisal portrete posameznih pisateljev ter njihovega dela.

V že dobro znani in priljubljeni knjižni zbirki Zlata ptica, ki prinaša najlepše pravljice in pripovedke iz svetovne književnosti in po kateri radi sežejo tudi tisti, ki so že odrasli otroškim letom, je tokrat izšla zbirka korziških pravljic pod naslovom „Mezinčica“. Pravljice in pripovedke s tega sredozemskega otoka, kjer med prebivalstvom živi še izredno bogato ljudsko ustno izročilo, je zapisal J. B. Frederic Ortoli, v slovenščino pa jih je prevedla Maja Žaucer.

Kakor so pravljice in pripovedke mnogih narodov, ki so bili že predstavljeni v zbirki Zlata ptica, obdelane, raziskane, pa ne več žive med ljudstvom, tako so korziške pravljice malo raziskane, neobdelane, a živo prisotne v življenju Korzičanov. Velik del plodov ustvarjalne ljudske domišljije, ki pod vročim sredozemskim nebom še bolj cveti, ostaja nedostopen ljubiteljem tovrstnega snovanja, saj korziške ljudske tvornosti ne raziskujejo in ohranjajo tako, kot bi lahko. Zato je tudi vsako delo, opravljeno na tem področju, hvalevredno, še posebno če je bilo opravljeno z dobršo

mero posluha in spoštovanja, kar lahko po površni oceni rečemo za F. Ortolija.

Knjiga „Mezinčica“ je opremljena z večjim številom ilustracij, katere je prispeval Kostja Gatnik.

KLASIK

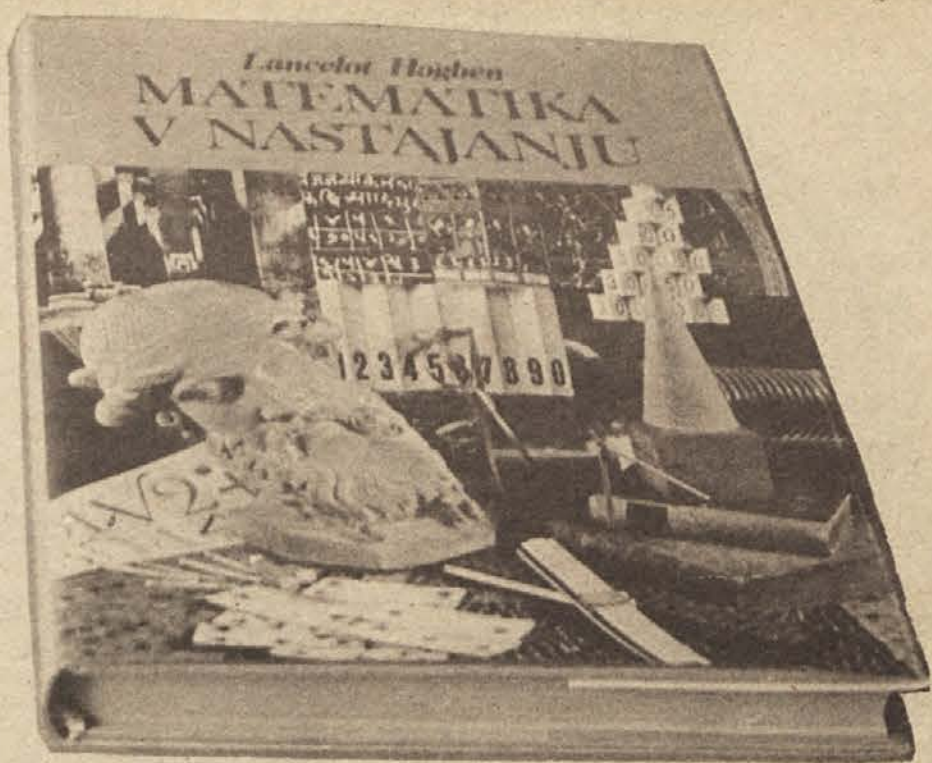
Tehnična založba v svoji knjižni zbirki Spektrum že lep čas ponuja slovenskemu bralcu v svetu zelo priljubljeno vrsto pripovedi, ki jo mednarodno označujemo s science — fiction, prevajamo pa kot znanstveno fantastiko. Slovenski knjižni trg žal ne premore veliko del tovrstne literature, čeprav v svetu, pa tudi v drugih jugoslovanskih republikah knjig SF nikakor ne primanjkuje. Res pa je, da je slovenska bera prevodov mnogo bolj pretehtana in čista, saj slovenski bralec dobiva v roke večinoma res izbrana dela, za katera velja, da so tako po literarni obdelavi kakor po idejnem sporočilu enakovredna tradicionalni literaturi.

Zadnja knjiga iz zbirke Spektrum, ki je že nekaj časa na policah knjigarn, je natis dveh romanov ameriškega pisatelja znanstvene fantastike Roberta A. Heinleina. V slovenščino je Alojz Kodre prevedel „Vrata v poletje“ in „Neprijeten poklic Jonathana Hoaga“.

Ameriški pisatelj Upton Sinclair je bil izredno plodovit ustvarjalec, saj obsega njegova bibliografija več kot 100 knjižnih del, med katerimi je za obri dve tretjini romanov. Njegova dela doživljajo pri literarnih kritikih različni sprejem: nekateri ga odklanjajo kot premalo kvalitetnega, spet drugi hvalijo njegov pogum v iskanju novih izraznih možnosti, dinamičnosti njegovih pripovedi in družbeno angažiranost. Upton

PREDSTAVUJAMO VAM

V sodelovanju treh jugoslovanskih založb: Mladinske knjige iz Ljubljane, Mladosti iz Zagreba in Vuk Karadžić iz Beograda je začela izhajati zbirka „Pet enciklopedičnih izdaj“. Prva knjiga te zbirke je delo ameriškega znanstvenika Lancelota Hogbena „Matematika v nastajanju“, ki je v ZDA kmalu po izidu postala uspešnica. Temu se niti ne gre preveč čuditi, saj je matematika tista znanost, ki je v današnjem svetu najgloblje zajeta v vsem dogajanju.

Avtor knjige je takole zapisal v enem od poglavij: „... matematika je prodira prav na vsako področje našega vsakdanjega življenja do take mere, da je vsakomur, ki mu matematični prijemi niso vsaj malo znani, onemogočen dostop do globljega razumevanja okoliščin, ki to življenje oblikujejo.“ Poznavanje matematike „instrumenta inteligentnega planiranja“ je torej že kar nujnost, gotovo pa ne v takem obsegu, kakor je potrebno poznavanje te vede strokovnjaku.

Prijeten, ne preveč naporen izlet v svet matematike, vpogled v zgodovino nastajanja in oblikovanja matematičnih pojmov in osnov, nam nudi prav knjiga „Matematika v nastajanju“. Delo odlikuje bogat izbor slikovnega gradiva, črno-belih in barvnih slik, skic in reprodukcij. V slovenščino je tekst prevedla Maja Žaucer, uredila pa Mojca Mihelčič.

Sinclair je v mnogih svojih romanih razkrinkaval ameriško družbo ter kazal njene manj svetle in lepe plati. Obsežni roman „Zmajevi zobje“, ki je izšel v zbirki Ljudska knjiga pri Prešernovi družbi in čigar izdaja je denarno podprla Ljubljanska banka, je v mnogočem podoben ostalim Sinclairovim delom, le da je morda za našega bralca pretresljivejši, ker opisuje čas nacističnega preganjanja Židov. Roman je izšel v dveh knjigah, prevedel ga je Mart Ogen.

Pisateljica Han Suyin, kitajskega in francoskega rodu,

osebnost, ki združuje Vzhod in Zahod, je pri slovenskih bralcih znana avtorica zelo berljivih romanov. Skoraj dosledno je prizorišče pripovedi njenih del eksotični Vzhod, ki pa odkriva v svoji eksotiki tudi manj razkošni in opojni del svoje podobe. Med najuspešnejšimi deli Hane Suyinove je tudi roman „Gora je mlada“, ki ponovno prihaja na police knjigarn; prva zaloga je namreč hitro pošla. Roman je izdala kopska založba Lipa, prevedla pa Rapa Šuklje.

„Gora je mlada“ je v bistvu ljubezenski roman, vendar ob to osrednjo temo pisateljica uspešno riše visokogorsko kraljevino Nepal z njenimi prebivalci ter zgodovinsko dogajanje prelivanja vzhodne in zahodne kulture. V starodavni svet, v katerem „so si bogovi in ljudje bližji“, prihaja zahodnjaški napredek, s seboj pa nosi tudi negativne stvari, vendar hkrati postajajo tudi nosilci tega napredka oplemeniteni s starodavnimi vrednotami nepalskega ljudstva.

Roman je zelo prijetno branje, ki na račun razvedrilnosti ne izgublja premišljeno odmerjene, primerne globine.

komentar

ZBIRKA JE ADUT

Izdajanje knjig je nadvse pomembna dejavnost, lahko bi celo dejali, da v naši družbi tej dejavnosti še nismo prislunili tako, kakor bi morali. Vendar pa nekateri pojavi v založništvu niso razložljivi iz samega položaja, v katerem so slovenske založniške hiše. Res je, da se riba v roki zvija, da naše založbe v kleščah gospodarjenja iščejo in tudi najdevalo pota za reševanje finančnega položaja, vendar si nekaterih spodsrljav ne bi smeje privoščiti, že iz lastnega interesa ne.

Naročnike zbirke Sto romanov je Cankarjeva založba vljudo obvestila, da ne bo izpolnila obljub, ki jih je dala, ko je naročnike vabila k podaljšanju naročila za zadnji letnik. Namesto prevoda slovitnega Rabelaisovega romana „Gargantua in Pantagruel“ bo izšla Andrićeva Travniška kronika. Ta odločitev je čudna in je razjezila marsikatero naročnika, ki je upal v zbirki dobiti eno tistih proznih del, brez katerega si podobe svetovnega romana ne moremo zamisliti, pa tudi zbirke, ki hoče to podati, ne.

Nihče nima nič proti Travniški kroniki, „s slavo Nobelove nagrade ovenčanemu delu“, neprijetno je le, da prevoda celega romana Gargantua in Pantagruel v slovenščini še nimamo, Travniška kronika pa je izšla že večkrat; da prevoda v precej propagirani izdaji Zbranih del Ivana Andrića, ki se ga loteva Državna založba v sodelovanju z več jugoslovanskimi založbami, sploh ne štejemo. Nihče ne more biti vesel, če založba udari mimo žebnja po naročnikovih prstih.

Prav mogoče, da je v ozadju račun, ki se je pri slovenskih kupcih knjig že večkrat izkazal za pravilnega: naši ljudje radi kupujejo zbirke in žele imeti celovite, kljub temu da bodo imeli posamezno knjigo natisnjeno kar v dveh naročenih zbirkah.

M. MARKELJ

dolga pot

Opravljal je že več poklicev, poskušal najti tisto delo, pri katerem bi se dobro počutil in bi ga nemirni duh ne gnal drugam, vendar je od vseh del, kar jih je doslej opravljal, še najraje slikal. Od šolskih let naprej je risal in slikal, posvetil veliko prostega časa temu ustvarjalnemu konjičku, zdaj pa se mu zdi, da je likovno ustvarjanje njegov edini pravi življenjski poklic. Njegova največja želja je, da bi postal slikar.

Beseda teče o Jožetu Kotarju, šoferju Kmetijske zadruge Krka, ki je eden od številnih ljubiteljskih likovnih ustvarjalcev v novomeški občini. Z ženo in triletno hčerko Klavdijo živi v kletnih prostorih enega od blokov naselja Majde Šilc v Novem mestu. V stanovanjskem prostoru, že tako skopo odmerjenem, ni pravih možnosti za postavitev slikarskega stojala, na katerem bi se sveže poslikano platno lahko sušilo ves dan. Tudi

svetlobe je malo, le kolikor je pride skozi prizemna kletna okna. Pa vendar tudi v takih razmerah Jože Kotar še vedno, če ne celo še z več vdolje in več veselja slika.

„Stanovanje je moj atelje,“ pravi Kotar. „Žena je pōpoldne v službi, jaz pazim otroka in slikam. Včasih delam tudi do ene ure ponoči. Delam kar v kuhinji ali na hodniku.“

Potrebo po ustvarjalnem delu začuti Jože Kotar pogosto in takrat mora slikati ali risati, to je že zunaj njegovih vsakdanjih odločitev. Morda ga platno, barve in čopiči toliko bolj vabijo k delu, ker se mu zdi, da počasi prihaja do tistega, kar želi v slikanju doseči.

Takole pravi: „Doselej sem veliko posnemal druge slikarje. Ker sem brez znanja želel slikati, sem pač obiskoval razstave, opazoval slike in potem poskušal še sam nekaj podobnega ustvariti. Tako sem se seznanil z razli-

čnimi smermi v slikarstvu, vendar mi je realizem še najbolj pri srcu, čeprav se mi zdi, da realistična slika zgolj s posnemanjem nekega predmeta ali narave premalo pokaže, premalo da gledalcu; kot da ji nekaj manjka. Poskušal sem že to manjkajoče v sliki podati z abstraktnim vložkom. V čisto realno okolje, gozd, sem vrisal abstraktno obliko. Res, premalo je „namalati“ samo pšenico in nebo. To ni celovitost trenutka.“

Hotenja so velika, presega Jožetove sedanje zmoglosti in sedanje znanje. Tega se Kotar sam dobro zaveda, zato rad prisluhne vsakemu nasvetu, vsaki dobronamerni kritiki in pomoči izkušenejših ustvarjalcev.

„Ko me je oče pregovoril, da sem šel v šolo za električarja, sem razumel njegove razloge, s katerimi me je prepričeval, da slikarstvo ni noben poklic. Danes pa mislim, da to lahko je!“

"Kjer bog roko ven molji"
J. PRIMC

od havbice za točilni pult

Cetinskega gostilna v Novih selih je bila gotovo ena najbolj znanih, če ne celo najbolj znana v kočevski občini. Slovela je po dobri slanini, salamah, klobasah, šunkah, tlačenkah in jancih na ražnju ter seveda po dobrih odprtih vinih iz Primorske in Jastrebarskega.

O gostilni govorimo v preteklem času, ker nima več firme nad vrati, saj je sanitarna inspekcija zahtevala, da jo zapro. Dokončna beseda o obstoju ali ukinitvi te gostilne pa še ni rečena, saj je za obrt zaposila 55-letna Marija Cetinski, medtem ko se je njen 65-letni mož Tone, dosedanji gostilničar, upokojil.

Na območju bivše občine Banja Loka je bilo pred vojno 16 gostiln. Danes uradno ni nobene več, najdalj pa se je obdržala prav Cetinskijeva.

„Koliko je naša gostilna stara, ne vem, ker nisem o tem nikoli vprašal očeta,“ pove Tone Cetinski. „Moj oče jo je prevzel od deda še v ranjki Avstro-Ogrski, leta 1902. Predniki so imeli registrirano trgovino z mešanim blagom, vinom ter prašiči in teletino v živem in zaklanem stanju.“ Še moj oče je v Avstro-Ogrski vozil pozimi meso na Reko, v Bakar in Kraljevo. Nazaj pa je solaril (vozil oz. tovoril sol). Živino in meso je pokupil od naših kmetov. Takrat so naši dajali kmetom v trgovini na vero (na kredit), jeseni pa so kmetje plačali s slanino, mesom, fižolom in drugim.

Kljub vojni se je le ohranilo nekaj knjig iz starih časov, v katerih so zapisani dolgovi kmetov. Pred datumom 26. 6. 1910 smo prebrali: „Dragarski Jože dužan 39 kilo ovsu po 10 je 390 in 50 kilo soli je 550. Zel (vzel) hlapec Stefan. 27. 7. 1910 10 kg moke po 22 je 220 in prezgarna (kvasa) za 18. Zela dekla, kada se pugemaster (župan) voli“ in tako dalje do 18. 10. 1910, ko je bil ves dolg poravnat.

Zanimivi so še vpisi za Mihaela Klariča, ki „je imel 100 fl (florintov) duga (dolga) tabolirane (knjižnega) in je interes (obresti) za 1909 leto plačal“. Neki Jakšič pa „je dug odslužil, kada smo kozolec zakopali in štalo (hlev) pregrajevali“. Spet drugi „je imel 6 dni odsluženja kada smo drva vozili iz Jazbin“, neka ženska pa je odplačala s 40 kg špeha (slanine) po 0,65 je 36 fl. Nekdo pa se je zadolžil, ker je kupil „1.000 kom. dasak“ (desk za prekrivanje strehe, ki so bile nekaj večje in širše kot skodle).

Ko so po kapitulaciji Italije in po Kočevskem zboru okoli 20. oktobra 1943 prodrali Nemci od Delnic proti Brodu na Kolpi in Kočevju, je bil gostilničar Tone kanonir pri 150-milimetrski havbici, ki so jo partizani dobili v Peklu (pri Knežji lipi). Zanj so imeli le 11 granat. Naprave za merjenje so bile pokvarjene, vendar je partizanom le uspelo kar 3 dni zadržati nemško ofenzivo. Še potem Nemci niso prodrli po glavni cesti, ampak so se prebili okoli. Marija Cetinski se tako spominja težkih dni:

„Mi smo se umaknili proti Kolpi v Rauhovo hišo, da bi se izognili Nemcem. Ampak prav tam so Nemci prekoračili Kolpo v gumijastih čolnih. Tam smo jokali in stokali, ena pa je molila. In takrat sem videla Pepeta Tekstarja, ki je nesel petelina pod roko in zavil kar med

Nemce. Nekaj besed je znal nemško in jim je povedal, da nese petelina nekemu bolniku. Nemci so mu dali celo cigarete. Prepričana sem, da so ga poslali partizani v izvidnico.“

Colnarski klanec za Nemce takrat ni bil prehod. Sicer pa je tudi pred vojno in še do nedavnega bil pozimi pogosto neprehojen za osebne avtomobile in avtobuse. Gostilničar Tone, čigar gostilna je na vrhu klanca, je pogosto šel na pomoč s konji in verigami.

Pri gostilni je bila avtobusna postaja. Potniki so čakali na toplem; zdaj, ko je nova cesta, pa je postaja na drugi strani vasi in potniki čakajo na mrazu in burji.

V gostilni so se ustavljali vsi popotni, predvsem pa ribiči, ki so se vračali s Kolpe. Tudi lovška družina Banja Loka je imela tu sestanke od svoje ustanovitve dalje. Vse volitve in sestanki so bili pri Cetinskijevih. Celo rentgen ali pa tehnični pregled mopedov je bil tu.

Tudi med vojno je bil „promet“, saj so gostilni zasledili Italijani, Nemci, partizani in tik pred koncem vojne celo četniki. Nobeden seveda ni ničesar prinesel. „Nekaj smo dali z milo, nekaj pa s silo,“ pravi Marija Cetinski, ki se spominja, kako je bila od leta 1943 dalje tu komanda mesta Kočevje in rajon. Spominja se predvsem Staneta Otoničarja. Kaže pa tudi, da se bo do smrti spominjala partizanke Mimice, ki si je tu likala obleko in perilo, da bi pregnala uši, komaj pa je odšla, je naletela na bele, ki so jo takoj ustrelili. Takrat je bila narokrat polna vas belih, komanda mesta pa se je malo prej umaknila proti Završju, od kodar je bilo sem, v Nova sela, slišati partizansko harmoniko. „Če bi komando dobili tu, bi bili vsi mrtvi, tudi mi.“

Tone Cetinski se je odločil, da ne bo imel več gostilne, pač pa naj ima žena bife, če ji bodo dovolili. Njemu se je nekaj zamerilo. Ni ma lepega vtisa o inspektorjih, ki zahtevajo to in ono izboljšavo in ker so mu očitali, da proda kmetu tudi bencin, če pride ponj, kar je nad 20 km do najbližje bencinske črpalke.

Marija Cetinski pa pravi: „Bila je vojna, revščina in polno hudega. Vedno sem mislila, da bo bolje in lepše. . . V naši vasi je bilo včasih 130 ljudi, zdaj jih je le še 30, v glavnem starih in bolnih. Podobno je v vsej okolici. Vse umira, izumira. Teh nekaj starih, kar nas je še na Kostelskem, bi morali več narediti, da bi prišla domov mladina, ki je odšla v mesta. . . Saj je lepo pri nas. K srcu ti priraste ta kraj. Prijatelj ti je, če ga imaš rad. Strašno rada delam na polju ali kjerkoli. Z očmi božam vse, se pogovarjam z zemljo, poljem, drevesi. Vse te razume, ti je naklonjeno, da niti ne potrebuješ kakšnega drugega prijatelja.“

Med vojno je bilo hudo. Možja ni bilo doma. Oče je bil bolan. Dva majhna otroka sta bila pri hiši. Vsi so nam jemali. Vendar takrat nisem bila obupana. Danes pa sem. Otroka sta zaposlena v Ljubljani. Zdej bom stara in sama, potrebovala bom pomoči, a mi nobeden ne bo dal niti žlice vode. . .“

Nad 300 let je živel na Kostelskem Cetinskijev rod in še danes slovi daleč naokoli gostilna, ki je pa uradno tudi ni več. . .

LADISLAV LESAR OBRAZI

NJENO TUJSTVO

Mesto je bilo vlažno od noči, od sunkovitih premikov na nebu. Smrdelo je po ekrazitu, revščini in tesnobi in Nadjin oče Gustelj je odprl vse kletke in tisto največjo, kjer so živeli drozgi in kosi, kalini pa veliki, srepi kragulj. Ptice so odfrčale proti nebu in Ragovemu logu in Nadja je vedela, da se dogaja nekaj strašnega. Imela je velike rjave oči in dolge pramene ognjenih las in v mestu so ji rekli lepota. Z očetom sta hodila na dolge pohode po gozdovih, in če sta našla gnezdo, je morala v vrhove dreves. Previdno je gnezdo odtrgala od debla ali izpulila iz vej in neobgljeni mladiči so zaživeli novo življenje pod Ferličevim gankom v Kandiji. Starejši Novomeščani se še dobro spominjajo večnega ptičjega orkestra in Ferlič, frizerski mojster, je bil strahovito ponosen nanj. Odprl je okno svoje delavnice in gledal proti mostu, kjer so na železni ograji viseli poslušalci.

To so bili časi Nadjine mladosti. Ko je hodila v meščansko šolo, je imela tudi kavko „Kvako“, nenavadno inteligentno ptico, ki jo je spremljala v šolo, jo počakala na šolskem oknu in se kot največja novomeška senzacija dala nositi na njenih ramenih, na glavi, na šolski torbi ali pa je odletela malo po trgu, skozi kakšno odprto okno in ukradla, kar se je lesketalo. Ljudem je kradla tudi drobiž iz rok in vse stvari spravljala na podstrešju biviše trafike pri mostu tako skrbno in varno, da so jo nekega dne komaj izsledili.

Reka je bila smaragdno zelena in Nadja je imela neizmerno rada to svojo reko, to svoje mesto in ptice. Prašne makadamske ceste, kolovoze in gozdove. Gorjanci so bili njena velika čudežna gora, polna skrivnosti in bajk, in dolenski bard Janez Trdina je bil še ves živ v pripovedih ljudi. Tiha loza, Krvavi kamen, Gospodična, Kobilja dolina, košenice pri Sv. Miklavžu, češnje v Brunicah in tista škarpa pod nekdanjo domačijo, ki še zmerom stoji, Kapitelj in poti na Loki. . .

Toda kmalu, že v zgodnji mladosti, je bila odtrgana od rodnega mesta. Bila je finančna kriza in kakor toliko družin so se tudi Ferličevi izselili.

Pot jih je vodila v Južno Ameriko, Argentino in Brazilijo. Toda zaradi nenadne mamine bolezni so se že čez kakšno leto vrnili.

In prav tu v Novem mestu jo je doletela vojna. Oče je bil interniran in postali so večni begunci. Spominja se strahotnega Čerkeza, ki jo je hotel posiliti, in maminega krika na pomoč. Bila je strašno prizadeta in vse te vojne grozote še danes odmevajo v nji.

Po vojni se je Nadja Ferličeva poročila. Rodila sta se ji dva otroka. Mama je umrla in z družino se je preselila v Kalifornijo. „Sanje o velikem svetu so samo velika iluzija,“ pripoveduje Nadja in v njenih očeh se zrcali žalost. Prepotovala je ves svet. Bila je tudi na otokih Fidži in na Novi Zelandiji itd., toda nemir ji ne da miru. Rada bi še popotovala. Najraje pa prihaja v svoje Novo mesto. Tu so njene prave korenine in nekega dne bo Ferličeva Nadja kakor že tolikokrat doslej spet priletela iz daljne Kalifornije. In mogoče boste srečali zadržano osamljeno gospo s pšenično rdečkastimi lasmi in velikimi rjavimi očmi. Morda vas bo povprašala, kako je s to in ono rečjo v Novem mestu. Obiskala bo znance in sorodnike, toda začutili boste nemir, daljavo in neizbrisljivo odhajanje.

Nadja se zaveda te dvojnosti, dveh domovin. Zato je doživljanje prave domovine še toliko močnejše in dragocenejše. Kadar pride, si nakupi slovenskih knjig, naužije se domače govornice in v droben zveščič si zapiše polno novih imen. Njena človeška toplina izžareva nenavadno moč kakor pokrajina in spomini na neko obdobje, na neko življenje v tem srečnem mestecu, ki pa se počasi in nezavedno odmika.

V obrazu in rokah, v očeh, v človeškem telesu in človeških sanjah je neuničljivi vrelec domotožja, je nekakšna travnata preproga naše mladosti in našega umiranja.

Nadjin oče Ferličev Gustelj pa je rekel: „Vsa ptice naj bodo svobodne!“

LADISLAV LESAR

